

ОКРЪГ ФОРД

РАЗКАЗИ

ДЖОН
ГРИШАМ

ОБСИДИАН

ДЖОН ГРИШАМ ОКРЪГ ФОРД

Превод: Любомир Николов

chitanka.info

„Окръг Форд“ е най-добрата книга на Джон Гришам досега. Някои от разказите са изключително забавни, други са драматични, а три са истински шедьоври. Гришам за пръв път използва чувството си за хумор с такава свобода.

Една наистина незабравима книга!

Пат Конрой

На Боби Моук

Когато написах „Време да убиваш“ преди повече от двацет години, създадох окръг Форд — едно парченце от Юга, което много напомня мястото, където съм живял. Винаги съм мечтал да се върна там и да разкажа поне няколко от историите, които обсебиха съзнанието ми. Искам да ги споделя сега с вас. А някой ден те може да се превърнат и в романи.

Джон Гришам

Когато преди двацет години бе издаден първият ми роман — „Време да убиваш“, бързо научих болезнения урок, че да продаваш книги е много по-трудно, отколкото да ги пишеш. Купих хиляда екземпляра и се изправих пред тежката задача да ги пласирам. Напълних багажника на колата си и тръгнах да ги предлагам по библиотеки, клубове, магазини, кафенета и книжарници. Моят скъп приятел Боби Моук често ми помагаше в това начинание.

Има истории, които никога няма да разкажем.

Джон Гришам

КРЪВОДАРИТЕЛИ

Когато из градчето Бокс Хил плъзна мълва за злополуката на Бейли, имаше няколко варианта по въпроса как точно е станала. Някой от строителната компания се обади на майка му и съобщи, че бил ранен от срутено скеле на строителен обект в центъра на Мемфис, че го оперирали, бил в стабилно състояние и се очаквало да оживее. Майката — прикована към инвалиден стол, тежка над сто и осемдесет килограма и прочута със сприхавия си нрав — пропусна част от фактите, защото тукатси се разпищя и не млъкна. Свика съседи и приятели и с всеки преразказ на трагичната новина подробностите се променяха и разрастваха. Тя не успя да запише номера на човека от компанията, тъй че нямаше кой да потвърди или обори слуховете, които се множаха с всяка минута.

Един колега на Бейли, също от окръг Форд, позвъни на приятелката си в Бокс Хил и неговото описание беше по-различно. Бейли бил прегазен от булдозер близо до скелето и на практика нямало шанс да оцелее. Хирурзите правели всичко възможно, но почти без надежда за успех.

После някаква служителка от една болница в Мемфис се обади в дома на Бейли и помоли да я свържат с майка му, но й казаха, че тя е на легло и нито може да разговаря, нито да дойде на телефона. Съседката, която бе вдигнала, се помъчи да изкопчи подробности, но не получи кой знае какво. Имало някакво срутване на строежа, може би при изкопни работи или нещо подобно. Да, сега бил в хирургията и болницата се нуждаела от информация.

Тухлената къщичка, където живееше майката на Бейли, скоро забръмча като кошер. Надвечер почнаха да прииждат посетители — приятели, роднини и няколко пастори от малките църкви, разпръснати из Бокс Хил. Жените се събраха в кухнята и всекидневната да обменят клюки, а телефонът не спираше да звъни. Мъжете стояха навън умърлушени и пушеха. Взеха да се появяват тенджери и кейкове.

Тъй като нямаше какво да правят и разполагаха само с оскъдни сведения за състоянието на Бейли, посетителите се включваха във всеки най-дребен факт, анализираха го старателно и го прехвърляха на жените вътре или мъжете отвън. Кракът му бил смазан и вероятно трябвало да се ампутира. Имал тежко мозъчно увреждане. Бейли бил паднал заедно със скелето от четвъртия етаж, а може би и от осмия. Гърдите му били премазани. Някои от фактите и теориите се сътворяваха на място. Неколцина дори питаха мрачно кога ще е погребението.

Бейли беше на деветнайсет години и през краткия си живот никога не бе имал толкова много приятели и почитатели. С всеки изминал час малката общност го обикваше все повече и повече. Той беше добро, възпитано момче, не като непрокопсания си баща, когото никой не бе виждал от години.

Появи се и бившата приятелка на Бейли и скоро се превърна в център на вниманието. Беше отчаяна, потресена и непрекъснато плачеше, особено когато говореше за любимия си Бейли. Ала щом вестта стигна до спалнята и майката на Бейли разбра, че малката уличница е в къщата, нареди незабавно да я изхвърлят. Малката уличница остана отвън да пуши и да флиртува с мъжете. Накрая си тръгна, заричайки се начаса да потегли за Мемфис и да види как е нейният Бейли.

Братовчедът на една съседка живееше в Мемфис и неохотно се съгласи да отскочи до болницата и да проучи нещата. При първото си обаждане той съобщи, че младежът наистина бил в операционната с множество травми, но състоянието му изглеждало стабилно. Бил загубил много кръв. При второто обаждане братовчедът уточни някои факти. Разговарял с началника на строежа и се оказало, че Бейли пострадал, когато булдозерът срутил скелето и горкият младеж се сгромолясал от пет метра височина в някакъв изкоп. Екипът изграждал стените на шестетажна административна сграда в Мемфис и Бейли работел като помощник-зидар. Болницата нямало да разреши свиждане поне в близките двайсет и четири часа, но се нуждаела от кръводарители.

Помощник-зидар? Майката на Бейли се хвалеше, че в компанията го повишили на няколко пъти и сега бил едва ли не шеф на

строежа. Но моментът не бе подходящ да я разпитват за това дребно разминаване с реалните факти.

По тъмно пристигна някакъв мъж с костюм и обясни, че водел разследване. Прехвърлиха го на вуйчото, по-малкия брат на майката, и в разговор насаме в задния двор човекът му връчи визитна картичка на един адвокат от Клантън.

— Най-добрият адвокат в окръга — рече той. — И вече работим по случая.

Впечатленият вуйчо обеща да не допуска други адвокати — „некадърници и лешояди“ — и да наругае всички застрахователни агенти, които припарят наоколо.

Накрая се заговори за пътуване до Мемфис. Беше само на два часа път, но за хората от Бокс Хил все едно беше на пет. За тях „ходенето до големия град“ означаваше един час с кола до Тюпълоу, който наброяваше петдесет хиляди жители. Мемфис беше в друг щат, в друг свят и гъмжеше от престъпници. По убийства съперничеше на Детройт. Всяка вечер гледаха касапницата по канал 5.

С всеки изминал момент майката на Бейли изнемощяваше все повече и очевидно не бе в състояние да пътува, камо ли да даде кръв. Сестра ѝ живееше в Клантън, но не можеше да остави децата. Утре беше петък, работен ден, а всички смятаха, че едно пътуване до Мемфис и обратно плюс самото кръводаряване ще отнеме много часове, тъй че кръводарителите щяха да се завърнат в окръг Форд бог знае кога.

С поредното обаждане от Мемфис дойде новината, че момчето е излязло от операционната, бори се за живота си и все още отчаяно се нуждае от кръв. Когато вестта стигна до мъжете, които се мотаеха отвън на алеята, вече изглеждаше очевидно, че клетият Бейли ще умре всеки момент, ако най-скъпите му хора не се втурнат към болницата, за да им изпомпат вените.

Моментално се появи и герой. Казваше се Уейн Агнър, но още от малък всички му викаха Аги. Представи се за пръв приятел на Бейли. Заедно с баща си държеше автосервиз и гъвкавото работно време му позволяваше да отскочи набързо до Мемфис. Освен това разполагаше със собствен пикап — додж последен модел — и твърдеше, че познава Мемфис като малкия си джоб.

— Мога да потегля още сега — гордо заяви Аги и из къщата плъзна слух, че се организира пътуване.

Една от жените малко успокои страстите, като обясни, че ще трябва повечко доброволци, защото болницата взема само по половин литър от всеки кръводарител.

— Няма как да дадеш пет литра — обясни тя.

Малко от тях бяха давали кръв и мисълта за игли и маркучи стресна мнозина. Над къщата и предния двор се възцари тишина. Угрижените съседи, които само преди миг бяха тъй близки с Бейли, почнаха да се отдръпват.

— И аз ще отида — рече накрая друг младеж и всички моментално го обсипаха с поздравления.

Казваше се Калвин Мар и също не се притесняваше от работното време, но по друга причина — беше уволнен от фабриката за обувки в Клантън и караше на социални помощи. Ужасно се боеше от игли, но го привличаше романтичната възможност да види Мемфис за пръв път. За него щеше да бъде чест да стане кръводарител.

Идеята да си има спътник даде на Аги кураж да подхвърли предизвикателството:

— Някой друг?

Чуха се разни възклицания, но повечето мъже изведнъж проявиха засилен интерес към вида на обувките си.

— Ще идем с моя пикап и аз ще платя бензина — добави Аги.

— Кога тръгваме? — попита Калвин.

— Незабавно — каза Аги. — Случаят е спешен.

— Точно така — подхвърли някой.

— Ще пратя Роджър — предложи един застаряващ джентълмен и думите му бяха посрещнати с мълчалив скептицизъм.

Въпросният Роджър, който в момента отсъстваше, нямаше проблеми с работното време, защото никъде не се задържаше на работа. Беше напуснал гимназията и имаше богат опит с алкохола и наркотиците. Иглите определено не биха го уплашили.

Въпреки че мъжете като цяло нямаха много ясна представа за кръвопреливането, самата идея някой да пострада тъй тежко, че да опре до кръв от Роджър, беше трудна за смилане.

— Да не си решил да умориш Бейли? — промърмори един от тях.

— Роджър ще го направи — заяви гордо бащата.

Основният въпрос беше дали е трезвен. Битките на Роджър с порока бяха широко известни и коментирани в Бокс Хил. Обикновено се знаеше кога е извън строя и кога не.

— Тия дни е в добра форма — добави бащата, макар да личеше, че сам не си вярва.

Но напрегнатият момент не оставяше място за съмнения и накрая Аги попита:

— Къде е?

— У дома.

Естествено. Роджър винаги си беше у дома. Къде да ходи?

За броени минути жените приготвиха голяма кутия със сандвичи и друга храна. Аги и Калвин бяха обсипани с прегръдки, поздравления и суетня, сякаш заминаваха да защитават родината. Когато потеглиха да спасяват живота на Бейли, всички стояха на алеята и махаха за сбогом на доблестните младежи.

Роджър чакаше до пощенската кутия пред дома си. Когато пикапът спря, той се наведе към страничния прозорец и попита:

— Ще ноцуваме ли там?

— Не сме предвидили нощувка — каза Аги.

— Добре.

След оживено обсъждане в крайна сметка решиха Роджър, който беше една торба кокали, да седне по средата между Аги и Калвин, много по-едри и закръглени. Сложиха кутията с храната в скута му и още преди да изминат първия километър извън Бокс Хил, той вече разопаковаше сандвич с пуешко. Беше на двацет и седем, най-възрастен от тримата, но изглеждаше доста по-стар. Зад гърба си имаше три развода и безброй неуспешни опити да се отърве от пороците. Беше мършав и нервен и щом привърши първия сандвич, посегна за втори. Аги и Калвин се въздържаха — единият тежеше над сто и десет килограма, другият някъде към сто и двацет. А и през последните два часа бяха изпразнили доста тенджери в дома на Бейли.

Най-напред подхванаха разговор за пострадалия, когото Роджър почти не познаваше, но Аги и Калвин му бяха съученици. Тъй като и тримата бяха ергени, темата скоро се отклони от инцидента и малко по малко стигна до секса. Аги имаше приятелка и твърдеше, че се радва на пълноценна романтична връзка. Роджър бе спал с всичко живо и

вечно дебнеше за още. Срамежливият Калвин — на двајсет и една години — все още беше девствен, но за нищо на света не би го признал. Измисли си две-три авантюри, без да влиза в подробности и така остана в играта. И тримата лъжеха най-безсрамно, и си го знаеха.

Когато навлязоха в окръг Полк, Роджър каза:

— Отбий при „Блу Дот“ да пусна една вода.

Аги спря до колонката за бензин пред един магазин и Роджър изтича вътре.

— Как мислиш, дали е трезвен? — попита Калвин, докато чакаха.

— Така твърди баща му.

— И той е един лъжец...

Както можеше да се очаква, след броени минути Роджър изскочи с шест бири.

— Олеле — рече Аги.

След като отново се настаниха, пикапът напусна покрития с чакъл паркинг и продължи по шосето.

Роджър извади кутия бира и я предложи на Аги, но той отказа.

— Не, благодаря. Карам.

— Не можеш ли да пиеш, когато караш?

— Не и тази вечер.

Роджър поднесе кутията към Калвин.

— Ами ти?

— Не, благодаря.

Роджър отвори бирата и изгълта половината на един дъх.

— Момчета, да не сте на терапия или нещо такова?

— Мислех, че си спрял пиенето — рече Аги.

— Вярно. Непрекъснато го спирам. Много е лесно.

Сега Калвин държеше кутията с храна и от скука почна да гризе голяма овесена курабийка. Роджър пресуши първата кутия и я подаде на Калвин.

— Изхвърли я, ако обичаш.

Калвин свали стъклото и метна кутията в каросерията на пикала. Още преди да затвори прозореца, Роджър посегна за нова кутия. Аги и Калвин се спогледаха нервно.

— Може ли да даваш кръв, ако си пил? — попита Аги.

— Естествено, че може — заяви Роджър. — Много пъти съм го правил. А вие давали ли сте кръв?

Аги и Калвин неохотно признаха, че не са, и това вдъхнови Роджър да опише процедурата.

— Карат те да легнеш, защото повечето хора припаднат. Проклетата игла е толкова голяма, че сума ти народ забелва очите, като я види. Стягат ти бицепса с дебел гумен маркуч, после сестрата почва да ти опипва ръката, за да търси най-голямата вена. В деветдесет на сто от случаите забива иглата встрани от вената — адски боли — и се извинява, а ти я ругаеш тихичко. Ако имаш късмет, от втория път улучва вената и тогава кръвта шурва по маркуча към найлонова торбичка. Всичко е прозрачно, тъй че виждаш собствената си кръв. Направо се изненадваш колко е тъмна, почти кафеникава. Цяла вечност минава, докато се източи половин литър, и тя неизменно държи иглата във вената ти.

Той надигна бирата, доволен от разказа си за ужасиите, които ги чакат.

Няколко километра пътуваха мълчаливо.

Когато втората кутия свърши, Калвин я метна отзад, а Роджър отвори трета.

— Бирата много помага — обясни Роджър и облиза устни. — Разрежда кръвта и така всичко минава по-бързо.

Започваше да става ясно, че възнамерява да приключи с шестте бири в най-кратък срок. Аги си помисли, че би било разумно да му намалят дажбата. Беше чувал доста истории за страховитото пиянство на Роджър.

— Ще взема една — каза той и Роджър бързо му я подаде.

— Май и аз ще се престраша — обади се Калвин.

— Това вече е приказка — одобри Роджър. — Не обичам да пия без компания. Правят го само истинските пияници.

Аги и Калвин съвестно отпиха от бирата, а Роджър продължи да надига своята. Когато и шестата свърши, той незабавно обяви:

— Трябва да пусна една вода. Спри до „Барбекюто на Къли“.

Навлизаха в малкото градче Ню Гроув и Аги взе да се чуди колко ще трае пътуването. Щом спряха, Роджър изтича зад заведението да се облекчи, после влезе вътре и донесе още шест бири. Когато оставиха

Ню Гроув зад гърба си, тримата отвориха по една кутия и продължиха по тясното шосе.

— Виждали ли сте стриптийз клубовете в Мемфис? — попита Роджър.

— Никога не съм бил в Мемфис — призна си Калвин.

— Сигурно се майтапиш.

— Не.

— Ами ти?

— Да, ходил съм в един — гордо заяви Аги.

— В кой?

— Не му помня името. Всичките са еднакви.

— Много грешиш — рязко възрази Роджър и пресуши почти цяла кутия. — В някои има страхотни мацки с убийствени тела, други наемат крайпътни курви, които са пълни дървета.

Изказването стана повод за дълга дискусия относно историята на узаконения стриптийз в Мемфис, или поне както си я представяше Роджър. В началото момичетата можели да свалят от себе си всичко до последната дантелка, да скочат на масата ти и да затанцуват с такива съблазнителни извивки и врътки, че да станеш разноголед. Музиката била надута до дупка, светлините мигали бясно и момчетата преграквали от крясъци. После обаче законите се променили и прашките станали задължителни, но в някои клубове ги пренебрегвали. Танците върху маса се превърнали в танци в скута, което пък породило нови закони за физическите контакти с момичетата. След като приключи с историческата част, Роджър светкавично изреди имената на пет–шест клуба, които претендираше да познава добре, после добави впечатляващ коментар за качествата на танцьорките. Описанието включваше цветисти подробности, тъй че, когато свърши, другите двама се нуждаеха от по още една бира.

Калвин, който почти не беше докосвал женска плът, се прехласна от разговора. Освен това броеше колко бири е изпил Роджър и когато бройката стигна шест — за около час, — му се прииска да каже нещо. Но премълча и продължи да слуша своя врял и кипял спътник, който явно притежаваше неутолима жажда за бира и можеше да се налива, докато описваше голите момичета с изумителни подробности.

Накрая разговорът се върна там, откъдето беше започнал. Роджър каза:

— Като приключим в болницата, сигурно ще имаме време да отскочим до „Десперадо“. Нали разбирате, колкото за едно питие и може би два-три танца на масата.

Аги караше с отпусната дясна ръка върху волана, а в лявата стискаше кутийка бира. Взираше се в пътя и не реагира на предложението. Приятелката му щеше да се разкреци и да го замери с каквото ѝ падне подръка, ако чуеше, че е харчил пари да зяпа голи танцьорки. Калвин обаче силно се развълнува.

— На мен ми звучи добре — рече той.

— Ами да — каза накрая и Аги от немай-къде. Насреща идваше кола и точно преди да се разминат, той неволно докосна с лявата гума жълтата осева линия. После веднага зави надясно. Другата кола рязко свърна встрани.

— Това беше ченге! — викна Аги.

Двамата с Роджър се обърнаха назад. Другата кола бе набила спирачки и стоповете ѝ светеха.

— Адски си прав — рече Роджър. — Дай газ!

— Тръгва след нас — съобщи уплашено Калвин.

— Сини светлини! Сини светлини! — изпищя Калвин. — Ах, мамка му!

Аги инстинктивно настъпи педала и големият додж се понесе с рев по нагорницето.

— Сигурен ли си, че не бъркаме? — попита той.

— Мълчи и карай, по дяволите — кресна Роджър.

— Тук е пълно с бирени кутии — добави Калвин.

— Но аз не съм пиян — възрази Аги. — Бягството само влошава нещата.

— Вече бягаме — каза Роджър. — Сега важното е да не ни хванат.

След тия думи той изгълта поредната бира, сякаш щеше да му е за последно.

Пикапът излезе на дълга права отсечка и вдигна сто и трийсет, после сто и четирийсет.

— Ама и той кара бързо — каза Аги, като надникна в огледалото, и пак се втренчи напред. — Пуснал е сините светлини, да го вземат дяволите.

Калвин свали страничното стъкло и предложи:

— Дайте да изхвърлим бирите!

— Не! — изписка Роджър. — Да не си откачил? Не може да ни настигне. По-бързо, по-бързо!

Пикапът прелетя над един малък хълм и едва не се отдели от асфалта, после с вой на гумите направи остър завой и задницата поднесе леко, но достатъчно, за да извика Калвин:

— Ще се претрепем.

— Млъквай! — кресна Роджър. — Оглеждайте се за отклонение. Ще се укрием.

— Ето пощенска кутия — каза Аги и натисна спирачките.

Полицаят беше на няколко секунди зад тях, но още не се виждаше. Те рязко завиха надясно и фаровете на пикапа осветиха малка селска къща, закътана под вековни дъбове.

— Изгаси светлините — нареди Роджър, сякаш неведнъж бе попадал в подобна ситуация.

Аги изключи двигателя и фаровете, тихичко продължи по късия черен път и спря до друг пикап, само че форд, собственост на мистър Бъфорд М. Гейтс с адрес Шосе 5, Оуънсвил, Мисисипи.

Патрулната кола прелетя покрай тях с мигащи светлини, но сирената още не виеше.

Къщата, която бяха избрали, тънеше в мрак и тишина. Очевидно не я пазеха кучета. Не светеше дори лампата на верандата.

— Добра работа свърши — рече тихичко Роджър, когато успяха отново да си поемат дъх.

— Извадихме късмет — прошепна Аги.

Гледаха напред, заслушаха се към шосето и след няколко минути блажена тишина единодушно решиха, че наистина са извадили късмет.

— Колко трябва да висим тук? — попита накрая Калвин.

— Не много — отвърна Аги, докато гледаше прозорците на къщата.

— Чувам кола — каза Калвин и тримата се снишиха.

След секунди патрулната кола прелетя в обратна посока. Светлините мигаха, но сирената все още мълчеше.

— Тоя нещастник ни търси — промърмори Роджър.

— Много ясно, че ще ни търси — заяви Аги.

Когато бученето на полицейската кола заглъхна в далечината, в доджа бавно се надигнаха три глави и Роджър каза:

- Трябва да пусна една вода.
- Не тук — рече Калвин.
- Отвори вратата — настоя Роджър.
- Не можеш ли да почакаш?
- Не.

Калвин бавно отвори вратата, слезе, после остана да гледа как Роджър се промъква на пръсти до форда на мистър Гейтс и пуска струя върху дясната предна гума.

За разлика от своя съпруг мисис Гейтс имаше лек сън. Беше сигурна, че е чула нещо навън, и когато съвсем се събуди, убеждението ѝ стана още по-твърдо. Бъфорд хъркаше от един час, но накрая тя успя да го изтръгне от дрямката. Той бръкна под леглото и грабна ловната пушка.

Роджър все още уринираше, когато в кухнята се появи светлина. И тримата я видяха веднага.

— Бягайте! — изсъска Аги през прозореца и завъртя ключа на двигателя.

Калвин се хвърли в колата, мърморейки: „Карай, карай, карай!“, а Аги превключи на задна и натисна газта. Роджър дръпна панталона си нагоре и се запрепъва към доджа. Метна се в каросерията и тежко тупна сред празните бирени кутии. После се хвана здраво, докато пикапът летеше заднешком по отклонението към пътя. Беше стигнал до пощенската кутия, когато лампата на верандата светна. Докато излизаше на асфалта, входната врата бавно се отвори и някакъв старец блъсна мрежата против комари.

— Има пушка — рече Калвин.

— Кофти работа — каза Аги, превключи рязко и полетя напред с мръсна газ.

Отърваха се. След около километър и половина Аги зави по един тесен селски път и изключи двигателя. Тримата слязоха да се разтърчат и се посмяха на благополучието измъкване. Смееха се нервно и полагаха големи усилия да повярват, че не са се уплашили. Разсъждаваха къде ли е полицаят в момента. Изчистиха каросерията и захвърлиха бирените кутии в канавката. Минаха десет минути, а от полицая все още нямаше следа.

Накрая Аги изрече очевидното:

— Трябва да стигнем до Мемфис, момчета.

По-заинтригуван от „Десперадо“, отколкото от болницата, Калвин добави:

— Така си е. Става късно.

Изведнъж Роджър застина насред пътя и каза:

— Изтървал съм си портфейла.

— Какво?

— Изтървал съм си портфейла.

— Къде?

— Където бяхме спрели. Сигурно е изпаднал, докато пикаех.

По всяка вероятност в портфейла на Роджър нямаше нищо ценно — нито пари, нито шофьорска книжка, нито кредитни или клубни карти, с две думи нищо полезно, освен може би някой стар презерватив. Аги едва не попита: „Какво има вътре?“ Но се въздържа, защото Роджър със сигурност щеше да заяви, че портфейлът му е претърпан с ценности.

— Трябва да си го взема — заяви той.

— Сигурен ли си? — попита Калвин.

— Вътре са ми парите, шофьорската книжка, кредитните карти, всичко.

— Ама старецът има пушка.

— А като изгрее слънцето, старецът ще намери портфейла ми, ще позвъни на шерифа, той пък ще се обади на шефа си и работата ни е спукана. Много си тъп, да знаеш.

— Поне не си губя портфейла.

— Прав е — каза Аги. — Той трябва да го вземе.

Другите двама забелязаха, че натърти на „той“ и изобщо не спомена думата „ние“.

— Не те е страх, нали, хлапе? — обърна се Роджър към Калвин.

— Хич даже не ме е страх, щото няма да ходя там.

— Аз пък си мисля, че те е страх.

— Стига сте се карали — намеси се Аги. — Ето какво ще направим. Ще изчакаме старецът да си легне, после тихичко потегляме обратно по пътя, приближаваме къщата и спираме, но не много близо, ти се промъкваш до там, прибираш портфейла си и дим да ни няма.

— Бас държа, че в портфейла му няма нищо — каза Калвин.

— Аз пък бас държа, че вътре има повече пари, отколкото в твоя — отвърна Роджър, докато посягаше за нова бира.

— Стига сте се карали — повтори Аги.

Постояха до пикапа, като пиеха бира и гледаха пустото шосе в далечината. След петнайсет минути, които им се сториха цял час, Аги и Калвин се качиха отпред, а Роджър в каросерията. На триста-четиристотин метра от къщата Аги спря на една равна отсечка от шосето. Изключи двигателя, за да чуят, ако се зададе кола.

— Не може ли по-близо? — попита Роджър, който бе слязъл и стоеше отвън.

— Съвсем наблизко е, зад завоя — рече Аги. — Ако се приближава още, старецът ще ни чуе.

Тримата се загледаха към тъмното шосе. Лунният сърп надничаше иззад облаците.

— Имаш ли пистолет? — попита Роджър.

— Имам — отвърна Аги. — Само че няма да го получиш. Просто се промъкваш до къщата и обратно. Лесна работа. Старецът вече спи.

— Нали не те е страх? — услужливо добави Калвин.

— Не, по дяволите.

С тия думи Роджър изчезна в мрака. Аги включи двигателя и без да пали фаровете, обърна колата към Мемфис. Отново спря двигателя, двамата свалиха страничните стъкла и зачакаха.

— Той изпи осем бири — тихо каза Калвин. — Пиян е като мотика.

— Роджър държи на пиене.

— Да, има тренинг. Но може тоя път старецът да го гръмне.

— Нямам нищо против, само че тогава ще ни хванат.

— Защо изобщо го поканихме да дойде?

— Млъквай. Трябва да се заслушваме за коли.

Когато видя пощенската кутия, Роджър слезе от пътя. Скочи в канавката и ниско приведен, се прокрадна през една леха със зелен фасул близо до къщата. Ако старецът още дебнеше, щеше да наблюдава шосето, нали така? Роджър хитро реши да се промъкне изотзад. Всички лампи бяха изгаснали. Къщата беше спокойна и тиха. Не помръдваше жива душа. В сянката на дъбовете Роджър пролази по мократа трева, докато видя форда. Спря зад бараката за инструменти, пое си дъх и осъзна, че отново му се пикае. Не, каза си той, това ще

почака. Гордееше се със себе си — беше стигнал до тук без никакъв шум. После изведнъж го обзе страх — какви ги вършеше, по дяволите? Дълбоко въздъхна, приведе се ниско и продължи мисията. Когато фордът остана между него и къщата, той падна на четири крака и заопипва ситния чакъл в края на алеята.

Роджър се движеше бавно, защото чакълът хрущеше под тежестта му. Изруга, когато ръцете му се навлажниха близо до дясната предна гума. Най-сетне напипа портфейла си, ухили се и бързо го натъпка в десния заден джоб на дънките. Спря, пое си дълбоко дъх и започна тихо да се оттегля.

В тишината мистър Бъфорд Гейтс чуваше всякакви звуци — някои истински, други въображаеми, плод на обстоятелствата. Из окръга се бяха навъдили елени и той си помисли, че може би пак обикалят да търсят трева и диви плодове. После чу нещо различно. Бавно се изправи от скривалището си на страничната веранда, вдигна пушката към небето и гръмна два пъти срещу луната — ей така, за всеки случай.

В пълната тишина на късната вечер пушката изтрещя като артилерийско оръдие и двата страховити гърмежа отекнаха на километри.

След изстрелите някъде немного далеч на шосето внезапно изскърцаха гуми и поне за Бъфорд тия звуци напълно съвпадаха с другите, които бе чул пред къщата си преди двацетина минути.

Още се навъртат наоколо, помисли си той.

Мисис Гейтс отвори вратата на верандата и прошепна:

— Бъфорд!

— Май още са тук — каза той и презареди ловната пушка.

— Видя ли ги?

— Може би.

— Как така може би? По какво стреляш?

— Я се прибирай вътре, ако обичаш!

Вратата се затръшна.

Облян в пот, Роджър лежеше със затаен дъх под форда, стискаше слабините си и се чудеше дали да се вкопчи в нещо над него, или да се измъкне с пълзене по чакъла. Но не помръдваше. Гърмежите още кънтяха в ушите му. Скърцането на гуми го накара да изругае страхливите си приятели. Не смееше дори да диша.

Чу как вратата пак се отваря и жената каза:

— Ето ти фенерче. Дано поне с него да видиш по какво стреляш.

— Не дрънкай, а се прибирай и позвъни на шерифа.

Затръшнатата врата заглуши гласа на жената. След около минута тя се върна.

— Обадох се. Казаха, че Дъдли патрулира наоколо.

— Донеси ми ключовете от пикапа — нареди старецът. — Ще отида да огледам шосето.

— Не бива да караш нощем.

— Млъквай и ми донеси проклетите ключове.

Вратата пак се затръшна. Роджър се опита да излази заднешком, но ситният чакъл вдигаше прекалено много шум. Понечи да пропълзи напред, към гласовете, но хрущенето пак се оказа твърде силно. Затова реши да изчака. Ако пикапът потеглеше назад, щеше да изчака до последната секунда, докато предната броня мине над него, да се хване за нея и да я остави да го придърпа няколко метра, преди да скочи и да хукне из тъмното. И да го видеше старецът, му трябваша поне няколко секунди, за да спре, да вземе пушката и да го подгони. Дотогава той щеше да е изчезнал в гората. Планът не беше лош и имаше някакъв шанс да проработи. От друга страна, можеше като нищо да бъде прегазен, повлечен по шосето или чисто и просто застрелян.

Бъфорд слезе от страничната веранда и зашари насам-натам с фенерчето. Мисис Гейтс се провикна откъм вратата:

— Скрих ключовете ти. Не бива да караш нощем.

Браво, маце, помисли си Роджър.

— Дай ми проклетите ключове.

— Скрих ги.

Бъфорд сърдито мърмореше в тъмното.

Доджът измина няколко километра с бясна скорост. Накрая Аги понамали и каза:

— Знаеш ли, трябва да се върнем.

— Защо?

— Ако са го гръмнали, ще трябва да обясним какво е станало и да уредим подробностите.

— Дано са го гръмнали, а ако е така, значи не може да говори. Щом не може да говори, няма как да ни накисне. Да отиваме в Мемфис.

— Не.

Аги зави обратно и мълчаливо подкара пикапа към същия селски път, където бяха спрели преди. Слязоха до някакъв плет, седнаха на предния капак и се замислиха какво да правят. Не след дълго чува сирена и видяха как по шосето бързо преминават сини светлини.

— Ако последва линейка, здравата сме загазили — каза Аги.

— Роджър също.

* * *

Когато чу сирената, Роджър се паникьоса. Но с приближаването ѝ осъзна, че тя ще заглуши донякъде шума от бягството му. Напипа един камък, пролази настрани и го метна напосоки към къщата. Камъкът улучи нещо, мистър Гейтс възкликна: „Какво беше това?“, и изтича обратно към страничната веранда. Роджър изпълзя като змия изпод пикапа, мина през прясното петно от урина и продължи да лази по влажната трева чак до един висок дъб. Добра се до него точно когато на сцената с гръм и трясък пристигна помощник-шерифът Дъдли. Патрулната кола наби спирачки и рязко свърна по алеята сред облаци прах и чакъл. Суматохата спаси Роджър. Докато мистър и мисис Гейтс тичаха да посрещнат Дъдли, Роджър изчезна в мрака. След секунди се озова зад ивица храсти, после подмина някакъв стар хамбар и потъна в нива с фасул. Мина половин час.

Аги каза:

— Мисля, че просто трябва да се върнем в къщата и да им разправим всичко. Така поне ще знаем дали е жив.

Калвин възрази:

— Няма ли да ни лепнат съпротива при арест, а отгоре на всичко и шофиране в нетрезво състояние?

— А ти какво предлагаш?

— Полицаят сигурно вече си е тръгнал. Щом няма линейка, значи Роджър е жив и здрав, където и да се намира в момента. Бас

държа, че се спотайва някъде. Предлагам да минем веднъж край къщата, да огледаме хубавичко и после да подкараме към Мемфис.

— Струва си да опитаме.

Скоро зърнаха Роджър да куцука край пътя в посока към Мемфис. След като си размениха по няколко остри думи, решиха да продължат. Роджър зае средното място, а Калвин се настани до вратата. Няколко километра по-нататък той свали страничното стъкло, а след още няколко Роджър попита:

— Защо не вземеш да вдигнеш това стъкло?

— Трябва ни чист въздух — обясни Калвин.

Спряха да купят още шест бири, за да успокоят нервите си, и след няколко глътки Калвин попита:

— Онзи по теб ли стреля?

— Откъде да знам — рече Роджър. — Изобщо не го видях.

— Прогърмя като топ.

— Да го беше чул от моето място.

При тия думи Аги и Калвин се развеселиха и избухнаха в смях. Роджър, вече с отпуснати нерви, намери смеха им за заразителен и скоро тримата се кикотеха на стареца с пушката и жена му, която навярно беше спасила живота на Роджър, като бе скрила ключовете от пикапа. А мисълта как помощник-шериф Дъдли продължава да снове по шосето с мигащи светлини ги накара да се разсмеят още по-силно.

Аги караше по селските пътища, а когато един от тях пресече магистрала 78 близо до Мемфис, те бързо се изкачиха на нея и навлязоха в оживеното движение.

— Отпред има паркинг за камиони — каза Роджър. — Трябва да се измия.

От магазинчето на паркинга той си купи бейзболна шапка и тениска с емблема на НАСКАР, след което отскочи до тоалетната да измие лицето и ръцете си. Когато се върна в пикапа, Аги и Калвин бяха впечатлени от промяната. Отново потеглиха с пълна скорост към ярките светлини, които вече блестяха на хоризонта. Наближаваше десет вечерта.

Билбордовете ставаха все по-големи, по-ярки и по-чести. Макар че от един час насам не бе ставало дума за „Десперадо“, момчетата изведнъж си припомниха за заведението, когато зърнаха привлекателната снимка на млада жена, готова всеки момент да

изхвъркне от малкото си дрешки. Името ѝ беше Тифани, а лукавата ѝ усмивка посрещаше колите по пътя от грамаден билборд, рекламиращ „Десперадо — клуб за джентълмени с най-надарените стриптийзърки в целия Юг“. Доджът значително намали скоростта.

Голите ѝ крака изглеждаха дълги цял километър, а оскъдното ѝ облекло очевидно бе създадено така, че да се смъква за секунди. Имаше буйна руса коса, плътни червени устни и изпепеляващ поглед. Самата мисъл, че тя работи на броени километри от там и те могат да спрат да я видят на живо, бе потресаваща.

След като доджът пак ускори, за няколко минути се възцари тишина. Накрая Аги каза:

— Май ще е най-добре да идем в болницата. Бейли може вече да е умрял.

За пръв път от няколко часа насам споменаваха Бейли.

— Болницата работи цяла нощ — каза Роджър. — Да не мислиш, че нощем затварят и пращат народа да си ходи?

За да изрази подкрепата си, Калвин намери това за забавно и се включи във всеобщия буен кикот.

— Значи искате първо да отскочим до „Десперадо“, а? — попита подканящо Аги.

— Защо не? — рече Роджър.

— Защо пък не — додаде Калвин, докато отпиваше бира и опитваше да си представи как Тифани изпълнява служебните си задължения.

— Ще спрем там за час, а после отиваме право в болницата — добави Роджър. За човек на десет бири говореше удивително ясно.

Биячът пред входа ги огледа подозрително.

— Покажи някакъв документ — изръмжа той на Калвин, който беше на двасет и една, но изглеждаше по-млад.

Аги си изглеждаше на възрастта. Роджър беше на двасет и седем, но спокойно можеше да мине за четирийсетгодишен.

— Мисисипи, а? — рече биячът с нескрита неприязън към гражданите на този щат.

— Аха — потвърди Роджър.

— Десет долара куверт.

— Само защото сме от Мисисипи ли? — попита Роджър.

— Не, умнико, всички плащат куверт. Ако не ти харесва, скачай на трактора и си върви у дома.

— С всички клиенти ли си толкова любезен? — попита Аги.

— Да.

Те отстъпиха встрани, събраха глави и обсъдиха въпроса за куверта и дали да останат. Роджър обясни, че наблизо има друг клуб, но предупреди, че и там вероятно ще ги изръсят с подобна такса за вход. Докато си шушукаха и разсъждаваха, Калвин се опита да надникне през вратата, за да зърне Тифани. Той гласува да останат и в крайна сметка решението бе взето единодушно.

След влизането бяха огледани от двама по-яки и намръщени биячи, които ги отведоха в главната зала с кръгла сцена в средата. На нея в момента имаше две млади дами, бяла и чернокожа. И двете бяха голи и се въртяха във всички посоки.

Като ги видя, Калвин замръзна. Моментално забрави за десетте долара вход.

От масата им до сцената нямаше и двайсет метра. Клубът беше пълен наполовина с млади работници и фермери. Явно не само те бяха селянци. Сервитьорката беше по прашки и когато изникна пред тях с краткото: „Какво ще поръчате? Минимум три питиета“, Калвин едва не припадна. Никога не бе виждал толкова разголена плът.

— Три питиета? — повтори Роджър, опитвайки да я погледне в очите.

— Точно така — отсече тя.

— Колко е една бира?

— Пет долара.

— И трябва да поръчаме три?

— По три на човек. Такива са правилата. Ако не ви харесват, разправяйте се с биячите.

Тя кимна към вратата, но тримата не откъснаха погледи от гърдите ѝ.

Поръчаха си по три бири и огледаха обстановката. Сега на сцената се въртяха четири танцьорки под мощните звуци на рап музика, която разтърсваше стените. Сервитьорките сновяха между масите много пъргаво, защото, ако се забавеха, някой можеше да ги опипа. Мнозина от клиентите бяха пияни и буйни и не след дълго дойде ред на танците върху маса. Една сервитьорка се покатери на

съседната маса и започна обичайния си номер, а група шофьори тъпчеха банкноти в прашките ѝ. Скоро те се отрупаха със зелени хартийки.

Върху поднос пристигнаха девет високи и много тънки чаши със светла бира, разредена дотам, че приличаше на блудкава лимонада.

— Четирийсет и пет долара — каза сервитьорката и думите ѝ предизвикаха паническо и продължително претърсване на джобовете и портфейлите. Накрая събраха парите.

— Още ли изпълнявате танци в скута? — попита Роджър.

— Зависи — отвърна сервитьорката.

— Той никога не е пробвал — каза Роджър и посочи Калвин, чието сърце замръзна.

— Двайсет долара — отсече тя.

Роджър изрови от джоба си дващесетачка и след секунди Амбър седеше в скута на Калвин, който със своите сто и дващесет килограма можеше да осигури терен за цяла танцова трупа. Под гърмящата музика Амбър подскачаше и се кълчеше, а Калвин просто затвори очи и се зачуди каква ли е истинската любов.

— Погали ѝ краката — посъветва го опитният Роджър.

— Не може да пипа — строго заяви Амбър, макар че в същото време задникът ѝ беше твърдо наместен между масивните бедра на Калвин.

Някакви грубияни от съседната маса зяпаха развеселено и скоро почнаха да обсипват Амбър с разни неприлични съвети, а тя полагаше всички усилия да задоволи публиката.

„Колко ще трае песента?“, питаше се Калвин. Широкото му плоско чело се обливаше в пот.

Изведнъж тя се завъртя, без да пропусне нито такт, загледа го и поне за минута Калвин държа в скута си красива и тръпнеща гола жена, чието лице бе на педя от неговото. Подобни преживявания променят човешкия живот. Калвин вече никога нямаше да бъде същият.

Уви, песента свърши, Амбър скочи и изтича да обслужва масите.

— Знаеш ли, по-късно можеш да я видиш — каза Роджър. — Насаме.

— Как така? — попита Аги.

— Отзад има стаички, където се срещаш с момичетата, след като им свърши смяната.

— Лъжеш.

Калвин все още мълчеше — напълно бе загубил дар слово и само зяпаше как Амбър обикаля из клуба и приема поръчки. А когато музиката прекъсна за малко, чу Роджър да казва, че Амбър може да бъде само негова в някаква прекрасна стаичка отзад.

Тримата отпиваха от разводнената бира и гледаха как идват още клиенти. Към единайсет заведението вече беше претъпкано, а на сцената и сред публиката се появиха нови танцорки. Калвин наблюдаваше с дива ревност как Амбър танцува в скута на друг мъж само на три метра от него. С известна гордост обаче забеляза, че тя се обърна с лице към онзи само за броени секунди. Ако беше тъпкан с пари, с радост щеше да ги напъха в прашките ѝ, за да танцува в скута му цяла нощ.

Парите обаче бързо се превръщаха в сериозен проблем. През поредната пауза между песните и стриптийзорките безработният Калвин призна:

— Не съм сигурен още колко ще издържа тук. Много е скъпа бирата.

Бирата им в чаши от четвърт литър вече почти привършваше, а те бяха наблюдавали сервитьорките доста внимателно и знаеха, че празната стъклария не се задържаеше по масите. От клиентите се очакваше да пият без задръжки, да дават щедри бакшиши и да хвърлят пари на момичетата за частни танци. Търговията с гола плът в Мемфис беше много доходна.

— И на мен ми останаха малко пари — каза Аги.

— Аз имам кредитни карти — рече Роджър. — Поръчай по още едно, докато отскоча да пусна една вода.

Той стана и за пръв път леко залитна, после изчезна сред дима и навалицата. Калвин махна с ръка на Амбър и поръча по още едно. Тя се усмихна и му намигна одобрително. Страшно му се искаше вместо тая мътна вода в чашите да получи повече физически контакт с момичето, но не бе съдено това да се случи. Мислено се закле да удвои усилията си в търсене на работа, да спести пари и да стане редовен клиент на „Десперадо“. За пръв път в краткия си живот Калвин имаше цел.

Аги зяпаше пода под празния стол на Роджър.

— Тъпакът пак го е изтървал — заяви той и вдигна протрития брезентов портфейл. — Вярваш ли, че има кредитни карти?

— Не.

— Дай да видим.

Аги се озърна, за да се увери, че няма следа от Роджър, и отвори портфейла. Вътре имаше изтекла карта за намаление от някакъв магазин и колекция от визитни картички — две на адвокати, две на фирми за плащане на съдебни гаранции, една на клиника за алкохолици и още една на някакъв съдебен надзорник. Зад тях се спотайваше грижливо сгъната банкнота от двайсет долара.

— Каква изненада — каза Аги. — Нито кредитни карти, нито шофьорска книжка.

— И без малко да го гръмнат заради това — добави Калвин.

— Той е идиот, не разбра ли?

Аги затвори портфейла и го сложи на стола на Роджър.

Бирата пристигна, след малко Роджър дойде и намери портфейла си. С общи усилия събраха четирийсет и пет долара плюс три за бакшиш.

— Можем ли да уредим един танц в скута с кредитна карта? — провикна се Роджър към Амбър.

— Не, само в брой — отвърна тя и ги заряза.

— Каква е кредитната ти карта? — попита Аги.

— Имам цяла камара — заяви Роджър като истински баровец.

Калвин, чиито слабини още изгаряха, гледаше как любимата му Амбър си проправя път сред тълпата. Аги също гледаше момичетата, но си мислеше и за времето. Нямахше представа колко време е необходимо, за да ти източат половин литър кръв. Наближаваше полунощ. И макар че се опитваше да се весели, неволно си представяше какъв скандал ще вдигне приятелката му, ако узнае за тази малка забегка.

Роджър бързо сдаваше багажа. Клепачите му провиснаха и главата му започна да клюма.

— Пийте — промърмори той с набъбнал език, като се опитваше да поддържа темпото, но вече всичко му се мержелееше.

Между песните Калвин се разбъбри с двама мъже от съседната маса и в хода на бързия разговор установи, че легендарната Тифани не

работи в четвъртък вечер.

Когато бирата свърши, Аги заяви:

— Аз си тръгвам. Идвате ли с мен, момчета?

Роджър не можеше да стои прав, затова го вдигнаха от масата.

Докато вървяха към вратата, Амбър мина край тях и попита Калвин:

— Напускаш ли ме?

Той кимна, защото нямаше сили да проговори.

— Моля те, върни се пак — изгука тя. — Симпатичен си ми.

Един от биячите сграбчи Роджър и помогна да го измъкнат навън.

— По кое време затваряте? — попита Калвин.

— В три след полунощ — отвърна биячът и посочи Роджър. — Само не идвайте с него.

— Слушай, къде е болницата? — попита Аги.

— Коя?

Аги погледна Калвин, Калвин погледна Аги и накрая стана ясно, че си нямат представа. Биячът чакаше нетърпеливо, след което каза:

— В тоя град има десет болници. Коя?

— Ами... най-близката — заяви Аги.

— Значи Лутеранската. Познаваш ли града?

— Естествено.

— Ясно. Караш по Ламар Авеню до Паркуей, после по Паркуей до Поплар Авеню, минаваш Източната гимназия и си там.

— Благодаря.

Биячът им махна с ръка и изчезна вътре. Те довлачиха Роджър до пикапа, метнаха го вътре и половин час кръстосваха Мемфис в отчаяни опити да открият Лутеранската болница.

— Сигурен ли си, че точно тя ни трябва? — попита Калвин на няколко пъти.

В зависимост от обстоятелствата Аги отговаряше с „да“, „естествено“, „вероятно“ и „разбира се“.

Когато се озоваха в центъра, Аги спря и потърси помощ от един таксиметров шофьор, който дремеше зад волана.

— Няма Лутеранска болница — заяви шофьорът. — Имаме Баптистка, Методистка, Католическа, Централна, „Милосърдие“ и още няколко, но не и Лутеранска.

— Знам, общо са десет.

— По-точно седем. Откъде си?

— От Мисисипи. Виж, къде е най-близката болница?

— „Милосърдие“ е на четири пресечки от тук по Юниън Авеню.

— Благодаря.

Откриха болница „Милосърдие“ и оставиха Роджър на седалката в безжизнено състояние. Тази градска болница беше основен приемен пункт за нощните жертви на престъпления, домашно насилие, полицейска стрелба, сблъсъци между банди, свръхдоза наркотици и катастрофи с пияни водачи. Почти всички от въпросните жертви бяха чернокожи. Около входа на спешното отделение гъмжеше от линейки и полицейски коли. Тълпи отчаяни роднини се лутаха из сумрачните коридори да търсят близките си. Под звуците на писъци и крясъци Аги и Калвин изминаха километри в търсене на регистратурата. Накрая я откриха, сякаш нарочно забутана в дъното. Зад бюрото млада мексиканка дъвчеше дъвка и четеше списание.

— Приемате ли бели? — започна любезно Аги.

На което тя хладнокръвно отвърна:

— Кого търсите?

— Дошли сме да дадем кръв.

— Кръводаряването е нататък по коридора — посочи тя.

— Отворено ли е?

— Съмнявам се. За кого ще давате кръв?

— Тъж... за Бейли — каза Аги и погледна безизразно Калвин.

Сестрата затрака по клавиатурата и погледна монитора.

— Малкото име?

Аги и Калвин се спогледаха навъсено. Нямаха представа.

— Мислех, че Бейли му е малкото име — каза Калвин.

— Аз пък мислех, че му е фамилията. Нали му викаха Бък?

— Да, ама фамилията на майка му е Колдуел.

— Колко пъти се е омъжвала?

Момичето следеше диалога със зяпнала уста. Аги я погледна и попита:

— Имате ли някого с фамилия Бейли?

Тя затрака, изчака и каза:

— Мистър Джеръм Бейли, на четирийсет и осем години, чернокож, с огнестрелна рана.

— Някой друг?

- Не.
- А мъж с малко име Бейли?
- Не ги водим по малко име.
- Защо не?

Престрелката между две улични банди бе започнала час по-рано в общинските жилища в Северен Мемфис. По някаква неизвестна причина тя се поднови на паркинга пред болница „Милосърдие“. Напълно загубил представа за света, Роджър бе изтръгнат от унеса, когато наблизко затрещяха изстрели. Мозъкът му се нуждаеше от една-две секунди, за да реагира, но не след дълго той осъзна, че някой пак стреля по него. Надигна глава, погледна предпазливо през страничното стъкло и проумя, че няма представа къде се намира. Навсякъде имаше паркирани коли, наблизко се издигаше многоетажен паркинг, а в далечината мигаха червени и сини лампи.

Пак отекна стрелба, Роджър се приведе, загуби равновесие и се просна на пода, където трескаво зашари с ръце под седалката за някакво оръжие. Както всеки друг младеж от окръг Форд, Аги не би тръгнал никъде без защита и Роджър знаеше, че тук трябва да има пистолет. Откри го под шофьорската седалка — деветмилиметров автоматичен „Хъск“ с дванайсет патрона в пълнителя. Напълно зареден. Роджър стисна оръжието, погали го, целуна цевта и бързо свали страничното стъкло. Чу гневни гласове, после видя някаква кола със сигурност гангстерска — да се движи подозрително през паркинга.

Роджър стреля два пъти, не улучи нищо, но успя да промени стратегията на гангстерската престрелка. Доджът на Аги незабавно бе обсипан с автоматичен огън. Задното стъкло се пръсна, стъклени късчета се разпиляха из цялото купе и по дългата коса на Роджър, който пак се стовари на пода и запълзя да търси укритие. Измъкна се през лявата врата, сгъна се надве и хукна на зигзаг из сенките между редиците паркирани коли. Зад него отново се раздадоха гневни гласове, после още един изстрел. Той продължи да бяга с изгарящи от напрежение бедра и прасци, привел глава на нивото на гумите. Не успя да вземе завоя между две коли и се блъсна в предната броня на един стар кадилак. Поседя на асфалта, като се ослушваше, дишаше тежко, потеше се и ругаеше, но за щастие не кървеше. Бавно надигна глава, не

видя преследвачи, но реши да не рискува. Продължи напред между паркираните коли, докато излезе на някаква улица. Приближаваше се кола, затова той пъкна пистолета в джоба на панталона си.

Дори за Роджър бе очевидно, че тази част от града е военна зона. По прозорците имаше дебели решетки. Мрежестите огради бяха увенчани с бодлива тел. Страничните улици изглеждаха зловеци и мрачни и в миг на прояснение Роджър се запита: „Какво правя тук, по дяволите?“ Само пистолетът го пазеше да не изпадне в тотална паника. Той тръгна бавно по тротоара, обмисляйки каква стратегия да предприеме, и реши, че ще е най-добре да се върне в пикапа и да изчака приятелите си. Стрелбата бе спряла. Може би наоколо вече имаше полицаи и положението ставаше безопасно. На тротоара зад него се раздадоха гласове и един бегъл поглед през рамо му разкри, че по улицата бързо се задава група чернокожи младежи. Роджър ускори крачка. Един камък падна наблизо и отскочи на пет–шест метра. Онези крещяха нещо. Той извади пистолета от джоба си, сложи пръст на спусъка и закрачи още по-бързо. Напред стана по-светло и когато зави зад ъгъла, се озова на малък паркинг пред денонощен магазин.

Точно пред магазина имаше кола, а до нея се караха бял мъж и бяла жена. Докато Роджър се приближаваше, мъжът замахна и стовари юмрук в лицето на жената. Звукът от жестокото кроше бе отвратителен. Роджър застина, когато замъгленият му ум осъзна какво става.

Но жената устоя на удара и контраатакува с невероятна комбинация. Най-напред с десен прав разби устните на мъжа, после се приведе и с ляв ъперкът смачка тестисите му. Той изпищя като жигосано добиче и се свлече, а Роджър пристъпи крачка напред. Жената погледна Роджър и пистолета му, после забеляза бандата, идваща по тъмната улица. В близките четири пресечки не се виждаше друг бял човек.

— Неприятности ли имаш? — попита тя.

— Да, струва ми се. А ти?

— Не ми е най-спокойната вечер. Имаш ли шофьорска книжка?

— Естествено — каза Роджър и едва не посегна пак за портфейла си.

— Да изчезваме.

Тя бутна Роджър зад волана и бързо се настани до него. Роджър даде газ и колата се понесе на запад по Поплар Авеню.

— Кой беше онзи там? — попита Роджър, като гледаше ту огледалото, ту улицата отпред.

— Моят дилър.

— Твоят дилър!

— Аха.

— И просто ще го зарежем?

— Защо не свалиш тоя пистолет? — попита тя.

Роджър погледна ръката си и осъзна, че все още стиска пистолета. Остави го на седалката между двамата. Жената моментално грабна оръжието, прицели се в него и нареди:

— А сега млъквай и карай.

* * *

Когато Аги и Калвин се върнаха при пикапа, полицията вече си беше отишла. Двамата зяпнаха при вида на пораженията и изругаха цветисто, щом разбраха, че Роджър е изчезнал.

— Взел ми е пистолета — каза Аги, след като провери под седалката.

— Тъпо копеле — повтаряше Калвин. — Дано да е пукнал.

Изчистиха стъклата от седалката и потеглиха, бързайки час по-скоро да се измъкнат от центъра на Мемфис. За момент обсъдиха дали да не потърсят Роджър, но вече им беше писнало от него. Мексиканката от регистратурата им бе обяснила как да стигнат до Централната болница, където имало най-голяма вероятност да открият Бейли.

Дежурната служителка в Централната болница им каза, че отделението за кръводаряване не работи нощем, ще бъде отворено в осем сутринта и категорично не приема кръв от лица, на които им личи, че са употребили алкохол. В момента в болницата нямало пациент с малко име или фамилия Бейли. След като жената приключи с тях, като по магия отнякъде изникна униформен пазач и ги помоли да напуснат. Те не възразиха и той ги придружи до изхода. Докато си пожелаваха лека нощ, Калвин го попита:

— Слушай, знаеш ли къде можем да продадем по половин литър кръв?

— На Уоткинс Стрийт има кръвна банка. Не е много далеч.

— Мислиш ли, че работи в момента?

— Да, отворено е цяла нощ.

— Как се стига до там? — попита Аги.

Той им посочи пътя, после каза:

— Само внимавайте. Там ходят всички наркомани, щом им потрябват пари. Опасно е.

Кръвната банка бе единственото място, което Аги откри от пръв път, и когато спряха на улицата до нея, двамата се надяваха да е затворено. Не беше. Приемната се оказа мърлява стая с редица пластмасови столове и разхвърляни списания. Под масичката в ъгъла някакъв наркоман се беше свил на пода и изглеждаше така, сякаш умира. Зад бюрото седеше мъж със сурово лице и хирургически дрехи.

— Какво искате? — опита се да ги стресне той.

Аги се изкашля, отново погледна наркомана в ъгъла и успя да изтърси:

— Тук ли купувате кръв?

— Приемаме доброволно или срещу заплащане — обясни сдържано мъжът.

— Колко?

— Петдесет долара за половин литър.

За Калвин, останал само с шест долара и четвърт в джоба, сумата се равняваше на куверт, три разводнени бири и повторение на незабравимия танц на Амбър. За Аги с неговите осемнайсет долара и никакви кредитни карти сделката означаваше още едно бързо посещение в „Десперадо“ и достатъчно бензин, за да се прибере у дома. И двамата напълно бяха забравили за Бейли.

Подадоха им бланки. Докато ги попълваха, дежурният попита:

— Коя кръвна група сте?

Въпросът бе посрещнат с недоумение и от двамата доброволци.

— Коя кръвна група? — повтори той.

— От червената — каза Аги и Калвин се изхили гръмогласно.

Дежурният не оцени шегата.

— Да не сте пили, момчета? — попита той.

— Само по едно-две — отвърна Аги.

— Но няма да искаме надбавка за алкохола — бързо добави Калвин и двамата се запрехиваха от смях.

— Кой размер игла предпочитате? — попита дежурният и веселието им моментално се изпари.

Подписаха клетвени декларации, че не страдат от алергии и заразни болести.

— Кой ще е пръв?

Никой от двамата не помръдна.

— Мистър Агнър — рече човекът, — последвайте ме.

Аги го последва през една врата към голяма квадратна стая с две легла от дясната страна и три от лявата. На първото легло отдясно лежеше едрогърда бяла жена по анцуг и туристически обувки. От лявата ѝ ръка се спускаше маркуч към прозрачен найлонов плик, вече наполовина пълен с тъмnochервена течност. Аги погледна маркуча, плика, ръката и осъзна, че в кожата ѝ е забита игла. Той припадна и тежко се сгромоляса на плочките.

Седнал на пластмасов стол до изхода, Калвин нервно прелистваше някакво списание, без да изпуска от поглед умирация наркоман. Чу някакъв шум в съседната стая, но не му обърна внимание.

Свестиха Аги със студена вода и амоняк и той успя да пролази върху едно от леглата, където миниатюрна азиатка с маска на лицето започна да обяснява със силен акцент, че всичко ще бъде наред и няма за какво да се тревожи.

— Дръжте си очите затворени — повтаряше непрекъснато тя.

На Аги му се виеше свят.

— Всъщност не ми трябват петдесет долара — заяви той.

Тя не го разбра. Когато сложи до него подноса с инструментите, Аги им хвърли един поглед и пак му призля.

— Затворете очи, моля — каза азиатката, докато бършеше лявата му ръка със спирт, от чиято миризма му се повдигна. — Ще си вземете парите — добави тя.

Извади голяма черна превръзка, сложи я върху очите му и светът на Аги изведнъж потъна в пълен мрак.

Когато дежурният се върна, Калвин скочи нервно от стола.

— Последвайте ме — каза мъжът и Калвин се подчини безпрекословно.

Когато влезе в квадратната стая и видя от едната страна жената с туристическите обувки, а от другата Аги със странна превръзка на очите, той също припадна близо до мястото, където бе грохнал неговият приятел преди две-три минути.

— Кои са тия смешници? — попита жената с туристическите обувки.

— От Мисисипи са — отвърна дежурният, докато търпеливо стоеше над Калвин и го чакаше да се свести.

Студената вода и амонякът пак свършиха работа. Аги слушаше всичко изпод черния си саван.

В крайна сметка двете половинки кръв бяха източени. Сто долара минаха от ръка в ръка. В два и десет след полунощ надупченият от куршуми додж спря на паркинга пред „Десперадо“ и двамата горди мъжкарци пристигнаха за последния час от купона. Олекнали откъм кръв, но напомпани с тестостерон, те платиха куверта, като се озъртаха за лъжливия бияч, който ги бе пратил да търсят Лутеранската болница. Нямаше го. Вътре тълпата бе оредяла, а момичетата изглеждаха уморени. На сцената се кълчеше застаряваща стриптийзърка.

Отведоха ги на маса близо до онази, където бяха седнали предния път, и, естествено, след броени секунди изникна Амбър.

— Какво ще поръчате, момчета? Минимум три питиета.

— Върнахме се — гордо съобщи Калвин.

— Чудесно. Какво ще поръчате?

— Бира.

— Дадено — отвърна тя и изчезна.

— Май не ни помни — каза обидено Калвин.

— Извади двацетачка и ще си спомни — рече Аги. — Нали няма да прахосваш пари за танц в скута?

— Може би.

— Ти си по-глупав от Роджър.

— Никой не може да бъде по-глупав от Роджър. Кой го знае къде е сега.

— Плува в реката с прерязано гърло.

— Какво ли ще каже баща му?

— Аз да бях, щях да кажа: „Това момче открай време си беше глупаво.“ Откъде да знам какво ще каже? Пука ли ти изобщо?

В другия край на залата някакви костюмари пиеха здравата. Единият пусна ръка около кръста на сервитьорката и тя бързо отскочи. Биячът веднага изникна, посочи човека и грубо нареди:

— Не пипай момичетата!

Костюмарите избухнаха в смях. Беше много забавно.

Щом Амбър им донесе шестте бири, Калвин нетърпеливо изтърси:

— Какво ще кажеш за един танц в скута?

Тя се навъси, после отговори:

— Може би по-късно. Много съм уморена.

И изчезна.

— Опитва се да ти спести парите — заяви Аги. Калвин бе покрусен. Часове наред бе преживявал отново и отново онзи сладостен миг, когато Амбър възседна огромните му слабини и радостно се завъртя в такт с музиката. Можеше да я усети, да я пипне, дори да почувства аромата на нейния евтин парфюм.

Една едричка и поотпусната дама излезе на сцената и подхвана несръчен танц. Скоро се разсъблече, но не впечатли почти никого.

— Тая да не е от чистачките на заведението? — подхвърли Аги.

Калвин не му обърна внимание. Гледаше как Амбър снове из клуба. Определено се движеше по-бавно. Наближаваше време да се прибира.

За отчаяние на Калвин един от костюмарите подмами Амбър да му танцува в скута. Тя възвърна ентузиазма си и скоро се завъртя върху слабините му, а другите от компанията заподмятаха всевъзможни коментари. Обкръжиха я пияни зяпачи. Онзи, върху когото танцуваше, очевидно вече не се владееше. Нарушавайки както правилата на клуба, така и градските наредби на Мемфис, той посегна с две ръце и я сграбчи за гърдите. Това беше огромна грешка.

За част от секундата се случиха няколко неща едновременно. Проблесна светкавица на фотоапарат и някой се провикна:

— Отдел за борба с порока, арестувани сте!

В същото време Амбър скочи от скута на мъжа и се разкрецтя нещо за мръсните му ръце. Тъй като държаха костюмарите под око, биячите мигновено се озоваха до масата. Две цивилни ченгета се втурнаха напред. Единият държеше фотоапарат, другият повтаряше:

— Отдел за борба с порока, отдел за борба с порока.

Някой изрева:

— Полиция!

Настана пълен хаос, отвсякъде се сипеха ругатни. Музиката замлъкна. Тълпата отстъпи назад. Ситуацията бе под контрол през първите няколко секунди, докато Амбър не се препъна в някакъв стол и не падна. Това я накара да се разпищи театрално, при което Калвин се хвърли в навалищата и нанесе първия удар. Замахна срещу баровеца, който бе опипал неговото момиче, и го фрасна в устата. В същия миг поне единайсет мъже, половината от които пияни, размахаха юмруци във всички посоки, без да подбират целта. Един бияч цапардоса здраво Калвин и Аги се намеси в схватката. Костюмарите бяхтеха напосоки по охраната, ченгетата и селските пришълци. Някой метна чаша бира и тя падна в другия край на залата, близо до масата на група застаряващи рокери, които до този момент само насърчаваха с викове всеки удар. Строшеното стъкло обаче ги разгневи. Те се хвърлиха в атака.

Двама униформени полицаи търпеливо чакаха пред „Десперадо“ да отведат жертвите на отдела за борба с порока и когато чуха шумотевница откъм салона, бързо влязоха вътре. Щом осъзнаха, че боят се е превърнал в истинска революция, те инстинктивно измъкнаха палките и се огледаха чий череп да потрошат. Аги бе първият и докато лежеше на пода, единият полицай го преби жестоко. Наоколо се разбиваха чаши. Евтините маси и столове станаха на трески. Двама рокери грабнаха крака от столовете и атакуваха биячите. Мелето продължи да бушува, коалициите се променяха светкавично и подът се обсипа с тела. Броят на жертвите продължи да нараства, докато ченгетата и биячите не взеха надмощие и в крайна сметка сломиха съпротивата на костюмарите, рокерите и неколцина други, които се бяха включили във веселбата. Навсякъде имаше кръв по пода, по ризите и саката и най-вече по ръцете и физиономиите.

Пристигна още полиция, после линейки. Аги лежеше в безсъзнание и бързо губеше намалелите си запаси от кръв. Санитарите се стреснаха от състоянието му и светкавично го набутаха в първата линейка. Откараха го в болница „Милосърдие“. Един от костюмарите също беше неадекватен след многобройните удари от полицейска палка. Качиха го на втората линейка. Калвин бе закопчан с белезници и вкаран на задната седалка на една полицейска кола, където му правеше

компания разгневен мъж със сив костюм и бяла риза, подгизнала от кръв.

Дясното око на Калвин беше подпухнало и затворено, а с лявото той зърна доджа на Аги да стои осиротял на паркинга.

Пет часа по-късно Калвин най-после получи разрешение да се обади на майка си в Бокс Хил за нейна сметка от платен телефон в окръжния затвор. Без да навлиза в подробности, той обясни, че е арестуван и го обвиняват в нападение на полицай, за което според един негов съкилийник се полагали до десет години, а Аги е в болница „Милосърдие“ с фрактура на черепа. Нямаше представа къде е Роджър. За Бейли не стана дума.

Вестта за обаждането се разнесе бързо и след един час група приятели потеглиха с кола за Мемфис да оценят щетите. Узнаха, че Аги е претърпял операция за премахване на съсирек от мозъка и че също го обвиняват в нападение на полицай. Един лекар каза на близките, че ще го оставят в болницата поне седмица. Семейството му нямаше застраховка. Пикапът беше прибран от полицията, а процедурата по освобождаването му изглеждаше напълно неразбираема.

Роднините на Калвин научиха, че му е определена гаранция от петдесет хиляди долара — сума, каквато не можеха и да си представят. Ако не успеели да съберат пари за адвокат от Мемфис, щял да го представлява служебен защитник. Късно в петък следобед един чичо най-сетне получи разрешение да поговори с Калвин в затворническата стая за свиждания. Калвин носеше оранжев гащеризон и чехли за баня в същия цвят и изглеждаше ужасно. Лицето му беше мораво и подпухнало, с дясното око все още не виждаше. Беше изплашен, потиснат и избягваше да навлиза в подробности.

От Роджър все още нямаше вест.

След два дни в болницата Бейли се възстановяваше забележително. Десният му крак не беше смазан, а само счупен, останалите му травми се изчерпваха с дребни синини, драскотини и силни болки в гърдите. Работодателят му нае линейка и в събота по пладне Бейли потегли от Методистката болница право към дома на майка си в Бокс Хил, където го посрещнаха като освободен

военнопленник. Минаха няколко часа, преди да чуе какви усилия са положили неговите приятели, за да дарят кръв.

Осем дни по-късно Аги си дойде да се възстановява у дома. Лекарите очакваха да оздравее напълно, но това нямаше да е скоро. Адвокатът му бе успял да сведе обвиненията до обикновен побой. С оглед на нанесените от полицаите поражения изглеждаше най-разумно да оставят Аги на мира. Приятелката му намина, но само за да прекрати връзката им. Легендата за пътешествието и побоя в мемфиския стриптийз клуб щеше да ги преследва завинаги и момичето не искаше да има нищо общо с тази история. Освен това се носеха слухове, че мозъкът на Аги е пострадал сериозно, а тя вече бе хвърлила око на друго момче.

Три месеца по-късно Калвин се върна в окръг Форд. Адвокатът му бе подал молба обвинението да се сведе до непристойно поведение, но споразумението предвиждаше три месеца поправителен труд в затворническата ферма в окръг Шелби. Калвин не харесваше споразумението, но и не го привличаше перспективата да се яви на съд в Мемфис и пак да застане пред местната полиция. Ако там го намереха за виновен, щеше да лежи дълги години в затвора.

За всеобща изненада в дните след сблъсъка окървавеният труп на Роджър Тъкър не бе открит из задните улички в центъра на Мемфис. Всъщност изобщо не го намериха; не че някой си правеше сериозно труда да го търси. Един месец след пътуването той се обади на баща си от уличен телефон близо до Денвър. Твърдеше, че обикаля самичък страната на автостоп и си прекарва чудесно. Два месеца по-късно го арестуваха за кражба от магазин в Спокейн и той излежа шейсет дни в градския затвор.

Мина почти година, преди да се прибере у дома.

ДА ДОКАРАШ РЕЙМЪНД

Мистър Макбрайд имаше тапицерска работилница в стария склад за лед на Лий Стрийт, на няколко пресечки от централния площад в Клантън. За да разкарва насам-натам диваните и креслата, използваше бял товарен ван, марка „Форд“, на който с тлъсти черни букви беше изписано „Тапицери Макбрайд“, а по-долу следваха телефонен номер и адресът на Лий Стрийт. Ванът, винаги чист и никога забързан, бе обичайна гледка в Клантън, а мистър Макбрайд стана доста известен, защото в града нямаше друг тапицер. Той рядко даваше вана назаем, макар да го обсипваха с молби по-често, отколкото би желал. Обикновено отговаряше любезно: „Не, имам да правя доставки.“

Но на Лион Грейни не отказа по две причини. Първо, молбата дойде при твърде необичайни обстоятелства и, второ, шефът на Лион във фабриката за лампи се падаше трети братовчед на мистър Макбрайд. Знаем какви са роднинските отношения в малките градчета, затова няма нищо чудно, че в една гореща сряда в края на юли Лион Грейни пристигна пред работилницата точно в четири следобед, както се бяха уговорили.

Повечето жители на окръг Форд слушаха радио й бе широко известно, че положението на семейство Грейни не е розово.

Мистър Макбрайд придружи Лион до вана, подаде му ключа и каза:

— Сега ти имаш грижа за него.

Лион взе ключа и отвърна:

— Много съм ви задължен.

— Напълних резервоара. Би трябвало да е предостатъчно за пътуване до там и обратно.

— Колко ви дължа?

Мистър Макбрайд поклати глава и се изплю на чакъла до вана.

— Нищо. За моя сметка е. Само го докарай обратно с пълен резервоар.

— Бих се чувствал по-добре, ако можеше да платя нещо — възрази Лион.

— Не.

— Е, благодаря тогава.

— Искам да е тук утре по пладне.

— Ще бъде. — Лион кимна към един стар японски пикап, вмъкнат между две коли в другия край на паркинга. — Имате ли нещо против да оставя пикапа си?

— Не.

Лион отвори вратата и се качи във вана. Включи двигателя, нагласи седалката и огледалата. Мистър Макбрайд се приближи, запали цигара без филтър и погледна Лион.

— Нали знаеш, че на някои хора не им допада тая история — каза той.

— Благодаря, но повечето изобщо не ги интересува — отговори Лион. Беше угрижен и нямаше настроение за празни приказки.

— Аз мисля, че не е редно.

— Благодаря. Утре най-късно до обед съм тук — промълви Лион, после даде назад и изчезна по улицата.

Намести се по-удобно на седалката, провери спирачките и бавно форсира двигателя, за да изпробва мощността. Двайсет минути по-късно беше далеч от Клантън, дълбоко навътре сред хълмовете в северния край на окръг Форд. След селцето Плезънт Ридж пътят стана само чакъл, сградите по-малки и по-нарядко. Лион зави по една къса алея, водеща към къща, която изглеждаше като сандък. Покрай вратите бяха прераснали бурени, а керемиденият покрив отдавна се нуждаеше от ремонт. Това бе домът на семейство Грейни — мястото, където Лион беше израснал заедно с братята си, единственото стабилно нещо в техния печален и хаотичен живот. Примитивна шперплатова рампа водеше към страничната врата, за да може майка му, Инес Грейни, да влиза и излиза с инвалидната си количка.

Когато Лион изключи двигателя, страничната врата се отвори и Инес се спусна по рампата. Зад нея изникна грамадното туловище на средния ѝ син Бъч, който все още живееше с майка си, защото никога не бе живял другаде, поне не и на свобода. Шестнайсет от неговите четирийсет и шест години бяха минали зад решетките и дори на външен вид той си беше типичен професионален престъпник —

имаше дълга коса, вързана на опашка, обици на ушите, разнообразна растителност по лицето, масивни бицепси и колекция от евтини татуировки, направени от един художник в затвора срещу заплащане с цигари. Бъч грижовно и нежно побутваше количката на майка си и тихичко ѝ говореше нещо, докато слизаха по рампата.

Лион гледаше и чакаше, после мина зад вана и отвори двойната врата. Двата с Бъч внимателно повдигнаха майка си и я сложиха в каросерията. Бъч я избута напред до конзолата, която делеше двете седалки, закрепени за пода с винтове. Лион завърза здраво количката с канап, който някой от хората на Макбрайд бе забравил във вана, и когато Инес бе настанена, синовете ѝ минаха отпред. Пътешествието започна. След броени минути те отново излязоха на пътя. Чакаше ги дълга нощ.

Инес беше на седемдесет и две години, майка на три деца и баба поне на четири, самотна старица с крехко здраве, която вече не помнеше кога за последен път ѝ е провървяло. Макар почти от трийсет години да се смяташе за неомъжена, доколкото ѝ бе известно, нямаше официален развод с жалкото същество, което практически я изнасили, когато беше на седемнайсет, ожени се за нея, когато навърши осемнайсет, създаде три момчета и после за щастие изчезна от лицето на земята. Когато ѝ се случваше да се моли, тя не пропускаше да отправи гореща молба Ърни да не припарва до нея и да си стои там, където го бе запратил мизерният му живот, ако все още не беше умрял по най-ужасен начин — нещо, за което Инес тайничко си мечтаеше, но не смееше да го поиска от Бог. И до днес упрекваше Ърни за всичко — за разклатеното си здраве и бедността, за проваления си живот, за липсата на приятели и дори за презрението на собствените си роднини. Но най-сурово го осъждаше за отвратителното отношение към собствените му синове. Изоставянето им бе далеч по-милостиво, отколкото непрестанните побоища.

Когато излязоха на магистралата, и тримата се нуждаеха от цигара.

— Дали Макбрайд ще има нещо против, ако запалим? — попита Бъч. Той пушеше по три пакета на ден и непрестанно посягаше за цигара.

— Някой е пушил тук — каза Инес. — Мирише на лисичарник. Включил ли си климатика, Лион?

— Да, но не се усеща, ако прозорците са отворени.

След малко тримата вече изпускаха облаци дим, без особено да се вълнуват от отношението на мистър Макбрайд към пушенето в неговия ван, а топлият вятър нахлуваше на вълни през отворените прозорци. Веднъж влязъл вътре, вятърът нямаше откъде да излезе — липсваха други прозорци и отдушници, — затова се връщаше с рев напред и обгръщаше тримата Грейни, които сезираха в пътя, пушеха съсредоточено и сякаш бяха забравили всичко останало, докато ванът се носеше по шосето. Бъч и Лион небрежно тръскаха пепелта през прозорците. Деликатната Инес използваше лявата си шапа за пепелник.

— Колко ти взе Макбрайд? — попита Бъч.

Лион поклати глава.

— Нищо. Дори напълни резервоара. Каза, че не бил съгласен с това. Твърдеше, че и на много други не им се харесва.

— Не ми се вярва.

— И на мен.

Когато трите цигари бяха допушени, Лион и Бъч вдигнаха стъклата и почнаха да човъркат климатика и отдушниците. В купето нахлу горещ въздух и едва след няколко минути успяха да спрат отоплението. И тримата се обливаха в пот.

— Добре ли ти е отзад? — попита Лион, като хвърли поглед през рамо и се усмихна на майка си.

— Добре ми е. Благодаря. Работи ли климатикът?

— Да, вече става по-хладно.

— Не усещам.

— Искаш ли да спрем някъде за безалкохолно?

— Не. Да побързаме.

— Аз бих пил една бира — каза Бъч.

Тя думи сякаш бяха очаквани, защото Лион незабавно тръсна глава, а Инес отвърна с едно категорично „Не“.

— Никакво пиене — отсеке тя и въпросът бе изчерпан.

Когато преди години напусна семейството, Ърни не взе нищо, освен ловната си пушка, малко дрехи и целия запас от алкохол. Той имаше лошо пиянство и синовете му още носеха емоционални и физически белези от това. Като най-голям Лион бе изпитвал неговата жестокост по-често от братята си и още от малък отъждествяваше

пиенето с ужасното поведение на бруталния си баща. През целия си живот той не помириша алкохол, макар че с времето откри други пороци. Бъч обаче пиеше здравата още от юношески години, но никога не се изкуши тайно да вмъкне пиене в майчината си къща. Най-малкият, Реймънд, бе предпочел да последва примера на Бъч, а не на Лион.

За да избяга от неприятната тема, Лион попита майка си какво става с една нейна приятелка и съседка — стара мома, която вече няколко години умираше от рак. Както винаги, Инес се оживи, щом ставаше дума за болестите и леченията на съседите или пък за нейните собствени. Климатикът най-сетне проработи и тежката влага в купето започна да намалява. Когато престана да се поти, Бъч посегна към джоба си, извади цигара, запали я и свали стъклото. Температурата веднага се вдигна. Скоро тримата пак пушеха, а стъклата слизаха все по-ниско и по-ниско, докато въздухът се сгъсти отново от жегата и никотин.

Когато допушиха цигарите, Инес каза на Лион:

— Реймънд се обади преди два часа.

Това не го изненада. Вече от няколко дни Реймънд говореше с майка си за нейна сметка. И не само с нея. Телефонът на Лион звънеше толкова често, че съпругата му (третата поред) престана да вдига. Други хора в града просто отказваха да приемат обаждания за своя сметка.

— Какво каза? — попита Лион, но само защото трябваше да реагира. Знаеше какво е казал Реймънд, може би не дословно, но в най-обща линия.

— Каза, че нещата изглеждали много добре и вероятно ще се наложи да изгони сегашните си адвокати, за да наеме други. Нали го знаеш Реймънд. Щом каже на адвокатите какво да правят, те веднага се втурват да го изпълняват.

Без да помръдва глава, Бъч стрелна с очи Лион, а Лион отвърна на погледа. Не си казаха нищо — думите бяха излишни.

— Твърди, че новият му екип идвал от адвокатска фирма в Чикаго с хиляда служители. Представяш ли си? Хиляда адвокати работят за Реймънд. И той им нарежда какво да правят.

Шофьорът и пътникът до него отново си размениха погледи. Инес имаше перде на очите и не беше добре с периферното зрение.

Ако бе видяла как се споглеждат двамата й синове, нямаше да бъде доволна.

— Казва, че току-що открили някакви нови доказателства, които трябвало да бъдат представени на процеса, но ченгетата и прокурорите ги потулили. Реймънд твърдо вярва, че с тия доказателства ще може да заведе ново дело тук, в Клантън, макар че още не е сигурен дали да не го прехвърли някъде другаде. Мисли си за някое място в Делтата, защото там имало повече чернокожи съдебни заседатели, а той казва, че те съчувстват на обвиняемите в подобни дела. Ти какво мислиш, Лион?

— В Делтата определено има повече чернокожи — заяви Лион. Бъч изсумтя нещо, но така и не се разбра какво.

— Вече не вярвал на никого в окръг Форд, особено на полицаите и съдиите. Бог ми е свидетел, така и не ни оставиха на мира.

Лион и Бъч мълчаливо кимнаха. И двамата си бяха патили от полицията в окръга — Бъч много повече от Лион. И макар да се бяха признали за виновни, за да сключат споразумение, те твърдо вярваха, че ги преследват просто защото са от семейство Грейни.

— Само не знам дали бих издържала още един процес — каза Инес с отмалял глас.

Лион искаше да обясни, че шансовете на Реймънд за нов процес са направо нищожни и че той вдига шум по въпроса повече от десет години. Бъч искаше да каже в общи линии същото, но би добавил, че му е писнало от безкрайните глупости на Реймънд за адвокати, процеси и нови доказателства и че е крайно време хлапето да спре да обвинява всичко живо и да започне да се държи като мъж.

Но и двамата си замълчаха.

— Спомена още, че никой от вас не му е пратил пари за последния месец — добави Инес. — Вярно ли е?

Изминаха осем километра, без някой да проговори.

— Чувате ли ме? — попита Инес. — Реймънд каза, че не сте му пратили стипендията за юни, а вече е почти юли. Да не сте забравили?

Лион пръв си изля душата.

— Да сме забравили ли? Че как да забравим? Само това му е в устата. Всеки ден получавам писмо, понякога и по две. Не че ги чета всичките, но винаги става дума за стипендията. „Благодаря за парите, братле.“ „Не забравяй парите, Лион, разчитам на теб, братко.“ „Трябват

ми пари, за да платя на адвокатите, нали ги знаеш какви са кръвопийци.“ „Тоя месец стипендията нещо я няма.“

— Какво е това стипендия, по дяволите? — изтърси отдясно Бъч с неочаквано раздражение.

— Редовно или фиксирано плащане според тълковния речник — обясни Лион.

— Тоест просто пари, така ли?

— Да.

— Тогава защо просто не вземе да каже: „Пратете ми проклетите пари“? Или: „Къде са проклетите пари?“ Защо трябва да използва превзети думи?

— Вече хиляди пъти сме водили тоя разговор — каза Инес.

— Е, нали ти му прати речника — обърна се Лион към Бъч.

— Беше поне преди десет години. По негова молба.

— Е, той още си го има и рови из него за думи, които не сме чували.

— Често се чудя дали адвокатите му разбират какво говори — промърмори замислено Бъч.

— Мъчите се да отклоните темата — намеси се Инес. — Защо не му пратихте стипендията този месец?

— Мислех, че съм я пратил — каза неуверено Бъч.

— Не ти вярвам — отвърна тя.

— Чекът е в пощата — добави Лион.

— И на теб не вярвам. Бяхме се споразумели и тримата да му пращаме по сто долара месечно, дванайсет месеца в годината. Това е най-малкото, което можем да направим за него. Знам, че е тежко, особено за мен, защото живея на социални помощи. Но вие, момчета, си имате работа и е грехота да не отделите по сто долара за брат си, че да си купува прилична храна и да плаща на адвокатите.

— Трябва ли пак да го обсъждаме? — попита Лион.

— Чувам го всеки ден — каза Бъч. — Ако не от Реймънд по телефона или по пощата, тогава от мама.

— Оплакваш ли се? — попита тя. — Да не би да си останал на улицата? Живееш при мен безплатно и отгоре на всичко се оплакваш.

— Стига — каза Лион.

— Ако не съм аз, кой ще се грижи за теб? — оправда се Бъч.

— Млъквайте и двамата. Омръзна ми да ви слушам.

Тримата въздъхнаха и посегнаха за цигара. След дълго и мълчаливо пушене започнаха нов рунд. Инес даде старт с кратката забележка:

— Аз никога не пропускам месец. И ако си спомняте, никога не съм пропускала, докато двамата лежахте в „Парчман“.

Лион изръмжа, удари с длан по волана и гневно каза:

— Мамо, това беше преди двайсет и пет години. Защо ми го припомняш сега? Откакто съм излязъл, нямам дори глоба за превишена скорост.

Бъч, който имаше далеч по-колоритно престъпно минало и все още бе на свобода под гаранция, не каза нищо.

— И месец не съм пропуснала — повтори Инес.

— Стига де.

— А доколкото си спомням, по едно време пращах по двеста долара месечно, защото и двамата бяхте там. Май съм извадила късмет, че не влязохте и тримата едновременно. Тогава и сметките за тока нямаше да мога да си плащам.

— Мислех, че адвокатите му го консултират безплатно — заяви Бъч с надеждата да отклони вниманието от себе си и евентуално да го насочи извън фамилията.

— Така е — потвърди Лион. — Този труд се нарича *pro bono* и всички адвокати са длъжни да изработват някакви безплатни часове. Доколкото знам, когато онези големи фирми се захващат с подобни дела, не търсят заплащане.

— Тогава какво прави Реймънд с триста долара месечно, щом не плаща на адвокати?

— Вече сме разговаряли на тази тема — каза Инес.

— Сигурен съм, че харчи цяло състояние за химикалки, хартия, пликове и пощенски такси — отбеляза Лион. — Разправя, че пишел по десет писма на ден. Дявол да го вземе, само за тях сигурно отиват над сто долара месечно.

— Освен това е написал осем романа — бързо добави Бъч. — Или май бяха девет, мамо? Вече не помня.

— Девет.

— Девет романа, няколко стихосбирки, куп разкази, стотици песни. Представи си само колко хартия гълта това — каза Бъч.

— Майтап ли си правиш с Реймънд? — попита майка му.

— В никакъв случай.

— Той продаде един разказ — напомни им Инес.

— Естествено, че продаде. Как беше списанието? „Горещи колела“? Платиха му четирийсет долара за разказ, в който се разправя как някакъв тип задигнал хиляда тасове за джанти. Казват, че човек пише за нещата, които познава.

— Ти колко разказа си продал? — попита тя.

— Нито един, защото не пиша, а не пиша, защото знам, че нямам талант. Ако и братчето ми разбере, че не притежава грам творчески способности, тогава ще спести и пари, и мъките на хората да му четат глупостите.

— Много си жесток.

— Не, мамо, просто съм откровен. А ако ти беше откровена с него преди години, вероятно щеше да спре да пише. Но не. Ти му четеше книжките, поезията и разказите и разправяше, че са страхотни. Затова той пишеше пак, с все по-дълги фрази и изречения. Стигна дотам, че човек вече не може да разбере и дума, по дяволите.

— Значи аз съм виновна?

— Не, не за всичко.

— Реймънд пише, за да се излекува.

— Преживял съм същото. Не виждам с какво може да помогне писането.

— Той твърди, че му помага.

— А тия книги на ръка ли са писани или на машина? — намеси се Лион.

— На машина — каза Бъч.

— Кой ги печата?

— Трябвало да плаща на някакъв човек в юридическата библиотека — обясни Инес. — По долар на страница, а едната от книгите беше над осемстотин страници. Аз обаче ги изчетох всичките, до последната дума.

— А разбра ли ги до последната дума? — попита Бъч.

— Почти. С речника е по-лесно. Господи, чудя се откъде ги вади всичките тия изрази.

— И е пратил тези книги в Ню Йорк, за да бъдат издадени, нали? — притисна я Лион.

— Да, а от там му ги върнаха — заяви Инес. — Сигурно и те не са разбрали всичките думи.

— Чудно, че и хората в Ню Йорк не са схванали какво казва — подхвърли Лион.

— Никой не схваща какво казва — обади се Бъч. — Това му е проблемът на Реймънд като писател, поет, политически затворник, автор на песни и юрист. Никой нормален няма представа какво си е наумил, когато почва да пише.

— Значи, ако правилно съм разбрал — каза Лион, — голяма част от разходите на Реймънд отива за финансиране на литературната му кариера. Хартия, машинопис, преписване, пликкове, пощенски разноски до Ню Йорк и обратно. Така ли е, мамо?

— Така излиза.

— И всъщност стипендията му едва ли отива за хонорари на адвокати — предположи Лион.

— Едва ли — потвърди Бъч. — А не забравяй и музикалната му кариера. Харчи за струни за китара и нотни листа. Освен това напоследък разрешават на затворниците да вземат под наем музикални записи. Така Реймънд пропя блус. Слушал Би Би Кинг и Мъди Уотърс, а сега разправя, че ободрявал останалите осъдени на смърт със среднощни концерти.

— О, знам. Прочетох го в писмата.

— Винаги е имал хубав глас — каза Инес.

— Никога не съм го чувал да пее — отвърна Лион.

— И аз — добави Бъч.

Намираха се на околоръстното край Оксфорд, на два часа път от затвора „Парчман“. Изглежда, ванът на тапицера се движеше най-добре със сто километра в час; при по-висока скорост предните колела започваха да се тресат. Но нямаше за къде да бързат. Западно от Оксфорд хълмовете ставаха по-ниски; Делтата не беше далеч. Инес разпозна отдясно една бяла селска църквичка близо до някакво гробище и й хрумна, че нищо не се е променило през всичките тия години, в които тя пътуваше до щатския затвор. Запита се колко ли други жени от окръг Форд са минали толкова пъти същото разстояние, но знаеше отговора. Преди много време Лион бе сложил началото на традицията с присъда от две години и половина и тогава правилникът ѝ позволяваше свиждания всяка първа неделя в месеца. Понякога я

возеше Бъч, друг път тя плащаше на сина на един съсед, но никога не пропускаше свиждане и винаги носеше сладкиш с фъстъчено масло и повечко паста за зъби. Шест месеца след като пуснаха Лион под гаранция, той я возеше, за да посети Бъч. После зад решетките се озова и Реймънд, само че с Бъч бяха в различни отделения с различни правилници.

След това Реймънд уби помощник-шерифа и го осъди на смърт. Преместиха го в ново отделение, където действаша по-особени правила.

С времето дори най-неприятните задачи стават поносими и Инес Грейни свикна да чака с нетърпение свижданията. Целият окръг се възмущаваше от синовете ѝ, но майка им никога нямаше да ги изостави. Бяха една плът и трябваше да споделят болката. Тя изстрада всичките им съдебни дела и заседанията за условно освобождаване, а на хората разправяше, че са добри момчета, изтормозени от съпруга ѝ. Всичко беше по нейна вина. Ако се бе омъжила за почтен човек, децата ѝ навярно щяха да имат нормален живот.

— Дали онази жена ще е там? — попита Лион.

— Боже, Боже — изстена Инес.

— Защо да изпуска представлението? — каза Бъч. — Сигурен съм, че ще е някъде там.

— Боже, Боже.

Въпросната жена беше откачалката Талула, която преди няколко години нахлу в живота им и успя съвсем да влоши положението. Чрез една групичка активисти против смъртното наказание тя се свърза с Реймънд, а той, както можеше да се очаква, отговори с дълго писмо, пълно с претенции за невинност, оплаквания от малтретиране и обичайните небивалици за напредъка му в литературното и музикалното поприще. Изпрати ѝ няколко стихотворения — любовни сонети — и тя се прехласна по него. Срещнаха се в залата за свиждания в затвора и мигновено се влюбиха през дебелия метални решетки. Реймънд изпя няколко блуса и плени сърцето на Талула. Стана дума дори за брак, но плановете им бяха отложени, докато властите на щата Джорджия не екзекутираха тогавашния съпруг на Талула. След кратък период на скръб тя замина за „Парчман“, където проведоха странна церемония, непризната от което и да било щатско законодателство или вероизповедание. Така или иначе, Реймънд бе

влюбен и това вдъхновение издигна изумителното му творчество до нови висини. Семейството бе предупредено, че Талула изгаря от желание да посети окръг Форд и да се запознае с новите си роднини. Тя наистина пристигна, но когато отказаха да я приемат, отиде в редакцията на „Форд Каунти Таймс“, където сподели несвързаните си мисли, прозренията си за тежкото състояние на клетия Реймънд Грейни и обещанията, че новите доказателства ще го оневинят относно смъртта на помощник-шерифа. Обяви също така, че чакала дете от Реймънд плод на няколко усамотени съпружески свиждания, каквито вече се разрешавали в отделението за осъдени на смърт.

Талула цъфна на първа страница със снимка и тъй нататък, но репортерът прояви благоразумието да се обади до „Парчман“. На затворниците не се разрешаваха съпружески свиждания, особено на онези, които очакваха смъртно наказание. Без изобщо да се смути, Талула продължи да размахва името на Реймънд като знаме и дори замъкна няколко от дебетите му ръкописи в Ню Йорк, където тесногръдите издатели пак ги отхвърлиха. След време тя се позагуби от хоризонта, но Инес, Лион и Бъч живееха в непрестанен ужас, че някъде може да се роди ново попълнение на фамилията. Правилата си бяха правила, но те познаваха Реймънд. Решеше ли, можеше да си осигури достатъчно интимно свиждане.

След две години Реймънд уведоми семейството, че с Талула ще се развеждат и за целта му трябват петстотин долара. Молбата му породила нов семеен скандал, изпъстрен с обиди, и парите бяха събрани едва след като той няколкократно заплаши да се самоубие. Скоро след като изпратиха чековете, Реймънд сподели радостната новина, че с Талула са се сдобрили. Не предложи да върне парите на Инес, Бъч и Лион, макар че и тримата му намекнаха за това. Реймънд отхвърли исканията им под претекст, че новият му адвокатски екип се нуждаел от средства за наемане на експерти и детективи.

Лион и Бъч най-много се дразнеха от самонадеяната увереност на брат им, че цялото семейство е длъжно да му осигурява пари, защото е зад решетките. През ранните му затворнически години и двамата напомниха на Реймънд, че не им е пратил и пукната пара, докато излежаваха присъдите си. Това предизвика поредния скандал и се наложи Инес да ги усмирява.

Тя седеше в инвалидната количка приведена и неподвижна, с голяма брезентова чанта в скута. Когато мислите за Талула се поразсеяха, Инес бръкна в чантата и извади последното писмо от Реймънд. Отвори обикновения бял плик, върху който адресът беше изписан с размах от край до край, и разгъна два листа жълта разчертана хартия.

Скъпа майко,

Става все по-ясно и очевидно, че тромавите и непохватни, та дори летаргични машинации на нашата несправедлива, безчестна и корумпирана съдебна система неизбежно и безвъзвратно са насочили към мен своите гнусни и противни очи.

Инес въздъхна и пак прочете първото изречение. Повечето думи изглеждаха познати. След години четене с писмо в едната ръка и речник в другата словесният ѝ запас бе нараснал удивително.

Бъч се озърна, видя писмото и поклати глава, но не каза нищо.

Ала строежите на щата Мисисипи за пореден път ще бъдат осуетени, възпрепятствани и доведени до пълен упадък на твърдата им решителност да пролеят кръвта на Реймънд Т. Грейни. Защото аз си осигурих и гарантирах услугите на един млад адвокат с изумителни дарования, изключителен защитник, мъдро подбран от мен сред безбройните легиони юристи, които буквално се хвърлят в краката ми.

Нова пауза, нов бърз прочит. Инес едва схващаше за какво става дума.

Не е изненада, че един адвокат с тъй изискани, превъзходни и дори уникални таланти и дадености не може

да се труди и преуспява на попрището на моята защита без съответната компенсация.

— Какво е компенсация? — попита тя.

— Кажй го по букви — отвърна Бъч.

Тя бавно изрече думата буква по буква и тримата се замислиха. Подобни тренировки на езиковите умения бяха станали за тях също тъй обичайни, както разговорите за времето.

— Как я е използвал? — попита Бъч и тя му прочете цялото изречение.

— Пари — каза Бъч и Лион бързо се съгласи. Тайнствените думи на Реймънд най-често се отнасяха до пари.

— Сещам се. Има нов адвокат и иска още пари, за да му плати.

Инес не му обърна внимание и продължи да чете.

С голяма неохота и дори трепетност ви заклинам и умолявам да набавите съвсем разумната сума от хиляда и петстотин долара, която впоследствие ще намери приложение при защитата ми и без съмнение ще ме оневини, реабилитира и всячески ще ми отърве кожата. Хайде, мамо, сега е моментът семейството да се хване за ръце и, образно казано, да премине в кръгова отбрана. Твоята колебливост и дори индиферентност би била равностойна на пагубно ренегатство.

— Какво е индиферентност? — попита Инес.

— Кажй го по букви — отвърна Лион.

Тя продиктува по букви думата „индиферентност“, после „ренегатство“ и след неособено усърдно обсъждане стана ясно, че и тримата нямат представа.

Една последна забележка, преди да премина към поналежащата кореспонденция — Бъч и Лион пак са занемарили стипендията ми. Последното им коварство се

отнася до месец юни, а вече сме средата на юли. Моля те да торМОЗИШ, преследваш, инквизиращ, инкриминираш и репресиращ тия двама дръвници, докато не изпълнят ангажиментите си относно финансовата страна на защитата ми.

Както винаги, с обич
от твоя най-скъп и любим син Реймънд

Всяко писмо до затворник, осъден на смърт, се четеше от някого в пощенската стая на „Парчман“. Изходящите писма също минаваха подобен контрол. Инес често бе съжалявала горкия служител, натоварен да чете посланията на Реймънд. Виж, на нея никога не й омръзваха, най-вече защото изискваха умствена дейност. Винаги се боеше да не пропусне нещо важно.

Писмата я изтощаваха. От песните й се доспиваше. Романите й докарваха главоболие. Стиховете бяха неразбираеми.

Тя му пишеше по два пъти седмично, без да пропусне нито веднъж, защото, ако пренебрегнеше най-малкия си син дори за ден-два, можеше да очаква порой от обиди — четири-пет страници, бълващи огън и жупел с думи, каквито не се намират в никой речник. А дори и най-малкото забавяне в пращането на стипендията водеше до неприятни разговори по телефона.

Реймънд беше най-ученолюбивият от синовете й, макар че и тримата не успяха да завършат гимназия. Лион беше най-добър в спорта, а Бъч в музиката, но малкият Реймънд имаше ум в главата. И успя да се добере чак до единайсети клас, преди да го хванат с краден мотоциклет, което му донесе шейсет дни в младежко изправително заведение. Беше на шестнайсет, с пет години по-малък от Бъч и с десет от Лион, а братята Грейни вече се славеха като изпечени крадци на автомобили. Реймънд също влезе в семейния бизнес и забрави за училището.

— Е, колко иска този път? — попита Бъч.

— Хиляда и петстотин за нов адвокат. Казва, че вие двамата не сте му пратили стипендията за миналия месец.

— Зарежи, мамо — грубо отсече Лион и задълго настана мълчание.

Когато полицията разкри първата им банда за автомобилни кражби, Лион пое цялата вина и излежа присъдата си в „Парчман“. След като излезе на свобода, той се ожени повторно и успя да остане в правия път. Бъч и Реймънд изобщо не пожелаха да го последват. Те укриваха крадени оръжия и електроуреди, месеха се в търговията с марихуана, варяха нелегален алкохол и, разбира се, отмъкваха коли и ги продаваха за части в северните области на Мисисипи. Хванаха Бъч, когато открадна огромен камион, който уж трябваше да е пълнен с телевизори „Сони“, но се оказа натоварен с телена мрежа за огради. Телевизори се пласират лесно на черния пазар. Телената мрежа създаде определени трудности. В разгара на събитията шерифът претърси скривалището на Бъч и откри безполезната плячка. Бъч направи пълни самопризнания, срещу което получи мека присъда от осемнайсет месеца и така попадна за пръв път в „Парчман“. Реймънд се отърва безнаказано и продължи да краде. Остана верен на първата си любов — леки коли и пикапи — и преуспяваше в занаята, макар че харчеше цялата печалба за пиене, хазарт и удивителна върволица от леки жени.

Още в началото на кариерата си като крадци братя Грейни бяха взети на мушка от един досаден помощник-шериф на име Кой Чайлдърс. Той им приписваше всяко престъпление и нарушение на реда в окръг Форд. Дебнеше ги, следеше ги, заплашваше ги, тормозеше ги и от време на време ги арестуваше — със или без причина. И тримата бяха яли бой от него в мазето на окръжния затвор. Оплакваха се на шерифа, но никой не слуша жалбите на отявлени престъпници. А братята Грейни спадаха тъкмо към тази категория.

За отмъщение Реймънд открадна патрулната кола на Кой и я продаде за части в Мемфис. Запази само полицейската радиостанция и я прати на Кой по пощата без обратен адрес. Реймънд бе арестуван и щеше да си изпати зле, ако не беше служебният му адвокат. Нямаше никакви доказателства, нищо не го свързваше с престъплението, освен някои основателни подозрения. Два месеца по-късно, след като Реймънд вече беше на свобода, Кой купи на жена си нов шевролет импала. Скоро Реймънд задигна колата от църковния паркинг по време на литургия в сряда вечер и я продаде на един нелегален сервиз близо до Тюпълоу. След този случай Кой публично се зарече да убие Реймънд Грейни.

Свидетели на самото убийство нямаше, или поне не пожелаха да се разкрият. Престъплението се случи в късна петъчна вечер на черен път, недалеч от двойната каравана, която Реймънд споделяше с поредната си приятелка. Обвинението предложи теорията, че Кой е паркирал колата си и тихо се е промъкнал пеш с намерението да разпита Реймънд и може би дори да го арестува. На разсъмване група ловци на елени откриха помощник-шерифа. Беше прострелян два пъти в челото с едрокалибрена пушка и захвърлен в плитка дупка на черния път, тъй че около трупа се бе разляла цяла локва кръв. Когато видяха снимките от местопрестъплението, двама съдебни заседатели повърнаха.

Реймънд и неговата приятелка твърдяха, че по това време са били на кръчма, но, изглежда, освен тях не бе имало други клиенти, тъй като така и не се намери кой да потвърди алибито им. Балистичната експертиза свърза куршумите с крадена пушка, минала през ръцете на един отдавнашен съучастник на Реймънд, и макар че нямаше доказателства Реймънд някога да е притежавал, откраднал или взел назаем въпросната пушка, подозренията натезаха. Прокурорът убеди заседателите, че Реймънд разполага с мотив — той мразеше Кой и в края на краищата вече бе осъждан за престъпление; беше му се удал и случай — Кой бе намерен в близост до караваната на Реймънд, а най-близките съседи живееха на няколко километра от там; имаше и средство — обвинителят размаха из съдебната зала предполагаемото оръжие на убийството, снабдено с инфрачервен мерник, който би му позволил да се прицели в тъмното, макар да липсваха доказателства, че по време на престъплението мерникът е бил върху пушката.

Алибито на Реймънд беше слабо. Неговата приятелка също имаше полицейско досие и се представи много зле като свидетелка. Служебният му защитник призова трима души, които трябваше да потвърдят, че са чули как Кой се заклева да убие Реймънд Грейни. Но и тримата не издържах на напрежението да седят на свидетелското място под свирепите погледи на шерифа и поне десет негови униформени помощници. А и сама по себе си подобна стратегия за защита изглеждаше спорна. Ако Реймънд бе вярвал, че Кой идва да го убие, означаваше ли това, че е действал при самозащита? Признаваше ли, че е извършил престъплението? Не, не признаваше. Той твърдеше,

че не знае нищо и е танцувал в местен бар, докато някой друг е видял сметката на Кой.

Въпреки мощния обществен натиск Реймънд да бъде осъден, заседателите се колебаха цели два дни, преди да го сторят.

Една година по-късно федерални агенти разбиха мрежа за разпространение на амфетамини и след десетина грозни съдебни споразумения излезе наяве, че помощник-шерифът Кой Чайлдърс е бил сериозно замесен в търговията с наркотици. Други две убийства бяха извършени при сходни обстоятелства в окръг Маршъл, само на стотина километра разстояние. Кристалната репутация на Кой сред местното население силно пострада. Плъзнаха неприятни слухове кой всъщност го е убил, макар че Реймънд си оставаше главния заподозрян.

Смъртната му присъда бе потвърдена единодушно от Върховния съд на щата. Последвалите обжалвания бяха отхвърлени едно по едно и сега, единайсет години по-късно, възможностите започваха да се изчерпват.

Западно от Бейтсвил хълмовете най-сетне отстъпваха място на равнини и шосето прорязваше летни ниви с богата реколта от памук и соя. Фермери със зелени трактори пъплеха безгрижно по асфалта, сякаш пътят беше прокаран специално за тях. Но семейство Грейни не бързаше. Ванът минаваше покрай неработещи машини за разчепкване на памук, изоставени жилищни бараки и нови каравани със сателитни антени и паркирани отпред пикапи, а от време на време се мяркаха и красиви къщи на земевладелци, построени далеч от пътя, за да не стига до тях шумът от минаващите коли. След градчето Маркс те завиха на юг и постепенно навлязоха в Делтата.

— Мисля, че Чарлийн ще е там — каза Инес.

— Със сигурност — потвърди Лион.

— Не би пропуснала този момент за нищо на света — обади се Бъч.

Чарлийн беше вдовицата на Кой — многострадална жена, прегърнала с необичаен ентузиазъм мъченичеството на своя съпруг. В течение на годините тя се включи във всички щатски и национални групи на жертвите на престъпления, които успя да открие. Заплашваше със съд вестника и всички дръзнали да се усъмнят в почтеността на Кой. В дълги писма до редакцията настояваше Реймънд Грейни час по-

скоро да си получи заслуженото. И не пропусна нито едно съдебно заседание, дори отиде чак в Ню Орлиънс, когато Пети федерален апелативен съд разглеждаше случая.

— Тя отдавна се моли за този ден — каза Лион.

— Да се моли колкото ще, ама Реймънд казва, че няма да стане — отсече Инес. — Той ме увери, че неговите юристи са много по-добри от щатските и че засипват властите с документи.

Лион се озърна към Бъч, който улови погледа му и после извърна очи към памуковите поля. Докато слънцето най-сетне залязваше, минаха през селцата Ванс, Тътуайлър и Роум. Здрачът доведе рояци насекоми, които се блъскаха в предното стъкло и капака. Прозорците пак бяха свалени, тримата пушеха и почти не си говореха. Наближаването към „Парчман“ винаги им действаше потискащо — на Бъч и Лион по очевидни причини, а на Инес, защото ѝ напомняше колко се е провалила като майка.

Освен затвор с лоша слава „Парчман“ беше и земеделско стопанство, памукова плантация, която се разпростираше върху седемдесет хиляди декара плодороден чернозем и десетилетия наред носеше печалба на щата, докато федералните съдилища не се намесиха и не забраниха робския труд. След друг процес федералният съд сложи край на сегрегацията в затворите. Условията станаха малко по-добри, но за сметка на това насилието нарасна.

Двете години и половина в „Парчман“ откъснаха Лион от престъпното поприще, а почтените граждани не искат нищо друго от един затвор. Колкото до Бъч, първата присъда го убеди, че ще може да издържи още една, и от тогава нито една кола в окръг Форд не бе застрахована от посегателствата му.

Шосе 3 се простираше пред тях гладко и равно. Коли почти не се мяркаха. Вече мръкваше, когато ванът отмина малката зелена крайпътна табела с простичкия надпис „Парчман“. Отпред изникнаха светлини, настъпи суматоха. Ставаше нещо необичайно. Отдясно беше бялата каменна порта на затвора, а на чакълестия паркинг отвъд пътя се разиграваше истински цирк. Противниците на смъртното наказание се бяха развихрили. Някои маршируваха в плътни редици с ръчно изписани плакати в подкрепа на Рей Грейни. Други пееха църковен химн. Трети бяха коленичили със свещи около някакъв проповедник. Малко по-настрани край шосето малочислена групичка скандираше в

подкрепя на смъртното наказание и ругаеше поддръжниците на Грейни. Полицая се грижеха за реда. Телевизионни екипи бързаха да заснемат всичко.

Лион спря пред караулното помещение, претъпкано с надзиратели и разтревожени пазачи. Един мъж със списък в ръка пристъпи до колата и попита:

— Името ви?

— Грейни, роднини на мистър Реймънд Грейни. Лион, Бъч и майка ни Инес.

Надзирателят сякаш забрави за списъка, отстъпи крачка назад и измънка с усилие:

— Чакайте малко.

После се отдалечи. Трима пазачи застанаха пред вана, до бариерата, преграждаща пътя към входа.

— Отиде да доведе Фич — каза Бъч. — Да се обзаложим ли?

— Не — отговори Лион.

Фич беше заместник-директор — дребен чиновник от затворническата администрация, в чийто унил служебен живот нямаше друг светъл лъч, освен някое бягство на затворник или екзекуция. Той бе оцелял след смяната на десетина директори и още толкова съдебни дела.

— Я гледай ти, братя Грейни се връщат, където им е мястото — изрече високо той, докато се приближаваше към колата. — Да не сте дошли да ремонтирате мебелите, момчета? Имаме един стар електрически стол, можете да го претапицирате.

Той се изсмя на шегата си, а зад гърба му долетяха още смехове.

— Добър вечер, мистър Фич — каза Лион. — Водим и майка ни.

— Добър вечер, госпожо — поздрави Фич, като надникна във вана.

Инес не отговори.

— Откъде взехте тоя ван? — попита Фич.

— Дадоха ни го назаем — отговори Лион.

Бъч гледаше право напред, без да обръща очи към Фич.

— Назаем, как не! Кога за последен път са ви дали нещо назаем?

Сигурно в момента мистър Макбрайд се чуди къде му е ванът. Може да му се обади.

— Обади му се, Фич.

— За теб съм мистър Фич.

— Както кажеш.

Фич се изплю шумно и кимна напред, сякаш той единствен командваше тук.

— Мисля, че знаете къде отивате, момчета — каза той. — Бог ми е свидетел, че доста време прекарахте тук. Следвайте онази кола до строго охранявания сектор. Там ще ви претърсят.

Фич махна с ръка на пазачите. Бариерата се вдигна и Лион подкара напред без повече приказки със заместник-директора. Няколко минути следваха кола без отличителни знаци, пълна с въоръжени мъже. Минаваха сектор след сектор — всеки от тях изолиран зад телена ограда, увенчана с бодлива тел. Бъч гледаше към сектора, където бяха отлетели няколко години от живота му. На една ярко осветена открита площадка — „игрището“, както я наричаха — видя неизбежния баскетболен мач на голи до кръста и облени в пот мъже, готови при първото по-грубо нарушение да се хвърлят в поредния масов бой. По-кротките седяха около масите за пикник и чакаха вечерната проверка в десет часа; надяваха се жегата да намалее малко, защото климатиците в отделенията работеха рядко, особено през юли.

Както винаги, Лион се озърна към своето някогашно отделение, но предпочете да не си припомня престоя там. След толкова години бе успял да позаглади емоционалните белези от физическото насилие. Осемдесет на сто от затворниците бяха чернокожи и „Парчман“ бе едно от малкото места в Мисисипи, където не командваха белите.

Строго охраняваният сектор се намираше в едноетажна тухлена сграда с плосък покрив от средата на миналия век и приличаше на безбройните начални училища, построени по същото време. Около него също се издигаше телена ограда, завършваща с бодлива тел, а по кулите бяха въоръжени пазачи, но тази вечер всички униформени изглеждаха напрегнати и развълнувани. Лион паркира където му казаха, после двамата с Бъч бяха претърсени от малка армия навъсени надзиратели. Инес бе свалена от колата и откарана до импровизиран пункт за проверка, където две униформени жени я претърсиха най-старателно. После пазачите ги въведоха в сградата. Минаха през няколко масивни врати, през още пазачи и накрая се озоваха в стаичка, която виждаха за пръв път. Помещението за свиждане беше другаде. Двама пазачи останаха с тях. Вътре имаше канапе, два сгъваеми стола

и редица стари картотечни шкафове. Стаята напомняше кабинет на някакъв дребен бюрократ, побързал да се оттегли преди падането на нощта.

Двамата надзиратели тежаха над сто килограма, имаха потресаващо дебели вратове и обичайните бръснати глави. След пет минути неловко мълчание Бъч не издържа. Пристъпи напред и дръзко попита:

— Какво всъщност правите тук вие двамата?

— Изпълняваме заповед — отговори единият.

— Чия заповед?

— На директора.

— Осъзнавате ли колко тъпо изглеждате? Ние, близките на осъдения, чакаме да се видим за няколко минути с него в тая дрислива дупка без прозорци, с една-единствена врата и бетонни стени, а вие висите да ни пазите, все едно сме кой знае каква заплаха. Не мислите ли, че е адски тъпо?

Вратовете и на двамата сякаш се издуха още повече. Лицата им станаха алени. Ако Бъч беше затворник, щеше да си изпати, но не беше. Той беше гражданин, бивш затворник, мразец всички ченгета, шерифи, полицаи и охранители, които му се мяркаха пред очите. Всеки човек в униформа бе негов враг.

— Моля ви, сър, седнете — студено изрече единият надзирател.

— Ако случайно сте толкова глупави да не схващате, че можете със същия успех да пазите и от другата страна на вратата, кълна ви се, че е така. Знам, сигурно не са ви обучили чак на такива премъдрости, но ако просто излезете през вратата и паркирате във дебелите си задници, пак ще ни охранявате, само че ще имаме мъничко уединение. Ще можем да поговорим с брат си, без да ни подслушват разни смешници.

— По-добре млъквай, приятел.

— Хайде, излезте навън, затворете вратата и не я изпускайте от очи. Знам, че можете да се справите, момчета. Сигурен съм, че ще ни опазите.

Естествено, пазачите не помръднаха и накрая Бъч седна на съгваем стол до майка си. След трийсет минути чакане, които им се сториха цяла вечност, директорът влезе със свитата си и се представи.

— Екзекуцията все още е планирана за една минута след полунощ — съобщи официално той, сякаш провеждаше поредното съвещание със сътрудниците си. — Казаха ни да не очакваме обаждане в последния момент от канцеларията на губернатора.

В гласа му нямаше и следа от съчувствие.

Инес захлупи лицето си с длани и тихичко заплака.

Директорът продължи:

— Както винаги, адвокатите ще се борят до последната минута, но нашите юристи твърдят, че едва ли ще има помилване.

Лион и Бъч се втреничиха в пода.

— За подобни случаи малко смекчаваме правилата. Можете да останете колкото искате, а скоро ще доведем и Реймънд. Съжалявам, че се стигна дотук. Ако мога да направя нещо, само се обадете.

Бъч посочи пазачите.

— Махнете тия тъпанари от тук. Искаме малко уединение.

Директорът се поколеба, огледа стаята и каза:

— Няма проблеми.

После излезе заедно с надзирателите. Петнайсет минути покъсно вратата пак се отвори, Реймънд нахълта с широка усмивка и най-напред се отправи към майка си. След дълга прегръдка и малко сълзи той здраво прегърна братята си и обяви, че нещата се развиват в негова полза. Те придърпаха столовете към канапето и седнаха плътно един до друг. Реймънд хвана ръцете на майка си.

— Здравата сме притиснали копелетата — каза той и продължи да се усмихва с демонстративна самоувереност. — Моите адвокати подават купища молби за *habeas corpus* и са сигурни, че до един час Върховният съд на САЩ ще изиска делото.

— Какво означава това? — попита Инес.

— Означава, че Върховният съд ще се съгласи да разгледа делото, което води до автоматична отсрочка. Означава, че вероятно ще има нов процес в окръг Форд, макар че не съм сигурен дали бих искал да ме съдят там.

Реймънд беше облечен с бял затворнически гащеризон и евтини гумени сандали на бос крак. Личеше си, че не страда от липса на апетит. Бузите му бяха издути и пухкави. Коремът му висеше над колана. Не го бяха виждали от близо шест седмици и наднорменото му тегло биеше на очи. Както винаги, Реймънд се раздрънка за неща,

които не разбираха, а и не им вярваха, поне що се отнасяше до Бъч и Лион. Реймънд от малък бе надарен с буйно въображение, пъргав език и вродена неспособност да казва истината.

Много го биваше в лъжите.

— В момента съм пуснал двайсетина адвокати да съчиняват молби — каза той. — Щатските власти не успяват да им насмогнат.

— Кога ще има вест от съда? — попита Инес.

— Всеки момент. Федералните съдии в Джаксън, Ню Орлиънс и Вашингтон само чакат да сритат задника на щата.

След като щатът неизменно го бе ритал по задника цели единайсет години, изглеждаше трудно да се повярва, че точно сега, в последния момент, Реймънд е успял да преобърне нещата. Лион и Бъч кимнаха замислено, сякаш му вярваха, че неизбежното няма да се случи. Много отдавна знаеха, че техният по-малък брат е издебнал Кой от засада и му е пръснал главата с крадена пушка. Преди години, след като вече го бяха осъдили на смърт, Реймънд призна на Бъч, че е бил толкова друсан, че почти не помни убийството.

— Освен това сме пратили няколко видни адвокати в Джаксън да притискат губернатора в случай, че онези от Върховния съд пак ги хване шубето — заяви той.

Тримата кимнаха, но никой не спомена за коментарите на директора.

— Получи ли последното ми писмо, мамо? Онова за новия адвокат.

— Как да не съм го получила — кимна тя. — Прочетох го по пътя насам.

— Бих искал да го наема веднага щом получим нареждане за нов процес. Той е от Мобийл. Много свирепо момче, ще знаеш. Но за него ще говорим по-късно.

— Добре, сине.

— Виж, мамо, знам, че е трудно, но трябва да имаш вяра в мен и адвокатите ми. Вече от година сам си вода защитата и командвам юристите, защото така се налага в днешно време. Нещата ще се оправят, мамо. Вярвай ми.

— Вярвам ти. Вярвам.

Реймънд скочи от мястото си, изпъна ръце нагоре и се протегна.

— Разказах ли ви, че вече се занимавам с йога?

Тримата кимнаха. Писмата му бяха пълни с подробности за последното му увлечение. През изминалите години семейството бе изтърпяло развълнуваните разкази на Реймънд как се е посветил на будизма, после на исляма и индуизма, как е открил медитацията, кунгфу, аеробиката, вдигането на тежести, лечебното гладуване и, разбира се, борбите му да стане поет, писател, певец и музикант. Писмата не пропускаха нито една подробност.

Каквато и да бе страстта му в момента, личеше, че аеробиката и лечебното гладуване са изоставени. Толкова беше надебелял, че панталоните му щяха да се пръснат по шевовете.

— Донесе ли шоколадови сладки? — обърна се той към майка си. Много обичаше нейните шоколадови сладки с орехи.

— Не, скъпи, извинявай. Толкова бях разстроена.

— Винаги носиш сладки.

— Съжалявам.

Типично за Реймънд. Да тормози майка си за дреболии, когато му оставаха броени часове живот.

— Е, гледай да не ги забравиш другия път.

— Няма, скъпи.

— И още нещо. Талула трябва да дойде всеки момент. Много иска да се срещне с вас, а вие винаги я отблъсквате. Каквото и да си мислите, тя е част от семейството. Моля ви в този злополучен момент от живота ми да я приемете и да бъдете мили с нея.

Лион и Бъч онемяха, но Инес намери сили да отговори:

— Добре, скъпи.

— Когато изляза от това проклето място, отиваме да живеем на Хаваите и ще си родим десет деца. Няма начин да остана в Мисисипи след всичко, което стана. Тъй че от днес нататък тя е част от семейството.

За пръв път Лион погледна часовника си с мисълта, че облекчението ще дойде след малко повече от два часа. Бъч също размишляваше, но за друго. Идеята да удуши Реймънд, преди властите да са свършили тази работа, го изправяше пред интересна дилема.

Внезапно Реймънд стана и каза:

— Вижте какво, трябва да се срещна с адвокатите. Ще се върна след половин час.

Той отиде до вратата, отвори я и протегна ръце да му сложат белезници. Вратата се затвори и Инес каза:

— Май нещата вървят на добре.

— Виж, мамо, по-добре да послушаме директора — предложи Лион.

— Реймънд се самозалъгва — добави Бъч.

Тя се разплака отново.

Свещеникът на затвора — католик на име отец Лиланд — дойде и тихичко се представи на близките. Поканиха го да седне.

— Искрено съжалявам — каза печално той. — Това е най-тежката част от моята работа.

Католиците бяха рядкост в окръг Форд и тримата Грейни не познаваха нито един. Те огледаха подозрително бялата якичка на свещеника.

— Опитах се да поговоря с Реймънд — продължи отец Лиланд. — Но той не прояви интерес към християнската вяра. Казва, че от дете не е ходил на църква.

— Трябваше да го вода по-често — скръбно призна Инес.

— Всъщност твърди, че е атеист.

— Боже, Боже.

Разбира се, тримата Грейни знаеха от известно време, че Реймънд е отхвърлил всички религиозни вярвания и отрича съществуването на Бог. Това също беше описано до най-дребни подробности в дългите му писма.

— Не си падаме много по църквите — заяви Бъч.

— Ще се моля за вас.

— Реймънд открадна новата кола на жената на помощник-шерифа от църковния паркинг — продължи Бъч. — Разправял ли ви е тази случка?

— Не. Напоследък често разговаряхме и той сподели с мен много неща. Но не и това.

— Благодаря ви, сър, че сте толкова мил към Реймънд — каза Инес.

— Ще бъда с него до края.

— Значи наистина ще го направят? — попита тя.

— Вече само чудо може да им попречи.

— Господи, помогни ни — промълви Инес.

— Да се помолим — заяви отец Лиланд. Той затвори очи, склучи ръце и започна: — Скъпи Отче наш на небесата, молим те, погледни ни в този час и изпрати Светия дух да се всели в нас и да ни дари покой. Дай сила и мъдрост на адвокатите и съдиите, които усърдно се трудят в този миг. Дай храброст на Реймънд, докато се подготвя.

Отец Лиланд помълча за секунда и едва-едва откря левото си око. Тримата Грейни го зяпаха тъй, сякаш имаше две глави. Обезсърчен, той пак затвори очи и набързо довърши:

— И, Отче, дай благодат и прошка на служителите и хората от щата Мисисипи, защото те не знаят какво вършат. Амин.

Свещеникът се сбогува и тримата изчакаха още няколко минути, докато Реймънд се върне. Носеше китарата си и още щом седна на канапето, плъзна пръсти по струните. Затвори очи и почна да си тананика, след което запя:

*В мен е вече на шосето ключът,
платих си билета и трябва да тръгвам на път.
Да се бавя не искам, затова тичешком
се отправям към нов хоризонт.*

— Песента е на Биг Бил Брунзи — обясни той. — Една от любимите ми.

*Към граничния край заминавам,
там познават ме много добре.
Тебе, жено, оставям да чакаш сама —
ти изгони ме от дома.*

За пръв път го чуваха да пее подобна песен. Някога Бъч бе свирил на банджо в любителска група, но отдавна бе зарязал музиката. Нямаше глас — семейна черта, характерна и за най-малкия брат. Реймънд грачеше гърлено и задавено, опитвайки се да имитира чернокож певец на блус, изпаднал в жестока скръб.

*Сега, изгрее ли луна над планината,
на пътя ще съм аз,
по старото шосе ще крача
до утринния час.*

Когато думите свършиха, той продължи да свири и успя доста добре да поддържа мелодията. Бъч обаче неволно си помисли, че след единайсет години репетиции в килията свиренето му е елементарно.

— Колко е хубаво! — каза Инес.

— Благодаря, мамо. Ето сега една песен на Робърт Джонсън, вероятно най-добрата от всички. Знаете ли, че той е от Хейзълхърст?

Не знаеха. Както повечето бели хора от хълмовете, те не познаваха блуса, а и пет пари не даваха за него.

Реймънд пак изкриви лице и заблъска по-силно струните.

*На кръстопътя отидох
и коленичих там.
На кръстопътя отидох и коленичих там.
Помолих Бог: „Смили се ти,
спаси горкия Рей.“*

Лион погледна часовника си. Наближаваше единайсет, оставаше малко повече от час. Не беше сигурен, че му се слуша блус дотогава, но трябваше да се примири. Пеенето дразнеше и Бъч, но той успяваше да седи неподвижно със затворени очи, сякаш думите и музиката го утешаваха.

*И там на кръстопътя
опитах да спра кола,
опитах да спра кола,
ала никой не ме познава,
всеки гледа и отминава.*

Реймънд не помнеше думите по-нататък, но продължи с тананикане. Когато най-сетне млъкна, поседя около минута със затворени очи, все едно музиката го беше пренесла в друг, много по-хубав свят.

— Колко е часът, братко? — попита той Лион.

— Точно единайсет.

— Трябва да видя какво става с адвокатите. Чакат решението всеки момент.

Той остави китарата в ъгъла, почука на вратата и излезе навън. Пазачите му сложиха белезници и го отведоха. След минути пристигна екип от кухнята с въоръжена охрана. Набързо разгънаха квадратна масичка и щедро я отрупаха с храна. Уханията незабавно изпълниха стаичката и на Лион и Бъч им призля от глад. От обед насам не бяха хапвали нищо. Инес бе твърде опечалена, за да мисли за храна, но и тя огледа трапезата. Пържен сом, пържени картофи, царевични крокети и зелена салата заемаха центъра на масата. Отдясно се мъдреше огромен чийзбургер с още една порция пържени картофи и лучени кръгчета. Отляво — средна пица с чушки и сирене, току-що излязла от фурната. Точно пред сома имаше грамаден резен пай, вероятно лимонов, а до него десертна чиния с шоколадов кейк. До ръба на масата бяха сместили голяма купа ванилов сладолед.

Докато тримата Грейни зяпаха храната, единият пазач обясни:

— За последната вечеря получава каквото поиска.

— Боже, Боже — въздъхна Инес и пак се разплака.

Когато останаха сами, Бъч и Лион се опитаха да не обръщат внимание на храната, оставена, кажи-речи, под носа им, но ароматите бяха неустойими. Крехко филе от сом, запържено в царевично олио. Пържени лучени кръгчета. Чушки. Въздухът в стаичката натежа от съперничеството на прекрасни ухания.

Пиршеството преспокойно би стигнало за четирима.

В единайсет и петнайсет Реймънд пристигна шумно. Вкопчваше се в пазачите и сипеше несвързани оплаквания от адвокатите си. Когато видя храната, забрави проблемите и семейството си и зае единствения стол до масата. Използвайки главно пръстите си, той побърза да се налага с пържени картофи и лучени кръгчета, след което заговори:

— Онези идиоти от Пети апелативен съд току-що ни отрязаха. В момента петицията ни за *habeas corpus* е на път към Върховния съд във Вашингтон. Цяла адвокатска фирма чака да ги атакува. Нещата изглеждат добре.

Той сръчно натъпка храна в устата си и задъвка, без да спира да говори. Инес се взираше в краката си и бършеше сълзи. Бъч и Лион разглеждаха плочките по пода и се преструваха, че слушат внимателно.

— Видяхте ли Талула? — попита Реймънд и продължи да дъвче след бърза глътка студен чай.

— Не — отвърна Лион.

— Кучка. Иска само правата да напише книга за моя живот. Нищо друго. Ама няма да стане. Оставям всички литературни права на трима ви. Какво ще кажете?

— Чудесно — заяви Лион.

— Страхотно — добави Бъч.

Последната глава от живота му приближаваше. Реймънд вече бе написал автобиографията си, дълга двеста страници, но нито един издател в Америка не бе пожелал да я публикува.

Той дъвчеше енергично, като опустошаваше сома, чийзбургера и пицата, без да подбира. Вилицата и пръстите му танцуваха по масата, често в различни посоки, опипваха, мушкаха, загребваха и тъпчеха храна в устата със същата скорост, с която успяваше да преглъща. Едно прегладняло прасе би вдигало по-малко шум. Инес никога не бе държала особено на маниерите на масата и синовете ѝ бяха усвоили всички лоши навици. Но единайсет години в отделението за осъдени на смърт бяха тласнали Реймънд към нови дълбини на невъзпитаното поведение.

Третата съпруга на Лион обаче беше добре възпитана. Десет минути след началото на последната вечеря той не издържа и кресна:

— Трябва ли да мляскаш така?

— По дяволите, момче, вдигаш повече шум от кон, който яде царица — моментално се включи Бъч.

Реймънд застина, изгледа яростно братята си и за няколко дълги напрегнати секунди не беше ясно как ще се развие ситуацията. Можеше да избухне класически семеен скандал с изобилие от обиди и лични нападки. През годините бяха преживели няколко грозни сцени в

стаята за свиждане — всичките болезнени и незабравими. Но Реймънд се прояви достойно и избра по-мек подход.

— Това е последната ми вечеря — каза той. — А собственото ми семейство ме тормози.

— Аз не те тормозя — обади се Инес.

— Благодаря ти, мамо.

Лион вдигна ръце.

— Извинявай. Всички сме малко напрегнати.

— Напрегнати? — повтори Реймънд. — Мислиш, че вие сте напрегнати?

— Съжалявам, Рей.

— И аз — добави Бъч, но само защото се очакваше да го каже.

— Искате ли крокети? — попита Реймънд и протегна един на Бъч.

Само преди няколко минути последната вечеря представляваше неустойимо изкушение. Но след трескавото нападение на Реймънд върху масата цареше пълна разруха. Въпреки това Бъч жадуваше за малко пържени картофи и един крокет, но отказа. Имаше нещо зловещо нередно в идеята да подяжда нечия последна трапеза.

— Не, благодаря — отвърна той.

След като си пое дъх, Реймънд отново се захвана с храната, макар и малко по-кратко. Омете лимоновия пай и шоколадовия кейк, завърши със сладолед, оригна се, разсмя се и каза:

— Няма да ми е за последно, гарантирам ви.

На вратата се почука. Един пазач влезе и обяви:

— Мистър Танър иска да ви види.

Мистър Танър се оказа слабичък, оплешивяващ младеж с избеляло синьо сако, стари бежови панталони и още по-стари маратонки. Не носеше вратовръзка. Лицето му беше изпито и бледо и по всичко личеше, че се нуждае от дълга почивка. Реймънд набързо го представи на близките си, но в момента мистър Танър не проявяваше интерес към запознанството с нови хора.

— Върховният съд току-що отхвърли молбата — мрачно съобщи той на Реймънд.

Реймънд преглътна с усилие и в стаята се възцари тишина.

— Ами губернаторът? — попита Лион. — Ами всички онези адвокати, които сега разговарят с него?

Танър стрелна недоумяващ поглед към Реймънд, който каза:

— Уволних ги.

— А адвокатите във Вашингтон? — попита Бъч.

— И тях уволних.

— А онази голяма адвокатска кантора в Чикаго? — зачуди се Лион.

— И от нея се отказах.

Танър въртеше очи ту към единия, ту към другия брат.

— Моментът не ми се вижда особено подходящ за уволняване на адвокати — заяви Лион.

— Какви адвокати? — попита Танър. — Аз съм единственият адвокат по делото.

— И ти си уволнен — каза Реймънд и яростно блъсна от масата една чаша, която отхвъркна и оплиска стената със студен чай и кубчета лед. — Хайде, убийте ме! — изкрещя той. — Вече не ми пука.

За няколко секунди всички затаиха дъх, после вратата изведнъж се отвори и директорът се върна заедно с придружителите си.

— Време е, Реймънд — каза той малко нетърпеливо. — Обжалванията приключиха, а губернаторът си легна.

Настана дълга, мъчителна пауза, докато всички бавно осъзнаваха неизбежното. Инес плачеше. Лион тъпо гледеше как ледът и чаят бавно пълзят надолу по стената. Бъч безнадеждно се взираше в последните крокети. Танър изглеждаше готов да припадне.

Реймънд се изкашля и каза:

— Бих искал да видя онова католическо отче. Трябва да се помолим.

— Ще го доведе — отвърна директорът. — Можеш да останеш още малко с близките си, после е време да тръгваме.

Директорът излезе със свитата си. Танър побърза да ги последва.

Раменете на Реймънд провиснаха, лицето му пребледня. Вече нямаше и следа от предишната дързост. Той бавно пристъпи към майка си, падна на колене пред нея и отпусна глава в скута ѝ. Тя го погали, избърса очи и продължи да повтаря:

— Боже, Боже.

— Толкова съжалявам, мамо — промълви Реймънд. — Толкова съжалявам.

Двамата си поплакаха заедно, а Лион и Бъч мълчаливо стояха до тях. Отец Лиланд влезе в стаята и Реймънд бавно се изправи. Очите му бяха влажни и зачервени, гласът тих и немощен.

— Май всичко свърши — каза той на свещеника, който печално кимна и го потупа по рамото.

— Ще бъда с теб в изолятора, Реймънд — успокои го Лиланд. — Ще се помолим за последно, ако желаеш.

— Сигурно не е лоша идея.

Вратата пак се отвори. Директорът влезе отново и се обърна към семейство Грейни и свещеника.

— Моля, изслушайте ме. Това е четвъртата ми екзекуция и от опит знам някои неща. Например, че не е добра идея майката да присъства. Настоятелно ви препоръчвам, мисис Грейни, да останете в тази стая за около час, докато всичко приключи. Имаме медицинска сестра, която ще бъде с вас и може да ви даде успокоително. Моля ви.

Той погледна очаквателно Бъч и Лион. Двамата схванаха намека.

— Ще бъда с него до края — промълви Инес и изплака тъй силно, че дори директорът настръхна.

Бъч пристъпи до нея и я погали по рамото.

— Трябва да останеш тук, мамо — каза Лион.

Инес отново изплака.

— Ще остане — обърна се Лион към директора. — Само ѝ дайте онова хапче.

Реймънд прегърна братята си и за пръв път в своя живот призна, че ги обича — трудна задача дори в този ужасен момент. Целуна майка си по бузата и каза сбогом.

— Бъди мъж — окуражи го Бъч със стиснати зъби и просълзени очи, след което те се прегърнаха за последен път.

Отведоха го и в стаята влезе медицинската сестра. Тя подаде на майката хапче и чаша вода и след броени минути Инес кљомна в инвалидната количка. Сестрата седна до нея и каза на Бъч и Лион:

— Много съжалявам.

Петнайсет минути след полунощ вратата се отвори и един надзирател обяви:

— Елате с мен.

Братята бяха изведени в коридора, претъпкан с надзиратели, служители и много други любопитни наблюдатели, имали късмета да

получат достъп до екзекуцията. После излязоха през главния вход. Навън беше все тъй горещо и задушно. Набързо запалиха по цигара, докато вървяха по тясна странична алея покрай западното крило на строго охранявания сектор. Крачеха бавно към залата за екзекуции и чуваха през отворените прозорци с дебели черни решетки как другите осъдени блъскат по вратите на килиите, надават протестни крясъци и вдигат шум по всякакъв начин, за да се сбогуват в последния миг с един от своите.

Бъч и Лион пушеха яростно и искаха също да закрепчат, да подкрепят някак затворниците. Но не казаха нито дума. Завиха зад ъгъла и видяха малка тухлена сграда с група надзиратели и други хора пред входа. Наблизо бе спряла линейка. През една странична врата придружителят ги въведе в препълнената стая за свидетели и след като влязоха, двамата зърнаха лица, които очакваха да видят, макар и да нямаха желание. Шерифът Уолс бе дошъл, защото законът го изискваше. Прокурорът присъстваше по свое желание. Чарлийн, многострадалната вдовица на Кой, седеше до него. Придружаваха я две едри момичета, вероятно нейните дъщери.

Помещението за жертвите беше отделено с плексигласова стена, която им позволяваше да гледат свирепо близките на осъдения, но не и да разговарят с тях или да ги ругаят. Бъч и Лион седнаха на пластмасови столове. Зад тях се настаниха някакви непознати хора и когато всички заеха местата си, вратата се затвори. Стаята беше претъпкана и задушна.

Нямаше какво да гледат. Прозорците пред тях бяха закрити с черни завеси, за да не виждат зловеците приготовления. Чуваха се звуци от неопределени движения. Внезапно завесите се дръпнаха настрани и те видяха залата за екзекуции — четири на пет метра, с наскоро боядисан бетонен под. По средата се намираще газовата камера, осмоъгълен сребрист цилиндър с прозорчета, позволяващи да се наблюдава и констатира смъртта.

И там беше Реймънд, вързан на стол, с глава стегната в някакви грозни ремъци, които го принуждаваха да гледа право напред и му пречеха да вижда свидетелите. В момента той сякаш гледаше нагоре, към директора, който му говореше нещо. Присъстваха юристът на затвора, неколцина надзиратели и, разбира се, екзекуторът и неговият помощник. Всички вършеха каквото трябваше с мрачни, решителни

изражения, сякаш ритуалът ги отегчаваше. Всъщност до един бяха доброволци, с изключение на директора и юриста.

Малък високоговорител, закачен на гвоздей в свидетелската стая, излъчваше последните звуци.

Юристът пристъпи до вратата на камерата и каза:

— Реймънд, по закон съм задължен да прочета смъртната ви присъда. — Той вдигна лист хартия и продължи: — „Тъй като ви признаха за виновен и срещу вас е издадена смъртна присъда от Районния съд на окръг Форд, с настоящото сте осъден на смърт чрез отровен газ в газовата камера на щатския затвор «Парчман». Нека Бог се смили над душата ви.“

Той отстъпи назад и вдигна слушалката на телефона, закачен на стената. Изслуша какво говорят отсреща, после обяви:

— Няма отсрочка.

— Съществуват ли някакви причини екзекуцията да бъде прекратена? — попита директорът.

— Не — отговори юристът.

— Желаяш ли да кажеш последни думи, Реймънд?

Гласът на Реймънд звучеше едва доловимо, но в абсолютната тишина на свидетелската стая всички го чуха.

— Съжалявам за стореното. Моля за прошка близките на Кой Чайлдърс. Бог вече ми прости. Да приключваме.

Надзирателите напуснаха залата за екзекуции, оставяйки само директора и юриста, които отстъпиха колкото се може по-далеч от Реймънд. Екзекуторът прекрачи напред и затвори тясната врата на камерата. Помощникът му провери уплътненията. Когато камерата бе готова, те хвърлиха бърз поглед наоколо за последна проверка. Нямахше пречки. Екзекуторът изчезна в малко килерче, наречено „химическата стая“, откъдето контролираше клапаните.

Минаха няколко безкрайни секунди. Затаили дъх от ужас, свидетелите гледаха като омагьосани. Реймънд също затаи дъх, но не задълго.

Екзекуторът постави пластмасов контейнер със сярна киселина в една тръба, водеща от химическата стая към голям съд на пода на камерата, точно под стола на Реймънд. Той дръпна ръчката, за да отвори контейнера. Чу се щракане и повечето присъстващи трепнаха. Реймънд също. Пръстите му се впиха в подлакътниците на стола.

Гръбнакът му се вдърви. Минаха секунди, после сярната киселина се смеси с топчетата цианид в съда, от който започнаха да се надигат смъртоносни изпарения. Когато най-сетне издиша и повече не можеше да удържи дъха си, Реймънд вдъхна колкото се може повече отрова, за да ускори края. Цялото му тяло реагира мигновено със спазми и гърчове. Раменете му се отметнаха назад. Брадичката и челото му отчаяно се бореха с кожените ремъци около главата. Китките, ръцете и краката му трепереха силно, а изпаренията се надигаха и сгъстяваха.

Още около минута тялото му продължи да реагира и да се бори, но накрая цианидът взе надмощие. Гърчовете отслабнаха. Главата спря да се движи. Пръстите отпуснаха мъртвешката хватка около подлакътниците. Докато въздухът продължаваше да се сгъстява, дишането на Реймънд стана по-бавно и спря. Още няколко последни тръпки, конвулсия на гръдните мускули, треперене на ръцете и най-сетне всичко свърши.

Трийсет и една минути след полунощ го обявиха за мъртъв. Черните завеси бяха дръпнати и свидетелите се изнизаха от стаята. Навън Бъч и Лион се подпряха на ъгъла на тухлената стена и запалиха по цигара.

В тавана на залата за екзекуции бе отворен отдушник и газът се разсея из лепкавия въздух над „Парчман“. Петнайсет минути по-късно пазачи с ръкавици разкопчаха коланите около Реймънд и измъкнаха тялото му от камерата. С помощта на ножици свалиха дрехите, за да бъдат изгорени. Измиха трупа със студена вода от маркуч, после го изсушиха с кърпи, облякоха го отново в бял затворнически гащеризон и го положиха в евтин чамов ковчег.

Лион и Бъч седяха при майка си и чакаха директора. Инес все още бе упоена, но ясно разбираше какво е станало през последните минути. Беше закрила лицето си с длани, плачеше и от време на време мънкаше нещо несвързано. Един пазач влезе и помоли да му дадат ключовете от вана на мистър Макбрайд. Мъчително бавно измина цял час.

След изявлението за пресата директорът най-сетне влезе в стаичката. Изказа им най-дълбоките си съболезнования, като умело имитираше скръб и съчувствие, и помоли Лион да подпише няколко формуляра. Обясни, че Реймънд е оставил в затворническата си сметка почти хиляда долара и чекът ще им бъде изпратен до една седмица.

Каза, че във вана са натоварили ковчега и четири кашона с вещите на Реймънд — китарата, дрехите, книгите, кореспонденцията, правните материали и ръкописите. Можеха да си вървят.

Изместиха ковчега настрани, за да качат Инес в каросерията, и когато го докосна, тя отново избухна в плач. Лион и Бъч пренаредиха кашоните, закрепиха инвалидната количка и върнаха ковчега на място. Когато всичко беше готово, последваха колата на охраната към предната част на затвора, излязоха през портала и като завиха по шосе 3, минаха покрай последните протестиращи. Телевизионните екипи вече си бяха заминали. Лион и Бъч запалиха по цигара, но Инес бе прекалено сломена, за да пуши. Дълго време никой не проговори, докато изминаваха километър след километър сред ниви с памук и соя. Близо до градчето Маркс Лион зърна денонощен магазин. Купи сода за Бъч и двойни кафета за себе си и Инес.

Когато Делтата отстъпи място на хълмовете, те се почувстваха по-добре.

— Какво каза накрая? — попита завалено Инес.

— Извини се — отвърна Бъч. — Помоли Чарлийн за прошка.

— Значи тя видя всичко?

— О, да. Да не си мислила, че ще пропусне?

— Трябваше да го видя.

— Не, мамо — възрази Лион. — Можеш да бъдеш благодарна до края на дните си, че не присъства на екзекуцията. Последният ти спомен от Реймънд е дълга прегръдка и нежно сбогуване. Моля те, недей да си мислиш, че си пропуснала нещо.

— Беше ужасно — добави Бъч.

— Трябваше да го видя.

В градчето Бейтсвил отминаха денонощна закусвалня с реклама на пилешки сандвичи. Лион направи обратен завой.

— Трябва да отида до тоалетната — каза Инес.

В три и петнайсет сутринта вътре нямаше други клиенти. Бъч настани майка си до една от предните маси и те хапнаха мълчаливо. Колата с ковчега на Реймънд беше само на десетина метра от тях.

Инес успя да преглътне няколко залька, но бързо загуби апетит. Бъч и Лион лапаха като невидели.

Малко след пет сутринта навлязоха в окръг Форд. Все още бе много тъмно и пътищата пустееха. Продължиха към Плезънт Ридж в

северния край на окръга, спряха на чакълестия паркинг пред една малка петдесятна църква и зачакаха. При първите утринни лъчи чуха как някъде в далечината бучи двигател.

— Чакай тук — каза Лион на Бъч, слезе от вана и изчезна.

Зад църквата имаше гробище и в най-далечния му край малък багер започваше да копае гроб. Беше го осигурил шефът на един техен братовчед. Точно в шест и половина няколко души от църквата дойдоха на гробището. Лион подкара вана по тесния черен път и спря до багера, който беше приключил с копането и сега просто чакаше. Мъжете измъкнаха ковчега от вана. Бъч и Лион внимателно свалиха инвалидната количка на майка си и тримата тръгнаха след ковчега.

Гробарите го спуснаха надолу с въжета и когато достигна подпорите на дъното, ги издърпаха. Проповедникът прочете кратък откъс от Светото писание и изрече молитва. Лион и Бъч хвърлиха малко пръст върху ковчега, след това благодариха на мъжете за помощта.

Докато потегляха обратно, багерът вече запълваше гроба.

Къщата беше празна — нямаше нито загрижени съседи, нито опечалени роднини. Свалиха Инес и я откараха до нейната спалня. Скоро тя се унесе в дълбок сън. Прибраха четирите кашона в бараката, където съдържанието им щеше да вехне и избледнява заедно със спомените за Реймънд.

Решиха този ден Бъч да си остане у дома, за да наглежда Инес и да гони репортерите. През последната седмица имаше много обаждания и все някой щеше да се появи с камера. Бъч работеше в дъскорезница и шефът му щеше да го разбере.

Лион пое към Клантън и спря в покрайнините на града, за да напълни резервоара. Точно в осем пристигна на паркинга пред тапицерската работилница на Макбрайд и остави вана. Един служител обясни, че мистър Макбрайд още не е дошъл. Обикновено идвал на работа към девет и навярно все още бил в близкото кафене. Лион подаде ключовете, благодари на човека и си тръгна.

Потегли към фабриката за лампи източно от града и както винаги пристигна на работа точно в осем и половина.

МИРИЗЛИВИ ДОСИЕТА

След седемнайсет години адвокатска практика, която по някаква забравена вече причина постепенно се бе ограничила само до обявяване на фалити и разводи, му се струваше потресаващо, че едно телефонно обаждане може да промени толкова много неща. Като делови човек, зает да урежда тежките проблеми на другите, Мак Стафорд неведнъж бе провеждал телефонни разговори, които преобръщаха драстично живота на хората — разговори за започване или приключване на бракоразводни дела; разговори относно сурови съдебни решения за родителски права; разговори с почтени хора, за да научат, че няма да получат обезщетение. Най-често всички тези разговори бяха неприятни. Но той никога не си бе и помислял, че едно телефонно обаждане може така бързо и драматично да доведе до собствения му развод и фалит.

Обаждането дойде по обед през един унил, мрачен и неособено натоварен вторник в началото на февруари. Секретарката Фрида бе излязла да хапне сандвич и да свърши някаква работа. В малката кантора нямаше други служители и Мак остана да дежури на телефона. Фактът, че бе сам, изигра решаваща роля в по-нататъшния развой на събитията. Ако бе вдигнала Фрида, щеше да има въпроси, и то много. Всъщност голяма част от последвалото нямаше да се случи, ако тя си седеше на мястото в приемната близо до входната врата на малката кантора, известна под името „Джейкъб Маккинли Стафорд — адвокатски услуги“.

След третия сигнал Мак грабна слушалката на телефона върху бюрото си и рязко изрече обичайното: „Адвокатска кантора.“ Получаваше средно по петдесет обаждания на ден, най-често от скарани съпрузи и настървени кредитори, и отдавна бе усвоил навика да променя гласа си и да не се представя, ако онзи, който звъни, не е прослушан от Фрида. Мразеше сам да вдига телефона, но се нуждаеше от клиенти. Както всеки друг адвокат в Клантън, а такива имаше много, той не знаеше кога поредният разговор ще се окаже големият

удар, голямата риба, голямото дело, което да му донесе огромен хонорар и може би дори да го спаси от сегашната безизходица. Мак си мечтаеше за такова обаждане от години — толкова отдавна, че не искаше да го признае дори пред себе си.

И през този студен зимен ден с едва доловим дъх на сняг из въздуха обаждането най-сетне дойде.

Мъжки глас с непознат северняшки акцент каза:

— Да. Свържете ме с мистър Мак Стафорд, ако обичате.

Гласът бе твърде любезен и далечен, за да го разтревожи, затова той отвърна:

— Мак е на телефона.

— Мистър Мак Стафорд, адвокатът?

— Точно така. Кой се обажда?

— Името ми е Марти Розенбърг от „Дърбан и Ланг“, Ню Йорк.

— Ню Йорк ли? — попита Мак по-бързо, отколкото се полагаше.

Ню Йорк, естествено. Макар че работата му никога не го бе водила близо до големия град, той определено знаеше за „Дърбан и Ланг“. Всеки адвокат в Америка бе чувал за тази фирма.

— Точно така. Може ли да ви наричам Мак?

Гласът говореше забързано, но любезно и Мак изведнъж си представи как мистър Розенбърг седи във великолепен кабинет с картини по стените, а наоколо сътрудници и секретарки подтичват да изпълнят всяка негова заповед. И все пак въпреки цялото си могъщество той искаше да разговарят приятелски. Мак усети как го облива вълна от неувереност, когато огледа мизерната си кантора и се зачуди дали мистър Розенбърг вече не го е сметнал за поредния провинциален неудачник, щом сам вдига телефона.

— Разбира се. А аз ще ви казвам Марти.

— Чудесно.

— Извинявай, Марти, че сам вдигам телефона, но секретарката ми излезе на обяд.

За Мак беше важно да избистри ситуацията и да покаже на човека отсреща, че е истински адвокат с истинска секретарка.

— Да, добре. Забравих, че сте с един час след нас — заяви Марти с леко пренебрежение, първият намек, че може би ги дели нещо повече от часовите пояси.

— Какво мога да направя за теб? — попита Мак, за да овладее разговора.

Край на празните приказки. И двамата бяха важни, заети юристи. Мозъкът му работеше на пределни обороти, докато опитваше да се сети за някое дело, досие или правен случай, способен да породя интерес от страна на една толкова голяма и реномирана фирма.

— Виж, ние представляваме интересите на една швейцарска компания, която наскоро изкупи основния пакет акции на южнокорейския концерн „Тинзо“. Чувал ли си за „Тинзо“?

— Естествено — побърза да отговори Мак, но всъщност се ровеше из паметта си в търсене на някакъв спомен за „Тинзо“. Да, нещо му се въртеше в главата, но беше съвсем смътно.

— А според старите архиви на „Тинзо“ някога ти си движил иска на група дървосекачи, които твърдели, че са били наранени от дефектни моторни резачки, произведени от клона на „Тинзо“ във Филипините.

О, това ли било! Сега вече Мак беше в час. Вече си спомняше, макар и не с пълни подробности. Случаите бяха отдавнашни, стари и почти забравени, защото Мак всячески се опитваше да ги прогони от съзнанието си.

— Ужасни рани — каза все пак той.

Ужасни или не, раните не бяха чак толкова страшни, че да го накарат да заведе дело. Беше подготвил документите преди години, но загуби интерес, след като не успя да осигури с блъф бързо споразумение. Познанията му в областта на обезщетенията бяха, меко казано, скромни. Въпросните моторни резачки на „Тинзо“ имаха впечатляващо досие за безопасност. И най-важното — делата за дефектни продукти бяха сложни, скъпи, над неговите възможности и обикновено се водеха пред съдебни заседатели, което Мак винаги се стараеше да избегне. Спокойствието беше в разводите и личните фалити плюс от време на време по някое дарение или завещание. Не носеха кой знае какви хонорари, но той и повечето останали адвокати в Клантън успяваха да изкарват хляба си, като избягваха почти всякакви рискове.

— Нямаме данни при вас да е завеждано дело по случая — каза Марти.

— Засега — уточни Мак с цялата дързост, на която беше способен.

— Колко такива случая имаш, Мак?

— Четири — отвърна той, макар че не беше сигурен в точната бройка.

— Да, така е и според нашата документация. Разполагаме с четирите писма, които си пратил на компанията преди известно време. Но не личи да има напредък след първоначалната кореспонденция.

— Работата по досиетата продължава — увери го Мак.

Лъжеше, макар че в думите му се криеше и частица истина. Формално погледнато, досиетата все още се водеха за открити, но той не ги бе докосвал от години. Наричаше ги „миризливите досиета“. Колкото повече отлежаваха, толкова по-силно миришеха.

— Имаме шестгодишен срок на давност — добави самодоволно той, сякаш се канеше още утре да настъпи педала и да се втурне в съдебна атака.

— Твърде необичайно, ако ми разрешиш да го кажа промърмори замислено Марти. — Повече от четири години никакво движение по случая.

Опитвайки се да отклони разговора от собствената си немарливост, Мак реши да хване бика за рогата.

— Накъде биеш, Марти?

— Ами... швейцарските ни клиенти искат да разчистят архивите си и да се отърват от евентуални съдебни искиове. Те са европейци, разбира се, и не схващат как работи нашата правна система. Между нас казано, направо се ужасяват от нея.

— И с право — вметна Мак, сякаш редовно скубеше грамадни обезщетения от провинили се корпорации.

— Искат тия неща да изчезнат от архивите и ми поръчаха да проуча възможността за споразумение.

Мак бе скочил от мястото си и притискаше слушалката между челюстта и рамото си. Сърцето му биеше лудо, ръцете му трескаво търсеха някое от миризливите досиета сред купищата стари папки върху наклонения шкаф зад бюрото му — отчаян опит да открие имената на своите клиенти, осакатени преди години от калпавите моторни резачки на „Тинзо“. Моля? Споразумение? Тоест парите да

минат от ръцете на богатите в джоба на бедните? Просто не можеше да повярва, че е чул тази дума.

— Там ли си, Мак? — попита Марти.

— О, да, просто прелиствах едно досие. Дай да видим. Всички резачки са били модел 58X, шейсетсантиметрови, с търговско название „Лазерен лъч“. Мощен професионален модел, но по някаква причина предпазителите на веригата са били дефектни и много опасни.

— Точно така, Мак. Не се обаждам да спорим кое е било дефектно, това е работа на съда. Говоря за споразумение. Схващаш ли?

И още как, едва не изтърси Мак.

— Разбира се, с удоволствие бих обсъдил подобна възможност. Ти очевидно имаш нещо наум. Нека го чуем.

Отново бе седнал. Ровеше из досието, търсеше дати и се молеше да не е изтекла шестгодишната давност по някой от станалите тъй важни случаи.

— Да, Мак, имам предложение, но трябва от самото начало да те предупредя, че моят клиент ме инструктира да не преговарям. Ако успеем да уредим въпроса бързо и съвсем тихо, тогава ще напишем чековете. Но започнем ли да се караме, парите изчезват. Наясно ли сме, Мак?

О, да. Всичко беше кристално ясно. Мистър Марти Розенбърг в своя луксозен кабинет високо над Манхатън нямаше представа колко бързо и евтино може да уреди изчезването на досиетата. Мак би приел всичко. Осакатените му клиенти отдавна бяха престанали да се обаждат.

— Разбрахме се — каза Мак.

Марти смени скоростта и думите му станаха още по-отсечени:

— По наша сметка ще загубим около сто хиляди за защита по тези дела пред федерален съд, и то ако успеем да ги съберем в един общ процес. Разбира се, това са само догадки, тъй като исковете не са подадени и откровено казано, с оглед на оскъдните материали, няма вероятност да се стигне до съд. Да сложим още сто хиляди за телесните повреди — напомням, че никоя от тях не е документирана, но доколкото разбрахме, има изгубени ръце и пръсти. Както и да е, ще платим по сто хиляди на пострадали, добавяме стойността на защитата и общата сума възлиза на половин милион долара.

Макс зяпна и едва не глътна слушалката. Както е обичайно за адвокатите, беше готов да поиска поне три пъти повече от първоначалното предложение, но за няколко секунди загуби дар слово и дъхът му спря.

Марти продължи:

— Обезщетението е еднократно и поверително, без признаване на вина. Офертата остава в сила трийсет дни — до десети март.

За Мак дори едно предложение от десет хиляди долара на иск би било потресаващ късмет. Той жадно глътна въздух и се напрегна да съчини отговор.

Марти допълни:

— Пак повтарям, Мак, просто се мъчим да излезем на чисто. Ти какво мислиш?

Какво мисля, повтори си Мак. Мисля, че моят дял е четирийсет на сто и сметката не е трудна. Мисля, че миналата година изкарах общо деветдесет и пет хиляди и половината отидоха за разходи — заплатата на Фрида и сметките за кантората, — което ми остави чисти около четирийсет и шест хиляди, преди да платя данъците, тоест по-малко, отколкото спечели жена ми като заместник-директор на гимназията в Клантън. Много неща си мисля в момента, някои съвсем произволни, например: първо, да не се шегуваш? Второ, кой от някогашните ми състуденти може да ми скрои такъв номер? Трето, ако е истина, как да не допусна вълците до чудесния си хонорар? Четвърто, жена ми и двете ми дъщери ще профукат парите за по-малко от месец. Пето, Фрида ще поиска тлъста премия. Шесто, как да се обърна към пострадалите клиенти, след като толкова години ги пренебрегнах? И тъй нататък. Много неща си мисля, мистър Розенбърг.

— Много щедро, Марти — успя най-сетне да изрече Мак. — Сигурен съм, че клиентите ми ще бъдат доволни.

След първоначалния шок мозъкът му започваше отново да се избистря.

— Добре. Договорихме ли се?

— Чакай да си помисля. Естествено, трябва да го обсъдя с клиентите си и това може да отнеме няколко дни. Става ли да ти звънна след седмица?

— Разбира се. Но ние държим да приключим със случая час по-скоро, тъй че побързай. И, Мак, просто нямам думи да подчертая колко

държим да не се разчува. Съгласен ли си споразуменията да минат в пълно мълчание?

За толкова пари Мак би се съгласил на каквото и да било.

— Естествено — каза той. — Нито дума пред никого.

Говореше съвършено сериозно. Вече си мислеше кои хора не бива да узнаят за неговия голям удар.

— Чудесно. Значи ще ми звънеш след седмица?

— Точно така, Марти. Слушай, моята секретарка е голямо дрънкало. По-добре недей да се обаждаш тук. Аз ще те потърся другия вторник. По кое време?

— Да кажем към единайсет източно време.

— Дадено, Марти.

Мак взе телефонния номер и адреса му, след което затвори. Според дигиталния брояч на телефона разговорът бе траял осем минути и четирийсет секунди.

Миг по-късно телефонът извъня отново, но Мак само го изгледа. Страхуваше се да не подплаши късмета. Вместо да вдигне, отиде в предната част на кантората, където върху широкия прозорец бе изписано неговото име, и погледна към отсрещната сграда на окръжния съд. Там в момента разни учили-недоучили адвокатчета дъвчеха студени сандвичи в съдебните зали и се пазаряха за още петдесет долара месечна издръжка и дали съпругата да вземе хондата, а съпругът тойотата. Знаеше, че са там, защото винаги бяха там, а често и той с тях. В канцеларията в края на коридора други адвокати се ровеха из поземлените регистри, ипотечните документи и пращните градоустройствени планове, разменяйки си с унило чувство за хумор шеги, забавни случки и остроумия, които бе чувал хиляди пъти. Преди година–две някой бе преброил в Клантън общо петдесет и един адвокати и буквално всички бяха наблъскали канторите си около площада срещу съда. Хранеха се в едни и същи закусвални, срещаха се в едни и същи кафенета, подмамваха едни и същи клиенти и почти всички имаха едни и същи оплаквания и жалби от занаята си. По някакво чудо градчето с десет хиляди жители осигуряваше достатъчно конфликти за издръжка на петдесет и един адвокати, когато в действителност бяха потребни поне два пъти по-малко.

Мак рядко се бе чувствал потребен. Вярно, жена му и дъщерите му се нуждаеха от него, макар че често се питаше дали няма да бъдат

по-щастливи, ако просто изчезне. Всъщност отдавна бе осъзнал, че ако внезапно затвори кантората, малцина ще забележат. Никой клиент нямаше да остане без правна защита. Другите адвокати щяха да се усмихват тайничко, че имат един конкурент по-малко. След месец-два никой в съда не би усещал липсата му. Тези мисли го натъжаваха години наред. Но истински го потискаше не миналото или настоящето, а бъдещето. Перспективата един ден да се събуди на шейсет години и пак да потътри крака към кантората — несъмнено все същата, — да попълва документи за разводи по взаимно съгласие и мизерни фалити на хора, които едва успяват да платят скромните му хонорари... е, това стигаше, за да трови всеки ден от живота му. И за да го превърне в много нещастен човек.

Той искаше да се измъкне. Да се отърве, докато още е млад.

Един адвокат на име Уилкинс мина по тротоара, без да погледне към прозореца на Мак. Уилкинс беше тъпак, работещ през три врати от него. През един късен следобед преди години, докато си пийваше с трима други адвокати, сред които беше и Уилкинс, Мак се разприказва за плановете си да направи големия удар с исковете за моторните резачки. Разбира се, те не стигнаха доникъде и след като Мак не успя да убеди някой от по-способните адвокати в щата да се включи в играта, досиетата постепенно се размиришаха. Уилкинс, каквато си беше гадина, започна редовно да подмята на Мак пред другите адвокати: „Хей, Мак, как върви големият ти проект за резачките?“ Или: „Хей, Мак, уреди ли вече исковете за злополуките?“ Но след време дори и Уилкинс забрави за случая.

Хей, Уилкинс, я виж това споразумение, мой човек! Половин милион на масата, двеста хиляди от тях право в моя джоб. Поне толкова, а може и повече. Хей, Уилкинс, изкарал ли си двеста хиляди за последните пет години?

Но Мак знаеше, че Уилкинс никога няма да разбере. Никой нямаше да разбере и това не го притесняваше.

След малко Фрида щеше да влезе шумно както винаги. Мак изтича зад бюрото си, набра номера в Ню Йорк, попита за Марти Розенбърг и когато секретарката му отговори, той затвори телефона и се усмихна. Провери ангажиментите си за следобеда — бяха унили и мрачни като времето навън. Един нов развод в два и половина и един текущ в четири и половина. Имаше списък с петнайсет номера, на

които да се обади, но нито един от разговорите не го изкушаваше. Миризливите досиета продължаваха да гният върху шкафа. Той грабна палтото, остави куфарчето си и се измъкна през задната врата.

Колата му беше малко беемве на двеста и петдесет хиляди километра. Лизингът изтичаше след пет месеца и той вече се тревожеше какво ще кара после. Тъй като дори и от най-безпаричния адвокат се очаква да кара нещо впечатляващо, той тихомълком проучваше пазара, твърдо решен да запази предпочитанията си в тайна. Каквото и да избере, жена му нямаше да го одобри, а засега просто не беше готов за подобен скандал.

Любимият му бирен маршрут започваше от универсалния магазин на Паркър в едно градче на тринайсет километра от Клантън, където никой не го познаваше. От там си купи шест вносни бири в яркозелени бутилки — чудесно питие за специален ден като днешния — и продължи на юг по тесните селски пътища, докато престана да среща коли. Слушаше как по радиото Джими Бъфет пее за платноходки, ром и живот, за какъвто Мак мечтаеше отдавна. През лятото, преди да започне да учи право, Мак бе отишъл за две седмици на водолазна ваканция на Бахамите. Това беше първото му пътуване в чужбина и той копнееше да го повтори. Година след година досадата на адвокатската практика натежаваше, бракът му ставаше все по-отегчителен и Мак все по-често слушаше Бъфет. Би се справил с живот на яхта. Беше напълно готов за такава промяна.

Паркира на едно уединено място за пикник край езерото Чатола — най-голямото в радиус от осемдесет километра — и леко откряна прозореца, но остави двигателя включен заради отоплението. Отпи глътка бира и се загледа към езерото, където през лятото гъмжеше от моторници за водни ски и малки катамарани, но през февруари не се мяркаше жива душа.

Все още чуваше съвсем ясно гласа на Марти. Можеше с лекота да преповтори целия разговор, почти дума по дума. Мак си заговори сам, после запя заедно с Бъфет.

Това бе неговият момент — шанс, какъвто едва ли щеше да срещне повторно. Мак най-сетне се убеди, че не сънува. Парите бяха на масата. Сметката бе пределно ясна.

Посипаха се редки снежинки, които се топяха веднага щом докосваха земята. Дори надеждата за четири-пет сантиметра сняг

вълнуваше града и Мак знаеше, че сега децата в училище са се струпали пред прозорците, тръпнещи от мисълта, че могат да ги разпуснат. Жена му навярно звънеше в кантората с инструкции да отиде да прибере момичетата. Фрида го търсеше. След третата бира той заспа.

Пропусна срещата в два и половина, без изобщо да се притеснява. Пропусна и тази в четири и половина. Беше си запазил една бира за обратния път и в пет и петнайсет се вмъкна през задната врата на кантората, където моментално се озова срещу вбесената секретарка.

— Къде беше? — попита Фрида.

— Излязох да се поразходя с колата — отговори той, докато сваляше палтото и го закачаше в коридора.

Тя го последва в кабинета с ръце на кръста, точно като жена му.

— Пропусна две срещи — със семейства Мадънс и Гарнър — и те никак не са доволни. Миришеш на пивоварна.

— В пивоварните правят бира, нали?

— Сигурно. Току-що прати по дяволите хиляда долара хонорар.

Той се тръшна на стола и събори няколко папки от бюрото.

— И какво?

— Какво ли? Ами това, че се нуждаем от всеки клиент. Не си в състояние да подбиращ. Миналия месец не изкарахме колкото за разноските, а този е още по-зле. — Гласът ѝ беше писклив, остър, бърз и изтънял от злобата, трупана с часове. — На бюрото ми има куп сметки, а в банката няма пари. Другата банка настоява да предприемеш нещо по кредита, който си взел неизвестно защо.

— Откога работиш тук, Фрида?

— От пет години.

— Много е. Събирай си нещата и изчезвай. Веднага.

Тя онемя. Закри с длани устата си и едва успя да изрече:

— Уволняваш ли ме?

— Не. Пестя от разходите. Съкращавам персонала.

Тя веднага премина в контраатака с нервен смях.

— А кой ще вдига телефона, кой ще се занимава с машинописа, кой ще плаща сметките, кой ще подрежда папките, кой ще се грижи за клиентите и ще те пази от неприятности?

— Никой.

- Ти си пиан, Мак.
- Не колкото трябва.
- Не можеш да оцелееш без мен.
- Моля те, просто си тръгвай. Няма да споря.
- Ще останеш без пукната пара — изръмжа тя.
- Вече съм останал.
- А сега си губиш и ума.
- И него изгубих. Моля те.

Тя се въртна намусено, а Мак вдигна крака на бюрото. Десетина минути Фрида тряскаше чекмеджета и тропаше из приемната, след което извика:

- Знаеш ли, че си мръсно копеле?
- Чух те. Сбогом.

Външната врата се затръшна и настана тишина. Първата крачка беше направена.

Един час по-късно той пак излезе. Беше студено и тъмно, а снегът бе спрял. Още му се пиеше и не искаше да се прибира у дома, нито пък да го видят в някой от трите бара в центъра на Клантън.

Мотел „Ривиера“ се намираше източно от града, край шосето за Мемфис. Беше мизерна дупка от средата на миналия век с миниатюрни стаички, за някои от които бе известно, че се наемат на час, малко кафене и тясно фоайе. Марк се закотви на бара и си поръча наливна бира. Джубоксът свиреше кънтри, на екрана над него колежански отбори играеха баскетбол, а наоколо седеше обичайната сбирщина от пътешественици, търсеци евтин подслон, и отегчени местни пиячи, всичките доста над петдесетте. Мак не познаваше никого, освен бармана — кореняк, чието име не успя да си спомни. Рядко посещаваше „Ривиера“.

Купи си пура, запали я и отпи от бирата. След няколко минути извади малък бележник и започна да пише. За да скрие от жена си колко е загазил във финансово отношение, той бе регистрирал адвокатската кантора като дружество с ограничена отговорност — последен писък на модата сред адвокатите. Той беше единствен собственик и повечето му дългове се събираха там: двацет и пет хиляди долара кредит, взет преди шест години и без изгледи да бъде погасен скоро; две кредитни карти, използвани както за лични, така и за служебни разходи — лимитът им беше десет хиляди и той се

крепеше малко под него с минимални вноски; и, разбира се, обичайната задлъжнялост за канцеларско оборудване. Най-големият дълг на кантората беше ипотеката от сто и двайсет хиляди долара за сградата, която Мак закупи преди осем години въпреки гръмогласните възражения на жена си. Месечната вноска възлизаше на хиляда и четиристотин долара и празните помещения на втория етаж не изплащаха нищичко от нея, макар Мак твърдо да бе вярвал, че ще може да ги дава под наем.

През този чудесен мрачен февруарски ден Мак изоставаше с две вноски по ипотеката.

Той поръча още една бира и продължи да разсъждава над проблемите си. Можеше да фалира, да предаде досиетата на някой познат адвокат и да си тръгне като свободен човек без капка притеснение или унижение, защото той, Мак Стафорд, нямаше да е тук, та хората да го сочат с пръст и да си шушукат.

Кантората беше лесна. Но не така стояха нещата с брака.

Той пи до десет, после потегли към къщи. Спря на алеята пред скромната си къща в един стар квартал на Клантън, изключи двигателя и фаровете и се облегна назад. Във всекидневната светеше. Жена му явно го чакаше.

Бяха купили къщата от баба ѝ преди петнайсет години, малко след като се ожениха, и още от самото начало Лайза искаше нещо по-голямо. Сестра ѝ беше омъжена за лекар и двамата имаха чудесен дом близо до голф клуба, където живееха повечето лекари, банкери и някои адвокати. Там се живееше далеч по-добре, защото къщите бяха нови, с басейни и тенис кортове, а игрището за голф се намираще буквално зад ъгъла. Почти през целия си семеен живот Мак трябваше да търпи натяквания, че нямат напредък в изкачването по социалната стълбица. Напредък ли? Мак знаеше, че всъщност се плъзгат надолу. Колкото по-дълго оставаха в бабината къща, толкова по-малка им се струваше.

Семейството на Лайза притежаваше от няколко поколения единствения циментов завод в Клантън, което ги поставяше сред висшето общество на града, но не се отразяваше сериозно върху банковите им сметки. Говореше се, че имали „семеини пари“ — статус, свързан най-вече със снобизъм, но не и с реално богатство. Навремето изглеждаше добра идея да се омъжи за адвокат, но петнайсет години

по-късно Лайза започваше сериозно да се съмнява в нея и Мак го знаеше.

Лампата на верандата светна.

Ако предстоеше скандал по утвърдената вече схема, момичетата — Хелън и Марго — щяха да наблюдават от първия ред. Вероятно майка им вече няколко часа въртеше телефони и хвърляше покъщнина и сред цялото това буйство със сигурност се беше погрижила дъщерите ѝ да узнаят кой е прав и кой крив. Двете бяха вече тийнейджърки и по всичко личеше, че ще се превърнат в точни копия на Лайза. Разбира се, Мак ги обичаше, но на третата бира край езерото бе стигнал до решението, че може да живее и без тях.

Вратата се отвори и тя изникна на прага. Стъпи на тясната веранда, скръсти голите си ръце и през замръзналата морава отправи свиреп поглед право в примигващите очи на Мак. Той ѝ върна жеста и слезе от колата. Затръшна вратата, а жена му злобно изстреля въпроса:

— Къде беше?

— В кантората — рязко отвърна той и докато правеше първата крачка, мислено си напомни да стъпва внимателно, за да не залита. Устата му беше пълна с ментова дъвка, макар че нямаше намерение да залъгва когото и да било. Алеята слизаше полегато от къщата към улицата.

— Къде беше? — повтори тя още по-високо.

— Моля те, съседите ще чуят.

Той не забеляза навреме заледената ивица между своята и нейната кола, а когато я видя, нещата вече бяха извън контрол. Подхлъзна се напред, изохка и заби чело в задната броня на колата ѝ. За момент светът наоколо почерня, а когато се опомни, Мак долови трескави женски гласове, един от които обяви:

— Той е пиян.

Благодаря, Лайза.

Главата му се цепеше, всичко пред очите му беше размазано. Лайза стърчеше над него и говореше несвързано: „О, Боже, тече му кръв!“, „Баща ви е пиян!“ и „Тичайте да позвъните на 911!“

За щастие той пак загуби съзнание, а когато отново можеше да чува, вече командваше мъжки глас. Беше съседът мистър Браунинг.

— Погрижи се за леда, Лайза, и ми подай онова одеяло. Има много кръв.

— Той е пил — каза Лайза, продължавайки да търси съюзници.

— Сигурно не усеща нищо — добави услужливо мистър Браунинг. Дватама с Мак враждуваха от години.

Макар че можеше да каже нещо, Мак реши, както лежеше на студа, просто да затвори очи и да остави другите да се тревожат за него. Не след дълго чу сирената на линейка.

* * *

Всъщност в болницата му хареса. Лекарствата бяха приятни, сестрите го смятаха за сладур и той разполагаше с идеално оправдание да не ходи в кантората. Имаше шест шева и грозна синина на челото, но както Лайза уведоми някого по телефона, докато си мислеше, че е заспал, нямаше „допълнителни мозъчни увреждания“. След като бе потвърдено, че раните му не са сериозни, тя престана да идва в болницата. Не пускаше и момичетата. Той не бързаше да се прибира, а тя не бързаше да го види у дома. Но след два дни лекарят нареди да го изпишат. Докато си събираше нещата и се сбогуваше със сестрите, Лайза влезе в стаята и затвори вратата. Седна на единствения стол, кръстоса ръце и праметна крак върху крак, сякаш се канеше да остане задълго, а Мак се отпусна на леглото. Последната доза „Перкоцет“ все още действаше и той се чувстваше великолепно замаян.

— Уволнил си Фрида — каза тя със стиснати зъби и вдигнати вежди.

— Да.

— Защо?

— Защото ми писна от голямата ѝ уста. Теб какво те засяга? Ти мразиш Фрида.

— Какво ще стане с кантората?

— Ако не друго, поне ще стане много по-тихо. И преди съм уволнявал секретарки. Не е кой знае какво.

Настъпи мълчание. Тя разтвори ръце и започна да суче кичур коса с пръст. Това означаваше, че обмисля нещо сериозно и се кани да го изрече.

— Утре в пет имаме час при доктор Хуанита — обяви тя.

Речено — сторено. Никакви възражения.

Доктор Хуанита бе от тримата дипломирани брачни консултанти в Клантън. Мак ги познаваше професионално покрай работата си като бракоразводен адвокат. Познаваше ги и лично, защото Лайза го бе мъкнала на консултации и при тримата. Защото той се нуждаеше от консултации. Тя, разбира се, не. Доктор Хуанита винаги заставаше на страната на жените, тъй че нейният избор не го изненада.

— Как са момичетата? — поинтересува се Мак.

Знаеше, че отговорът ще бъде ужасен, но ако не се проявеше интерес, по-късно тя щеше да се оплаче на доктор Хуанита: „Дори не попита за момичетата.“

— Унижени. Баща им се прибира пиян посред нощ, пада на алеята, чупи си черепа и го откарват в болницата, където се оказва, че алкохолът в кръвта му е два пъти над разрешеното. Целият град знае.

— Ако всички знаят, то е, защото ти си се раздрънкала. Не можеш ли просто да си държиш езика зад зъбите?

Лицето ѝ пламна, в очите ѝ заблестя ненавист.

— Ти... ти... ти си жалък. Знаеш ли, че си жалък, нещастен пияница?

— Не съм на същото мнение.

— По колко пиеш?

— Не достатъчно.

— Трябва ти помощ, Мак. Сериозна помощ.

— И очакваш да я получа от доктор Хуанита?

Тя изведнъж скочи и се втурна към вратата.

— Няма да се карам в болница.

— Разбира се. Предпочиташ да се караш пред момичетата.

Тя дръпна вратата и каза:

— Утре в пет и мисли му, ако не дойдеш.

— Ще видя.

— И не се прибирай довечера.

Тя затръшна вратата и Мак чу как токчетата ѝ гневно тракат по коридора.

* * *

Първият клиент от големия съдебен проект на Мак беше професионален дървосекач на име Одел Гроув. Преди почти пет години деветнайсетгодишният син на мистър Гроув се нуждаеше от бърз развод и попадна в кантората на Мак. Докато придвижваше документите на момчето, което също работеше в дърводобива, Мак узна за сблъсъка между Одел и една моторна резачка, която се оказала по-опасна от другите. По време на работа веригата се скъсала, предпазителят не издържал и Одел загубил лявото си око. Сега носеше черна превръзка и точно тя помогна на Мак да разпознае своя отдавна забравен клиент, когато влезе в кафенето на паркинга за камиони близо до градчето Карауей. Беше малко след осем часа сутринта на другия ден след изписването му от болницата. Миналата нощ бе спал в кантората. След като момичетата тръгнаха на училище, той се промъкна в къщата да си вземе дрехи. За да не бие на очи сред местните жители, носеше ботуши и камуфлажен костюм, който обличаше от време на време, когато ходеше на лов за елени. Ниско нахлупена скиорска шапка прикриваше прясната рана на челото му, но не можеше да скрие всички синини. Мак вземаше болкоуспокоителни и ушите му звънтяха. Хапчетата му даваха смелост да пристъпи към неприятната среща. Нямаше избор.

Одел с черната превръзка на окото ядеше палачинки, разговаряше шумно с някакви познати през три маси и не поглеждаше към Мак. Според досието се бяха срещнали на същия паркинг преди четири години и десет месеца, когато Мак за пръв път уведоми Одел, че има солидни основания за иск срещу производителя на моторната резачка. Последният им контакт беше преди почти две години. Тогава Одел позвъни в кантората и с доста рязък тон пожела да узнае какво става с иска и солидните основания. След това досието се размърдя.

Мак си поръча кафе на бара, прегледа вестника и зачака утринната навалица да тръгне на работа. Най-сетне Одел и двамата му колеги приключиха със закуската и спряха на касата. Мак остави един долар за кафето и ги последва навън. Докато тримата вървяха към служебния камион, Мак преглътна с усилие и изрече:

— Одел.

Секачите спряха и Мак ги поздрави сърдечно.

— Одел, аз съм Мак Стафорд. Навремето уредих развода на сина ти Люк.

— Адвокатът? — попита объркано Одел. Той огледа ботушите, ловджийския костюм и ниско нахлупената скиорска шапка на Мак.

— Да, от Клантън. Имаш ли минутка?

— Какво...

— Само ми отдели една минута. Малък делови въпрос.

Одел погледна колегите си и тримата свиха рамене.

— Ще те чакаме в камиона — рече единият.

Както повечето мъже, които по цял ден секат дървета из горските дебри, Одел имаше мощни рамене и гърди, яки бицепси и задебели длапи. А с единственото си здраво око можеше да изрази такова презрение, каквото повечето хора не успяват и с две.

— Какво става? — попита той и плю настрани.

От ъгълчето на устните му стърчеше клечка за зъби. На лявата му буза се виждаше белег — вечен спомен от „Тинзо“. Злополуката му бе отнела едно око и един месец работа, нищо повече.

— Приключвам с адвокатската практика — каза Мак.

— Какво означава това, по дяволите?

— Означава, че затварям кантората. Мисля, че ще успея да изкопча малко пари от твоя случай.

— Май съм го чувал и преди.

— Ето каква е сделката. До две седмици мога да ти осигуря двайсет и пет хиляди в брой, но само ако пазиш всичко в най-строга тайна. Трябва да мълчиш като гроб и да не казваш на никого.

За човек, който през целия си живот не бе виждал и пет хиляди в брой, перспективата изглеждаше безкрайно примамлива. Одел се озърна да види дали са сами. Задъвка клечката, сякаш това му помагаше да мисли.

— Нещо ми намирисва — каза той и превръзката на окото му трепна.

— Не е сложно, Одел. Става дума за бързо споразумение, защото фирмата — производител на резачките, ще бъде закупена от друга компания. Случва се непрекъснато. Биха искали да забравят за тия стари иски.

— И всичко е според закона? — попита Одел, сякаш на този адвокат не можеше да се вярва.

— Разбира се. Те ще платят парите, но само ако споразумението остане в тайна. Пък и помисли колко проблеми ще имаш, ако хората

разберат, че разполагаш с толкова много пари.

Одел погледна втренчено камиона и двамата си приятели в кабината. После си спомни за жена си и майка си, за единия си син, излежаващ присъда за наркотици, за другия, който беше безработен, и без усилие се сети за още мнозина, които с удоволствие биха му помогнали да се отърве от парите. Мак знаеше какво му минава през главата и добави:

— Пари в брой, Одел. От моя джоб в твоя и никой няма да научи. Дори данъчните.

— Не са ли склонни да дадат повече? — попита Одел.

Мак се навъси и ритна един камък.

— Нито цент, Одел. Нито цент. Двайсет и пет хиляди или нищо. И трябва да действаме бързо. Мога да ти връча парите след по-малко от месец.

— Какво очакваш да направя?

— Ела тук другия петък в осем сутринта. Нуждая се от един подпис, след което ще взема парите.

— А ти колко печелиш?

— Не е важно. Искаш ли парите или не?

— Не са много за цяло око.

— Прав си, но повече няма да получиш. Да или не?

Одел пак плю на асфалта и прехвърли клечката в другия край на устните си. Накрая каза:

— Май че да.

— Добре. Другия петък в осем сутринта. И ела сам.

При първата им среща преди години Одел бе споменал, че познава друг дървосекач, който загубил китката си при работа със същия модел моторна резачка на „Тинзо“. Тази втора злополука бе вдъхновила Мак да мечтае за атака на широк фронт, за шумен съдебен процес от името на десетки, може би дори стотици осакатени ищци. По онова време просто усецаше парите в ръцете си.

След дълго търсене бе открил ищец номер две в една пуста низина сред гъсти борови гори в съседния окръг Полк. Името му беше Джеръл Бейкър — трийсет и една годишен бивш дървосекач, който не можеше повече да упражнява професията си само с една ръка. Вместо това двамата с братовчед му бяха направили в караваната си лаборатория за производство на амфетамини и от тази дейност Джеръл

печелеше много повече, отколкото от рязането на дървета. Новата му кариера обаче се оказа не по-малко опасна от предишната и Джеръл едва се отърва от огнена гибел, когато лабораторията избухна, изпепелявайки оборудването, инвентара, караваната и братовчедата. Джеръл бе осъден, хвърлен в затвора и от там написа няколко писма до адвокатата си в Клантън, в които питаше как се придвижва колективният им иск срещу „Тинзо“. Естествено, отговор не получи. След няколко месеца го пуснаха под гаранция и се носеха слухове, че пак живее някъде наоколо. Мак не бе разговарял с него поне от две години.

А да разговаря с него сега би било адски трудно, ако не и невъзможно. Къщата на майка му беше изоставена. Съседът не прояви ни най-малко желание да помогне, докато Мак не обясни, че трябва да върне на Джеръл триста долара. Тъй като Джеръл вероятно дължеше пари на всички съседи на майка си, няколко подробности излязоха наяве. Мак определено не приличаше на наркопласьор, служител, който връчва призовки, или съдебен надзорник. Съседът посочи нагоре по пътя и отвъд хълма и Мак последва неговите указания. Докато навлизаше все по-навътре в боровите гори на окръг Полк, той намекна на още няколко души, че носи пари. Наближаваше пладне, когато черният път свърши. Стара каравана стърчеше унило върху циментови блокчета, обрасли с бръшлян. Стискайки револвера в джоба си, адвокатът предпазливо се приближи до караваната. Провисналата врата се отвори бавно.

Джеръл излезе на паянтовата дъсчена веранда и изгледа свирепо Мак, който застина на пет-шест метра от него. Макар и гол до кръста, Джеръл изглеждаше облечен, защото по гърдите и ръцете му се синееше богата колекция от затворнически татуировки. Косата му беше дълга и мръсна, тялото мършаво и очевидно съсипано от амфетамините. По вина на „Тинзо“ беше загубил лявата си ръка, но в дясната стискаше рязана двуцевка. Кимна, но не проговори. Дълбоко хлътналите очи му придаваха вид на призрак.

— Аз съм Мак Стафорд, адвокат от Клантън. Ти си Джеръл Бейкър, нали?

Мак с тревога очакваше пушката да се надигне за изстрел, но тя не помръдна. Колкото и да бе странно, клиентът отправи към него беззъба усмивка, която изглеждаше по-страшна от оръжието.

— Аха — изръмжа той.

Десетина минути разговаряха удивително любезно, като се имат предвид обстановката и досегашните им отношения. Щом осъзна, че му предстои да получи двайсет и пет хиляди долара в брой, Джеръл изведнъж стана кротък като агънце и дори покани адвокатата да влезе. Мак учтиво отказа.

Когато се настаниха на кожените кресла и погледнаха брачната консултантка зад бюрото, доктор Хуанита вече беше напълно осведомена по всички въпроси и само се преструваше на безпристрастна. Мак едва се удържа да не попита двете жени колко пъти са си приказвали, но в момента стратегията му беше да избягва всеки конфликт.

След няколко реплики, предназначени да предразположат съпрузите и да създадат атмосфера на взаимно доверие и топлина, доктор Хуанита ги покани да кажат нещо. Както можеше да се очаква, Лайза започна първа. Петнайсет минути бърбори като картечница колко е нещастна, колко е празен животът ѝ, колко е разочарована, без да пести думи за липсата на обич и амбиции у съпруга ѝ, както и за нарастващото му влечение към алкохола.

Челото на Мак беше цялото в синкаво-черни петна. Широка бяла превръзка закриваше една трета от него, тъй че не само бе описан като пияница, но и приличаше на такъв. Той стискаше зъби, слушаше, опитваше се да изглежда унил и потиснат. Когато дойде негов ред да говори, изрази подобни тревоги, но без да хвърля бомби. Каза, че повечето проблеми са причинени от него и е готов да поеме вината.

След като Мак млъкна, доктор Хуанита ги раздели. Лайза излезе първа в чакалнята да прелиства списания и да събира сили. Мак остана насаме с консултантката. Когато за пръв път изгърпя това мъчение, беше нервен. Сега обаче бе минал толкова много сеанси, че изобщо не се вълнуваше. Каквото и да кажеше, нямаше да спаси брака им, тъй че защо да говори?

— Имам чувството, че искаш да прекратиш този брак — започна доктор Хуанита с тих, мъдър глас, като го наблюдаваше внимателно.

— Искам, защото и тя иска същото. Копнее за по-лъскав живот, по-лъскава къща, по-лъскав съпруг. Аз просто не съм на такова ниво.

— Случвало ли ви се е някога да се смеете заедно?

— Може би, ако сме гледали нещо забавно по телевизията. Аз се смея, тя се смее, момичетата се смеят.

— А сексът как е?

— Е, и двамата сме на четирийсет и две и го правим средно веднъж на месец, което е тъжно, защото трае максимум пет минути. Няма страст, няма романтика, просто колкото да свалим напрежението. Съвсем методично, като съединяване на точки в детска картинка. Не ме напуска усещането, че тя спокойно би минала без тия неща.

Доктор Хуанита си водеше записки, точно както правеше Мак, когато клиентите му не казваха нищо съществено, но все пак трябваше да запише нещо.

— Много ли пиеш? — попита тя.

— Далеч не толкова, колкото твърди Лайза. Тя е от семейство на трезвеници, тъй че три бири на вечер се смятат за дълбок запой.

— Но все пак пиеш твърде много.

— Онази вечер се прибрах, след като беше валял сняг. Подхлъзнах се на леда, ударих си главата и сега цял Клантън знае, че съм долазил у дома пиян-залян, строшил съм си черепа и оттогава ми хлопа дъската. Тя събира съюзници, Хуанита, разбираш ли? Разказва на всички какъв неудачник съм, защото иска хората да са на нейна страна, когато подаде молба за развод. Бойните планове вече са начертани. Неизбежно е.

— Предаваш ли се?

— Капитулирам. Тотално и безусловно.

Точно тогава дойде втората неделя от месеца — ден, който Мак мразеше повече от всички останали. Роднините на Лайза от клана Бънинг имаха традицията всяка втора неделя от месеца да се събират в дома на родителите ѝ за леко похапване след църковната служба. Оправдания не се приемаха, освен ако някой се случеше извън града, но дори и тогава на отсъствието не се гледаше с добро око и най-често липсващият ставаше мишена за убийствени клюки — разбира се, не в присъствие на децата.

Макар че челото му бе придобило още по-тъмносин оттенък и подутината си личеше, Мак не устоя на изкушението за едно последно тържествено сбогуване. Той пропусна църковната служба, реши да не

се къпе и бръсне, облече стари джинси и зацапан пуловер, а за театрален ефект махна бялата марля, която закриваше раната, тъй че целият род Бънинг да загуби апетит, когато види ужасните шевове. Пристигна само с няколко минути закъснение, но достатъчно рано, за да попречи на възрастните да си доставят удоволствие с няколко предварителни рунда от клюкарския маратон. Лайза се престори, че не го забелязва, както и почти всички останали. Дъщерите му се укриха на остъклената веранда заедно с братовчедките си, които, разбира се, бяха чули всичко за скандала и държаха да научат подробности за падането.

По някое време, точно преди да седнат на масата, Лайза мина покрай него и успя да изрече през зъби:

— Защо просто не си отидеш?

На което Мак весело отговори:

— Защото съм прегладнял и не съм хапвал прегорели ястия от втората неделя на миналия месец.

Присъстваха всички, общо шестнайсет на брой, и след като бащата на Лайза — все още с бяла риза и вратовръзка — благослови деня със стандартната си молитва към Всевишния, сервираха храната и обядът започна. Както винаги минаха около трийсет секунди, преди баща ѝ да започне да обсъжда цената на цимента. Жените се разделиха на малки клюкарски групи. Седнали отсреща, двама от племенниците на Мак само зяпаха шевовете му и не посягаха към чиниите си. Найсетне дойде неизбежният миг, когато майката на Лайза не можа да се удържи. При едно затишие в разговорите тя обяви на висок глас:

— Мак, клетата ти глава изглежда ужасно. Сигурно много боли.

Мак, който очакваше подобен залп, отвърна веднага:

— Нищо не усещам. Дадох ми чудесни хапчета.

— Какво стана?

Въпросът дойде от зетя лекар, единствения около масата с достъп до болничния картон на Мак. Нямахше съмнение, че е запомнил данните наизуст, подложил е на кръстосан разпит лекарите, сестрите и санитарите и знае за състоянието на Мак повече от самия него. Докато подготвяше планове за напускане на адвокатската професия, Мак имаше само едно съжаление — че не е съдил зет си за лекарска грешка. Други го бяха правили, и то твърде успешно.

— Бях пиян — гордо обясни Мак. — Прибрах се у дома късно, подхлъзнах се на леда и си ударих главата.

Цялото семейство от върли трезвеници настръхна около масата. Мак продължи невъзмутимо:

— Само не ми обяснявайте, че не сте го чули в пълни подробности. Лайза видя как стана. Разказала е на всички.

— Мак, моля те — промълви Лайза и изпусна вилицата си.

Всички вилици изведнъж застинаха във въздуха, освен тази на Мак. Той набоде парче жилаво пилешко и го натъпка в устата си.

— Какво „моля те“? — попита той с пълна уста. — Ти се погрижи всеки на тази маса да узнае твоята версия за станалото. — Дъвчеше, говореше и сочеше с вилицата жена си, която седеше на другия край на масата до баща си. — И вероятно си им разказала всичко за посещението ни при брачната консултантка, нали?

— Боже мой! — възкликна Лайза.

— Някой случайно да не е научил, че спя в кантората? — продължи той. — Не бива да се прибирам у дома, защото... е, нали разбирате, може пак да се подхлъзна и да падна. Или какво ли не още. Може да се напия и да пребия децата. Кой знае? Нали, Лайза?

— Стига, Мак — властно нареди тъстът.

— Слушам, сър. Съжалявам. Това пиле си е направо сурово. Кой го е готвил?

Тъща му настръхна. Гръбнакът ѝ се вдърви още повече. Веждите ѝ подскочиха.

— Аз, Мак. Имаш ли други оплаквания от храната?

— О, цял куп, но няма да издребнявам.

— Внимавай какви ги дрънкаш, Мак — предупреди го тъстът.

— Видяхте ли за какво ви говорех? — приведе се над масата Лайза. — Той не е на себе си.

Повечето присъстващи мрачно кимнаха. По-малката им дъщеря Хелън тихичко се разплака.

— Харесва ти да го казваш, нали? — викна Мак откъм своя край. — Същото сподели и с брачната консултантка. На всички го разправяш. Мак си удари главата и сега е пълно куку.

— Мак, няма да търпя подобен език — сурово изрече тъстът. — Моля те, напусни масата.

— Извинявай. Напускам с удоволствие. — Той се надигна и ритна назад стола. — А за вас ще е удоволствие да чуете, че няма повече да се върна. Малка тръпка на радост в живота ви, нали?

Докато излизаше, на масата се възцари тишина. Последното, което чу, бе гласът на Лайза:

— Толкова съжалявам.

В понеделник той прекоси площада към голямата и оживена кантора на своя приятел Хари Рекс Вонър — несъмнено най-гадния бракоразводен адвокат в окръг Форд. Хари Рекс беше груб и гръмогласен скандалджия, който дъвчеше черни пури, ръмжеше на секретарките си и съдебните чиновници, определяше графика на делата, плашеше съдиите и ужасяваше всеки противник на своите клиенти. Кантората му приличаше на сметище — във фойето се трупаха купища кашони с папки, кошчетата бяха вечно препълнени, от етажерките стърчаха камари стари списания, под тавана се стелеше плътен слой синкав цигарен дим, друг плътен слой прах покриваше мебелите и лавиците, а край входната врата неизменно висеше пъстра групичка безпризорни клиенти. Мястото бе истински зоопарк. Нищо не ставаше в срок. От дъното вечно крещеше някой. Телефоните не спираха да звънят. Копирната машина винаги беше задръстена. И тъй нататък. Мак неведнъж бе идвал тук по работа и много харесваше хаоса в тази кантора.

— Чух, че си превъртял, момче — започна Хари Рекс, когато се срещнаха на прага на стаята му.

Големият кабинет без прозорци се намирал в дъното на сградата, далеч от чакащите клиенти. Беше препълнен с етажерки, кашони, веществени доказателства, увеличени фотографии и дебели папки с клетвени показания, а по стените висяха евтини матирани снимки — предимно на Хари Рекс с пушка в ръка, застанал широко усмихнат над убити животни. Мак не помнеше точно кога е идвал за последен път, но бе сигурен, че нищо не се е променило.

Седнаха — Хари Рекс зад масивно бюро, отрупано с документи, а Мак на протрит брезентов стол, който се люшкаше напред-назад.

— Просто си цапардосах главата, това е — каза Мак.

— Изглеждаш ужасно.

— Благодаря.

— Тя подаде ли е молба за развод?

— Не. Току-що проверих. Каза, че ще наеме адвокат от Тюпълоу, не можела да вярва на никого тук. Няма да воювам, Хари Рекс. Нека вземе всичко — момичетата, къщата и вещите в нея. Обявявам фалит, затварям кантората и заминавам.

Хари Рекс бавно отрязва края на поредната черна пура и я пъхна в ъгълчето на устните си.

— Наистина си превъртял, момче.

Той беше на около петдесет, но изглеждаше много по-стар и мъдър. Към по-младите обикновено се обръщаше с думата „момче“ в знак на благоразположение.

— Да го наречем криза на средната възраст. Вече съм на четирийсет и две и ми писна да бъда адвокат. Бракът ми не върви. Кариерата също. Време е за промяна, за нови хоризонти.

— Виж, момче, аз съм се женил три пъти. Да се отървеш от една жена не значи да подвиеш опашка и да бягаш.

— Не съм дошъл да търся професионални съвети, Хари Рекс. Наемам те да уредиш развода и фалита ми. Вече подготвих документите. Просто накарай някой от твоите чираци да ги подаде и да се погрижи за интересите ми.

— Къде отиваш?

— Някъде далеч. Засега още не знам, но щом пристигна, ще ти се обадя. Ако е необходимо, ще се връщам — все пак съм баща, нали разбираш.

Хари Рекс се отпусна на стола. Въздъхна и огледа купищата папки, натрупани безредно на пода около бюрото му. Очите му се спряха върху телефона с пет мигащи червени лампички.

— Може ли да дойда с теб? — попита той.

— Съжалявам. Трябва да останеш и да бъдеш мой адвокат. Имам единайсет текущи дела за развод, почти всичките по взаимно съгласие, плюс осем фалита, едно осиновяване, два имотни спора, една автомобилна катастрофа, един иск за трудово обезщетение и две дела между малки фирми. Хонорарите възлизат на около двацет и пет хиляди долара за идните шест месеца. Бих искал да ме отървеш от тях.

— Пълен боклук.

— Да, все същото, из което се ровя вече седемнайсет години. Прехвърли го на някой от дребните адвокати и му дай премия. Повярвай ми, няма нищо сложно.

— Каква издръжка можеш да си позволиш?

— Максимум три хиляди месечно, което е далеч повече, отколкото давам сега. Започни от две хиляди и виж докъде ще стигнеш. Тя вероятно ще изтъкне като причина за развода несъвместимост на характерите. Аз ще се съглася. Отстъпвам ѝ пълните родителски права, но искам да виждам момичетата, когато идвам в града. Тя получава къщата, колата си, банковите сметки, всичко. Няма да има нищо общо с фалита. Съвместното ни имущество не е засегнато.

— На какво точно обявяваш фалит?

— На „Джейкъб Маккинли Стафорд — адвокатски услуги“. Мир на праха му.

Хари Рекс сдъвка края на пурата и погледна молбата за фалит. В нея нямаше нищо особено — обичайните изчерпани лимити на кредитните карти, вечните неизплатени заеми и обременителни ипотечи.

— Не си длъжен да го правиш — каза той. — Тези неща все още може да се уредят.

— Молбата вече е съставена, Хари Рекс. Решението е взето заедно с още няколко други. Изчезвам, разбираш ли? Вдигам си чуковете. Пръждосвам се.

— Голям кураж имаш.

— Не. Повечето хора биха казали, че бягството определено е признак за страх.

— А ти как смяташ?

— Пет пари не давам. Не си ли тръгна сега, ще остана завинаги. Това е единственият ми шанс.

— Браво, мой човек.

Точно в единайсет часа във вторник, една бурна седмица след първото телефонно обаждане, Мак позвъни за втори път. Докато натискаше цифрите, той се усмихна и се поздрави за изумителните постижения през последните седем дни. Планът действаше съвършено, дотук нямаше нито една засечка, освен може би раната на челото, но и тя бе умело вплетена в бягството. Мак беше лежал в болница с травма на главата. Нямаше нищо чудно, че постъпките му са странни.

— Мистър Марти Розенбърг — каза любезно той и изчака да го свържат с големия човек.

Той отговори почти веднага и двамата си размениха по няколко встъпителни думи. Марти явно не бързаше, изглеждаше готов да продължава с общите приказки и Мак изведнъж се изплаши, че тази липса на деловитост ще доведе до промяна в плановете или някаква друга лоша новина. Реши да постави въпроса ребром.

— Виж, Марти, срещнах се с четиримата си клиенти и както навярно предполагаш, те всички изгарят от нетърпение да приемат твоето предложение. Срещу половин милион долара ще заровим цялата история.

— Чакай, Мак, половин милион ли беше? — попита Марти. Изглеждаше неуверен.

Мак зяпна с отворена уста и сърцето му спря.

— Разбира се, Марти — каза той и се засмя тихо и театрално, сякаш Марти бе подхвърлил поредната забавна шега. — Ти предложи по сто хиляди за всеки от четиримата плюс още сто за разносните по защитата.

Мак чу как в Ню Йорк шумолят разлистени документи.

— Хммм, чакай да видя, Мак. Говорим за случая „Тинзо“, нали?

— Точно така, Марти — отвърна Мак, разтърсван от страх, безсилие и отчаяние.

Мъжът с чековата книжка дори не си спомняше за какво става дума. Само преди седмица се бе държал съвсем делово. Сега си правеше оглушки. После Мак чу най-ужасяващите думи:

— Боя се, че сме объркали досиетата със съвсем друг случай.

— Сигурно се шегуваш! — кресна Мак.

Запази хладнокръвие, каза си той.

— Наистина ли сме предложили толкова много за тези злополуки? — попита Марти и си личеше, че преглежда записките си, докато говори.

— Адски си прав, предложихте, а аз най-почтено предадох офертата на клиентите си. Бяхме се споразумели, Марти. Ти направи разумно предложение, ние приехме. Не можеш да се отметнеш.

— Просто сумата ми се вижда висока, това е. Напоследък работя по толкова много дела за дефектни продукти.

Е, моите поздравления, едва не каза Мак. Имаш да вършиш купища работа за клиенти, които ще ти платят купища пари. Той избърса потта от челото си и усети как всичко се изплъзва от ръцете му. Помисли си, че не бива да изпада в паника.

— Изобщо не е висока, Марти. Да можеше да видиш Одел Гроув само с едно око, Джеръл Бейкър без лява ръка, Дъг Джъмпер с осакатена и безполезна лява ръка и Травис Джонсън с чукачетата вместо пръсти. Би трябвало да си поговориш с тези хора, Марти, да видиш колко жалък е станал животът им и как са ги обезобразили моторните резачки на „Тинзо“. Тогава сигурно щеше да се съгласиш, че офертата от половин милион е не само разумна, но може би дори и малко ниска.

След последните думи Мак въздъхна и едва не се усмихна. Не беше зле като заключителна реч. Трябваше по-често да се явява в съдебната зала.

— Нямам време да обсъждам подробности и да споря по въпроса за отговорността, Марк. Аз...

— Името ми е Мак. Адвокат Мак Стафорд от Клантън, щата Мисисипи.

— Да, извинявай. — В Ню Йорк отново зашумоляха документи. Чува се приглушени гласове, сякаш мистър Розенбърг заръчваше нещо. После отново заговори ясно и съсредоточено: — Мак, нали разбираш, че срещу „Тинзо“ е имало четири съдебни дела за тези резачки и компанията не е губила нито веднъж. Раз-два и готово. Никаква отговорност.

Естествено, Мак не знаеше това, защото отдавна беше забравил за намеренията да води процес. Но в отчаянието си каза:

— Да, и аз проучих делата. Но мислех, че няма да става дума за отговорност и вина, Марти.

— Добре, прав си. Ще ти пусна по факса документите за споразумението.

Мак си отдъхна.

— След колко време ще можеш да ми ги върнеш? — попита Марти.

— До два-три дни.

Те поспориха на дребно за текста на документите. Обсъдиха как да се разпределят парите. Още два-сетина минути разговаряха по

телефона за всички онези подробности, с които се занимават адвокатите.

Когато най-сетне остави слушалката, Мак затвори очи, вдигна крака на бюрото и се отпусна в люлеещия се стол. Беше изцеден, изтощен и все още уплашен, но бързо се съвземаше. Усмихна се и след малко затананика песен на Джими Бъфет.

Телефонът упорито звънеше.

Всъщност той така и не бе успял да открие Травис Джонсън и Дъг Джъмпър. Носеха се слухове, че Травис е някъде на запад и кара камион — нещо напълно възможно дори когато разполагаш само със седем здрави пръста. Травис имаше бивша жена и пълна къща с деца, за които не бе плащал издръжка от години. Тя работеше нощна смяна в един супермаркет в Клантън и нямаше кой знае какво да каже на Мак. Спомни си обещанията му да уреди обезщетение, когато Травис бе загубил част от трите си пръста. Неколцина съмнителни приятели твърдяха, че Травис избягал преди година и не възнамерявал да се връща в окръг Форд.

За Дъг Джъмпър се говореше, че е мъртъв. Той бе влязъл в затвора в Тенеси за побой и вече три години нямаше вест от него. Никога не бе имал баща, а майка му се беше преселила. Няколко негови роднини живееха из окръга, но единодушно не проявяваха желание да разговарят за Дъг. Особено пък с адвокат, дори ако е облечен с камуфлажен ловджийски костюм, избелели джинси и туристически обувки или с някоя друга от маскировките, които Мак използваше, за да не бие на очи сред местното население. На камък удари и добрият стар трик с изкусителните намеци за тлъст чек. Нищо не помагаше и след две седмици издирване Мак най-сетне се предаде, когато за трети или четвърти път чу все същия слух: „Момчето сигурно е умряло.“

Той получи законните подписи на Одел Гроув и Джеръл Бейкър — този на Джеръл представляваше жалка драскулка, нанесена с дясна ръка върху страницата, — след което извърши първото си престъпление. Мистър Марти Розенбърг от Ню Йорк искаше нотариална заверка на документите за отказ от претенции, но това беше стандартна процедура при всички подобни случаи. Мак обаче бе

уволнил секретарката си, която изпълняваше функциите на нотариус, а би било твърде сложно да си осигури услугите на друг.

Седнал на бюрото зад заключена врата, Мак старателно фалшифицира подписа на Фрида и удари нотариалния печат с изтекла дата, който пазеше под ключ в шкафа. Завери подписите на Одел и Джеръл и спря да се полюбува на майсторството си. Планираше деянието от няколко дни и беше убеден, че няма да го хванат. Фалшификациите изглеждаха чудесно, датата на печата почти не се забелязваше, а и никой в Ню Йорк не би губил време да задълбава в подробности. Мистър Розенбърг и елитните му сътрудници толкова бързаха да приключат със случая, че щяха да хвърлят само един поглед на документите, да проверят две-три подробности и да изпратят чека.

Престъплението му се задълбочи, когато фалшифицира подписите на Травис Джонсън и Дъг Джъмпър. Разбира се, имаше оправданието, че най-съвестно се е опитал да ги намери и ако случайно се появяха, щеше да им предложи по двайсет и пет хиляди както на Одел и Джеръл. Естествено, ако още бе тук.

Но Мак не възнамеряваше подобно нещо.

На другата сутрин той използва пощенските служби — още едно нарушение на федералните закони, но то също не го притесняваше особено — и изпрати с експресна поръчка документите за Ню Йорк.

После Мак обяви фалит и мимоходом наруши още един закон, като скри какви хонорари очаква от своя шедьовър с моторните резачки. Можеше да възрази (и навярно точно това щеше да твърди, ако го хванеха), че хонорарите още не са били получени и тъй нататък, но тия оправдания не минаваха дори пред самия него. Впрочем той и не се опитваше да повярва в тях. Парите никога нямаше да бъдат видени от когото и да било в Клантън, а и в целия щат Мисисипи.

От две седмици не се беше бръснал и по негово мнение прошарената брада му отиваше. Престана да се храни и да носи костюми и вратовръзки. Синините и шевовете бяха изчезнали от челото му. Когато го виждаха из града, което не се случваше често, хората се сепваха и си шушукаха, защото по улиците бе плъзнал упоритият слух, че Мак съвсем се е побъркал. Новината за фалита му набързо обиколи съдебните кръгове и когато към нея се прибави вестта, че Лайза е подала молба за развод, адвокатите, чиновниците и

секретарките почти престанаха да говорят за друго. Кантората му беше затворена и в работно време. Никой не вдигаше телефона.

Парите за обезщетенията бяха прехвърлени на нова банкова сметка в Мемфис, а от там тихичко се разпръснаха. Мак взе петдесет хиляди в брой, плати на Одел Гроув и Джеръл Бейкър и се почувства добре. Вярно, полагаше им се повече, поне по условията на отдавна забравените договори, които Мак бе пхнал под носовете им, когато го наеха. Но поне според Мак в случая се изискваше по-гъвкаво тълкуване на въпросните договори, за което имаше няколко причини. Първо, клиентите му бяха много щастливи. Второ, те със сигурност биха прахосали всичко над двайсет и пет хиляди долара, тъй че, за да съхрани парите, просто трябваше да задържи по-голямата част. Трето, двайсет и пет хиляди представляваха достойно обезщетение за техните травми, особено с оглед на факта, че двамата нямаше да получат нищо, ако навремето Мак не бе проявил съобразителността да подготви план за съдебен иск срещу производителя на резачките.

Четвъртата, петата и шестата причина следваха същата линия. На Мак вече му омръзваше да оправдава действията си. Всъщност знаеше много добре, че просто прецаква клиентите си.

Сега беше мошеник. Подправяше документи, укриваше доходи, мамеше хората. И ако си позволеше да се замисли над тези действия, би се почувствал жалък. Но в действителност Мак толкова се вълнуваше от предстоящото бягство, че понякога неволно избухваше в смях. След като престъпленията бяха извършени, вече нямаше връщане назад и това също му харесваше.

Той връчи на Хари Рекс чек за петдесет хиляди долара, с които да покрие първоначалните разходи по развода, и подписа необходимите пълномощни, за да може адвокатът да разчисти делата му от негово име. Останалите пари прехвърли в банка в Централна Америка.

Последният акт от умело планираното и блестящо осъществено сбогуване бе среща с дъщерите му. След няколко остри телефонни разговора Лайза най-сетне се смили и разреши на Мак да ги посети за един час в четвъртък вечерта. Тя щеше да излезе и да се върне точно след шейсет минути.

В неписаните правила на човешкото поведение някой древен мъдрец е решил, че срещи като тази са задължителни. Мак със

сигурност би могъл да мине без нея, но тогава щеше да бъде не само мошеник, но и страхливец. Нямахше да му остане нищо свято. Предполагаше, че е важно момичетата да получат шанс да изляят чувствата си, да поплачат и да попитат защо. Но тревогите му бяха напразни. Лайза ги бе подковала тъй старателно, че те едва събраха сили да го прегърнат. Той обеща да ги навестява колкото се може често, макар че напуска града. Момичетата приеха думите му с повече скептицизъм, отколкото бе допускал, че може да съществува. След трийсет дълги и мъчителни минути Мак още веднъж прегърна вдървените им телца и изтича към колата си. Докато потегляше, не се съмняваше, че трите жени планират нов и щастлив живот без него.

Ако си позволеше да размишлява над личните си провали и недостатъци, рискуваше да изпадне в меланхолия. Той потисна импулса да си припомни времето, когато дъщерите му бяха по-малки и животът по-щастлив. А дали изобщо някога бе живял щастливо? Честно казано, не можеше да прецени.

Върна се в кантората, влезе както винаги напоследък през задната врата и огледа за последен път стаите. Всички неприключени дела бяха предадени на Хари Рекс. Старите бяха изгорени. Юридическата литература, канцеларското оборудване, мебелите и евтините картини по стените бяха продадени или подарени. Той напълни един неголям куфар, чието съдържание беше грижливо подбрано. Никакви костюми, вратовръзки, сака, официални ризи и обувки — всички те бяха предоставени на благотворителни организации. Мак потегляше на път с лек багаж.

С автобус стигна до Мемфис, от там отлетя за Маями, после за Насо, където пренощува, преди да хване самолет за Белиз Сити. Изчака един час на задушното летище, като пиеше бира на малкия бар и слушаше как някакви гръмогласни канадци говорят развълнувано за риболов и мечтаят за бъдещето. Нямахше ясна представа какво го чака, но със сигурност щеше да е по-привлекателно от руините зад гърба му.

Парите бяха в Белиз — страна, чийто договор за екстрадиране със САЩ беше чисто формален. Ако надушеха следите му, а той твърдо вярваше, че това няма да се случи, тихомълком щеше да се прехвърли в Панама. По негово мнение шансовете да го заловят бяха нищожни, а ако някой започнеше да рови из Клантън, Хари Рекс скоро щеше да научи.

Самолетът за Амбъргрис Кей беше стара чесна с дванайсет места, претърпкана с охранени американци, които едва се побираха на тесните седалки. Но Мак нямаше нищо против. Гледаше през прозореца към блестящото тъмносино море на деветстотин метра под него — топлите солени води, в които скоро щеше да плува. На острова, северно от главния град Сан Педро, той си намери стая в един старомоден крайбрежен комплекс, наречен „Рифът на Рико“. Всички стаи представляваха уютни бунгала с тръстикови покриви и малки веранди отпред. Плати за една седмица в брой — вече никога нямаше да докосне кредитна карта — и бързо навлече новите си работни дрехи: тениска, стари шорти и бейзболна шапка. Предпочете да ходи бос. Бързо откри бара, поръча си коктейл с ром и се запозна с човек на име Коз. Той висеше в единия край на бара от тиково дърво и създаваше впечатлението, че е закотвен там от доста време. Дългата му прошарена коса беше вързана отзад на опашка. Имаше бронзова, загрубяла от слънцето кожа. Говореше с едва доловим акцент от Нова Англия, палеше цигара от цигара и пиеше тъмен ром. Не след дълго се изтърва, че навремето е поддържал делови връзки с някаква неуточнена фирма в Бостън. Упорито разпитваше за миналото на Мак, но Мак бе твърде нервен, за да разкрие каквото и да било.

— Колко време ще останеш? — попита Коз.

— Поне колкото да хвана тен — отговори Мак.

— Може да не се получи толкова бързо. Я виж слънцето. Жестоко е.

Коз охотно предлагаше съвети за много неща в Белиз. Когато разбра, че няма да изкопчи нищо съществено от събеседника си, той каза:

— Умен си. Недей да приказваш много по тия места. Тук е пълно с янки, бягащи от едно или друго.

По-късно, легнал в хамака, Мак се люшкеше с вятъра, гледаше лениво към океана, слушаше прибоя, пиеше ром със сода и се питаше дали наистина бяга от нещо. Не го преследваха нито заповеди за арест, нито съдебни решения или кредитори. Поне не бе чувал за подобни заплахи. И не вярваше, че съществуват. Ако решеше, можеше още утре да се прибере у дома, но тази мисъл го отвращаваше. Вече нямаше дом. Току-що бе избягал от там. Шокът от промяната не бе лек, но ромът определено помагаше.

През първата седмица Мак делеше времето между хамака и басейна, където предпазливо се приличаше на слънце, след което се оттегляше да откъхне на верандата. Когато не дремеше, не се печеше край басейна и не висеше в бара, излизаше на дълги разходки край морето. Мислеше си, че не би било зле да си има компания. След много разговори с туристите от малките хотели и риболовните вили най-сетне му провървя с една приятна млада дама от Детройт. Понякога се отегчаваше, но скуката в Белиз беше далеч по-приятна от онази в Клантън.

На двацет и пети март Мак се събуди след лош сън. По някаква ужасна причина помнеше тази дата, защото на същия ден в Клантън започваше разглеждането на гражданските дела и при обичайните обстоятелства Мак щеше да е в съдебната зала заедно с още двацетина адвокати. Когато дойдохе ред да обявят неговия случай, щеше да стане и да уведоми съдията, че мистър и мисис Еди-кои си присъстват и са готови да получат развод. Имаше насрочени поне три дела за този ден. Колкото и да бе тъжно, дори още помнеше имената на клиентите си. Цялата му работа не представляваше нищо друго, освен поточна линия, а Мак беше просто един нископлатен и ненужен работник.

Легнал гол под тънките чаршафи, той затвори очи. Пое си дълбоко дъх и усети застоялия мирис на кожа и дъбово дърво в старата съдебна зала. Чу как другите адвокати самодоволно изреждат подробности, добавени в последния момент. Видя как съдията с избеляла черна тога седи в масивното си кресло и чака нетърпеливо да подпише документите за разтрогване на поредния брак, благословен от небесата.

После отвори очи и докато гледаше бавното, безмълвно въртене на вентилатора и слушаше утринните звуци на океана, Мак Стафорд изведнъж почувства с огромна сила радостите на свободата. Бързо навлече някакви шорти и изтича по плажа към един кей, който навлизаше на шейсет метра навътре във водата. Продължи да бяга по кея и не спря, когато стигна до края. Смееше се, докато летеше във въздуха и падаше с мощен плясък. Топла и неописуемо приятна, водата го изтласка нагоре и той заплува.

КАЗИНО

Най-амбициозният мошеник в Клантън бе един търговец на трактори на име Боби Карл Лийч. Започнал от голям склад за инертни материали край магистралата северно от града, Боби Карл изгради империя, която по едно или друго време включваше фирма за багери и булдозери под наем, цяла флотилия от камиони за превоз на трупи, две закусвални, предлагащи пържен сом, мотел, горски масив, в който шерифът откри лехи с марихуана, и голям брой недвижими имоти — предимно празни сгради, разпръснати из целия град. В крайна сметка повечето от тях изгоряха. Подпалвачеството вървеше по стъпките на Боби Карл, ръка за ръка със съдебните дела. Той отлично познаваше съдилищата и дори обичаше да се хвали на колко адвокати осигурява работа. Със своята колоритна колекция от съмнителни сделки, разводи, данъчни разследвания, застрахователни измами и избегнати на косъм присъди Боби Карл сам по себе си представляваше една малка индустрия, поне за местната адвокатска колегия. И макар че неприятностите вечно витаеха около него, той никога не бе притискан сериозно в съда. След време способността да отбягва ударите на закона укрепи репутацията му и повечето граждани на Клантън обичаха да преповтарят и разкрасяват легендите за мошеническите подвизи на Боби Карл.

Любимата му кола беше кадилак девил — винаги кафяв, нов и безупречно чист. Всяка година го сменяше с най-новия модел. Никой друг не дръзваше да кара същата кола. Веднъж той си купи ролс-ройс — единствения в радиус от триста и двайсет километра, — но го задържа по-малко от година. Отърва се от него, след като осъзна, че екзотичното превозно средство не впечатлява особено местните. Те просто нямаха представа къде се произвежда и колко струва. Нито един механик в града не искаше го докосне; не че имаше значение, защото и бездруго резервни части не се намираха.

Боби Карл носеше каубойски ботуши със застрашително изострени върхове, бели колосани ризи и тъмни костюми с жилетки,

чиито джобове вечно бяха тъпкани с пари. И винаги ходеше накичен с потресаващи количества злато — масивни часовници, тежки ланци, гривни, катарамии на колани, игли за вратовръзки. Събираше злато както някои жени трупат обувки. Имаше позлата в колите, в кабинета си, по куфарчетата, ножовете, портретните рамки и дори по крановете в банята. Обичаше и диамантите. Данъчните не можеха да хванат следите на това преносимо богатство, а Боби Карл естествено пазаруваше всичко от черния пазар.

Въпреки цялата тази демонстративност той фанатично пазеше в тайна личния си живот. Живееше спокойно в ексцентрично модерно имение, закътано сред хълмовете на изток от Клантън, и фактът, че малцина бяха виждали мястото с очите си, подхранваше слуховете, че е използвано за всевъзможни незаконни и неморални дейности. В тия слухове се криеше доза истина. Мъж с неговото положение съвсем естествено привличаше по-леконравните дами, а Боби Карл обичаше жените. Дори склучи брак с няколко от тях, за което неминуемо съжаляваше. Обичаше и пиенето, но не прекаляваше. Имаше буйни приятели и ходеше по шумни купони, но Боби Карл Лийч никога не пропускаше и един час от работното време заради махмурлук. Парите значеха твърде много за него.

Точно в пет всяка сутрин, включително и в неделя, кафявият му кадилак правеше бърза обиколка около окръжния съд в центъра на Клантън. По това време магазините и офисите винаги бяха мрачни и пусти, което му доставяше огромно удоволствие. Нека спят. Банкерите, адвокатите, агентите за продажба на недвижими имоти и търговците, които разказваха за него какво ли не, можеха да му завиждат за парите, но никога не тръгваха на работа в пет сутринта. Той се наслаждаваше на мрака и тишината, на липсата на конкуренция в този час. След всекидневната победна обиколка бързо подкарваше към офиса си на терена за продажба на трактори — безспорно най-големия в окръга. Офисът заемаше втория етаж на стара тухлена сграда, построена преди Пърл Харбър, и иззад затъмнените му стъкла Боби Карл можеше да държи под око както тракторите, така и движението по магистралата.

Сам и доволен в този ранен час, той започваше деня с кана силно кафе, което изпиваше, четейки сутрешните вестници. Абонираше се за купища всекидневници — от Мемфис, Джаксън, Тюпълоу — и за седмичните издания от съседните окръзи. Докато изгълтваше кафето,

той ровеше из вестниците не за новини, а за възможности. Сгради за продан, обработваеми земи, просрочени ипотекы, откриване и закриване на фабрики, търгове, фалити, ликвидации, обяви за наддавания, банкови сливания, предстоящи обществени строежи. Стените на кабинета му бяха отрупани с градоустройствени планове и въздушни снимки на градчета и окръзи. Местните поземлени архиви бяха в компютъра му. Той знаеше кой е изостанал с плащането на данък сгради и каква сума дължи; събираше и обобщаваше тази информация в часовете преди разсъмване, когато всички останали спяха.

Най-голямата му слабост, далеч преди жените и уискито, беше хазартът. Би могъл да напише дълга и грозна история за отношенията си с казината в Лас Вегас, клубовете за покер и букмейкърите. Редовно залагаше едри суми на кучешките надбягвания в Западен Мемфис и веднъж едва не се разори на туристически кораб за Бермудите. А щом плаващите казина най-неочаквано се появиха по река Мисисипи, неговата империя взе да затъва в ужасяващи дългове. Така или иначе само една местна банка приемаше да си има работа с него и когато вземаше заеми, за да покрива комарджийските си дългове, му се налагаше да продава част от златото си на черно в Мемфис, за да покрие заплатите на работниците. После изгоря една сграда. Той притисна застрахователната компания да му плати обезщетение и финансовата криза временно го отмина.

Индианците от племето чокто построиха единственото казино на сушата в щата. То се намираще в окръг Нешоба, на два часа път южно от Клантън, и една вечер Боби Карл хвърли там заровете за последно. Загуби цяло състояние и докато караше подпийнал към къщи, се зарече никога вече да не залага. Край. Хазартът беше игра за наивници. Неслучайно умните момчета строяха нови и нови казина.

Боби Карл Лийч се смяташе за умно момче.

След кратко проучване установи, че Министерството на вътрешните работи признава 562 индиански племена в страната, но в Мисисипи няма друго, освен чокто. Щатът някога бе гъмжал от индианци — поне деветнайсет големи племена, — но около 1830 г.

повечето били насилствено преселени в Оклахома. Днес оставаха само три хиляди чокто, които припечелваха твърде добре от казиното си.

Необходима бе конкуренция. По-нататъшните проучвания разкриха, че някога второто по големина племе е било на индианците язу. Далеч преди идването на белия човек тяхната територия покривала цялата днешна северна половина на Мисисипи, включително окръг Форд. Боби Карл плати известна сума на една фирма за генеалогични изследвания, която сътвори съмнително родословно дърво, доказващо, че пращадото на баща му е имал една шестнайсетина индианска кръв от това племе.

Бизнес планът започваше да се оформя.

На петдесет километра западно от Клантън, на границата с окръг Полк, се намираще един смесен магазин, притежаван от умерено мургав старец с дълги плитки и множество пръстени с тюркоази. Наричаха го просто Лари Вожда, защото твърдеше, че е чистокръвен индианец и може да го докаже с документи. Той беше язу и се гордееше с произхода си, а за да убеди хората в своята автентичност, покрай яйцата и студената бира продаваше всевъзможни евтини индиански изделия и сувенири. Край шосето стърчеше индианска шатра, произведена в Китай, а в клетка до вратата дремеше престаряла безжизнена мечка. Тъй като държеше единствения магазин в радиус от петнайсет километра, Вожда изкарваше добър оборот от местното население, а на случайните заблудени туристи продаваше бензин и се снимаше с тях срещу заплащане.

Лари Вожда беше своеобразен активист. Рядко се усмихваше и създаваше впечатлението, че носи товара на своя изстрадал и забравен народ. Пишеше гневни писма до конгресмени, губернатори и бюрократи, чиито отговори висяха забодени с кабарчета на стената зад касовия апарат. При най-дребната провокация се впускаше в горчиви нападки срещу най-новите неправди, налагани на „неговия народ“. Историята му беше любима тема и той охотно говореше с часове за печалното, унищожително заграбване на „неговата земя“. Повечето местни клиенти благоразумно се ограничаваха до съвсем кратки реплики, докато плащаха покупките си. Неколцина обаче с удоволствие придърпваха някой стол и сядаха да послушат гневните тиради на Вожда.

Почти две десетилетия Дари Вожда издирваше други потомци на племето язу в района. Повечето от онези, на които пишеше, нямаха представа за индианския си произход и със сигурност не го желаеха. Те бяха напълно асимилирани, претопени чрез смесени бракове и не знаеха за тази част от генетичното си наследство. Бяха бели! В края на краищата живееха в Мисисипи и всеки намек за смесена кръв означаваше нещо далеч по-зловещо от случайна връзка с туземното население. Онези, които си правеха труда да му отговорят, почти единодушно твърдяха, че имат англосаксонски произход. Двама заплашиха да го дадат под съд, а един да го убие. Но той продължаваше да се бори и когато събра колоритна компания от двайсетина отчаяни клетници, основа народа язу и подаде в Министерството на вътрешните работи молба за признаването му.

Минаха години. Хазартът нахлу в резерватите из цялата страна и индианските земи изведнъж станаха много по-ценни.

Когато реши, че в жилите му тече и индианска кръв, Боби Карл тихомълком се намеси в събитията. С помощта на изтъкната адвокатска фирма от Тюпълоу притисна когото трябваше във Вашингтон и индианците язу получиха официално признание. Племето не притежаваше земи, но според федералните закони това не бе задължително.

Боби Карл имаше земи — сто и шейсет декара сухи храсталаци и борови горички покрай шосето точно срещу шатрата на Лари Вожда.

Когато хартата пристигна от Вашингтон, гордото ново племе се събра за церемония в магазина на Вожда. Поканиха конгресмена си, но той беше зает в Капитолия. Поканиха губернатора, но не получиха отговор. Поканиха други щатски служители, но се оказа, че имат по-важни задължения. Поканиха местните политици, но и те упорито се трудеха някъде другаде. Само един дребен и бледолик служител на Вътрешното министерство дойде да им връчи документите. Индианците язу, в мнозинството си почти също тъй бледолики като бюрократа, все пак силно се впечатлиха от момента. Както можеше да се очаква, Лари единодушно бе избран за доживотен вожд. За заплата не стана дума. Но имаше много приказки за дом, за парче земя, където да си изградят управление или щаб — с две думи място, което да символизира тяхната идентичност и цел.

На другия ден кафявият кадилак на Боби Карл спря на паркинга пред магазина на Вожда. Той никога не се бе срещал с него и дори не бе влизал в магазина му. Огледа фалшивата шатра, забеляза олющената боя по външните стени, усмихна се презрително на старите бензиноколонки, спря до клетката, колкото да установи, че мечката наистина е жива, и влезе вътре да се срещне със своя кръвен брат.

За щастие Вожда никога не бе чувал за Боби Карл Лийч. Иначе можеше да му продаде кутия безалкохолно и да му пожелае приятен път. След като Боби Карл отпи няколко малки глътки и стана ясно, че не бърза да си върви, Вожда попита:

— По нашия край ли живеете?

— В другата част на окръга — отвърна Боби Карл и докосна фалшивото копие на индианския воин, закрепено върху стойка близо до тезгяха. После добави: — Поздравления за федералната харта.

Вожда незабавно изпъчи гърди и се усмихна за пръв път.

— Благодаря. Откъде разбрахте? Във вестниците ли писаха?

— Не, просто чух. И аз съм донякъде язу.

При тия думи усмивката моментално изчезна и черните очи на Вожда се втренчиха строго в скъпия вълнен костюм на Боби Карл, в колосаната бяла риза, пъстрата вратовръзка с индийски десен, златните гривни, златния часовник, златните копчета за ръкавели, златната катарам на колана и острите като копия каубойски ботуши. После огледа косата — боядисана и леко накъдрена с по няколко непокорни кичура около ушите. Очите му бяха синкаво-зелени, ирландски и лукави. Разбира се, Вожда предпочиташе хора, които приличат на него и притежават поне отчасти индиански черти. Но в днешно време не можеше да подбира. Генетичната линия бе изтъняла дотолкова, че само едно имаше значение — човекът да се смята за язу.

— Вярно е — настоя Боби Карл и потупа вътрешния джоб на самото си. — Разполагам с документи.

Вожда махна с ръка.

— Не, няма нужда. Много ми е приятно, мистър...

— Лийч, Боби Карл Лийч.

Докато хапваше сандвич, Боби Карл обясни, че добре познава вожда на племето чокто, и предложи да уреди среща между двамата велики мъже. Дари Вожда отдавна завиждаше на чокто за тяхното положение и усилията им да се съхранят като народ. Освен това бе чел

за безумно доходния им бизнес с казината, благодарение на който издържаха племето, строяха училища и болници и даваха стипендии за колеж на младите хора. Боби Карл наблегна върху социалния напредък на чокто благодарение на мъдрото им решение да използват страстта на белите към хазарта и пиенето.

На другия ден двамата потеглиха да обиколят резервата на чокто. Боби Карл караше и говореше непрестанно. Когато стигнаха до казиното, вече бе убедил Лари Вожда, че гордите язу могат да повторят начинанието на чокто и да преуспеят като млад народ. Вождът на чокто се оказа удивително зает с някаква друга работа, но един негов подчинен неохотно разведе гостите из просторното казино и хотела, както и из двете игрища за голф с осемнайсет дупки, конгресния център и частната самолетна писта — всички разположени в една идилична и уединена част на окръг Нешоба.

— Страхува се от конкуренция — прошепна Боби Карл на Лари Вожда, докато техният придружител ги водеше насам-натам без капка ентузиазъм.

На връщане Боби Карл изложи подробностите около сделката. Беше готов да дари на язу терена от сто и шейсет декара. Племето най-сетне щеше да има свой дом! И на тази земя щяха да построят свое казино. Боби Карл познаваше подходящия архитект, предприемач и banker, както и местните политици. По всичко личеше, че подготвя плана от доста време. Лари Вожда бе твърде зашеметен и наивен, за да задава излишни въпроси. Бъдещето изведнъж се изпълни с големи надежди и парите нямаха почти нищо общо с това. Най-важно бе уважението. Лари Вожда отдавна мечтаеше да намери дом за своя народ — определено място, където неговите братя и сестри да живеят, да преуспяват и да се опитват да възкресят миналото си.

Боби Карл също мечтаеше, но не за славата на едно отдавна изчезнало племе.

Сделката щеше да му донесе петдесет на сто от казиното, а в замяна той възнамеряваше да дари сто и шейсетте декара, да осигури финансиране на строежа и да наеме адвокати, чрез които да уреди проблемите с местното законодателство. Тъй като казиното щеше да бъде на индианска земя, властите почти нямаше да се месят. Окръжните и щатските институции в никакъв случай не можеха да им

попречат; проблемът отдавна бе решен в предишни съдебни дела из цялата страна.

В края на дългия ден, докато пиеха по чаша безалкохолно в задната част на магазина, двамата кръвни братя си стиснаха ръцете и вдигнаха тост за бъдещето.

Теренът получи нов собственик, булдозерите го изравниха до последния сантиметър, адвокатите се впуснаха в действие, банкерът най-сетне даде зелена светлина и след един месец из Клантън избухна ужасната новина, че в окръг Форд ще има казино. Ден след ден слуховете се вихреха из кафенетата около площада, а в съда и канторите в центъра не се говореше почти за нищо друго. Името на Боби Карл бе свързано със скандала от самото начало и това му придаваше зловеща правдоподобност. Аферата му подхождаше съвършено — точно в такова неморално и изгодно начинание би се хвърлил с главата напред. Той отричаше слуха публично и го потвърждаваше на четири очи пред всеки, когото смяташе за достоен да го разпространява.

Когато след два месеца изляха първия бетон, нямаше нито тържествена първа копка на местни лидери, нито речи с обещания за работни места и перчене пред обективите. Събитието нарочно не се разгласяваше и ако на един млад репортер случайно не му бе хрумнало да провери, началото на строежа щеше да мине незабелязано. Но на първа страница в следващия брой на „Форд Каунти Таймс“ се появи голяма снимка на бетоновоз, обкръжен от работници. Заглавието крещеше: „Казиното идва“. Кратката статия не даваше почти никакви подробности, най-вече защото никой не искаше да говори. Лари Вожда беше твърде зает зад тезгяха за месо. Боби Карл Лийч бе извън града по спешни дела. Бюрото по индианските въпроси и Вътрешното министерство отказваха всякакви коментари. Анонимен източник заяви неофициално, че казиното ще бъде открито „до десет месеца“.

След като снимката и материалът на първа страница потвърдиха слуховете, градът изригна. Баптистките проповедници се организираха и следващата неделя изляха пред паствата си най-сурови присъди срещу хазарта и свързаните с него пороци. Те призоваха хората да действат. Пишете писма! Обадете се на политиците, които сте избрали! Дръжте съседите под око, за да не се поддадат на греха на хазарта!

Трябваше да попречат на този рак да зарази общината им. Индианците атакуваха отново.

Следващото издание на „Таймс“ бе пълно с недоволни писма до редакцията и нито едно не подкрепяше идеята за казиното. Сатаната напредваше и всички достойни хора трябваше да се окопаят в кръгова отбрана, за да осуетят злите му намерения. Когато Окръжната комисия по хазарта се събра както обикновено в понеделник сутринта, заседанието бе прехвърлено в главната съдебна зала, за да има място за разгневената тълпа. Петимата надзорници се скриха зад адвокатата си, който се опита да обясни на хората, че окръжните власти по никакъв начин не могат да спрат казиното. Въпросът беше чисто и просто от компетентията на федералните власти. Племето язу беше получило официално признание. То притежаваше земята. Индианци бяха построили казина поне в двайсет и шест други щата, най-често въпреки местната съпротива. Групи разтревожени граждани бяха водили съдебни дела, завършващи с неизменен провал.

— Вярно ли е, че зад казиното всъщност стои Боби Карл Лийч?
— попита някой.

Преди две вечери адвокатът бе пил с Боби Карл. Не можеше да отрече онова, което подозираше целият град.

— Така мисля — каза предпазливо той. — Не е в нашите правомощия да изискваме цялата документация на казиното. Освен това мистър Лийч е от индианско потекло.

Из залата се разнесе вълна от дрезгав смях, последвана от протести и освирквания.

— Той и на джудже ще се направи, ако може да изкара нещичко от тая работа! — подхвърли някой и така предизвика нови смехове и викове.

Цял час крещяха и свиркаха, но накрая събранието постепенно издъхна. Стана очевидно, че окръжните власти по никакъв начин не могат да спрат казиното.

И така продължи. Още писма до редакцията, още проповеди, още телефонни обаждания до местните политици, няколко нови подробности във вестника. Минаваха седмици и месеци и опозицията губеше интерес. Боби Карл се спотайваше и рядко излизаше из града. На строежа обаче пристигаше всяка сутрин точно в седем, караше се на началника на екипа и заплашваше да уволни някого.

Казиното „Щастливия Джак“ бе завършено малко повече от година след като хартата за племето язу пристигна от Вашингтон. Всичко в него беше евтино. Представляваше набързо сглобена конструкция от три метални халета, заварени едно за друго, с обща фасада, имитираща бели тухли, и много неонов светлини. До казиното бе построен хотел с петдесет стаи, проектиран така, че да изглежда колкото се може по-импозантен. Със своите шест етажа, претъпкани с тесни стаички за 49,95 долара на вечер, той стана най-високата сграда в целия окръг. Отвътре казиното беше оформено в стил Дивия запад — с каубои, индианци, преселнически кервани, едновременни кръчми и вигвами. По стените бяха изрисувани пищни батални сцени, в които индианците имаха леко числено превъзходство по отношение на трупове, ако някой изобщо си направеше труда да ги брои. Подовете бяха покрити с тънък мокет с пъстри изображения на коне и добитък. Цялостната обстановка напомняше конгресна зала, преустроена набързо, за да привлече любители на хазарта. Боби Карл лично бе ръководил почти цялото вътрешно обзавеждане. Персоналът бе минал кратко обучение. При всеки опит за критика на неговото казино Боби Карл отговаряше лаконично: „Сто нови работни места.“ Лари Вожда вече носеше пълен церемониален костюм на язу — поне както си го представяше той — и имаше задачата да обикаля из игралната зала, да си бърби с клиентите и да ги кара да се чувстват на истинска индианска територия. Петнайсет от двайсетината официално признати язу подадоха молби за работа. Накичиха ги с пера и ги научиха да раздават карти за блекджек, от който казиното печелеше най-много.

Бъдещето бе пълно с планове — игрище за голф, конгресен център, закрит басейн и тъй нататък, — но първо трябваше да спечелят пари. Нуждаеха се от комарджии.

Откриването мина без излишна помпозност. Боби Карл знаеше, че камерите, репортерите и прекаленото внимание ще пропъдят мнозина от любопитните, затова „Щастливия Джак“ отвори врати тихомълком. Пуснаха във вестниците на съседните окръзи обяви с обещания за по-добри шансове, „по-щедри“ ротативки и най-голямата зала за покер в Мисисипи. Всичко това беше безсрамна лъжа, но никой

не би дръзнал да я опровергае публично. Отначало бизнесът не потръгна: местното население наистина стоеше настрана. Повечето клиенти идваха от съседните окръзи и малцина си позволяваха да останат цяла нощ. Високият хотел стоеше празен. Лари Вожда почти нямаше с кого да говори, докато обикаляше залата.

След първата седмица из Клантън тръгна мълва, че казиното е закъсало. Специалистите по темата се събираха на съвещания в кафенетата около площада. Неколцина от най-храбрите си признаваха, че са посетили „Щастливия Джак“ и радостно докладваха, че заведението е пусто в буквалния смисъл на думата. Проповедниците грачеха от амвоните — Сатаната бе победен. Индианците отново бяха отблъснати.

След две седмици безрезултатна работа Боби Карл реши, че е време да изхитрува. Намери една бивша приятелка, която нямаше нищо против да се появи по вестниците, и програмира ротативките така, че с чип за един долар тя да грабне изумителна печалба от четиринайсет хиляди. Друг негов агент от окръг Полк спечели осем хиляди от „най-щедрите ротативки извън Вегас“. Дватамата победители позираха за снимки, на които Лари Вожда тържествено им връчваше грамадни чекове, а Боби Карл плати реклами на цяла страница в осем седмични вестника, включително във „Форд Каунти Таймс“.

Изкушението за мигновено забогатяване бе неустоймо. Клиентелата се удвои, после се утрои. След шест седмици „Щастливия Джак“ започна да носи печалба. Хотелът предлагаше резервации за почивните дни и често нямаше свободни места. Започнаха да пристигат коли с каравани от други щати. Навсякъде из северните окръзи на Мисисипи грамадни билбордове възхваляваха хубавия живот в „Щастливия Джак“.

* * *

Кой знае защо, хубавият живот минаваше покрай Стела. Тя бе на четирийсет и осем, имаше голяма дъщеря и съпруг, когото вече не обичаше. Когато преди десетилетия се омъжи за Сидни, знаеше, че е скучен, мълчалив, неособено красив и лишен от амбиции, а сега, с приближаването на петдесетте, вече не помнеше как и с какво я е

привлякъл. Романтиката и страстта не изтраяха дълго и щом се роди дъщеря им, вече караха по инерция. На своя трийсети рожден ден Стела сподели със сестра си, че всъщност не е щастлива. Сестра ѝ, вече с един развод зад гърба си и готова за втори, я посъветва да зареже Сидни и да си намери мъж с характер, който харесва живота — за предпочитане заможен. Вместо това Стела изцяло се посвети на дъщеричката си и тайно започна да взема противозачатъчни хапчета. Мисълта за още едно дете, дори с малка част от гените на Сидни, изобщо не я привличаше.

От тогава минаха осемнайсет години и дъщеря ѝ вече не живееше при тях. Сидни бе наддал няколко килограма, косата му започваше да побелява, а по характер бе станал още по-улегнал и скучен. Обработваше данни в неголяма застрахователна компания и безропотно оставяше годините да отлитат, унесен в мечти за някакво славно пенсиониране, което, незнайно защо, му се струваше по-примамливо, отколкото предшестващите го шейсет и пет години от живота. Стела не се залъгваше. Беше уверена, че и преди, и след пенсионирането Сидни ще си е все същият невзрачен плъх, чиито нелепи всекидневни ритуали никога няма да се променят и рано или късно ще я побъркат.

Тя искаше да се измъкне от капана.

Знаеше, че той все още е влюбен в нея, дори я обожава, но не можеше да отвърне на обичта му. Години наред се опитваше да се убеди, че бракът им се крепи на любов от онзи дълготраен, прозаичен, неизкореним вид, който оцелява десетилетие след десетилетие. Но накрая се отърси от тази пагубна заблуда.

Беше ѝ неприятно да разбие сърцето му, но времето щеше да го излекува.

Тя свали десет килограма, боядиса косата си, наблегна на грима и дори се замисли за нов бюст. Сидни я гледаше развеселено. Сега красивата му съпруга изглеждаше с десет години по-млада. Какво щастие за един мъж!

Щастието му обаче скоро приключи, когато една вечер се прибра у дома и завари къщата празна. Повечето мебели стояха на мястото си, но жена му липсваше. Гардеробите бяха празни. Беше взела малко чаршафи и кухненски принадлежности, но без да прекалява. Честно казано, Стела не искаше от Сидни нищо друго, освен раздяла.

Документите лежах на кухненската маса — съвместна молба за развод поради несходство на характерите. Вече подготвена от адвокат! Това беше удар от засада. Той заплака, докато я четеше, после зариди още по-силно, когато стигна до двата листа с нейното лаконично прощално писмо. Около седмица се караха по телефона. Той я молеше да се прибере. Тя отказваше, настояваше, че всичко е свършило, и го молеше просто да подпише молбата и да престане да плаче.

Дълги години бяха живели в покрайнините на Карауей — скучно градче, подходящо идеално на мъж като Сидни. На Стела обаче ѝ беше дошло до гуша. Премести се в окръжния град Клантън — много по-голям, с елитен голф клуб и още няколко заведения за изискана публика. Спеше в сутерена на една своя стара приятелка и си търсеше работа. Сидни се мъчеше да я намери, но тя го отбягваше. Дъщеря им се обади от Тексас и бързо застана на страната на майка си.

Вечно тихата къща сега занемя като гроб и Сидни не издържа. Стана му навик да изчаква, докато притъмнее, и да потегля с колата към Клантън, където кръжеше около площада, кръстосваше улиците и шареше с поглед насам-натам — копнееше страстно да види жена си. Очакваше тя да го забележи, жестокото ѝ сърце да се смили и животът отново да стане хубав. Така и не я зърна нито веднъж, но продължаваше да обикаля из Клантън, след което напускаше града и подкарваше през полето.

Една нощ мина край магазина на Вожда Лари и малко по-нататък отби към оживения паркинг пред „Щастливия Джак“. Може би тя щеше да е там. Може би тъй отчаяно копнееше за ярки светлини и вълнуващ живот, че не би се погнусила дори от едно толкова долнопробно заведение.

Това бе само хрумване — просто претекст да види онова, за което говореха всички. Кой би си представил някога, че в затънтения селски окръг Форд ще изникне казино? Сидни обиколи насам-натам по мокета, поговори с Лари Вожда, погледа как група пияни селяци губят заплатите си на зарове и се усмихна пренебрежително на жалките наивници, които тъпчеха спестяванията си в предварително програмирани ротативки. Послуша за малко един ужасяващо некадърен кънтри певец, опитващ да имитира Ханк Уилямс на малка сцена в дъното. Няколко застаряващи и възпълни танцьорки се кълчеха отегчено на дансинга пред оркестъра. Ама че изкусителки! Стела не

беше там. Не я видя нито на бара, нито в кафенето, нито в залата за покер. На Сидни му полекна, но сърцето му си оставаше разбито.

Не беше играл карти от години, но помнеше основните правила на „Двайсет и едно“ — игра, на която го бе научил баща му. След като обикаля половин час около масите за блекджек, той най-сетне събра смелост да седне на една със залози от пет долара и да купи чипове за двайсет. За шейсет минути спечели осемдесет и пет долара. През следващия ден проучи основно правилата на играта — шансове за печалба, удвояване на залога, разделяне на чифтове, плюсове и минуси на гарантирания залог, — а вечерта се върна на същата маса и спечели четиристотин долара. След още малко теоретична подготовка на третата вечер остана три часа, пи само черно кафе и си тръгна с хиляда седемстотин и петдесет долара. Откри, че играта е проста и ясна. Имаше съвършен начин за отиграване на всяка ръка — в зависимост от картите на крупното човек трябваше само да се съобразява със стандартните вероятности и можеше да спечели шест от всеки десет раздавания. Като се прибавеше и двойната печалба при събрани двайсет и едно, играта предлагаше най-добри шансове срещу казиното.

Тогава защо толкова много хора губеха? Сидни бе смаян от невежеството и глупавите залози на другите играчи. Огромните количества алкохол също си казваха думата, а в страна, където пиенето все още се смяташе за тежък грях, мнозина не устояваха на питиетата в „Щастливия Джак“.

Сидни проучваше, играеше, пиеше безплатно черно кафе, носено от сервитьорките, и продължаваше да играе. Купи си книги и видеокасети с уроци и се научи да брои картите — трудна стратегия, която често даваше великолепни резултати, но повечето казина изхвърляха гостите заради нея. И най-важното, усвои необходимата дисциплина, за да играе според шанса, да пасува, когато губи, и рязко да вдига залозите, когато тестето изтънява.

Престана да обикаля Клантън в търсене на съпругата си и вместо това всяка вечер потегляше право към „Щастливия Джак“, където обикновено играеше час-два и се прибираще у дома с поне хиляда долара. Колкото повече печелеше, толкова по-мрачно го гледаха салонните управители. Някакви дебеловрати младежи с евтини костюми — вероятно охраната — сякаш го наблюдаваха прекалено внимателно. Той упорито отказваше да получи рейтинг — тоест да се

запише за „клубно членство“, осигуряващо редица безплатни екстри на онези клиенти, които играеха редовно и залагаха на едро. Всъщност отказваше да се регистрира по какъвто и да било начин. Любимата му книга беше „Как да разорим казиното“, чийто автор — бивш комарджия, преминал на писателското поприще — препоръчваше преобличането като начин за заблуда на противника. Никога недей да носиш едни и същи дрехи, украшения, шапки, очила. Никога не играй повече от час на една и съща маса. Никога не казвай истинското си име. Вземи приятел със себе си и го накарай да те нарича Франк, Чарли или другояче. Залагай глупаво от време на време. Редовно сменяй напитките, но стой далеч от алкохола. Причината беше проста. Законът разрешаваше на всяко казино в страната да помоли играча да напусне. Ако подозират, че броиш картите или мамиш, ако печелиш твърде много или си им омръзнал, могат да те изритат. Не е необходима причина. Редовната смяна на самоличността ги кара да се колебаят.

Успехът в хазарта даде на Сидни нова цел в живота, но той все още се събуждаше сред нощния мрак и търсеше Стела. Съдията вече бе подписал молбата за развод. Тя нямаше да се върне, но той въпреки всичко посягаше към нея и още я сънуваше. Винаги щеше да я обича.

Стела не страдаше от самота. Новината за привлекателната, току-що разведена жена бързо обиколи града и не след дълго тя попадна на празненство, където се запозна с печално известния Боби Карл Лийч. Макар че беше малко по-възрастна от повечето жени, с които бе флиртувал, той все пак я сметна за секси и привлекателна. Очарова я с обичайния си поток от комплименти и се престори, че слуша жадно всяка нейна дума. На другия ден вечеряха заедно и след десерта се хвърлиха направо в леглото. Макар че Боби Карл беше груб и извратен, преживяването ѝ се стори опияняващо. То страхотно се различаваше от хладното и стоическо съвкупление със Сидни.

Не след дълго Стела получи добре платена работа като секретарка на мистър Лийч и така попълни дългия списък на жените, назначени не точно заради професионалните си умения. Но ако очакваше от нея само да вдига телефона и да се съблича по поръчка, мистър Лийч жестоко се лъжеше. Тя набързо проучи неговата империя и не откри почти нищо интересно. Дървесината, пустеещите земи, сградите под наем, селскостопанските машини и евтините мотели бяха

скучни поне колкото Сидни, особено на лъскавия фон на казиното. Мястото ѝ беше в „Щастливия Джак“ и скоро тя завладя кабинета над игралната зала, където Боби Карл бродеше късно вечер с чаша джин-тоник в ръка, гледаше безбройните видеокамери и броеше парите си. Титлата ѝ се промени на „оперативен директор“ и тя започна да планира разширение на ресторантската част, а може би и закрит плувен басейн. Имаше много идеи и Боби Карл бе очарован, че си е намерил партньорка, проявяваща еднаква страст в леглото и в бизнеса.

Междувременно в Карауей Сидни скоро чу слуховете, че любимата му Стела е тръгнала с онзи негодник Лийч, и новината го хвърли в бездната на отчаянието. Направо го поболя. Първо си мислеше за убийство, после за самоубийство. Мечтаеше да я впечатли и да си я върне. Когато чу, че тя управлява казиното, престана да ходи там. Вместо това разшири игралната си дейност с дълги комарджийски уикенди в окръг Туника край река Мисисипи. Спечели четиринайсет хиляди долара от един маратонски сеанс в казиното на племето чокто в окръг Нешоба, а от Гранд Казино в Билокси го помолиха да си върви, след като разби две маси и спечели общо трийсет и осем хиляди. Взе си една седмица отпуск и отиде в Лае Вегас, където сменяше казиното на всеки четири часа и си тръгна с печалба от над шейсет хиляди долара. Напусна работа и прекара две седмици на Бахамите. Там трупаше купища от стодоларови чипове из всички казина във Фрийпорт и Насо. Купи си каравана и обиколи страната в търсене на резервати с казина. Откри десетина и всички се радваха, щом видеха гърба му. После се върна в Лас Вегас и цял месец вземаше уроци на частната маса на най-големия учител — човека, написал „Как да разорим казиното“. Обучението му струваше петдесет хиляди долара, но си заслужаваше всеки цент. Наставникът му го убеди, че има таланта, дисциплината и нервите, за да стане професионален играч на блекджек. Малцина получаваха подобна похвала.

След четири месеца „Щастливия Джак“ вече успешно се вписваше в местната обстановка. Съпротивата постепенно заглъхна; казиното очевидно нямаше да изчезне. То стана популярно място за сбирки на граждански клубове, срещи на съученици, ергенски партита и дори няколко сватби. Лари Вожда започна да планира изграждането

на индиански център и с радост виждаше как племето му нараства. Хора, които категорично отхвърляха всеки намек за индианско потекло, сега гордо твърдяха, че са чистокръвни язу. Повечето търсеха работа, а когато Вожда подхвърли идеята част от печалбата да се разпределя под формата на месечни дивиденди, числеността на племето стремглаво надхвърли стотицата.

Разбира се, Боби Карл прибираще своя дял от приходите, но все още не бе станал алчен. Вместо това по настояване на Стела взе нов заем, за да финансира изграждането на игрище за голф и конгресен център. Банката приятно се изненада от нарасналия паричен поток и бързо увеличи кредита. Шест месеца след откриването си „Щастливия Джак“ имаше два милиона дълг, но никой не се тревожеше.

През своите двайсет и шест години брачен живот Стела не бе напускала страната и не бе видяла почти нищо от Съединените щати. Представата на Сидни за ваканция бе евтино бунгало под наем на плажовете във Флорида за не повече от пет дни. Нейният нов мъж обаче обичаше яхтите и морските пътешествия, затова тя му подхвърли идеята по случай Свети Валентин да организира луксозно плаване из Карибите за десет щастливи двойки. Стела вдигна рекламен шум около състезанието, фалшифицира резултатите, подбра неколцина от новите си приятели и от тези на Боби Карл, след което разгласи победителите с поредната грамадна обява в местните вестници. И потеглиха. Боби Карл, Стела и двама-трима служители от казиното (за тяхно облекчение Лари Вожда отклони поканата) отпътуваха с лимузини от Клантън към летището в Мемфис. От там отлетяха за Маями и заедно с още четири хиляди туристи се качиха на борда на луксозен лайнер, който предлагаше увеселителна обиколка на островите.

Когато напуснаха страната, започна голямото клане. Сидни влезе в „Щастливия Джак“ на Свети Валентин вечерта — Стела бе рекламирала раздаването на безплатни романтични дреболии и казиното гъмжеше от народ. Беше си Сидни, но нямаше нищо общо с онзи човек, когото бяха видели тук предния път. Имаше дълга и сплъстена черна коса, провиснала над ушите. Не се бе бръснал от един месец и брадата му беше оцветена със същата евтина боя както косата. Големи очила с рогови рамки и затъмнени стъкла потулваха очите му. Носеше кожено рокерско яке и джинси, а на шест от пръстите му

лъщяха пръстени от различни метали и камъни. Изумителна черна барета покриваше почти цялата му глава. За радост на момчетата от охраната, които киснеха горе пред мониторите, и двете му китки бяха украсени с фалшиви неприлични татуировки.

Никой досега не бе виждал този Сидни.

От двайсетте маси за блекджек само три обслужваха големи играчи. На тях минималният залог беше сто долара и обикновено нямаха много клиенти. Сидни се настани на една от тях, хвърли пред себе си пачка банкноти и каза:

— Пет хиляди в чипове по сто долара.

Крупиеото се усмихна, взе парите и ги разстла на масата. Един салонен управител зорко надничаше през рамото му. Служителите из залата си размениха погледи и кимвания, а очите на горния етаж оживяха. На масата имаше още двама играчи, но те почти не забелязаха новодошлия. И двамата пиеха и залагаха последните си чипове.

Сидни игра като аматьор и за двайсет минути загуби две хиляди долара. Салонният управител се поотпусна — нямаше за какво да се тревожи.

— Имате ли клубна карта? — попита той.

— Не — отсече Сидни.

С други думи: изобщо не ми предлагайте.

Другите двама напуснаха масата и Сидни разшири дейността си. Като играеше на три места и залагаше по петстотин долара на всяко, той бързо си върна загубените две хиляди и увеличи купчинката пред себе си с чипове за още четири хиляди и петстотин долара. Салонният управител крачеше насам-натам и се преструваше, че не гледа. Докато крупиеото разбъркваше картите, една сервитьорка донесе водка с портокалов сок, но Сидни само близна от питието. Петнайсет минути игра на четири места със залози по хиляда долара, като печелеше и губеше поравно, после спечели шест поредни ръце — общо двайсет и четири хиляди долара. Чиповете по сто долара станаха твърде много, за да ги мести бързо, затова той каза:

— Хайде да ги сменим с лилавите.

Масата разполагаше само с двайсет чипа по хиляда долара. Наложил се крупиеото да обяви прекъсване, докато салонният управител донесе още.

— Ще искате ли вечеря? — попита той малко нервно.

— Не съм гладен — отвърна Сидни. — Но ще отскоча до тоалетната.

Когато играта се поднови, Сидни — все още сам на масата и привличащ любопитни зяпачи — заигра на четири места с по две хиляди долара. Петнайсет минути поддържаше равенство, след което погледна управителя и рязко попита:

— Може ли да смените крупиято?

— Разбира се.

— Предпочитам да е жена.

— Няма проблеми.

Млада латиноамериканка пристъпи до масата и плахо изрече:

— Успех.

Сидни не отговори. Заложил по хиляда долара на всяко от четирите места, загубил три пъти поред, увеличил залозите на три хиляди и спечелил четири пъти.

Казиното беше на червено с шейсет хиляди. Досегашният рекорд на блекджек в „Щастливия Джак“ беше сто и десет хиляди за една вечер. Един лекар от Мемфис бе направил големия удар, но на следващия ден загубил много повече. „Нека печелят — обичаше да повтаря Боби Карл. — Всичко ще си получим обратно.“

— Бих искал сладолед — подхвърлили Сидни към салонния управител, който моментално щракна с пръсти.

— Какъв?

— С шамфъстък.

След малко една сервитьорка донесе пластмасова купичка и лъжица и вместо бакшиш Сидни ѝ даде последния си чип от сто долара. Хапнал малко сладолед и заложил по пет хиляди долара на четирите места. Залог от двайсет хиляди беше голяма рядкост и новината бързо обиколи казиното. Зад него се струпаха хора, но той не им обърна внимание. Спечелил седем от следващите десет ръце и печалбата му достигнала сто и две хиляди долара. Докато крупиято разбъркваше колодите, Сидни бавно ядеше сладолед, без да откъсва очи от картите.

Играта се поднови и той започнал да редува залози по десет и двайсет хиляди. Когато спечелил още осемдесет хиляди долара, салонният управител пристъпил напред и каза:

— Стига толкова. Вие броите картите.
— Не е вярно — отвърна Сидни.
— Оставете човека — подметна някой отзад, но управителят не му обърна внимание.

Крупиято се отдръпна встрани.

— Броите — повтори салонният управител.

— Не е незаконно — възрази Сидни.

— Не е, но тук си имаме свои правила.

— Дрънките глупости — изръмжа Сидни и загреба от сладоледа.

— Сега прекаляхте. Ще ви помоля да напуснете.

— Чудесно. Искам си парите.

— Ще ви напишем чек.

— Не, по дяволите. Влязох тук с пари в брой и ще си тръгна с пари в брой.

— Сър, бихте ли дошли с мен?

— Къде?

— Нека уредим въпроса на касата.

— Отлично. Но искам парите в брой.

Тълпата ги проследи с погледи. В кабинета на касиера Сидни извади фалшива шофьорска книжка, която го представяше като мистър Джак Браунинг от Доутан, щата Алабама. Касиерът и салонният управител попълниха задължителните данъчни формуляри и след разгорещен спор Сидни излезе от казиното с банково чувалче, пълно със сто осемдесет и четири хиляди долара в банкноти по сто.

На следващата вечер се върна с тъмен костюм, бяла риза, вратовръзка и напълно променен облик. От брадата, дългата коса, пръстените, татуировките, баретата и нелепите очила нямаше и помен. Главата му беше гладко избръсната, имаше тънки прошарени мустачки и носеше очила за четене с телени рамки. Избра друга маса с друго крупие. Снощният салонен управител не беше на смяна. Сидни сложи пари на масата и поиска два̀сет и четири чипа по хиляда долара. Игра трийсет минути, спечели дванайсет от петнайсет ръце и помоли за частна маса. Салонният управител го отведе в малка стая до салона за покер. Горѐ момчетата от охраната седяха по местата си и дебнеха всяко движение.

— Бих искал чипове по десет хиляди долара — заяви Сидни. — И мъж крупие.

Никакви възражения.

— Нещо за пиене?

— „Спрайт“ и гевречета.

Той извади от джоба си още пари и след обмяната преброи чиповете. Бяха двайсет. Игра на три места едновременно и петнайсет минути по-късно притежаваше трийсет и два чипа. Друг салонен управител и дежурният заместник-директор бяха дошли да се включат в събитието. Двамата стояха зад крупиеето и гледаха мрачно.

Сидни дъвчеше спокойно гевречета, сякаш играеше на ротативките със залози от два долара. Но вече залагаше по десет хиляди на всяко от четирите места. Когато картите в тестето започнаха да намаляват, той внезапно заложи по петдесет хиляди на шест места. Крупиеето показваше най-лошата си карта — петица. Сидни спокойно раздели две седмици и удвои, след като извади десетка. Крупиеето обърна дама и много бавно изтегли следващата карта. Беше деветка, която му донесе загуба при общ резултат от двайсет и четири. Сидни спечели чисти четиристотин хиляди и първият салонен управител беше готов да припадне.

— Дали да не направим почивка? — предложи заместник-директорът.

— О, аз казвам да приключим играта, после ще си почиваме — отвърна Сидни.

— Не — отсече заместник-директорът.

— Не искате ли да си върнете парите?

Крупиеето се поколеба и хвърли отчаян поглед към шефа си. Къде беше Боби Карл, когато най-много им трябваше?

— Раздавайте — заяви Сидни с широка усмивка. — По дяволите, та това са само пари. Никога не съм напускал казино с пълен джоб.

— Бихте ли ни казали името си?

— Разбира се. Сидни Луис.

Той извади портфейла си и хвърли на масата истинската си шофьорска книжка, без изобщо да се вълнува, че ще узнаят името му. Нямаше намерение да се връща. Заместник-директорът и салонните управители огледаха внимателно документа. Бяха готови на всичко, за да спечелят време.

— Идвали ли сте тук и преди? — попита заместник-директорът.

— Да, преди няколко месеца. Ще играем ли? Що за казино е това? Хайде, раздайте картите — нареди капризният клиент.

Заместник-директорът неохотно му върна шофьорската книжка и Сидни я остави на масата до купчината чипове. Шефът бавно кимна на крупиеето. Сидни бе сложил на всяко от шестте места чип от десет хиляди долара. После внезапно добави по още четири. Изведнъж залогът скочи на триста хиляди. Ако спечелеше на половината места, смяташе да продължи играта. Ако загубеше, щеше да спре и да си тръгне с обща печалба от около шестстотин хиляди за двете вечери — приятна сума, която до голяма степен да задоволи омразата му към Боби Карл Лийч.

Картите бавно падаха на масата. Крупиеето изтегли шестица и я обърна. Сидни раздели две валета — дързък ход, отричан от повечето специалисти — и не поиска повече карти. Другата карта на крупиеето се оказа деветка. Лицето на Сидни остана безизразно, но заместник-директорът и двамата салонни управители преbledняха. При резултат петнайсет крупиеето бе задължено да тегли и той го стори крайно неохотно. Извади седмица и загуби с двайсет и две.

Заместник-директорът се хвърли напред и каза:

— Край. Вие броите картите.

Той избърса потта по челото си.

— Сигурно се шегувате — отвърна Сидни. — Що за скапана дупка е това?

— Край, приятел — повтори шефът и погледна към двамата едри охранители, които изневиделица се появиха зад Сидни.

Сидни спокойно лапна геврече и шумно го сдъвка. Усмихна се на заместник-директора и салонните управители и реши да се оттегли.

— Искам парите в брой — обяви той.

— Може да се окаже проблем — каза заместник-директорът.

Придружиха Сидни до кабинета на горния етаж, където цялата свита се събра зад затворени врати. Никой не седна.

— Искам парите в брой — повтори Сидни.

— Ще ви дадем чек — отвърна заместник-директорът.

— Нямате толкова пари в брой, нали? — предизвикателно попита Сидни. — Мизерното ви казино няма пари и не може да покрие загубите си.

— Напротив — възрази неуверено шефът. — И с удоволствие ще ви напишем чек.

Сидни огледа свирепо заместник-директора, двамата салонни управители и охранителите, след което каза:

— Чекът ще е без покритие, нали?

— Не, разбира се, но ще ви помоля да изчакате с осребряването седемдесет и два часа.

— В коя банка?

— Търговската в Клантън.

Точно в девет на другата сутрин Сидни и неговият адвокат отидоха в Търговската банка на централния площад в Клантън и поискаха да говорят с президента. Когато влязоха в кабинета му, Сидни извади чек за деветстотин четирийсет и пет хиляди долара, издаден от казино „Щастливия Джак“ с указание да бъде изплатен след три дни. Президентът го огледа, избърса лицето си и обяви с пресекващ глас:

— Съжалявам, но не можем да приемем този чек.

— А след три дни?

— Силно се съмнявам.

— Разговаряхте ли с казиното?

— Да, на няколко пъти.

Един час по-късно Сидни и адвокатът му се отправиха към окръжния съд, отидоха в деловодството и подадоха молба да бъде издадена временна ограничителна заповед, целяща затварянето на „Щастливия Джак“ и изплащането на дълговете му. Съдия Уилис Брадшоу насрочи спешно заседание за девет часа на следващата сутрин.

Боби Карл слезе от кораба в Пуерто Рико и след много усилия успя да се добере със самолет до Мемфис. Късно вечерта пристигна в окръг Форд с кола под наем и незабавно пое към казиното, където завари само шепа комарджии и още по-малко служители, които да знаят какво се е случило предната вечер. От заместник-директора нямаше и следа. Според слуховете единият салонен управител, който си бе имал работа със Сидни, също беше избягал от окръга. Боби Карл заплаши да уволни всички, освен Лари Вожда, който бе смаян от целия хаос. В полунощ Боби Карл се срещна с президента на банката и екип адвокати и нивото на тревожност хвъркна до тавана.

Стела все още беше на кораба, но не се радваше на пътешествието. Насред суматохата, когато Боби Карл крещеше по телефона и хвърляше каквото му падне под ръка, тя го чу да вика:

— Сидни Луис! Кой, по дяволите, е Сидни Луис?

Стела не му каза нищо или поне не спомена за онзи Сидни Луис, когото познаваше. Не можеше да повярва, че бившият ѝ съпруг е способен да разори едно казино. Все пак много се притесни и когато корабът спря в Джордж Таун на Каймановите острови, тя хвана такси до летището и се прибра у дома.

* * *

Съдия Брадшоу поздрави тълпата от зрители в съдебната зала. Благодариме им, че са дошли, и ги покани да идват и в бъдеще. После попита адвокатите дали са готови да започнат.

С кървясаши очи, изпит и небръснат, Боби Карл седеше на едната маса с тримата си адвокати и Лари Вожда, който никога не бе стъпвал в съдебна зала и беше толкова нервен, че просто затвори очи и сякаш се отдаде на медитация. Макар да бе виждал безброй съдебни зали, Боби Карл изглеждаше също тъй стреснат. Всичко, което притежаваше, беше ипотекано за банковия заем и сега бъдещето на казиното, както и на другите му имоти, висеше на косъм.

Единият от адвокатите му се изправи и заяви:

— Да, господин съдия, готови сме, но подадохме молба за отмяна на днешното заседание, тъй като делото е извън вашата юрисдикция. Въпросът трябва да се решава във федерален, а не в щатски съд.

— Запознах се с молбата ви — каза съдия Брадшоу и личеше, че прочетеното не му е допаднало. — Въпросът остава под моя юрисдикция.

— В такъв случай още тази сутрин ще се обърнем към федерален съд — отвърна веднага адвокатът.

— Не мога да ви попреча да се обърнете към когото и да било.

По-голямата част от кариерата на съдия Брадшоу бе минала в опити да разреши грозни спорове между враждуващи двойки. С годините у него се бе развила дълбока неприязън към бракоразводните

дела. Алкохол, наркотици, разврат, хазарт — участието му в борбата с тия пороци нямаше край. Той преподаваше в неделното училище към методистката църква и имаше твърди представи за доброто и злото. Според него хазартът беше чудовищно престъпление и той се радваше, че е получил възможност да раздаде справедливост.

Адвокатът на Сидни многословно и шумно обясни, че казиното не разполага с капитал и поддържа недостатъчни парични резерви; следователно то представлява постоянна заплаха за посетителите. Той обяви, че в пет часа следобед ще подаде иск, ако казиното не покрие дълга си към неговия клиент. Междувременно обаче то трябваше да бъде затворено.

Идеята като че ли се хареса на съдия Брадшоу.

Както и на тълпата. Сред публиката имаше доста проповедници и техни енорияши, все почтени регистрирани гласоподаватели, които винаги подкрепяха съдия Брадшоу, и очите им грейнаха пред перспективата казиното да бъде затворено. Точно за такова чудо се молеха. И макар че безмълвно осъждаха Сидни Луис за греховните му деяния, те неволно се възхищаваха от своя съгражданин, който бе разорил казиното. Давай, Сидни!

В хода на заседанието излезе наяве, че „Щастливия Джак“ разполага с около четиристотин хиляди долара плюс още петстотин хиляди в резервен фонд, гарантиран със застрахователна полица. Освен това Боби Карл призна на свидетелската скамейка, че казиното е печелило средно по осемдесет хиляди месечно през първите седем месеца и приходите постоянно нарастват.

След мъчително петчасово заседание съдия Брадшоу нареди казиното незабавно да изплати цялата сума от деветстотин четирийсет и пет хиляди долара и да затвори, докато дългът не бъде покрит. После заповяда на шерифа да блокира входа откъм щатската магистрала и да арестува всеки комарджия, който се опита да влезе. Адвокатите на „Щастливия Джак“ се обърнаха към федералния съд в Оксфорд с молба за отваряне на казиното. Подготовката на съдебното заседание щеше да отнеме два-три дни. Както бе обещал, Сидни подаде искове в щатския и федералния съд.

През следващите няколко дни враждуващите страни продължиха да се замерят със съдебни дела. Сидни подаде иск срещу застрахователната компания, която обезпечаваше резервния фонд, а

после и срещу банката. Банката изведнъж се разтревожи за двата милиона, отпуснати на „Щастливия Джак“, и напълно загуби предишното си благоразположение към хазартния бизнес. Отмени гаранцията и даде под съд племето язу, Лари Вожда и Боби Карл Лийч. Те подадоха насрещни иски и заговориха за разни непочтени дейности. Този взрив от съдебни сблъсъци хвърли във възторг местните адвокати, повечето от които се боричкаха да докопат парченце от пая.

Когато узна, че бившият съпруг на Стела е въпросният Сидни, Боби Карл я обвини в заговор с него и я уволни. Тя го даде под съд. Дните минаваха, а „Щастливия Джак“ оставаше затворен. Двайсетина служители останаха без заплати и се обърнаха към съда. Федералните надзорни органи издадоха призовки. Федералният съдия не пожела да се забърква в кашата и отхвърли молбата за отваряне на казиното.

След един месец трескави правни маневри трябваше да се признае очевидното. Бъдещето на казиното изглеждаше мрачно. Боби Карл убеди Лари Вожда, че нямат друг избор, освен да обявят фалит. Два дни по-късно самият той неохотно стори същото. След две десетилетия машинации, далавери и сделки по ръба на закона най-сетне бе разорен.

Сидни беше в Лас Вегас, когато неговият адвокат позвъни с чудесната новина, че застрахователната компания е готова да изплати пълния размер на полицата — половин милион долара. Освен това замразените сметки на „Щастливия Джак“ щяха да бъдат размразени само за да му бъде издаден още един чек за четиристотин хиляди. Той незабавно скочи в колата и без да бърза, потегли на триумфално пътешествие към окръг Форд, като по пътя не пропусна да ужили три индиански казина.

Любимите подпалвачи на Боби Карл бяха двойка съпрузи от Арканзас. Осигурен бе контакт и известна сума премина от ръка в ръка. Заедно с парите вървяха няколко ключа и комплект строителни чертежи. Нощната охрана на казиното бе уволнена, а водоснабдяването прекъснато. Сградата нямаше автоматична пожарогасителна система, защото законът не го изискваше.

Когато доброволната пожарна команда от Спрингдейл пристигна на местопроизшествието в три часа след полунощ, „Щастливия Джак“ пламтеше буйно. Металните конструкции се топяха. По-късно инспекторите заподозряха палеж, но не откриха следи от бензин или други запалителни средства. Накрая решиха, че е имало естествено изтичане на газ и експлозия. В последвалите съдебни спорове следователите на застрахователната компания извадиха документи, доказващи, че по някаква странна причина газовите резервоари на казиното са били заредени само седмица преди пожара.

Лари Вожда се върна в магазина и изпадна в тежка депресия. Племето му отново бе разгромено от алчността на белите. Неговите язу се пръснаха накъдето им видят очите и никога нямаше да се върнат.

Сидни се задържа в Карауей за известно време, но всеобщото внимание и клюките му омръзнаха. Тъй като беше напуснал работа и разорил казиното, хората естествено го наричаха професионален комарджия — истинска рядкост в земеделските области на Мисисипи. И макар че Сидни по нищо не приличаше на мошеник от висша класа, темата за новия му начин на живот се оказа неустоима. Всички знаеха, че той е единственият човек в града с милион долара, а това създаваше проблеми. Изневиделица изникваха стари приятели. Самотни жени на всякаква възраст крояха планове как да се срещнат с него. Благотворителните организации пращаха писма с молби за пари. Дъщеря му в Тексас започна да се интересува от живота му и побърза да се извини, че е проявила пристрастие по време на развода. Когато Сидни заби в двора на къщата си табела с обява за продан, цял Карауей заговори само за това. Най-упоритият слух твърдеше, че щял да се пресели в Лас Вегас.

Той чакаше.

Часове наред играеше покер по интернет, а когато му доскучаваше, потегляше с караваната към казината в Туника или по крайбрежието на Мексиканския залив. Печелеше повече, отколкото губеше, но се стараяше да не привлича внимание. Преди няколко месеца две казина в Билокси го бяха обявили за персона нон грата. И той все се връщаше в Карауей, макар че всъщност желаяше да го напусне завинаги.

Чакаше.

Първия ход предприе дъщеря му. Една вечер тя позвъни и след дългия и разпокъсан разговор подхвърли, че Стела била самотна, печална и много тъгувала за предишния живот със Сидни. Според дъщерята Стела изгаряла от угризения и отчаяно копнеела да се сдобри с единствения мъж, когото някога бе обичала. Докато слушаше приказките ѝ, Сидни осъзна, че се нуждае от Стела много по-силно, отколкото я мрази.

Следващото телефонно обаждане бе по-целенасочено. Дъщерята подхвана опит да уреди среща между родителите си — един вид първа стъпка за нормализиране на отношенията. Беше готова при необходимост да се върне в Карауей и да посредничи. Искаше само родителите ѝ да бъдат заедно. Колко странно, помисли си Сидни, тъй като тя определено не бе изказвала подобни мисли, преди той да разори казиното.

След около седмица задочни контакти една вечер Стела пристигна за чаша чай. В хода на дългата и вълнуваща среща тя призна греховете си и помоли за прошка. Тръгна си и на следващата вечер се върна за нова дискусия. На третата вечер си легнаха заедно и Сидни отново се влюби.

Без да говорят за брак, двамата натовариха караваната и потеглиха за Флорида. Близко до Окала племето семиноли бе построило приказно ново казино и Сидни нямаше търпение да го атакува. Усецаше, че късметът му работи.

СТАЯТА НА МАЙКЪЛ

Срещата навярно бе неизбежна в едно градче с население от десет хиляди души. Рано или късно неминуемо се сблъскаш с всеки, включително и с хората, чиито имена отдавна не помниш, а лицата им са ти само смътно познати. Някои имена и лица надживяват ерозията на времето. Други почти мигновено потъват в забрава, най-често по съвсем основателни причини.

За Стенли Уейд срещата бе предизвикана отчасти от продължителния грип на жена му, отчасти от необходимостта да осигурява препитание на семейството си, както и от няколко странични фактора. След дългия ден в кантората той позвъни у дома, за да попита жена си как се чувства и да се осведоми за вечерята. Тя доста рязко му съобщи, че няма желание нито да готви, нито да се храни, а ако той бил гладен, можел да мине през магазина.

Кога се бе случвало да не е гладен вечер? След още две-три изречения се споразумяха за замразена пица — горе-долу единственото, което Стенли умееше да приготвя. По странно съвпадение жена му пожела да хапне същото. За предпочитане с колбас и сирене. Моля те, влез през кухнята и гледай да не разлаеш кучето, инструктира го тя. Като нищо щяла да задреме на канапетото.

Най-близкият магазин за хранителни стоки беше „Райт Прайс“. Намираше се в стара сграда на няколко пресечки от площада. Беше известен с ниските си цени, мръсните пътеки между щандовете и евтините разпродажби, които привличаха най-бедните. Богатите бели жители предпочитаха новия „Кроугър“ на юг от града, доста встрани от маршрута на Стенли. Но нали ставаше дума за някаква си замразена пица. Какво значение имаше откъде ще я вземе? Не възнамеряваше да купува най-новия органичен продукт. Беше гладен, търсеше нещо за хапване и просто искаше да се прибере у дома.

Без да обръща внимание на количките и кошниците, той тръгна право към щанда със замразени храни, където избра едно голямо кръгло изделие с италианско име и гарантирана свежест. Тъкмо

затваряше вратата на фризера, когато усети, че до него стои човек. Явно го бе забелязал и последвал, а сега буквално му дишаше във врата. Беше много по-едър от Стенли и поне за момента не се интересуваше от замразени храни. Стенли се завъртя надясно и прикова очи в едно смътно познато, нещастно лице, което се усмихваше неестествено. Мъжът изглеждаше с десетина години помлад от Стенли, някъде към четирийсет, с десет сантиметра по-висок и с много по-як гръден кош. Стенли беше слаб, почти хилав, без капчица атлетизъм.

— Вие сте адвокат Уейд, нали? — каза мъжът, но думите не прозвучаха като въпрос, а по-скоро като обвинение.

Дори гласът му се стори смътно познат — необичайно писклив за грамадната фигура, с леко провинциален акцент, но не недодялан. Несъмнено глас от миналото.

Стенли правилно предположи, че предишната им среща, когато и да се бе състояла, има връзка с някакво дело. Не беше трудно да се досети, че не са стояли от една и съща страна. Сблъсъкът лице в лице с някогашни противници от съдебната зала представлява сериозен риск за мнозина адвокати от малките градове. Колкото и да се изкушаваше, Стенли не можеше да отговори отрицателно.

— Да — каза той, като стискаше здраво пицата. — А вие сте?

При тези думи мъжът внезапно мина покрай Стенли, приведе лявото си рамо и нанесе такъв мощен удар на адвокат Уейд, че той отхвъркна към току-що затворената врата на фризера. Пицата падна на пода. Докато възстановяваше равновесието си и посягаше да я вдигне, Стенли се завъртя и видя човека да изчезва зад ъгъла към щанда за кафе и закуски. Пое си дъх, озърна се и понечи да изкрещи, но бързо размисли. Остана на място и се опита да анализира причините за тази агресия. Досега никога не му се бе случвало такова нещо. Той не беше боец, атлет, пияница или скандалджия. Не и Стенли. Падаше си по мисленето и ученето — по успех се бе класирал сред първата третина в своя курс по право.

А станалото си беше чиста проява на насилие. Така се нарича и най-лекото докосване, ако е извършено с гняв. Но нямаше свидетели и Стенли благоразумно реши да забрави за инцидента или поне да се опита. При подобно неравенство в ръста и бойния дух ситуацията със сигурност можеше да излезе извън контрол.

И това щеше да се случи в най-скоро време.

През следващите десет минути той положи усилия да се съвземе, докато крачеше предпазливо из магазина, надничаше зад ъглите, четеше етикетите, оглеждаше стоките и дебнеше дали сред останалите купувачи няма да се мерне нападателят. След като донякъде се убеди, че човекът е изчезнал, той се забърза към единствената работеща каса, плати пицата и напусна магазина. Веднага се отправи към колата, шарейки с поглед във всички посоки. Вече седеше вътре със заключени врати и запален двигател, когато осъзна, че ще има още неприятности.

Някакъв пикап изскочи отзад и блокира пътя на волвото му. Един паркиран отсреща ван осуетяваше бягството напред. Стенли се разгневи. Изключи двигателя, рязко отвори вратата и се измъкна навън. Изведнъж видя как мъжът слиза от пикала и тръгва към него. После зърна оръжието — голям черен пистолет.

Стенли успя да изрече немощно: „Какво, по дяволите...“, но човекът го зашлеви през лицето със свободната си ръка и той полетя към вратата. За миг му причерня, но усети, че непознатият го сграбчва и го хвърля в пикапа, където се плъзна по виниловата предна седалка. Ръката на тила му беше едра, силна и жестока. Вратът на Стенли беше тънък и мършав. Незнайно защо, в ужаса на момента той си помисли, че нападателят без усилие може да го строши.

Зад волана седеше друг мъж — много млад, навярно още хлапе. Вратата се затръшна. Главата на Стенли бе притисната ниско към пода, а в тила му опря студена стомана.

— Карай — нареди първият мъж и пикапът се стрелна напред. — Не мърдай и нито дума, иначе ще ти пръсна черепа — добави той с изтънял и афектиран глас.

— Добре, добре — успя да каже Стенли.

Лявата му ръка беше извита зад гърба и за по-сигурно нападателят я дръпна нагоре, докато Стенли подскочи от болка. След около минута мъжът внезапно го пусна и отдръпна пистолета от главата му.

— Сядай — заповяда той.

Стенли се надигна, разтръска глава, нагласи очилата си и опита да фокусира поглед. Намираха се в покрайнините на града и пътуваха на запад. Няколко секунди минаха в мълчание. Зад волана отляво

седеше момче на не повече от шестнайсет години — мършаво, пъпчиво и дългокосо. Очите му разкриваха равни количества изненада и объркване. Странно, но Стенли сякаш се успокои от неговата младост и невинност — нямаше начин този негодник да го застреля пред детето!

Отдясно краката му докосваха мъжа с пистолета, който временно бе отпуснал оръжието върху дебелото си коляно, без да се цели в определена посока.

Тишината продължи, докато напускаха Клантън. Адвокат Уейд дишаше дълбоко и равномерно. Опита се да подреди мислите си и да осъзнае факта, че е отвлечен. Добре, адвокат Уейд, какво си направил през всичките двайсет и три години съдебна практика, за да заслужиш това? Кого си осъдил? Кой е бил изключен от завещание или е останал недоволен след развода си? Кой е изгубил важно дело?

Когато момчето отби от магистралата по някакъв павиран път, Стенли най-сетне проговори:

— Може ли да попитам къде отиваме?

Без да обръща внимание на въпроса, мъжът заяви:

— Името ми е Крануел. Джим Крануел. Това е синът ми Доул.

А, онова дело. Стенли преглътна мъчително и за пръв път усети влагата по шията и яката си. Все още беше с тъмносив костюм, бяла памучна риза и скучна кафява вратовръзка. От цялото облекло изведнъж му стана горещо. Потеше се, а сърцето му блъскаше като лудо. *Крануел срещу Трейн*, преди осем-девет години. Стенли защитаваше доктор Трейн в един тежък, емоционален и в крайна сметка успешен съдебен процес. Беше завършил с горчива загуба за семейство Крануел и триумф за доктор Трейн и адвокатата му, но в момента Стенли изобщо не се чувстваше като победител.

Фактът, че мистър Крануел тъй безгрижно разкри своето име и това на сина си означаваше само едно, поне за Стенли. Крануел не се боеше от разобличение, защото жертвата му нямаше да бъде в състояние да проговори. Черният пистолет рано или късно щеше да влезе в действие. Стенли усети как му призлява и за момент се зачуди накъде да повърне. Нито надясно, нито наляво. Право надолу, между краката. Стисна зъби, преглътна бързо и моментът отмина.

— Къде отиваме? — повтори той в плах опит да демонстрира някаква съпротива.

Но думите му прозвучаха глухо и дрезгаво. Устата му беше съвсем пресъхнала.

— Най-добре ще е да млъкнеш — каза Джим Крануел.

Тъй като не бе в състояние да спори или да задава въпроси, Стенли реши да замълчи. Постепенно навлязоха все по-навътре в окръга по шосе 32 — оживен път денем, но съвсем пуст през нощта. Стенли познаваше добре местността. Живееше тук от двацет и пет години, а окръг Форд не беше много голям. Дишането и пулсът му се успокоиха и той се съсредоточи върху подробностите наоколо. Пикапът беше форд от края на осемдесетте и тежеше около половин тон. Металносив отвън, тъмносин отвътре. Арматурното табло не се отличаваше с нищо особено. Под сенника над шофьорското място имаше документи и разписки, пристегнати здраво с ластик. Броячът показваше триста и десет хиляди километра — сравнително нормална цифра за тази част от света. Момчето караше с осемдесет километра в час. Отби от шосе 32 и продължи по Уайзър Лейн — малък асфалтиран път, който криволичеше из западния край на окръга и пресичаше река Талахачи на границата с окръг Полк. Пътищата ставаха все по-тесни, горите по-гъсти, а шансовете на Стенли — все по-оскъдни.

Той погледна към пистолета и си помисли за своята кратка кариера като помощник-прокурор преди много години. Спомни си случаите, когато вземаше оръжието, с което бе извършено престъплението. Показваше го на съдебните заседатели и го размахваше из залата, за да създаде атмосфера на драматизъм, страх и жажда за мъст.

Дали щеше да има процес за неговото убийство? Дали този голям пистолет — предполагаше, че е магнум 44-ти калибър, способен да разпръсне мозъка му върху два декара от околните ниви — някой ден щеше да бъде размахван из съдебната зала, докато системата разобличава виновниците за жестоката му гибел?

— Защо не кажете нещо? — попита Стенли, без да поглежда Джим Крануел.

Всичко би било по-приемливо от мълчанието. Ако Стенли изобщо имаше някакъв шанс, той щеше да е в думите, в способността му да убеждава и да се моли.

— Твоят клиент доктор Трейн напусна града, нали? — попита Крануел.

Е, значи правилно се бе досетил за какво става дума. Тази мисъл обаче съвсем не го утешаваше.

— Да, преди няколко години.

— Къде отиде?

— Не знам точно.

— Забъркал се е в неприятности, нали?

— Да, би могло да се каже.

— Вече го казах. Какви неприятности?

— Не помня.

— Лъжите няма да ти помогнат, адвокат Уейд. Адски добре знаеш какво се случи с доктор Трейн. Той беше пияница и наркоман, който посегна на собствените си запаси от медикаменти. Сипаха го с болкоуспокоителни, загуби лекарските си права, напусна града и опита да се укрие в родния си щат Илинойс.

Подробностите бяха поднесени като всеизвестни факти, които се сервират всяка сутрин в местните кафенета и се обсъждат на обяд из ресторантите, докато в действителност фирмата на Стенли много дискретно бе прикрила рухването на доктор Трейн. Или поне така си мислеше той. Фактът, че Джим Крануел бе следил събитията след процеса така внимателно, накара Стенли да избърше потта от челото си, да се размърда на седалката и отново да се пребори с гаденето.

— Струва ми се, че е така — каза Стенли.

— Разговарял ли си с него?

— Не. От години не съм.

— Носят се слухове, че пак е изчезнал. Чул ли си нещо?

— Не.

Последното беше лъжа. Стенли и партньорите му знаеха няколко версии за загадъчното изчезване на доктор Трейн. Той бе избягал в родния си град Пиория, където бе успял да възстанови лекарските си права. Продължи да работи, но неприятностите не закъсняха. Преди около две години тогавашната му съпруга бе започнала да разпитва по телефона бившите му приятели и познати от Клантън дали не са го виждали.

Момчето отново зави по някакво шосе без обозначение. Стенли смътно си спомняше, че е минавал по него, но никога не му бе

обръщане внимание. Беше асфалтирано, но едва имаше място да се разминат две коли. До този момент момчето не бе отронило и дума.

— Няма да го намерят — каза Джим Крануел сякаш сам на себе си, но с жестока решителност.

На Стенли му се зави свят. Погледът му помръкна. Той примига, разтърка очи, задиша тежко с отворена уста и усети как раменете му провисват, докато осмисляше последните думи на мъжа с пистолета. Нима трябваше да повярва, че тия загубеняци от най-затънтения край на окръга са проследили доктор Трейн и са го ликвидирали, без да бъдат заловени?

Да.

— Отбий там, до портата на Бейкър — нареди Крануел на сина си.

Стотина метра по-нататък пикапът спря. Крануел отвори вратата, размаха пистолета и каза:

— Слизай.

Сграбчи Стенли за китката, отведе го пред колата, застави го да се просне с разперени ръце върху капака и заяви:

— Да не си мръднал.

После прошепна някакви инструкции на сина си, който се върна в пикапа. Крануел хвана здраво ръката на Стенли и го смъкна в плитката канавка край пътя. Колата се отдалечи и те видяха как червените ѝ светлини изчезват зад завоя.

Крануел посочи с пистолета към пътя и нареди:

— Тръгвай.

— Знаеш, че няма да ти се размине — каза Стенли.

— Затваряй си устата и тръгвай.

Закрачиха по тъмния път, осеян с дупки. Стенли вървеше отпред, Крануел на метър и половина зад него. Нощта беше ясна и полумесецът хвърляше достатъчно светлина, за да се придържат към средата на пътя. Стенли се озърна наоколо с отчаяната надежда да зърне светлините на някоя малка ферма. Нищо.

— Ако побегнеш, си мъртъв — заплаши го Крануел.

Ичвади си ръцете от джобовете.

— Защо? Да не мислиш, че имам пистолет?

— Млъквай и продължавай да вървиш.

— Че къде ще избягам? — попита Стенли и продължи да крачи със същото темпо.

Без да издаде нито звук, Крануел внезапно се хвърли напред и с всичка сила стовари юмрук в основата на тънката му шия. Стенли се свлече на асфалта. Крануел отново притисна пистолета към главата му и изръмжа:

— Знаеш ли, че си един малък всезнайко, Уейд? И в съда се правеше на такъв. И сега се правиш. Всезнайко си се родил. Сигурен съм, че майка ти и двете ти деца са същите. Идва ти отвътре, нали? Но през следващия час няма да ти е до умни приказки. Разбра ли?

Уейд беше зашеметен, грохнал, измъчен и не знаеше дали този път ще се удържи да не повърне. След като не отговори, Крануел го дръпна за яката и Стенли се надигна на колене.

— Искаш ли да кажеш последната си дума, адвокат Уейд?

Дулото на пистолета докосна ухото му.

— Недей, човече — заяви умолително Стенли и внезапно му се доплака.

— О, и защо не? — изсъска Крануел.

— Имам семейство. Моля те, недей.

— Аз също имам деца, Уейд. Виждал си ги и двете. Дойл кара пикапа. А малкият Майкъл беше в съда — момченцето с увреден мозък, което никога няма да кара кола, да ходи, да говори, да се храни или да пишка самостоятелно. И защо, адвокат Уейд? Заради скъпия ти клиент доктор Трейн. Дано гори в ада.

— Съжалявам, наистина. Просто си вършех работата. Моля те.

Крануел натисна още по-силно пистолета и главата на Стенли се килна наляво. Облян в пот, той жадно си поемаше въздух и отчаяно се мъчеше да каже нещо, което да го спаси.

Крануел сграбчи няколко кичура от оредяващата коса на Стенли и ги дръпна назад.

— Значи работата ти е гадна, Уейд, защото се основава на лъжи, натиск, тормоз, замазване на очите и никаква жал към страдащите. Мразя работата ти, Уейд. Почти колкото мразя теб.

— Съжалявам. Моля те.

Крануел дръпна оръжието от ухото на Стенли, прицели се напред към мрачния път и натисна спусъка само на двацет сантиметра от

главата му. Топовен гръм не би прозвучал толкова силно в спокойната нощ.

Стенли, който никога не бе попадал под обстрел, изпищя от ужас, болка и предсмъртен страх. Рухна на асфалта с кънтящи уши и сгърчено тяло. Минаха няколко секунди, докато гъстите гори погълнат ехото на изстрела. След малко Крануел каза:

— Ставай, дребна гадино.

Все още невредим, но не твърде уверен, че е така, Стенли бавно започна да осъзнава какво е станало. Изправи се с треперещи крака. Беше задъхан, не чуваше добре и не бе в състояние да говори. После усети, че панталоните му са мокри. В предсмъртния миг бе загубил контрол над пикочния си мехур. Той опипа слабините и краката си.

— Напикал си се — каза Крануел. Стенли едва го чу. Ушите му пищяха, особено дясното. — Целия си се подмокрил, нещастнико. Майкъл го прави по пет пъти на ден. Понякога имаме пари за памперси, понякога не. А сега върви.

Крануел отново го блъсна грубо и посочи напред с пистолета. Стенли се препъна и едва не падна, но някак запази равновесие. Залитайки, направи няколко крачки и възвърна равновесието си. Постепенно се съвзе и разбра, че наистина не е прострелян.

— Не си готов да умреш — заяви Крануел.

И слава богу, едва не отвърна Стенли, но прехапа език, защото така със сигурност щеше да прозвучи като всезнайко. Продължи да се препъва по пътя и си даде дума да избягва остроумните коментари. Запуши с пръст дясното си ухо с надеждата, че непоносимото звънтене ще спре. Слабините и краката му изстиваха от влагата.

Вървяха още десетина минути, които за Стенли изглеждаха като безкраен марш към смъртта. След един завой на пътя той зърна в далечината светлините на малка къща. Леко ускори крачка, защото вярваше, че Крануел няма да стреля пак, ако могат да го чуят.

Къщата се оказа двуетажна тухлена постройка на стотина метра от пътя с покрита с чакъл алея и грижливо подрязан жив плет под предните прозорци. Четири коли бяха паркирани безразборно на алеята и в двора, сякаш съседите се бяха отбили за вечеря. Пред гаража Дойл бе оставил пикапа, с който пристигнаха. Под едно дърво пушеха двама мъже.

— Натам — каза Крануел, като посочи с пистолета и блъсна Стенли към къщата. Минаха покрай двамата пушачи. — Вижте какво хванах — подхвърли Крануел.

Мъжете изпуснаха облачета дим, но не продумаха.

— Напика се — добави той и това явно им се стори по-забавно.

Прекосиха двора, подминаха вратата и гаража, завиха зад ъгъла и се приближиха до небоядисана шперплатова постройка, прилепена за къщата като раково образуване. Не се забелязваше от пътя. Прозорците бяха криви, водопроводните тръби се виждаха отвън, а вратата изглеждаше паянтова. Цялата постройка приличаше на стая, издигната набързо с минимални разходи.

Крануел сложи ръка върху натъртения врат на Стенли и го тласна към вратата.

— Оттук — нареди той и както винаги посочи с пистолета.

Единственият път за влизане бе къса рампа за инвалидни колички, паянтова като самата стая. Някой отвори вратата отвътре. Очакваха ги.

* * *

Преди осем години, когато се разглеждаше делото, Майкъл беше на три. Показаха го на съдебните заседатели само веднъж. По време на емоционалното заключително слово на адвоката му съдията разреши детето да бъде докарано в съдебната зала с инвалидна количка. Беше по пижамка, с голям лигавник, без обувки и чорапи. Продълговатата му глава клюмаше на една страна. Устата му зееше, очите му бяха затворени, а малкото безформено телце сякаш искаше да се свие на топка. Страдаше от тежко мозъчно увреждане, не виждаше и му даваха не повече от няколко години живот. Представляваше жалка гледка, но в крайна сметка съдебните заседатели не се смилеха.

Стенли изтърпя мъчителния момент заедно с всички останали в залата, но когато изведоха Майкъл, той се зае с обичайната си работа. Твърдо вярваше, че повече няма да види детето.

Но грешеше. Сега наблюдаваше леко пораснал, но много по-жалък вариант на предишния Майкъл. Пак по пижама, с лигавник, без обувки и чорапи. Устата му зееше, а очите му бяха все тъй затворени.

Нагоре лицето му продължаваше с дълго скосено чело, прикрито отчасти със сплъстена черна коса. От лявата му ноздра излизаше тръбичка, която водеше назад към някакво невидимо място. Ръцете му бяха прегънати и сгърчени в китките, а коленете свити пред гърдите. За момент издутият му корем напомни на Стенли за печалните снимки на гладуващи африкански деца.

Майкъл бе настанен върху бракувано болнично легло, подпрян на възглавници и пристегнат хлабаво през гърдите със самозалепваща лента. До леглото седеше майка му — слаба, изстрадала жена, чието име Стенли не си спомняше в момента.

Беше я накарал да се разплаче на свидетелската скамейка.

От другата страна на леглото имаше малка баня с отворена врата, а до нея черен метален шкаф с две чекмеджета и множество драскотини, които подсказваха, че е минал поне през десетина битпазара. На двете странични стени се открояваха по три тесни прозорчета. Стаята беше дълга към пет метра и широка около три. Подът бе покрит с евтин жълт линолеум.

— Сядай тук, адвокат Уейд — каза Джим и побутна пленника към един сгъваем стол в средата на стаята.

Пистолетът вече не се виждаше. Двамата пушачи влязоха и затвориха вратата. Пристъпиха напред и се присъединиха към други двама, които стояха до мисис Крануел, само на няколко крачки от Уейд. Бяха общо петима мъже — все едри, навъсени и очевидно склонни към насилие. Някъде зад Стенли се намираше Дойл.

Сцената беше подготвена.

Джим пристъпи до леглото, целуна Майкъл по челото, завъртя се и попита:

— Позна ли го, адвокат Уейд?

Стенли едва намери сили да кимне.

— Сега е на единайсет години — каза Джим и леко докосна ръката на сина си. — Все още е сляп и с увреден мозък. Не знаем какво разбира, но не е много. Веднъж седмично се усмихва, щом чуе гласа на майка си, и понякога се радва, когато Дойл го гъделичка. Но иначе рядко предизвикваме реакция. Изненадан ли си да го видиш жив, адвокат Уейд?

За да не гледа детето, Стенли се взираше в някакви кашони, натъпкани под леглото на Майкъл. Слушаше, извърнал глава на една

страна, защото му се струваше, че не чува с дясното ухо. Все още беше травмиран от изстрела и при други обстоятелства навярно щеше да се тревожи дали няма да оглушее.

— Да — отговори искрено той.

— Така си и мислех — каза Джим. Пискливият му глас бе спаднал с една–две октави. Вече не звучеше гневно. Беше си у дома, сред приятели. — Защото в съда обяви пред заседателите, че Майкъл няма да доживее до осем години. А за десет не можеше да става и дума според един от многото фалшиви експерти, които домъкна. Целта ти явно беше да съкратиш живота му и да намалиш обезщетението, нали? Помниш ли, адвокат Уейд?

— Да.

Джим крачеше напред-назад край леглото на Майкъл, говореше на Стенли и поглеждаше към четиримата мъже до стената.

— Майкъл вече е на единайсет. Май си сбъркал, а, Уейд?

Всяко възражение само би влошило положението, а и защо да отрича очевидното?

— Да.

— Лъжа номер едно — заяви Джим и вдигна показалец. После пристъпи до леглото и отново докосна сина си. — Почти цялата му храна минава през тази тръба. Използваме специална смес, която ни струва по осемстотин долара месечно. От време на време Беки успява да му даде малко по-твърди неща — пудинг или сладолед, но не в големи количества. Майкъл взема разни лекарства против гърчове, инфекции и тъй нататък. За медикаменти харчим около хиляда долара месечно. Четири пъти в годината го водим в Мемфис на преглед при специалисти. Сами не знаем защо. С нищо не могат да ни помогнат, по дяволите, но го правим, защото казват, че е добре за него. Всяко пътуване струва хиляда и петстотин долара. На два дни отива по една кутия памперси. Кутията е шест долара, което прави сто долара месечно — не е много, но когато не можеш да си го позволиш, става адски скъпо. Като прибавим и другите неща, излиза, че харчим за Майкъл по трийсет хиляди долара годишно.

Джим отново крачеше, излагаше обвинението си и се справяше доста добре. Заседателите бяха на негова страна. Далеч от съдебната зала аргументите звучаха много по-зловещо.

— Доколкото си спомням, твоят експерт се изсмя на нашите сметки и каза, че грижите за Майкъл ще струват по-малко от десет хиляди на година. Помниш ли, адвокат Уейд?

— Да.

— Да приемем ли, че не си бил прав? Имам фактури.

— Там са — подхвърли Беки и посочи черния метален шкаф. Това бяха първите й думи.

— Няма нужда. Вярвам ти.

Джим размаха два пръста.

— Лъжа номер две. Същият експерт заяви, че няма да е необходима постоянна болногледачка. Голяма работа, че малкият Майкъл ще полежи като зомби две-три години. Нали после ще умре и всичко ще бъде наред. Той категорично отхвърли идеята, че Майкъл се нуждае от постоянни грижи. Беки, ще му разкажеш ли за грижите?

Дългата й коса беше съвсем прошарена и вързана на опашка. В очите й се четяха тъга и умора. Тя не се опитваше да скрие тъмните кръгове под тях. Изправи се и пристъпи към една вратичка до леглото. Отвори я и извади малка сгъваема кушетка.

— Спя на нея почти всяка нощ. Не мога да го оставя сам заради гърчовете. Понякога Дойл ме замества, друг път Джим, но някой трябва да бъде до него през цялата нощ. Гърчовете винаги идват тогава. Не знам защо. — Тя прибра кушетката и затвори вратичката. — Храня го четири пъти дневно, на малки порции. Уринира пет пъти и поне два пъти отделя изпражнения. Невъзможно е да предвидиш кога. Случва се по всяко време. Гледам го вече единайсет години и няма разписание. Къпя го два пъти на ден. Чета му, разказвам му приказки. Рядко напускам тази стая, мистър Уейд. А когато не съм тук, се чувствам виновна. Думата „постоянни“ изобщо не дава ясна представа какви всъщност са грижите.

Тя отново седна на старото кресло до леглото на Майкъл и се загледа в пода.

Джим продължи изложението си.

— Както сигурно си спомняш, в съда нашият експерт подчерта нуждата от целодневна болногледачка. Ти обясни на заседателите, че това са празни приказки. Мисля, че употреби думата „брътвежи“. Просто сме се опитвали да изкопчим пари. Представи ни като алчни копелета. Помниш ли, адвокат Уейд?

Стенли кимна. Не помнеше точните думи, но със сигурност би казал нещо подобно в разгара на делото.

Три пръста.

— Лъжа номер три — обяви Крануел на своите съдебни заседатели. Четиримата мъже имаха приблизително еднакво телосложение, подобен цвят на косата и протрити работни гащеризони, досущ като него. Очевидно бяха роднини. Джим продължи: — Миналата година изкарах четирийсет хиляди долара, адвокат Уейд, и платих данъци за всеки спечелен цент. Не получавам облекчения, каквито се полагат на хитреци като теб. Преди Майкъл да се роди, Беки работеше като помощник-учителка в Карауей, но спря по очевидни причини. Не ме питай как свързваме двата края, защото нямам представа. — Той махна с ръка към четиримата мъже. Приятелите и местните църкви ни оказват голяма помощ. От щата Мисисипи не получаваме нищо. Не е логично, нали? Доктор Трейн се отърва, без да плати и един цент. Застрахователите му, банда мошеници от Севера, също се измъкнаха невредими. Богаташите погубват хора, а после си тръгват безнаказано. Би ли ми обяснил как става така, адвокат Уейд?

Стенли мълчаливо поклати глава. С възражения нямаше да спечели нищо. Слушаше, но в същото време мислите му отлитаха към онзи момент в близкото бъдеще, когато отново щеше да бъде принуден да моли за милост.

— Нека поговорим за друга лъжа — продължи Крануел. — Нашият експерт каза, че вероятно можем да наемем болногледачка на половин ден за трийсет хиляди годишно. И това е едва долната граница. Трийсет за гледачката и още толкова за разноските прави шейсет хиляди в течение на двайсет години. Сметката беше проста, милион и двеста хиляди. Но адвокатът ни се уплаши, защото нито един съд в окръга не беше обсъждал обезщетение от един милион. По онова време най-високата присъда, издадена осем години по-рано, беше за двеста бона, и то след обжалване, както твърдеше той. Мръсници като теб, мистър Уейд, застрахователните компании, на които слугуваш, и политиците, които те купуват с големите си пари — всички имате грижата да поставяте на място дребните хора като нас и алчните защитници, които наемаме. Нашият адвокат ни увери, че е опасно да искаме милион, защото никой друг в окръг Форд няма

толкова пари. Защо да ги дават на нас? Преди делото разговаряхме часове наред и накрая решихме да поискаме по-малко. Деветстотин хиляди, помниш ли, адвокат Уейд?

Стенли кимна. Всъщност не помнеше.

Крануел пристъпи по-близо и го посочи с пръст.

— А ти, дребно копеле, каза на съдебните заседатели, че нямаме смелостта да поискаме милион долара. Подчерта, че в действителност се опитваме да се възползваме от нашето момченце. Коя дума използва, мистър Уейд? Не ни нарече „алчни“, а нещо друго. Как беше, Беки?

— Използвачи — подсказа тя.

— Точно така. Посочи към нас, докато седяхме с адвоката си на три метра от теб и съдебните заседатели, и ни нарече използвачи. Никога през живота си не съм изпитвал толкова силно желание да ударя някого.

С тези думи Крануел се хвърли напред и жестоко зашлеви Стенли с опакото на ръката си. Очилата на адвоката отхвъркнаха към вратата.

— Скапана, гадна отрепка — изръмжа Крануел.

— Престани, Джим — намеси се Беки.

В настъпилата дълга, напрегната пауза Стенли постепенно излезе от вцепенението и се помъчи да фокусира погледа си. Единият от четиримата мъже неохотно му подаде очилата. Внезапното нападение сякаш бе смаяло всички, включително Джим.

Той се върна до леглото и потупа Майкъл по рамото, след което се завъртя и впи поглед в Стенли.

— Лъжа номер четири, адвокат Уейд. Вече не знам дали бих си спомнил всичките. Сто пъти съм чел стенограмата от делото — общо над хиляда и деветстотин страници — и винаги откривам нова лъжа. Например когато каза на заседателите, че големите обезщетения са вредни, защото вдигат цената на здравните грижи и застраховки. Помниш ли, адвокат Уейд?

Стенли сви рамене, сякаш не беше сигурен. Шията и раменете му бяха почнали да се схващат и дори този простичък жест му причини болка. Лицето му пламтеше, ушите му кънтяха, слабините му все още бяха мокри, а нещо му подсказваше, че това е само първият и най-лекият рунд.

Джим погледна четиримата мъже и попита:

— Помниш ли, Стив?

— Аха — потвърди единият.

— Стив ми е брат, чичо на Майкъл. Той чу всяка дума в съда, адвокат Уейд, и те мрази не по-малко от мен. Но нека да се върнем към лъжата. Ако отсъждат ниски или никакви обезщетения, съдебните заседатели би трябвало да се радват на евтини медицински грижи и застраховки. Така ли е, Уейд? Нали такъв беше блестящият ти аргумент? Заседателите се хванаха. Не бива тия алчни адвокати и наглите им клиенти да съсипват системата и да забогатяват. В никакъв случай. Трябва да опазим застрахователните компании. — Джим погледна своите заседатели. — Е, момчета. След като адвокат Уейд уреди докторът и застрахователната компания да не платят нито цент, кой от вас забеляза да са паднали цените в здравеопазването?

Никой не пожела да отговори.

— Между другото, Уейд, знаеше ли, че по време на делото доктор Трейн е притежавал четири мерцедеса? Един за него, един за жена му и два за децата му, които още ходеха на училище?

— Не.

— Какъв защитник си тогава? Ние го знаехме. Моят адвокат си свърши работата. Научи всичко за Трейн, но не можа да го изтъкне в съда. Правилата не го разрешават. Четири мерцедеса. Сигурно се полагат на един богат доктор.

Крануел пристъпи към шкафа, отвори горното чекмедже и извади дебел сноп документи, здраво стегнати в синя пластмасова папка. Стенли я разпозна веднага, защото подът на кантората му беше осеян с подобни папки. Съдържаха съдебни стенограми. Очевидно преди време Крануел бе платил на съдебния стенограф известна сума, за да се сдобие със собствено копие от всяка дума, изречена на процеса за лекарска небрежност срещу доктор Трейн.

— Помниш ли съдебен заседател номер шест, адвокат Уейд?

— Не.

Крануел прелисти няколко страници, нашарени с бележки в зелено и жълто.

— Погледни само подбора на заседателите, адвокат Уейд. В даден момент моят адвокат попита кандидатите дали някой от тях работи в застрахователна компания. Една дама отговори утвърдително

и беше освободена. Някакъв джентълмен на име мистър Рупърт не каза нищо и беше включен в състава. Наистина не работеше в застрахователна компания, защото току-що се беше пенсионирал след трийсет години работа в бранша. По-късно, след процеса и обжалването, узнахме, че мистър Рупърт е бил най-яроствният защитник на доктор Трейн по време на закритите съвещания. Непрестанно говорел и реагира остро, ако някой от другите заседатели отворел дума за обезщетение. Случайно да ти е познат, адвокат Уейд?

— Не.

— Сигурен ли си? — Крануел изведнъж остави папката и направи крачка към Стенли. — Сигурен ли си, адвокат Уейд?

— Да.

— Как е възможно? Цели трийсет години мистър Рупърт е бил представител на „Съдърн Мючуъл“ за северната половина на Мисисипи. А твоята фирма е обслужвала редица застрахователни компании, включително и „Съдърн Мючуъл“. Нима твърдиш, че не си познавал мистър Рупърт?

Още една крачка напред. Задаваше се друга плесница.

— Не знам кой е.

Крануел вдигна ръка, разпери пръсти и ги размаха пред своите заседатели.

— Лъжа номер пет. Или шест? Вече им изпуснах бройката.

Стенли се стегна за удара, но ръката не посегна към него. Вместо това Крануел се върна до шкафа и извади още четири папки от горното чекмедже.

— Близо две хиляди страници лъжи, адвокат Уейд — каза той, докато трупаше папките една върху друга.

Уейд въздъхна от облекчение, след като временно се бе отървал от насиетието. Вгледа се в евтиния линолеум между обувките си и мислено призна, че отново е попаднал в капана, който тъй често щракваше около образованите хора, когато започваха да вярват, че останалото население е глупаво и невежо. Крануел беше по-умен от повечето адвокати в града. И определено по-добре подготвен.

Въоръжен с цял куп лъжи, той беше готов да продължи.

— И, разбира се, адвокат Уейд, досега изобщо не споменахме за лъжите на доктор Трейн. Вероятно ще кажеш, че те не са твоя грижа.

— Той даде показания, не аз — прибързано вметна Стенли.

Крануел се изсмя мрачно.

— Добър опит. Трейн е твой клиент. Ти го призова да даде показания, нали?

— Да.

— А преди да го направи, му помогна да се подготви за делото, нали?

— Това се очаква от адвокатите.

— Благодаря. Значи адвокатите участват в подготовката на лъжите. — Последното не беше въпрос, а и Стенли нямаше желание да възразява. Крануел прелисти няколко страници и добави: — Ето един пример за лъжите на доктор Трейн, поне според нашия експерт — чудесен човек, който все още работи, не е загубил лекарските си права, не е алкохолик или наркоман и не е избягал от щата. Помниш ли го, адвокат Уейд?

— Да.

— Доктор Паркин, прекрасен човек. Ти му се нахвърли като звяр, разкъса го пред съдебните заседатели, а когато седна, изглеждаше адски доволен от себе си. Помниш ли, Беки?

— Разбира се — отвърна веднага тя.

— Ето какво каза доктор Паркин за своя добър колега Трейн. Лекарят не е диагностицирал правилно родилните болки, когато Беки за пръв път е пристигнала в болницата. Не е трябвало да я връща у дома, където тя е останала още три часа, а той си е отишъл вкъщи да спи. Трейн твърдеше, че я е отпратил, защото според онова, което видял на монитора, не е имало данни за предстоящо раждане. Истината е, че въобще не е погледнал. След като Беки била отново в болницата и доктор Трейн най-сетне пристигнал, ѝ назначил питоцин в продължение на няколко часа. Не забелязал опасността за плода и за втори път не разчел правилно данните на монитора. Според тях състоянието на Майкъл рязко се влошило. Докторът не преценил, че питоцинът засилва контракциите на матката. Отхвърлил раждането с вакуум и направи цезарово сечение с три часа закъснение. Така допуснал да се стигне до задушаване и хипоксия, които могат да бъдат предотвратени при правилно и навременно цезарово сечение. Звучи ли ти познато, адвокат Уейд?

— Да.

— А спомняш ли си как като един блестящ адвокат изложи пред заседателите безспорния факт, че нищо от горното не е вярно? Каза, че доктор Трейн се е придържал към най-висшите стандарти за професионално поведение и дрън-дрън-дрън.

— Това въпрос ли е?

— Не. Но ето ти един. Заяви ли пред заседателите в заключителната си реч, че доктор Трейн е сред най-добрите лекари, които си срещал? Нарече ли го истинска звезда в нашата община, водач, човек, на когото би поверил семейството си, велик лекар, който трябва да бъде спасен от чудесните хора в окръг Форд?

— Минаха осем години. Наистина не си спомням.

— Тогава да отворим на страница 1574 в том пети. Съгласен ли си? — Крануел издърпа една папка и я прелисти. — Искаш ли да прочетеш блестящите си думи, адвокат Уейд? Те са тук. Непрекъснато си ги преповтарям. Хайде да ги погледнем и да оставим лъжите да говорят сами за себе си.

Той размаха папката пред лицето на Стенли, но адвокатът поклати глава и се загледа встрани.

Може би от шума, от осезаемото напрежение в стаята или просто от дефектните връзки в нервната му система Майкъл изведнъж се раздвижи. Гърчът го обхвана от главата до петите и след миг той се разтресе бързо и яростно. Беки скочи безмълвно и застана до него с целенасоченост, породена от дълъг опит. За момент Джим забрави за адвокат Уейд и пристъпи до леглото, което се тресеше. Старите му сглобки и пружини затракаха оглушително. Дойл изникна от дъното на стаята и тримата Крануел се заеха да успокояват Майкъл. Беки шепнеше утешителни думи и нежно държеше китките му. Джим притискаше парче мека гума в устата му. Дойл бършеше главата на брат си с влажна кърпа и повтаряше: „Всичко е наред, братле, всичко е наред.“

Стенли ги гледа дълго, но накрая не издържа. Подпря се на лакти, отпусна брада в дланите си и заби поглед в пода. Четиримата мъже отляво стояха като каменни стражи и той осъзна, че са виждали гърчовете и преди. В стаята ставаше все по-топло и вратът му пак се потеше. Отново помисли за жена си. Вече течеше вторият час от неговото отвличане и той се запита какво ли прави тя. Може би спеше на канапето, където лежеше от четири дни и се бореше с грипа, като

пиеше сокове и вземаше повече хапчета от обичайното. Да, най-вероятно спеше, но все пак го измъчваше мисълта, че закъснява с вечерята, ако замразената пица изобщо можеше да се нарече така. Ако беше будна, сигурно го търсеше по телефона, но той бе оставил проклетото нещо в колата, а и се стараше да не му обръща внимание, когато не беше на работа. Всеки ден говореше с часове по телефона и мразеше да му досаждат, след като е напуснал кантората. Съществуваше минимален шанс жена му да се разтревожи. Два пъти месечно той отскачаше до голф клуба за няколко питиета с приятели и закъсненията му не я притесняваха. След като децата им заминаха да учат в колеж, Стенли и жена му бързо загубиха навика да робуват на часовника. Един час закъснение (но не и избързване) се приемаше като нещо нормално.

И така, докато леглото се тресеше и тримата Крануел се грижеха за Майкъл, Стенли реши, че шансовете за всеобщото му издирване са нищожни. Имаше ли надежда някой да е видял отвличането от паркинга на „Райт Прайс“ и да е вдигнал под тревога полицията? Възможно е, каза си Стенли, но в момента дори хиляда ченгета с хрътки не биха успели да го открият.

Сети се за завещанието. Наскоро го беше актуализирал благодарение на партньора си. Помисли за двете си деца, но веднага прогони техния образ от съзнанието си. Спомни си за края и пожела смъртта да дойде бързо и безболезнено. Потисна желанието да разсъждава дали всичко се случва насън, защото подобно занимание би било само загуба на енергия.

Леглото престана да се тресе. Джим и Дойл се отдръпнаха, а Бети, приведена над момчето, тихичко тананикаше и бършеше устата му.

— Вдигни глава! — кресна внезапно Джим. — Вдигни глава и го погледни!

Стенли се подчини. Джим отвори долното чекмедже на шкафа и се разрови из друга колекция документи. Беки се отпусна в креслото, без да спира да гали крака на Майкъл.

Докато всички чакаха, Джим извади нов документ, прелисти го и каза:

— Ето ти един последен въпрос, адвокат Уейд. Държа твоето изложение до Върховния съд на щата Мисисипи. В него се бориш

яростно в подкрепа на решението, оневиняващо доктор Трейн. Като поглеждам назад, не мога да разбера от какво толкова си се страхувал. Според нашия адвокат в деветдесет на сто от случаите Върховният съд застава на страната на лекарите. Това е главната причина да не ни предложил приемливо споразумение преди процеса, нали? Не си се тревожил, че можеш да загубиш делото, защото една присъда в полза на Майкъл щеше да бъде отхвърлена от Върховния съд. В крайна сметка Трейн и застрахователната компания пак щяха да спечелят. Майкъл имаше право на достойно обезщетение, но ти си знаел, че системата не би позволила да загубите. Така или иначе, ето какво пише на предпоследната страница от изложението ти: „Този процес бе воден справедливо, непримиримо и без отстъпки от двете страни. Съдебните заседатели бяха внимателни, отговорни и напълно информирани. Решението им е правосъдие в най-чист вид и нашата правна система може само да се гордее с него.“ — С тези думи Крануел захвърли папката към шкафа. — И знаеш ли какво? — попита той. — Добрият стар Върховен съд се съгласи. Не даде нищо на горкия Майкъл. Никаква компенсация или наказание за милия доктор Трейн. Нищо.

Той пристъпи до леглото и погали Майкъл. После се завъртя и изгледа свирепо Стенли.

— Последен въпрос, адвокат Уейд. И е добре да си помислиш, защото отговорът може да се окаже изключително важен. Погледни клетото момченце, чиито страдания можеха да бъдат предотвратени, и ни кажи, правосъдие ли е това или поредната съдебна победа? Едното няма много общо с другото.

Всички очи се заковаха в Стенли. Той седеше на неудобния стол прегърбен, с отпуснати рамене. Беше същинско олицетворение на поражението. Панталоните му все още бяха мокри, окаляните му обувки се докосваха, а немигащите му очи гледаха право напред, към сплъстената черна коса над грозното чело на Майкъл Крануел. Високомерие, упорство, отричане — всяка реакция би му докарала куршума, макар че така или иначе не се надяваше да види утринното слънце. Не разчиташе на предишния си начин на мислене, нито на обучението си. Джим беше прав. Преди процеса застрахователната компания на Трейн бе готова да предложи щедро обезщетение, но Стенли Уейд не поиска и да чуе за него. Той рядко бе губил дело в окръг Форд. Имаше репутацията на безмилостен адвокат, а не на

любител на отстъпките и споразуменията. А и благосклонното отношение на Върховния съд му придаваше допълнителна дързост.

— Не разполагаме с цяла нощ — подкани го Крануел.

„Защо не?“, помисли си Стенли. Защо да бързам към собствената си екзекуция? Но вместо да го изрече, той свали очилата и избърса очите си. Бяха влажни не от страх, а от жестоката равностетка, че се е изправил лице в лице с една от своите жертви. Колко още дебнеха някъде там? Защо бе избрал кариера, с която да причинява страдание на бедните хора?

Той избърса носа си с ръкав, намести очилата и заяви:

— Съжалявам. Не бях прав.

— Да опитаме пак — каза Крануел. — Правосъдие или съдебна победа?

— Не е правосъдие, мистър Крануел. Съжалявам.

Джим внимателно сложи папките в чекмеджетата и ги затвори. Кимна на четиримата и те бавно тръгнаха към вратата. Стаята изведнъж се оживи, докато Джим шепнеше на Беки. Дойл каза нещо на последния мъж, който излизаше. Вратата се залюля напред-назад. Джим сграбчи Уейд за ръката, дръпна го и изръмжа:

— Да вървим.

Навън беше много по-тъмно. Те бързо се отдалечиха от стаята, заобиколиха къщата и минаха покрай четиримата мъже, които се суетяха около бараката за инструменти. Докато гледаше сенките им, Стенли ясно чу думата „лопати“.

— Качвай се — нареди Джим и го избута в пикапа. Пистолетът отново проблесна в ръката му и Джим го размаха под носа на Стенли. — Едно погрешно движение и ще го използвам.

С тези думи той затръшна вратата и каза нещо на другите мъже. Стенли дочу как си шушукат и предположи, че организират предстоящата мисия. Лявата врата се отвори и Джим скочи в кабината, размахвайки пистолета. Насочи го към Стенли и каза:

— Сложи ръце на коленете си. Ако ги мръднеш, ще опра оръжието в бъбрека ти и с един изстрел ще направя огромна дупка. Разбра ли ме?

— Да — отвърна Стенли и впи нокти в коленете си.

— Не мърдай ръцете. Наистина не искам да си цапам колата, ясно ли е?

— Да, да.

Потеглиха назад по чакълестата алея и докато се отдалечаваха от къщата, Стенли видя как друг пикап тръгва след тях. Очевидно Крануел бе казал достатъчно, защото сега мълчеше. Носеха се в нощта, като сменяха пътищата и посоките при всяка възможност — черни, асфалтирани и пак черни, на север, после на юг, на изток и на запад. Макар да не поглеждаше, Стенли знаеше, че Крануел държи пистолета с дясната ръка, а с лявата върти волана. Продължаваше да стиска коленете си, обзет от ужас, че всяко движение може да бъде изтълкувано като подозрително. Левият бъбрек започваше да го боли. Беше сигурен, че вратата е заключена и всеки несръчен опит да я отвори просто няма да успее. А и беше вцепенен от страх.

В дясното огледало проблясваха късите светлини на другия пикап, в който навярно бяха ексекторите със своите лопати. Фаровете изчезваха зад завоите и в низините, но неизменно се появяваха отново.

— Къде отиваме? — попита най-после Стенли.

— Ако питаш мен, направо си за ада.

Отговорът отрязва всички възможности и Стенли се зачуди какво да каже сега. Завиха по каменист път, по-тесен от всички останали, и Стенли си помисли: Това е. Гъста гора от двете страни. Никаква къща в радиус от километри. Бърза екзекуция. Тайно погребение. Никой няма да узнае.

Прекосяха един поток и пътят се разшири.

Кажете нещо, човече!

— Правете каквото искате, мистър Крануел, но наистина съжалявам за Майкъл — проговори Стенли, но съзнаваше, че за Джим думите звучат толкова жалко, колкото и за него самия.

Дори да изгаряше от дълбоки, искрени угризения, нямаше да трогне особено семейство Крануел. Все пак не му оставаше нищо друго, освен думите.

— Готов съм да поема част от разноските — заяви той.

— Пари ли ни предлагаш?

— В известен смисъл. Защо не? Не съм богат, но печеля добре. Мога да се включа, като например покрия разходите за болногледачка.

— Дай да се разберем. Значи аз те откарвам у дома жив и здрав, а утре се отбивам в кантората да обсъдим внезапната ти загриженост за издръжката на Майкъл. Прием кафе и хапваме по някоя поничка като

стари приятели. Нито дума за тая нощ. Съставяш споразумение, подписваме го, стискаме си ръцете, аз се прибирам и чековете започват да пристигат.

Стенли просто нямаше думи, с които да коментира тази абсурдна идея.

— Знаеш ли, Уейд, ти си една дребна, жалка гадина. Готов си на всякаква лъжа, само и само да си спасиш задника. Ако утре спра пред кантората ти, ще ме чакат десет ченгета с белезници. Млъквай, Уейд, само влошаваш положението. Повръща ми се от твоите лъжи.

Как точно можеше да се влоши положението? Но Стенли премълча и погледна пистолета. Беше зареден. Зачуди се колко жертви са успели да видят оръжието, преди да ги убият.

Внезапно мрачният път сред гъстата гора стигна до билото на малко възвишение. Пикапът се разлюля, дърветата оредяха и отпред проблеснаха светлини. Бяха много — очевидно пред тях се простираше някакъв град. Излязоха на асфалтиран път и когато завиха на юг, Стенли видя табела. Намираха се на щатско шосе 374, което свързваше Клантън с по-малкото градче Карауей. Пет минути по-късно завиха по една градска улица и продължиха на зигзаг из южния край на града. Стенли жадно се взираше в познатите гледки — училището отдясно, църквата отляво, неголемия търговски център, чийто собственик някога бе защитавал. Беше отново у дома в Клантън и при тази мисъл го обзе едва ли не възторг. Чувстваше се объркан, но радостен, че все още е жив и здрав.

Другият пикап не ги последва в града.

На една пресечка от „Райт Прайс“ Джим Крануел отби в паркинга пред малък мебелен магазин. Рязко спря и изключи фаровете, след което вдигна пистолета и каза:

— Чуй ме, адвокат Уейд. Не те обвинявам за болестта на Майкъл, а за онова, което се случи с нас. Ти си отрепка и нямаш представа колко страдания ни причини.

Зад тях мина кола и за момент Крануел сниши пистолета. После продължи:

— Можеш да повикаш ченгетата, да ги накараш да ме арестуват и да ме хвърлят в затвора, въпреки че не съм сигурен колко свидетели ще намериш. Можеш да ни докараш неприятности, но моите момчета ще бъдат готови. Един глупав ход и веднага ще съжаляваш.

— Нищо няма да направя. Обещавам. Само ме пусни да си вървя.

— Обещанията ти не струват нищо. А сега тръгвай, Уейд. Прибери се и утре пак отиди в кантората. Потърси още дребни хора, които да прегазиш. Между мен и теб ще има примирие, докато Майкъл умре.

— А после?

Крауел се усмихна и размаха пистолета още по-близо до лицето му.

— Тръгвай, Уейд. Отвори вратата, слез от пикапа и ни остави на мира.

Стенли се поколеба само за миг, изскочи навън и бързо се отдалечи. Зави зад ъгъла, откри тротоара в тъмнината и видя табелата на „Райт Прайс“. Искаше му се да побегне с всички сили, но отзад не долитаха звуци. Огледа се. Крануел бе изчезнал.

Докато се прокрадваше към колата си, Стенли Уейд се замисли каква история да разкаже на жена си. Трябваше да ѝ обясни защо е закъснял за вечеря с цели два часа.

И със сигурност щеше да излъже.

ТИХ ПРИСТАН

Пенсионният дом „Тих пристан“ се намира на няколко километра извън Клантън, близо до главния път на север. Закътан е в сенчеста долина, тъй че да не го виждат от преминаващите коли. Подобни домове близо до шосето представляват сериозна заплаха. Знам го от опит, защото преди време работех в „Райската порта“ недалеч от Виксбърг, когато мистър Албърт Уотсън попадна на магистралата и го блъсна цистерна. Беше на деветдесет и четири, един от любимците ми. Отидох на погребението. Нещата стигнаха до съд, но не знам какво е станало после. Пациентите често се губят. Някои се опитват да избягат, но винаги безуспешно. Всъщност не ги упреквам.

Първият ми поглед към „Тих пристан“ разкрива занемарена тухлена сграда от шейсетте години с плосък покрив и няколко пристройки. Напомня леко разкрасен затвор, където пращат хората тихо да гаснат. Някога наричаха тези места старчески домове, но сега ги повишиха в звание пенсионни домове или селища, центрове за подпомагане и тъй нататък. „Мама е в пенсионно селище“ звучи много по-цивилизовано от „Пратихме я в старчески дом.“ А мама си е все на същото място, просто името изглежда по-приятно на останалите, но не и на нея.

Както и да ги наричаме, всичките са потискащи. Ала те са моя територия и мисия. Всеки път когато видя новото място, ме обзема вълнение от предизвикателството.

Оставям стария очукан фолксваген на пустия паркинг отпред. Слагам си старомодни очила с черни рамки, намествам дебелия възел на вратовръзката си (сако не нося) и слизам от колата. На главния вход, под тенекиения навес на верандата, шестима от бъдещите ми приятели седят на плетени люлеещи се столове и гледат в пространството. Усмиввам се, кимвам и ги поздравявам, но само двама успяват да отговорят. Вътре ме блъска тежката зловонна миризма на дезинфектант, която лъха от коридорите и стените на всички домове. Приближавам се до дежурната — едра млада жена с фалшива

униформа на медицинска сестра. Седи зад гишето в приемната, прелиства куп документи и изглежда твърде заета, за да ме забележи.

— Имам среща с мисис Уилма Дрел в десет — плахо заявявам аз. Тя ме оглежда, не ме харесва и отказва да се усмихне.

— Името ви?

Нейното е Трудиспоред евтината значка, забодена малко над масивната ѝ гръд. Името ѝ е на път да заеме първо място в новия списък на личните ми неприятели.

— Гилбърт Грифин — представям се любезно аз. — Срещата ми е в десет.

— Седнете — казва тя и кимва към редицата пластмасови столове в откритото фоайе.

— Благодаря — отговарям аз и отивам да седна като нервно десетгодишно хлапе.

Оглеждам краката си, обути със стари бели маратонки и черни чорапи. Панталоните ми са от полиестер. Коланът е твърде дълъг за кръста ми. Казано накратко, доста съм невзрачен и се превръщам в лесна плячка.

Трудис продължава делово да преподрежда купища хартия. От време на време телефонът звъни и тя отговаря сравнително любезно. Десет минути след уговорения час мисис Уилма Дрел шумно пристига откъм коридора и се представя. Тя също е с бяла униформа, която включва бели чорапи и обувки с дебели подметки. Здравата тропат, защото Уилма е по-масивна дори от Трудис.

Скачам уплашено и казвам:

— Гилбърт Грифин.

— Уилма Дрел.

Ръкуваме се само защото така трябва. После тя се завърта и тръгва обратно, а триенето на дебелите ѝ подметки се чува надалеч. Следвам я като плахо кученце и докато завиваме зад ъгъла, се обръщам към Трудис, която ми хвърля поглед, изпълнен с върховно презрение. В този момент името ѝ наистина заема първо място в списъка ми.

Изобщо не се съмнявам, че Уилма ще стане номер две с възможност за изкачване в класацията.

Влизаме в тесен кабинет с бетонни стени, боядисани в канцеларско сиво. Вътре има евтино метално бюро и невзрачен дървен шкаф, осеян със снимки на бузестите ѝ деца и измъчения ѝ съпруг. Тя

се настанява на шефското кресло зад бюрото, сякаш е изпълнителен директор на това вълнуващо и процъфтяващо заведение. Аз сядам на паянтов стол, който е поне с трийсет сантиметра по-нисък от креслото й. Гледам я отдолу, а тя ме наблюдава отгоре.

— Кандидатирали сте се за работа — казва Уилма и вдига молбата, която пратих по пощата преди седмица.

— Да.

Иначе защо да съм тук?

— Като болногледач. Виждам, че имате опит от други пенсионни домове.

— Да, така е.

В молбата съм посочил три подобни места. И трите напуснах мирно и тихо. Работил съм в още десетина, но в никакъв случай не бих ги споменал. Проверката на препоръките ми ще мине гладко, ако изобщо има такава. Обикновено всичко свършва с едно-две отегчителни обаждания по телефона. В старческите домове не се боят, че може да наемат крадци, педофили или хора като мен със сложно минало.

— Трябва ни болногледач за нощната смяна от девет вечерта до седем сутринта, четири пъти седмично. Ще имате задачата да наблюдавате коридорите, да наглеждате пациентите и да полагате най-обща грижи за тях.

— Това ми е работата — казвам аз.

А също да ги водя до тоалетната, да бърша пода, ако са се изпуснали, да ги къпя и преобличам, да им чета, да слушам спомени, да пиша писма, да купувам поздравителни картички, да контактувам с близките им, да отсъждам кой е прав в споровете, да слагам и да почиствам подлогите. Позната история.

— Обичате ли да работите с хора? — пита тя.

Все същият глупав въпрос. Сякаш всички хора са еднакви. Обикновено пациентите са чудесни. Виж, другите служители често попадат в списъка ми.

— О, да — отговарям аз.

— А възрастта ви...

— Трийсет и четири.

Толкова ли не може да смята? Рождената ми дата стои на третия ред в молбата. Всъщност тя се интересува защо младеж на трийсет и

четири години е избрал тъй унижителна професия. Но никога не им стиска да попитат направо.

— Плащаме по шест долара на час.

Пишеше го в обявата. Тя го изрича така, все едно ми прави подарък. В момента минималното възнаграждение е пет долара и петнайсет цента. Собствениците на „Тих пристан“ се крият зад безсмисленото название „Ейч Ви Кю Ейч Груп“ — пословично некоректна компания със седалище във Флорида. Тя притежава около трийсет старчески дома в десетина щата и има богат актив от злоупотреби, съдебни дела, лошо обслужване, трудовоправни нарушения и данъчни проблеми, но въпреки всичко успява да трупа солидна печалба.

— Много добре — казвам аз.

И наистина не е зле. В повечето старчески домове карат служителите да изнасят подлоги срещу минимална работна заплата. Но аз не съм дошъл за парите — във всеки случай не и заради скромната заплата, предлагана от „Ейч Ви Кю Ейч“.

Тя все още чете молбата.

— Имате гимназиална диплома. Не сте ли учили в колеж?

— Нямах тази възможност.

— Жалко. — Тя траква със зъби и съчувствено поклаща глава. После самодоволно добавя: — Аз завърших общински колеж.

С тези думи мисис Уилма Дрел категорично заема второ място в списъка. Сигурно ще отиде и по-нагоре. Завършил съм тригодишен колеж, после учих и в университета, но тъй като се очаква да бъда тъпак, никога не им го казвам. Би усложнило нещата.

— Досието ви е чисто — хвали ме лицемерно тя.

— Нямам дори глоба за превишена скорост — отвръщам аз.

Ако знаеше само... Не съм осъждан, но на няколко пъти ми се размина на косъм.

— Нямате съдебни дела или фалити — замислено продължава тя.

Всичко е написано черно на бяло.

— Никога не съм бил съден — уточнявам аз.

Бях замесен в няколко дела, но името ми не фигурира никъде.

— Откога живеете в Клантън? — пита тя. Старае се да разтегли разговора поне до седем минути.

И двамата знаем, че ще получа мястото, защото обявата стои вече два месеца.

— От около две седмици. Пристигнах от Тюпълоу.

— И какво ви доведе в Клантън?

Чудесно място е Югът. Хората без колебание задават лични въпроси. Всъщност отговорът не я интересува, но е любопитна защо човек като мен се преселва в нов град да търси работа за шест долара на час.

— Нещастна любовна връзка в Тюпълоу — лъжа аз. Искан да започна на ново място.

Подобно извинение винаги върши работа.

— Съжалявам — казва изкуствено тя и оставя молбата ми на бюрото. — Кога можете да започнете, мистър Грифин?

— Наричайте ме просто Гил — уточнявам аз. — Кога ви трябва?

— Какво ще кажете за утре?

— Чудесно.

Обикновено искат да започна веднага, тъй че летящият старт не ме изненадва. През следващите трийсет минути попълвам документи при Труди. Тя самодоволно върши стандартната канцеларска работа и се старее да демонстрира, че нейната позиция е далеч по-висока от моята. Когато си тръгвам с колата, хвърлям поглед към печалните прозорци на „Тих пристан“ и както винаги се питам колко време ще работя тук. Средното ми постижение е около четири месеца.

* * *

Временният ми дом в Клантън е двустаен апартамент в някогашен приют, превърнат в занемарена жилищна сграда. Намира се на една пресечка от градския площад. Обявата го представяше като обзаведен, но при първоначалното посещение видях само бракувано войнишко легло в спалнята, канапе с розова винилова тапицерия в хола, а до него два стола и кръгла масичка с размерите на голяма пица. Освен това има миниатюрна печка, която не работи, и хладилник, готов всеки миг да сдаде багажа. За целия този разкош обещах на собственичката мис Руби по двайсет долара в брой всяка седмица.

Както и да е. Виждал съм и по-лоши места, макар и рядко.

— Никакви купони — ухили се мис Руби, докато сключвахме сделката.

Тя определено е ходила по доста купони. Възрастта ѝ е някъде между петдесет и осемдесет. Лицето ѝ изглежда съсипано не толкова от годините, колкото от бурен живот и невъобразим брой изпушени цигари, но тя прикрива пораженията с дебел слой фон дьо тен, руж, спирала, очна линия, червило и солидно количество парфюм. В съчетание с тютюневия дим той ми напомня миризмата на засъхнала урина, често срещана в старческите домове.

Да не говорим за бърбъна. Броени секунди след като си стиснахме ръцете, мис Руби предложи:

— Какво ще кажеш да ударим по едно малко?

Бяхме в нейния апартамент на първия етаж и преди да отговоря, тя вече се отправяше към минибара. Извади бутилка „Джим Бийм“, наля няколко пръста в две големи чаши, добави сода и се чукнахме за на здраве.

— Уиски със сода на закуска. Най-добрият начин да започнеш деня — каза тя и отпи яка глътка.

Беше девет сутринта.

Когато излязохме на предната веранда, тя запали „Марлборо“. Живееше сама и скоро разбрах, че е много самотна. Просто искаше да си поговори с някого. Аз рядко пия алкохол и дори не докосвам бърбън. Затова след няколко малки глътки езикът ми изтръпна. Не личеше алкохолът да ѝ е повлиял, докато бърбеше непрестанно за разни хора от Клантън, с които никога нямаше да се срещна. След половин час тя раздрънка леда в празната чаша и попита:

— Още малко „Джими“?

Любезно отказах и побързах да си тръгна.

Из дома ме развежда сестра Нанси, приятна възрастна жена, която работи тук от трийсет години. Вървим от врата на врата из северното крило и спираме да поздравим старците във всяка стая. На повечето места са по двама. Виждал съм и преди тези лица: грейналите от радост да срещнат нов човек, печалните, които не дават пет пари за нищо, огорчените, които просто се мъчат да изтърпят

поредния самотен ден, и безизразните, сякаш вече напуснали тоя свят. Същите са лицата и в южното крило. В задното крило нещата са по-различни. Отделено е с метална врата и за да влезем, сестра Нанси набира четирицифрен код на таблото върху стената.

— Тук са най-тежките случаи — тихо казва тя. — Няколко с алцхаймер и няколко побъркани. Тъжна работа.

Има десет стаи с по един пациент във всяка. Запознавам се с десетимата без произшествия. После сестра Нанси ми показва кухнята, малкото аптечно помещение и трапезарията, където се хранят и общуват. В общи линии „Тих пристан“ е типичен старчески дом сравнително чист и добре организиран. Пациентите изглеждат щастливи, поне доколкото може да се очаква.

По-късно ще погледна в съдебните архиви дали домът някога е бил съден за злоупотреби или немарливост. Ще проверя и в агенцията в Джаксън дали има подадени жалби. Както обикновено, трябва да проуча много неща.

Връщаме се в приемната и сестра Нанси започва да обяснява правилата за посещения, когато ме стряска звукът на някакъв клаксон.

— Внимавай — казва тя и се отдръпва към бюрото.

Откъм северното крило с впечатляваща бързина се задава инвалидна количка. Седналият в нея старец е по пижама и ни маха с едната ръка да му направим път. С другата стиска гумения клаксон, монтиран точно над дясното колело. Бута го някакъв смахнат тип, който изглежда на не повече от шейсет години, с провиснало под тениската шкембе и мръсни бели чорапи. Не носи обувки.

— Тихо, Уолтър! — подвиква сестра Нанси, докато двамата прелитат край нас, без да ни обърнат внимание.

Отдалечават се към южното крило и аз виждам как другите пациенти бързат да се укриват по стаите си.

— Уолтър много обича количката си — обяснява сестра Нанси.

— А кой го бута?

— Дони Рей. На ден сигурно изминават поне петнайсет километра по коридорите. Миналата седмица блъснаха горката Пърл Дънаван и едва не й счупиха крака. Уолтър каза, че забравил да натисне клаксона. Още преговаряме с близките й. Разрази се голям скандал, но Пърл страшно се радва, че е станала център на внимание.

Отново чувам клаксона и ги виждам как се задават откъм южното крило. Профучават съвсем наблизко. Уолтър е на осемдесет и пет плюс-минус една година (с моя опит обикновено познавам с точност до три години, но мис Руби не влиза в сметката) и се забавлява невероятно. Привел е глава и присвива очи, сякаш лети с над сто километра в час. Дони Рей е все така безумно ококорен, потта капе от веждите му и очертава тъмни кръгове под мишниците му. И двамата не ни забелязват.

— Не можете ли да ги овладеете? — питам аз.

— Опитавме, но внукът на Уолтър е адвокат и вдигна врява. Заплаши да ни даде под съд. Веднъж Дони Рей го прекатури, без да му нанесе сериозни контузии, но май имаше леко сътресение. Естествено, не казахме на близките. И да е претърпял мозъчно увреждане, не личи на пръв поглед.

Приключваме обиколката точно в пет, когато свършва смяната на сестра Нанси. Моята започва след четири часа, но нямам къде да отида. За апартамента не си и помислям, защото мис Руби вече си създаде навика да ме дебне, а щом ме спипа, очаква да пийнем на верандата. Независимо от часа, винаги е готова за едно питие. А аз наистина не обичам бърбън.

Затова се мотая наоколо. Обличам си бялото сако на болногледач и разговарям с хората. Минавам да поздравя мисис Уилма Дрел, която е много заета да ръководи дома. Без да бързам, отивам до кухнята и се представям на двете чернокожи жени, които приготвят мизерната храна. Кухнята не е толкова чиста, колкото би ми се искало, и аз започвам мислено да си водя бележки. В шест часа се задава върволицата за вечеря. Някои могат да ходят без чужда помощ. Тия горди души полагат всячески усилия да покажат на другите старци, че са много по-здрави от тях. Пристигат рано, поздравяват приятелите си, помагат за настаняването на онези, които са в инвалидни колички, и пърхат от маса на маса колкото се може по-бързо. Някои пациенти оставят бастуните и проходилките до вратата, за да не ги видят колегите им. Болногледачите ги съпровождат до масите. Аз също се включвам в задачата и в движение обяснявам кой съм.

В момента „Тих пристан“ има петдесет и двама обитатели. Преброявам трийсет и осем присъстващи на вечерята, след което отец Дон се изправя, за да каже молитвата. Изведнъж всички притихват.

Обясняват ми, че е пенсиониран проповедник и държи да благославя всяка трапеза. Той е на около деветдесет, но гласът му все още е ясен и удивително силен. Говори дълго и преди да е свършил, неколцина започват да тракат с вилици и ножове. Храната се сервира върху пластмасови подноси, каквито използват в началните училища. Тази вечер има печени пилешки гърди — обезкостени — с гарнитура от грах, готово картофено пюре и, разбира се, желе. Днес то е червено. Утре ще бъде жълто или зелено. Поднасят го във всеки старчески дом. Не знам защо. Сякаш цял живот бягаме от желето, но накрая то все пак ни догонва. Отец Дон най-сетне млъква, сяда на мястото си и вечерята започва.

За онези, които са твърде немощни, за да дойдат в трапезарията, както и за непредсказуемите от задното крило храната се разнася с колички. Аз доброволно предлагам да изпълня тази задача. Двама-трима от пациентите вече са пътници.

Тази вечер забавлението е осигурено от група малки скаути. Те пристигат точно в седем и раздават украсени кафяви пликосе, пълни с курабийки и сладки. После се събират около пианото и изпяват „Бог да благослови Америка“ и няколко лагерни песни. Осемгодишните хлапета не пеят твърде охотно и се налага ръководителките им да припяват. В седем и половина представлението приключва и старците се разотиват по стаите. Отвеждам един в инвалидна количка и помагам с разчистването. Часовете се нижат. Възложено ми е да се грижа за южното крило — единайсет двойни стаи и една единична.

В девет часа започва разнасянето на хапчетата — най-радостният момент на деня, поне за старците. Всички ние сме се шегували с дядовците и бабите си заради живия им интерес към болести, лечения, прогнози и медикаменти, за готовността им да ги описват на всеки срещнат. Странното желание за задълбаване в подробности се засилва с възрастта и често става източник на подигравки зад гърба, които старите хора така или иначе не могат да чуят. В домовете е още по-зле, защото изтръгнати от семействата си, пациентите губят своята публика. Затова използват всяка възможност да опишат болестите си, щом наблизко се появи някой служител. А когато той се задава с поднос лекарства, вълнението става неопишуемо. Неколцина се преструват на недоверчиви и плахи, но скоро също преглъщат хапчетата си с чаша вода. Всички получават едно и също приспивателно, което аз самият

съм вземал, без да усетя ефекта му. Даваме им и други лекарства, защото никой не би се задоволил с една–единствена доза. Повечето медикаменти са истински, но при вечерните ритуали често се употребява плацебо.

След хапчетата става по-тихо — старците се приготвят за лягане. Осветлението изгасва в десет. Както очаквах, южното крило е изцяло на мое разположение. Има още един дежурен в северното и двама в задното крило, при „печалните“. Късно след полунощ, когато пациентите и другите болногледачи спят, оставам съвсем сам и се промъквам в приемната. Започвам да проучвам записки, дневници, картони, ключове, тоест всичко, което мога да намеря. Охраната на тия места винаги е смехотворна. Никога не застъпвам дежурство без джобен фотоапарат, с който документирам мръсни тоалетни, незаключени помещения с лекарства, изцапани чаршафи, подправени регистри, продукти с изтекъл срок, занемарени пациенти и тъй нататък. Списъкът е дълъг и тъжен, а аз дебна непрекъснато.

Съдът на окръг Форд се издига сред красива и добре поддържана морава на централния площад в Клантън. Около сградата има фонтани, стари дъбове, пейки, военен паметник и две беседки. Застанал до едната от тях, аз сякаш чувам парада на Четвърти юли и бурните предизборни речи. Самотен бронзов войник на Конфедерацията стои върху гранитен пиедестал и гледа на север. Търси врага, стиска пушката и ни напомня за една славна, но загубена кауза.

Откривам поземлените регистри в гражданското деловодство, както е във всички други окръжни съдилища в щата. За подобни случаи нося тъмносиньо сако, вратовръзка, елегантен бежов панталон и официални обувки. Облечен така, спокойно мога да мина за поредния адвокат от чужд град, дошъл да провери нечия собственост. Такива идват и си отиват през цялото време. Няма изискване за регистрация. Не разговарям с никого, ако не ме заговорят. Регистрите са обществено достояние, а чиновниците са твърде отегчени, за да обръщат внимание кой от какво се интересува. Първото ми посещение има за цел да се запозная с архива и системата, да открия кое къде се намира. Нотариални актове, разрешения, преотстъпени терени, легализирани завещания и всевъзможни регистри, които ще ми се наложи да използвам в близко бъдеще. Данъчният отдел е по-нататък по коридора. Съдебното деловодство се намира на първия етаж. След

два часа вече съм опознал мястото, без да разговарям с когото и да било. Аз съм просто поредният адвокат пришълец, който си върши работата.

* * *

На всяко ново място първото ми предизвикателство е да открия човек, който е там от години и охотно споделя клюките. Обикновено работи в кухнята, най-често е чернокож и от женски пол. Така че, ако наистина има такава готвачка в дома, знам как да се добера до клюките. Complimentите не помагат, защото тези жени надуват лицемерието от километри. Не можеш да хвалиш храната, защото е помия и те го знаят. Вината не е тяхна. Дават им продуктите и указания как да готвят. Отначало просто наминавам всеки ден, поздравявам ги, питам как са и тъй нататък. Фактът, че един от колегите, при това бял, се държи приятелски и посещава тяхната територия, им се струва необичаен. След три дни любезности шейсетгодишната Розел започва да флиртува с мен и аз ѝ отвърщам със същото. Казвам ѝ, че живея сам, не умея да готвя и се нуждая от някоя допълнителна калория. Не след дълго Розел ми пържи яйца, когато идва на работа в седем сутринта, и заедно пием сутрешното си кафе. В усилията да избягвам мис Руби идвам на работа часове преди началото на работното време и приемам всяка възможност за извънредно дежурство. Като новак получавам гадната нощна смяна от петък до понеделник, но не възразявам.

С Розел сме единомдушни, че нашата шефка, мисис Уилма Дрел, е празноглава, мързелива гадина, която трябва да бъде сменена. Но това едва ли ще стане, защото няма надежда някой по-свестен човек да поиска мястото ѝ. Розел е видяла толкова много шефове, че не ги помни всичките. Сестра Нанси получава добра оценка. Труди от приемната — не. Още преди края на първата седмица двамата сме атестирали другите служители.

Веселбата започва, когато стигаме до пациентите. Казвам на Розел:

— Знаеш ли, всяка вечер трябва да давам на Лайл Спърлок малко селитра в бучка захар. Каква е тая работа, Розел?

— Господ да ни е на помощ — отвърща тя с широка усмивка, разкриваща огромните ѝ зъби. Театрално вдига ръце и върти очи, сякаш съм се натъкнал на най-зловещата клюка. — Ти си едно много любопитно бяло момче.

Но виждам, че съм улучил болно място и много ѝ се иска да изкара наяве мръсните ризи.

— Не знаех, че още използват селитра — казвам аз.

Тя бавно разопакова голям пакет замразени гофрети.

— Виж, Гил, тоя човек търчеше подир всяка фуста, която му се мяркаше пред очите. Преди няколко години го спипаха в леглото с една сестра.

— Лайл?

— Бог да ни е на помощ, синко. По-мръсно старче от него няма на тоя свят. Пуска ръка на всяка жена, колкото и да е стара. Опипвал е сестри, пациентки, болногледачки, дами от църковните дружества, които идват да пеят коледни песни. В дните за свиждане го държаха под ключ, иначе погваше дъщерите и внучките. Веднъж дойде и тук да си пробва късмета. Грабнах касапския нож и го размахих. От тогава си нямам проблеми.

— Но той е на осемдесет и четири.

— Напоследък намали темпото. Диабетът го мъчи. Отрязана му единия крак. Но ръцете му са наред и е готов да посяга на жените. Не на мен, пак казвам, но сестрите стоят далеч от него.

Мисълта как старият Лайл вкарва някоя сестра в леглото беше прекалено забавна, за да я отмина.

— Ама наистина ли са го хващали със сестра?

— Наистина. Не беше много млада, но той пак имаше трийсет години преднина.

— Кой ги хвана?

— Познаваш ли Анди?

— Разбира се.

Тя се озърна, преди да ми каже нещо, което от години се бе превърнало в легенда.

— По онова време, преди да го преместят в задното крило, Анди работеше в северното. Знаеш ли онзи склад в дъното?

— Естествено.

Не го знаех, но исках да чуя историята.

— Е, там имаше легло. Лайл и сестрата не бяха първите, които го ползваха.

— Не думай!

— Така си беше. Нямах представа какво се вършеше там, особено докато Лайл Спърлок още държеше фронта.

— Значи Анди ги спипа в склада?

— Аха. Изхвърлиха сестрата с гръм и трясък. Заплашиха да изпратят Лайл в друг дом, но близките му се намесиха и ги разубедиха. Голяма каша.

— И почнаха да му дават селитра?

— Крайно време беше.

Тя подреждаше гофретите върху тава, за да ги пъкне във фурната. После пак хвърли поглед наоколо. Явно се чувстваше виновна, но никой не ни наблюдаваше. Другата готвачка, Делорес, се бореше с кафе-машината и беше твърде далеч, за да ни чуе.

— Сещаш ли се за мистър Люк Малоун от четиринайсета стая?

— Да, той е в моето крило.

Мистър Малоун беше на осемдесет и девет, прикован на легло, буквално сляп и глух. Всеки ден гледаше с часове малкия телевизор, закрепен за тавана.

— Е, той и жена му делеяха стаята открай време. Тя умря от рак миналата година. Преди десетина години мисис Малоун и старият Спърлок се заиграха един с друг.

— Имали са връзка?

Розел искаше да ми разкаже всичко, но трябваше да я подканвам.

— Не знам как ще го наречеш, но добре си прекарваха. Тогава Спърлок още се държеше на крака и преливаше от енергия. Откарваха мистър Малоун в трапезарията да играе бинго, а Спърлок влизаше в стаята, подпираше вратата със стол и скачаше в леглото с мисис Малоун.

— Хванаха ли ги?

— Няколко пъти, но не мистър Малоун. Той не би ги видял, дори ако беше в стаята. Пък и никой не му каза. Горкият човек.

— Ужасно.

— Такъв си е Спърлок.

После тя ме изпъди, защото трябваше да приготви закуската.

След две вечери давам на Лайл Спърлок плацебо вместо приспивателно. Един час по-късно се връщам в стаята, проверявам дали съквартирантът му спи и му давам два броя на „Плейбой“. В „Тих пристан“ няма изрична забрана против подобни издания, но мисис Уилма Дрел и другите велики сили са поели инициативата да премахнат всички пороци. Алкохол няма. Разрешават се карти и бинго, но без залагане. Малцината оцелели пушачи трябва да излизат навън. А идеята за порнография е просто немислима.

— Крий ги от всички — прошепвам аз на Лайл, който сграбчва списанията, както прегладнял бежанец посяга към парче хляб.

— Благодаря — развълнувано отвърща той.

Включвам лампата до леглото му, потупвам го по рамото и казвам:

— Забавлявай се.

Давай, старче. Лайл Спърлок е моят най-нов почитател.

Досието ми за него постепенно набъбва. Той е в „Тих пристан“ от единайсет години. След смъртта на третата му жена неговите близки явно решили, че не могат да се грижат за него, и го изпратили в „пенсионния дом“. Според дневника за свижданията го бяха забравили почти напълно. През последните шест месеца на два пъти бе идвала дъщеря му от Джаксън. Тя е омъжена за доста богат строител на търговски центрове. Мистър Спърлок има син във Форт Уърт, който се занимава с железопътни превози и никога не посещава баща си. Не пише и не му праща картички според пощенския регистър. Почти през целия си живот мистър Спърлок бе ръководил малка фирма за електрическо оборудване в Клантън, но без да натрупа сериозно богатство. Третата му жена обаче — и тя с два предишни брака зад гърба си — получила около две хиляди и шестстотин декара в Тенеси, когато баща ѝ починал на деветдесет и осем годишна възраст. Завещанието ѝ било легализирано в окръг Полк преди десет години и след приключване на формалностите мистър Лайл Спърлок наследил земята. Има голяма вероятност двете му деца да не знаят нищо по въпроса.

Намирам тези златни зрънца след дълги и упорити проучвания на окръжните поземлени регистри. Много от издирванията ми не

стигат доникъде, но когато открия подобна тайна, нещата стават вълнуващи.

Тази вечер съм свободен и мис Руби настоява да отидем да хапнем по един чийзбургер. Колата ѝ е безкрайно дълъг яркочервен кадилак от 1972 г. с предостатъчно място за осем пътници. Докато карам, тя говори и пие бърбън, а в другата ръка държи запалена цигара, повесена през прозореца. След като толкова време съм се свивал в скромния фолксваген, имам чувството, че карам автобус. Колата едва се побира в алеята на „Соник Драйв-Ин“ — модерен вариант на някогашната класическа верига, построен за много по-малки автомобили. Криво-ляво успявам да наместя кадилака и си поръчваме чийзбургери, пържени картофи и кока-кола. Тя настоява да хапнем на място, а аз нямам нищо против, щом така ѝ харесва.

След няколко сутрешни и следобедни разговора на по чашка вече знам, че няма деца. През годините няколко съпрузи са я зарязвали. Все още не е споменала за брат, сестра, братовчеди или племенници. Струва ми се невероятно самотна.

А според кухненските откровения на Розел допреди двайсетина години мис Руби е държала последния оцелял публичен дом в окръг Форд. Розел бе потресена, когато ѝ казах къде живея, сякаш къщата гъмжеше от зли духове.

— Не е добро място за бяло момче — каза Розел, която ходи на църква поне четири пъти седмично. — По-добре изчезвай от там — предупреди ме тя. — Сатаната се крие в стените.

Не вярвам да е сатаната, но три часа след вечеря тъкмо заспивам, и таванът започва да се тресе. Раздават се звуци — целенасочени, равномерни и сякаш скоро ще достигнат кулминацията. Чувам и тракане като от рамката на евтино метално легло, което се тътри по пода. Следва мощна въздишка на героичен завоевател и после тишина. Епичният подвиг е свършил.

Час по-късно тракането се възобновява и леглото отново подскача по пода. Този път героят е или по-едър, или по-груб, защото вдига много повече шум. Жената, която и да е тя, също извисява глас. Епизодът е дълъг и впечатляващ; с любопитство и нарастваща възбуда слушам как двамата забравят за всички задръжки и се хвърлят в схватката, без да им пука кой ще ги чуе. Към края направо крещят и аз

едва се въздържам да не ръкопляскам. После стихват и пак ме наляга дрямка.

Около час по-късно работещото момиче подхваща третия сеанс за вечерта.

Това е първият ми петък в апартамента. Заради натрупаните извънредни дежурства мисис Уилма Дрел ме е освободила тази вечер. Повече няма да допусна подобна грешка. С нетърпение чакам да кажа на Розел, че мис Руби не се е оттеглила от ролята на мадам, че нейният стар приют все още се използва за други цели, а сатаната е жив и здрав.

В късната съботна сутрин отивам до едно кафене на площада, за да купя сандвичи с кайма. Връщам се с тях при мис Руби. Тя ми отваря по пенъор, с разрошена коса и подпухнали, зачервени очи. Сядаме на кухненската маса. Тя слага да се вари още кафе — някаква евтина смес, която купува по пощата, — а аз упорито отказвам да пия бърбън.

— Снощи беше доста шумно — подхвърлям аз.

— Наистина ли? — отвръща тя и отхапва от сандвича.

— Кой живее в апартамента над мен?

— Празен е.

— Не и снощи. Някакви хора правеха секс и вдигаха много шум.

— А, това е била Тами. Едно от моите момичета.

— Колко момичета имаш?

— Няколко. Едно време бяха много.

— Чух, че мястото е бивш публичен дом.

— О, да — казва тя с горда усмивка. — Преди петнайсет-двайсет години разполагах с дванайсет момичета. Грижехме се за всички големци в Клантън — политиците, шерифа, bankerите и адвокатите. Пусках ги да играят покер на четвъртия етаж. Момичетата работеха в другите стаи. Хубави години бяха.

Тя гледа с усмивка стената и мислено се пренася в доброто старо време.

— Колко често работи Тами?

— Всеки петък, понякога и в събота. Мъжът ѝ е шофьор на камион. През почивните дни го няма, а тя се нуждае от допълнителен доход.

— Кой са клиентите?

— Има си няколко постоянни. Подбира ги внимателно. Интересува ли те?

— Не. Просто съм любопитен. Да очаквам ли същия шум всеки петък и събота?

— Най-вероятно.

— Не ми спомена за това, когато наех квартирата.

— Не си ме попитал. Я стига, Гил, всъщност нямаш нищо против. Ако искаш, ще кажа някоя дума на Тами. Колко му е да отскочиш до горе? Или пък тя да слезе при теб.

— Каква е тарифата ѝ?

— По споразумение. Мога да те уредя.

— Ще си помисля.

След трийсет дни ме викат в кабинета на мисис Дрел за атестация. Шефовете на големите компании възприемат подобна кадрова политика, която отговаря на техните ръководства и наръчници. Тя поражда у тях чувството, че изпълняват великолепно задълженията си. „Ейч Ви Кю Ейч“ иска всеки нов служител да бъде атестиран на интервали от трийсет, шейсет и деветдесет дни, а после по веднъж на всеки шест месеца. По документи повечето старчески домове имат такава практика, но рядко си правят труда да я провеждат наистина.

Дрънкаме си обичайните глупости — как се справям, какво мисля за работата, погаждам ли се с останалите служители. Засега нямам оплаквания. Мисис Дрел ме хвали за готовността да поемам извънредни дежурства. Трябва да призная, че не е толкова лоша, колкото ми се стори в началото. И друг път съм грешил, но рядко. Тя все още е в списъка ми, но вече е на трето място.

— Изглежда, че пациентите ви харесват — казва тя.

— Много са мили.

— Защо толкова често разговаряте с готвачките в кухнята?

— Нарушавам ли правилата?

— Не, просто е малко необичайно.

— Ако ви притеснява, с удоволствие ще престана.

Всъщност нямам подобно намерение, каквото и да каже мисис Дрел.

— О, не. Намерихме под дюшека на мистър Спърлок няколко броя на „Плейбой“. Случайно да знаете откъде са дошли?

— Попитахте ли самия него?

— Да, но мълчи.

Браво, Лайл!

— Нямам представа откъде са се взели. Забранено ли е?

— Не гледаме с добро око на такива мръсотии. Сигурен ли сте, че нямате нищо общо?

— След като мистър Спърлок, който е на осемдесет и четири и плаща пълния наем, иска да разглежда „Плейбой“, би трябвало да му се разреши. Какво лошо има?

— Не познавате мистър Спърлок. Мъчим се да го предпазваме от възбуда. Иначе... става много буен.

— Но той е на осемдесет и четири.

— Откъде знаете, че плаща пълен наем?

— Така ми каза.

Тя прелиства досието ми, сякаш вътре има кой знае какво. След малко го затваря с думите:

— Дотук добре, Гил. Доволни сме от представянето ви. Можете да си вървите.

Отивам право в кухнята и разказвам на Розел за последните събития при мис Руби.

След шест седмици в Клантън проучванията ми приключват. Прерових всички обществени архиви и изчетох стотици стари броеве на „Форд Каунти Таймс“, които също се пазят в сградата на съда. Срещу „Тих пристан“ не се водят съдебни дела. А агенцията в Джаксън е регистрирала само две дребни оплаквания, уредени впоследствие по административен път.

Само двама от обитателите на „Тих пристан“ имат някакво значимо имущество. Мистър Джеси Планкмор притежава хиляда и двеста декара борови гори близо до Пиджън Айланд в североизточната част на окръг Форд. Но той не го знае. От години е загубил връзка със света и всеки момент ще го напусне окончателно. Съпругата му е починала преди единайсет години и нейното завещание е било легализирано от местен адвокат. Изчетох го два пъти. Цялото

имущество е завещано на мистър Планкмор, а след смъртта му — на четирите им деца. Логично е да се предположи, че и той е подготвил идентично завещание, чийто оригинал е заключен в сейфа на адвоката му.

Другият едър собственик е моят приятел Лайл Спърлок. Със своите две хиляди и шестстотин декара неипотекирана земя той е най-светлата ми перспектива от години. Без него вече щях да обмислям стратегия за оттегляне.

Останалата част от проучването е интересна и дава материал за клюки, но не е особено ценна. Мис Руби е на шейсет и осем години, има три официални развода, като последният е преди дващсет и две години. Няма нито деца, нито полицейско досие, а сградата ѝ е оценена от данъчните на петдесет и две хиляди долара. Дващсет години по-рано, когато действала като процъфтяващ публичен дом, стойността ѝ е била двойно по-висока. Според една стара публикация във „Форд Каунти Таймс“ преди осемнайсет години полицията нахлула в дома и арестувала две момичета и техните клиенти. Единият работел в законодателните органи на щата, но в друг окръг. Според останалите статии опозореният законодател подал оставка и се самоубил. Моралното мнозинство вдигнало шум и принудило мис Руби да излезе от бизнеса.

Единственото ѝ друго имущество, представляващо някакъв интерес за властите, е нейният кадилак модел 1972 г. Миналата година е платила за него дващсет и девет долара данък.

Точно размишлявам за кадилака, когато ѝ позволявам да ме спипа на връщане от работа към осем сутринта.

— Добро утро, Гил — хрипти тя с цигарен глас. — Какво ще кажеш за малко „Джими“?

Застанала е на тясната предна веранда, облечена с чудовищна комбинация от розова пижама, бледолилав халат, червени джапанки и широкопола черна шапка, която в дъжд би свършила по-добра работа от чадър. С други думи, изглежда както обикновено.

Поглеждам часовника си, усмихвам се и отговарям:

— Става.

Тя изчезва вътре и дотичва обратно, носейки две големи чаши „Джим Бийм“ със сода. Между лепкавите ѝ червени устни стърчи цигара, която бързо подскача нагоре-надолу, докато тя говори.

— Как мина нощта в старческия дом, Гил?

— Както винаги. Ти добре ли спа?

— Не съм мигнала цяла нощ.

— Съжалявам.

Не е мигнала, защото спи по цял ден — навик от предишния ѝ живот. Обикновено се бори с уискито докъм десет сутринта, после си ляга и се събужда чак по тъмно.

Говорим си за едно–друго и научавам нови клюки за хора, с които никога няма да се срещна. Въртя чашата в ръка, но не смее да я оставя пълна. Мис Руби вече на няколко пъти се усъмни в мъжествеността ми, когато се опитвах да бия отбой, без да отдам дължимото на бърбъна.

— Слушай, мис Руби, познаваш ли мъж на име Лайл Спърлок?
— питам аз, след като за момент настава затишие.

Трябва ѝ доста време, за да си спомни всички мъже, които е познавала, но Лайл явно не е от тях.

— Боя се, че не, скъпи. Защо?

— Той е един от моите пациенти, всъщност ми е любимец и си мислех довечера да го заведа на кино.

— Колко мило от твоя страна.

— Свободен съм, а в автокиното има двойна прожекция.

Тя едва не опръсква с уиски целия двор и се кикоти до задъхване. Накрая си поема въздух и казва:

— Ще водиш старец на мръсни филми?

— Ами да. Защо не?

— Забавно е.

Тя все още е силно развеселена и демонстрира едрите си жълтеникави зъби. Една глътка „Джими“, едно смукване от цигарата и постепенно се овладява.

Според архивите на в. „Форд Каунти Таймс“ през 1980 г. в автокино „Дейзи“ била прожектирана екранната версия на „Дълбоко гърло“ и в града настанала истинска революция. Последвали протести, манифестации, общински наредби, безброй проповеди и речи на политици, а когато суматохата стихнала и нещата се поуспокоили, киното продължило да работи. Прожектирало мръсни филми, закриляно от едно тълкуване на Първата поправка от федералния съд. Като компромис обаче собственикът се съгласил да пуска

нецензурните ленти само в сряда вечер, когато набожните граждани отивали на църква. В останалите дни преобладавали хлапашки филми на ужасите, но той обещал да намери колкото се може повече продукции на „Уолт Дисни“. Това не помогнало. Християните продължават да го бойкотираат до ден-днешен и автокино „Дейзи“ се е превърнало в позор за цялата община.

— Дали ще ми дадеш назаем колата си? — питам виновно аз.

— Защо?

— Ами... — Кимвам към моя фолксваген, паркиран до тротоара.
— Доста е мъничък.

— Защо не си купиш нещо по-голямо?

Може и да е малък, но струва повече от нейния танк.

— Имам такива планове. Ако ми откажеш, ще те разбере. То и без това може да няма места. Просто ми хрумна.

— Нека си помисля. — Тя разклаща леда в чашата и казва: — Май ще си сипя още една капка. Ти?

— Не, благодаря.

Езикът ми гори и изведнъж се чувствам грохнал. Отивам да си легна. Тя също. След дълъг сън се срещаме на верандата по здрач и тя продължава:

— Ще си наля малко „Джими“. А ти?

— Не, благодаря. Нали ще карам.

Тя си забърква едно питие и потегляме. Не съм я канил изрично на ергенската ми вечер с Лайл, но след като осъзнах, че кадилакът няма да потегли без нея, си помислих: какво пък толкова? Лайл Спърлок няма да възрази. Докато колата се носи през града като нефтен танкер, тя казва, че се надява филмите да не са прекалено груби. При това усърдно пърха с мигли и аз оставам с чувството, че мис Руби би понесла и най-голямата мръсотия, която може да ѝ предложи кино „Дейзи“.

Открехвам леко прозореца с надеждата свежиет въздух поне малко да разреши изпаренията, лъхаци от мис Руби. За излизането е решила да се облее с допълнителна доза разнообразни парфюми. Запалва цигара, но не сваля стъклото от своята страна. За секунда ме хваща страх, че огънчето ще възпламени уханните пари и двамата ще изгорим живи. Но моментът отминава.

Докато пътуваме към „Тих пристан“, забавлявам мис Руби с всички кухненски клюки, които знам за мистър Лайл Спърлок и палавите му очи и ръце. Тя твърди, че преди години е чула слуха за стар джентълмен, хванат в леглото с медицинска сестра. Изглежда искрено развълнувана от предстоящата среща с подобна забележителна личност. След още една глътка „Джими“ мис Руби заявява, че може би Спърлок е бил неин клиент от доброто старо време.

Късната смяна се ръководи от сестра Ейнджъл — строга и благочестива жена, която за момента заема второ място в черния ми списък. Не е изключено съвсем скоро да уредя уволнението ѝ. Тя веднага ме информира, че не одобрява плановете ми да заведа Лайл на кино. (Не съм казал на никого, освен на Лайл и на Руби какви точно филми ще гледаме.) Отговарям, че няма значение дали одобрява, защото пчелата майка Уилма Дрел вече е дала съгласието си. Между другото това се случи едва след като мистър Спърлок и дъщеря му (по телефона) вдигнаха толкова шум, че тя най-накрая отстъпи.

— Има го черно на бяло — добавям аз. — Провери в книгата. Разрешено от У. Дрел.

Тя прелиства документацията, мърмори под носа си и се мръщи, сякаш страда от пристъп на главоболие. След няколко минути двамата с Лайл се измъкваме през главния вход. Той е облякъл най-хубавите си панталони и единственото си сако — стар лъскав тъмносин блейзър — и решително куцука напред. Щом излизаме, го хващам за лакътя и му казвам:

— Слушай, мистър Спърлок, имаме си неочаквана придружителка.

— Коя?

— Викат ѝ мис Руби. Тя ми е хазайка. Взех назаем колата ѝ и нямаше как да не дойде. Съжалявам.

— Няма нищо.

— Много е мила. Ще ти допадне.

— Мислех, че ще гледаме мръсни филми.

— Точно така. Не се тревожи, мис Руби няма нищо против. Тя не е от най-притеснителните, ако разбираш какво имам предвид.

Лайл разбира напълно и очите му греиват. Спираме до предната дясна врата и аз ги запознавам, след което Лайл се качва на необятната

задна седалка. Преди да напуснем паркинга, мис Руби се обръща и пита:

— Лайл, скъпи, искаш ли малко „Джим Бийм“?

Вече е измъкнала плоско шишенце от голямата си червена чанта.

— Май не — казва Лайл.

Отдъхвам си. Едно е да заведе Лайл на порно, но ако го върна пиян, може да си имам неприятности.

Тя се привежда към мен и прошепва:

— Много е сладък.

Потегляме. Очаквам мис Руби да се сети за „Соник“ и след няколко минути тя подхвърля:

— Слушай, Гил, хапва ми се чийзбургер с картопки. Какво ще кажеш да отскочим до „Соник“?

С големи усилия успявам да вмъкна нефтения танкер на едно празно място в „Соник“. Заведението е пълно и забелязвам как другите клиенти, седящи в по-нови и много по-малки автомобили, ни зяпат. Не знам дали са развеселени от яркочервения кадилак, който едва се промъква между колите, или от странната тройка в него. Все ми е едно.

Правил съм го и преди, в други домове. Един от най-големите подаръци, които мога да дам на любимите си приятели, е свободата. Придружавал съм възрастни дами на църква, в голф клубове, на погребения и сватби и, разбира се, по магазините. Водил съм старци на ветерански сбирки, футболни мачове, кръчми, църкви и кафенета. Те се радват като деца на малките екскурзии, тези простички жестове на добрина, които ги извеждат от стаите им. Но за жалост подобни докосвания до външния свят винаги причиняват неприятности. Другите служители, моите високоуважавани колеги, приемат с недоволство факта, че посвещавам допълнително време на пациентите, а останалите старци силно завиждат на щастливците, получили шанса да избягат за няколко часа. Но неприятностите не ме плашат.

Лайл заявява, че е преял — вероятно с гумено пиле и жълто желе. Аз си поръчвам хотдог и сода и скоро отново се носим по улицата. Мис Руби гризе пържени картопки, а някъде отзад Лайл се радва на откритите пространства. Изведнъж той заявява:

— Искам бира.

Завивам към паркинга пред един магазин.

— Каква марка?

— „Шлиц“ — отвърща той без колебание.

Купувам стек от шест бири, подавам ги на Лайл и пак потегляме. Чувам шум от отваряне на капачка и силно преглъщане.

— Искаш ли една, Гил? — пита Лайл.

— Не, благодаря.

Мразя вкуса и миризмата на бирата. Мис Руби си сипва бърбън в безалкохолното и отпива по малко. Сега се усмихва широко — сигурно защото има с кого да пие.

В „Дейзи“ купувам три билета по пет долара (моите спътници не предлагат да си поделим разноските). Влизаме в паркинга и си избираме място на третия ред, далеч от всички други коли. Препроявам общо шест автомобила. Филмът е започнал. Намествам високоговорителя на прозореца и настройвам звука така, че Лайл да чува всички пъшкания. После се отпускам назад. Мис Руби все още дъвче чийзбургера. Лайл се намества точно по средата на задната седалка, за да не му закриваме гледката.

Сюжетът скоро се изяснява. Търговски пътник се опитва да продава прахосмукачки. От хора с такава професия се очаква да бъдат що-годе добре облечени и да изглеждат приятно. Този обаче е мазен от глава до пети, с обици, татуировки, разкопчана копринена риза и сладострастна усмивка, която би подплашила всяка почтена домакиня. Разбира се, във филма няма почтени домакини. Когато гнусният търговец прекрачва прага, влачейки след себе си напълно ненужна прахосмукачка, съпругата го атакува, дрехите падат и тя се впуска в горещо прелюбодеяние. Мъжът ѝ ги спипва на канапето и вместо да пребие нахалника с тръбата на прахосмукачката, решава да се включи във веселбата. Скоро започва същински семеен празник и в хола от всички посоки прииждат голи хора. Става дума за едно от онези порно семейства, в които децата са на възрастта на родителите, но кой ти гледа? Пристигат съседите и се развихря еротична сцена с пози и стилове, каквито малко простосмъртни могат да си представят.

Отпускам се още по-ниско на седалката и едва виждам над волана. Мис Руби дъвче, кикоти се на нещо, без изобщо да се притеснява, а Лайл отваря още една бира — единствения звук, който долита от неговата територия.

Два реда зад нас някакъв селяндур с пикап натиска клаксона при всеки сублимен момент от филма. Ако не го броим, кино „Дейзи“ е

безмълвно като пустиня.

След втората оргия ми доскучава и слизам под претекст, че ще отскоча до тоалетната. Прекосявам паркинга към паянтовата барака, където продават сандвичи и има тоалетна. Над нея, като тромав израстък, стърчи апаратната. По всичко личи, че автокино „Дейзи“ отдавна не е в най-добрата си форма. Купувам кутия залежали пуканки и без да бързам, се връщам в червения кадилак. По пътя дори не ми хрумва да погледна екрана.

Мис Руби е изчезнала! Секунда след като осъзнавам нейната липса, чувам как се кикоти на задната седалка. Разбира се, лампичката в купето не работи — вероятно от двайсетина години насам. Отзад е тъмно и аз не се обръщам.

— Добре ли сте? — питам със загрижен глас на болногледач.

— И още как — отговаря Лайл.

— Тук има повече място — допълва мис Руби.

След десет минути пак ги оставям и тръгвам на дълга разходка през паркинга. Стигам до най-задния ред, минавам през оградата и се изкачвам по склона до едно старо дърво. Около счупената маса за пикник под него се въргалят бирени кутии — следи от идването на хлапета, твърде малки или бедни, за да си купят билети за филмите. Сядам на паянтовата маса и ясно виждам екрана в далечината. Преброявам общо седем леки коли и два пикапа на паркинга. Мъжът зад кадилака на мис Руби продължава да натиска клаксона в подбрани моменти. Колата ѝ блести от светлината на екрана. Не се клати, доколкото мога да преценя.

Смяната ми започва в девет, а аз никога не закъснявам. Пчелата майка Уилма Дрел е издала писмена заповед мистър Спърлок да се прибере точно в девет. Затова, когато остават трийсет минути, се връщам в колата, прекъсвам случващото се на задната седалка (ако изобщо нещо се случва) и обявявам, че е време да тръгваме.

— Бих предпочела да остана тук — киска се мис Руби.

Думите ѝ звучат леко завалено и това ме изненадва, тъй като обикновено алкохолът не ѝ влияе.

— Добре ли си, мистър Спърлок? — питам аз, докато включвам двигателя.

— И още как.

— Харесаха ли ви филмите?

Двамата избухват в смях и аз осъзнавам, че са пияни. Хилят се по целия път до дома на мис Руби, което е много забавно. Тя ни пожелава лека нощ, а ние се прехвърляме в моя фолксваген. Когато потегляме към „Тих пристан“, питам:

— Позабавлява ли се?

— Беше страхотно. Благодаря ти.

Той държи бутилка бира — третата, доколкото мога да преценя — и очите му са полузатворени.

— Какво правихте отзад?

— Нищо особено.

— Тя е симпатична, нали?

— Да, ама много вони. Парфюмът ѝ е страшно силен. Никога не съм подозирал, че ще попадна на задната седалка с Руби Клемънтс.

— Познаваш ли я?

— Сетих се коя е. Отдавна живея тук, синко, и вече не си спомням много. Но навремето почти всички я знаеха. Един от нейните съпрузи беше братовчед на една от жените ми. Да, май така беше. Доста години минаха от тогава.

Как да не обичаш малките градове?

Следващата ни екскурзия, две седмици по-късно, е до бойното поле от Гражданската война близо до Брайсис Кросроудс, на един час път от Клантън. Както повечето стари южняци, мистър Спърлок твърди, че негови прадеди са се сражавали храбро за Конфедерацията. Той все още има зъб на Севера и много се ядосва, когато стане дума за Реконструкцията („изобщо не се е случвала“) и появилите се в Юга янки („крадливи копелета“).

Един вторник го извеждам рано и под неодобрителния взор на пчелата майка Уилма Дрел потегляме с моя фолксваген. Скоро „Тих пристан“ остава далеч зад нас. Купувам от крайпътно магазинче две големи чаши старо кафе, сандвичи и безалкохолно и отиваме да преповторим битката.

Всъщност не давам пет пари за Гражданската война и не мога да разбера всеобщото увлечение по нея. Ние, южняците, сме претърпели ужасна загуба. Време е да прежалим миналото. Но щом мистър Спърлок иска да посвети последните си дни на мечти за величието на

Конфедерацията и размисли какво би могло да се случи, аз съм готов да му помогна. През миналия месец изчетох десетина книги за войната в градската библиотека, а в квартирата ми има още три.

Понякога той си спомня съвсем ясно подробностите — битки, генерали, придвижване на войските. Друг път всичко му се губи. Аз насочвам разговора към най-новата си любима тема — опазването на бойните полета от Гражданската война. Засипвам го с бомбастични фрази за унищожаването на свещени места, особено във Вирджиния, където Бул Рън, Фредериксбърг и Уинчестър са обезобразени от съвременното строителство. Отначало той се вълнува, после задрямва.

Когато пристигаме на място, оглеждаме няколко паметника и очертаните граници на бойното поле. Старецът е убеден, че дядо му Джошуа Спърлок е бил ранен по време на героичната битка край Брайсис Кросроудс. Сядаме на една дървена ограда и хапваме сандвичи за обяд, а той се взира като омагьосан в далечината, сякаш очаква да чуе оръдеен гръм и конски тропот. Говори за дядо си, който доживял докъм деветдесет и умрял през 1932 или 1934 г. Когато Лайл бил малко момче, той му разказвал как е убивал янки, попадал под обстрел и се сражавал заедно с най-великия южняшки командир, Нейтан Бедфорд Форест.

— Били са заедно при Шайло — заявява Лайл. — Веднъж дядо ме заведе там.

— Искаш ли пак да отидеш? — питам аз.

Той се усмихва широко и става ясно, че копнее отново да види бойното поле.

— Това ще е истинска мечта — казва Лайл с навлажнени очи.

— Мога да го уредя.

— Искам да отида през април, когато са водили битката, за да видя градината с прасковите, Кървавото езеро и Стършеловото гнездо.

— Имаш думата ми. Заминаваме следващия април.

До април остават пет месеца и като знам досегашната си трудова биография, тогава едва ли ще бъда в „Тих пристан“. Но нищо не би ми попречило да навестя стария си приятел Лайл и да го заведе на пътешествие.

На връщане към Клантън той спи почти през целия път. От време на време се събужда и аз му обяснявам, че участвам в национална организация за съхранение на бойните полета от Гражданската война.

Тя е изцяло частна, без правителствени субсидии и затова разчита на дарения. Тъй като очевидно не печеля добре, им пращам скромен чек всяка година, но чичо ми е богат и по мое настояване отпуска по-едри суми.

Лайл е заинтригуван.

— Винаги можеш да ги включиш в завещанието си — подмятам аз.

Няма реакция. Нищо. Не настоявам.

Връщаме се в „Тих пристан“ и аз го отвеждам до стаята му. Докато сваля пуловера и обувките си, той ми благодари за „страхотния ден“. Потупвам го по гърба, казвам, че също съм се забавлявал, и докато излизам, той подхвърля:

— Гил, аз нямам завещание.

Преструвам се на изненадан, но не съм. Броят на хората в старческите домове, които не са си направили труда да напишат завещание, е изумителен. Правя се на смаян и разочарован, след което казвам:

— Ще поговорим по-късно, става ли? Знам какво трябва да се направи.

— Добре — отговаря той с облекчение.

В пет и половина на другата сутрин коридорите са пусти, лампите още не светят и всички спят (или поне така се очаква). Аз съм на бюрото в приемната и чета за похода на генерал Грант, когато се сепвам от внезапната поява на мисис Дафни Гроут. Тя е на осемдесет и шест, страда от старческо слабоумие и е затворена в задното крило. Никога няма да узная как е успяла да мине през заключената врата.

— Ела бързо! — изсъсква тя с беззъбата си уста, а гласът ѝ е глух и немощен.

— Какво има? — питам и скачам от мястото си.

— Хариет е на пода.

Втурвам се към задното крило, набирам кода и източвам по коридора до стая 158, където мисис Хариет Маркъл живее още откакто съм бил в пубертета. Щраквам лампата и наистина я виждам на пода. Очевидно е в безсъзнание и е съвсем гола, ако не се броят черните чорапи. Лежи сред гнусна локва от повръщано, урина, кръв и

изпразнения. От вонята ми призлява, а аз съм се сблъсквал с какви ли не потресаващи миризми. Тъй като и друг път съм попадал в подобна ситуация, реагирам инстинктивно. Бързо вадя малкия фотоапарат, правя четири снимки, пак го пъхвам в джоба и отивам да търся помощ. Мисис Дафни Гроут е изчезнала, а всички други в крилото спят.

Няма дежурен болногледач. Преди осем часа и половина, когато започна смяната, една жена на име Рита се вписа в присъствената книга в приемната, където бях по това време, и тръгна към задното крило. Застъпи сама на смяна, което е против правилата, защото там трябва да има двама дежурни. Сега от Рита няма и помен. Хуквам към северното крило, сграбчвам един болногледач на име Гари и заедно пристъпваме към действие. Слагаме си гумени ръкавици, санитарни маски и ботуши, бързо вдигаме мисис Хариет от пода и я настаняваме на леглото. Тя едва диша, а главата ѝ е сцепена точно над лявото ухо. Гари я почиства, докато аз бърша мръсотията по пода. Когато обстановката става малко по-приемлива, викам линейка. После се обаждам на сестра Ейнджъл и пчелата майка Уилма. По това време другите вече са будни и наоколо се събира тълпа.

Рита я няма никаква. Останали сме двама болногледачи — Гари и аз — на петдесет и двама старци.

Превързваме раната, обличаме пациентката с чисто бельо и халат и докато Гари бди до леглото, аз източвам до бюрото на отделението, за да проверя документацията. Мисис Хариет не е хранена от обяд на предишния ден — почти осемнайсет часа; не е получила и лекарства. Набързо копирам всички бележки и вписвания, защото съм сигурен, че след броени часове ще бъдат подправени. Сгъвам копията и ги прибирам в джоба си.

Линейката пристига, натоварват вътре мисис Хариет и я откарват. Сестра Нанси и мисис Дрел нервно се сгушват една до друга и започват да прелистват документацията. Аз се връщам в южното крило и заключавам доказателствата в едно чекмедже. След два-три часа ще ги отнеса у дома.

На другия ден от някаква местна служба пристига мъж с официален костюм и иска да ме разпита какво е станало. Не е адвокат — те ще дойдат по-късно — и не е особено умен. Най-напред обяснява на двама ни с Гари какво точно смята, че сме видели и направили по време на кризата, а ние го оставяме да си дрънка. По-нататък той ни

уверява, че мисис Хариет е получила храна и лекарства според правилата (всичко е записано в дневника), а Рита просто е излязла навън, за да запали цигара, и там ѝ е прилошало. Наложило ѝ се да изтича за малко до вкъщи, а когато се върнала, заварила „злополучната“ ситуация с мисис Хариет.

Правя се на тъп, което е коронният ми номер. Гари също. Справя се дори по-добре от мен, но го е страх да не остане без работа. Аз не се боя. Идиотът най-сетне си тръгва с твърдата увереност, че е дошъл в нашето затънтено градче и умело е потушил поредния пожар за благото на „Ейч Ви Кю Ейч Груп“.

Мисис Хариет остава една седмица в болницата с пукнат череп. Загубила е много кръв и вероятно има допълнителни мозъчни увреждания, но как се измерват те, по дяволите? Така или иначе, в ръцете на подходящия човек инцидентът може да се превърне в чудесен съдебен процес.

Поради популярността на подобни дела и огромния брой лешояди, кръжащи около старческите домове, съм се научил да действам незабавно. Адвокатът ми е един стар приятел от Тюпълоу на име Декстър Ридли, към когото се обръщам при необходимост. Декс е около петдесетгодишен, плаща издръжка на две бивши съпруги и преди няколко години реши, че няма да оцелее в адвокатския занаят, ако само съставя завещания и молби за развод по взаимно съгласие. Направи крачка нагоре и се захвана с граждански дела, макар че рядко влиза в съда. Истинският му талант е да заплашва с шумни процеси и да демонстрира надмощие, докато противникът клекне и предложи споразумение. Из цялата северна половина на Мисисипи има билбордове с ухилената му физиономия.

В свободния си ден отскачам с колата до Тюпълоу и му показвам цветни снимки на голата и окървавена мисис Хариет. Представям му копия от записките на дежурните преди и след подправянето им и се договаряме. Декс превключва на бързи обороти, свързва се с близките на Хариет Марюъл и една седмица след инцидента уведомява „Ейч Ви Кю Ейч“, че си имат сериозен проблем. Не споменава за мен, снимките и копията, преди да се е наложило. С подобна вътрешна информация вероятно скоро ще стигне до споразумение и аз пак ще бъда безработен.

По нареждане от централата мисис Уилма Дрел изведнъж става много любезна. Повиква ме да съобщи, че напоследък се справям изключително добре със задълженията си и ще получа увеличение на заплатата. От шест на седем долара, но да не казвам на никого от колегите. Обсипвам я с благодарности и тя решава, че вече сме съюзници.

Късно същата вечер чета на мистър Спърлок статия за някакъв предприемач от Тенеси, който се опитва да изрови с булдозери едно занемарено бойно поле от Гражданската война, за да построи поредния търговски център и няколко евтини жилищни сгради. Местните жители и историческите дружества оказват съпротива, но предприемачът има на своя страна парите и политиците. Лайл е разтревожен и двамата дълго обсъждаме как да помогнем на добрите момчета. Той не споменава за завещанието, а за мен е все още рано да предприема каквото и да било.

По очевидни причини рождените дни в старческите домове са голямо събитие. Добре е да ги празнуваш, докато можеш. В трапезарията редовно се организират празненства с торти, свещи, сладолед, снимки и песни. Ние от персонала полагаме много усилия да създадем весела атмосфера и се стараем тържествата да траят поне половин час. Горедолу в половината случаи присъстват роднини и това повдига настроението. Ако не дойдат, ставаме още по-усърдни. Всеки рожден ден може да се окаже последен, но навярно същото се отнася и за нас. Е, за някои малко повече.

На втори декември Лайл Спърлок навършва осемдесет и пет. Гръмогласната му дъщеря пристига от Джаксън заедно с две от децата и три от внучетата си. Както винаги, започва да сипе на висок глас оплаквания, претенции и препоръки в жалък опит да убеди скъпия си баща, че ни тормози толкова, защото го обича безкрайно. Носи балони, смешни шапки, готова кокосова торта (любимата му) и шарени кутии с евтини подаръци — чорапи, носни кърпи и шоколади с изтекъл срок на годност. Едната внучка включва грамаден касетофон и за музикален фон пуска песен на Ханк Уилямс (казват, че бил любимият му певец). Друга показва увеличени черно-бели снимки на младия Лайл в армията, пред олтара (за пръв път) и в различни пози отпреди много

десетилетия. Присъстват повечето старци, както и доста хора от персонала, включително готвачката Розел, макар да знам, че е дошла заради тортата, а не от обич към рожденика. По някое време Уилма Дрел застава твърде близо до Лайл, който, лишен от селитрата, посяга към огромния ѝ задник. Начинанието се увенчава с успех. Тя надава остър писък и почти всички избухват в смях, сякаш станалото е част от празненството. За мен обаче няма съмнение, че пчелата майка Уилма не го намира за смешно. Дъщерята на Лайл реагира ужасно пресилено — развиква се, удря го през ръката и за няколко секунди атмосферата е много напрегната. Уилма изчезва и не се появява отново до края на деня. Едва ли е виждала такава веселба от години насам.

След час празненството губи инерция и неколцина от приятелите ни започват да клюмат. Дъщерята и нейните отрочета си събират багажа. Време е да си тръгват. Следват прегръдки, целувки и тъй нататък, но обратният път до Джаксън е дълъг. Скоро осемдесет и петият рожден ден на Лайл свършва. С подаръците в ръце го придружавам до стаята. По пътя си говорим за Гетисбърг.

Малко след часа за лягане тихо се промъквам в неговата стая и му връчвам моя подарък. След кратко проучване и две-три телефонни обаждания открих, че наистина е имало капитан Джошуа Спърлок от Десети пехотен полк на Мисисипи. Сражавал се е в битката при Шайло. Родом бил от градчето Рипли — съвсем близо до мястото, откъдето според моите данни е бащата на Лайл. В Нашвил намерих един специализиран магазин за сувенири от Гражданската война (както автентични, така и фалшиви) и платих осемдесет долара за услугата. Подаръкът ми е рамкирано пожълтяло удостоверение за доблест, издадено на капитан Спърлок. Отдясно е украсено с бойното знаме на Конфедерацията, а отляво — с официалната емблема на Десети полк. Не претендира да бъде повече от това, което е — много красива фалшива възстановка на нещо, което изобщо не е съществувало, — но за човек като Лайл, запален по отминалата слава, едва ли има по-ценен дар. Когато го поема в ръце, очите му се навлажняват. Старецът е готов да отиде в рая, но не бива да бързае.

— Красиво е — прошепва той. — Не знам какво да кажа. Благодаря ти.

— За мен е удоволствие, мистър Спърлок. Той е бил храбър войник.

— Да, така е.

Точно в полунощ връчвам втория си подарък.

Съквартирант на Лайл е мистър Хичкок — крехък и невзрачен човечец, с една година по-възрастен от Лайл, но в много по-лоша форма. Доколкото знам, е живял праведно, без алкохол, тютюн и други пороци, но това не му е помогнало особено. Лайл цял живот е тичал след жените, хващал е доста от тях, а преди време пушел като комин и здравата пиел. След дълги години в тази професия съм убеден, че голяма част от проблемите или липсата на такива се дължи на генетичното наследство.

Както и да е. При раздаването на хапчетата пробутах на мистър Хичкок по-силно приспивателно и сега той се е пренесъл в царството на сънищата. Няма да чуе нищо.

Мис Руби, която несъмнено е наблегнала на бърбъна с обичайното си усърдие, изпълнява безупречно инструкциите ми и паркира огромния си кадилак до контейнера за смет пред задния вход на кухнята. Изпълзява иззад волана с чаша в ръка и се киска неудържимо. На дясната седалка зървам за пръв път Манди — едно от „най-добрите“ момичета на мис Руби, но сега не е време за запознанства.

— Шшшт — прошепвам аз и двете тръгват след мен в тъмнината.

Минаваме през кухнята и сумрачната трапезария, където спираме за секунда.

— Гил, това е Манди — обявява гордо мис Руби.

Стискаме си ръцете.

— Много ми е приятно — отвръщам аз.

Манди едва се усмихва. Физиономията ѝ казва: „Давай да приключваме час по-скоро.“ Тя е на около четирийсет, леко пълничка, с дебел слой грим, който не успява да прикрие пораженията на тежкия ѝ живот. Следващите трийсет минути ще ми струват двеста долара.

Всички лампи в „Тих пристан“ светят съвсем слабо и аз оглеждам внимателно южния коридор, за да се уверя, че няма жива душа. После двамата с Манди бързо тръгваме към стая 18, където мистър Хичкок лежи в пълна забрава, но Спърлок крачи напред-назад

и ни чака. Поглежда Манди. И тя го поглежда. Набързо му пожелавам „Честит рожден ден“, затварям вратата и се оттеглям.

С мис Руби чакаме в трапезарията и пием. Тя носи чашата си. Аз пийвам от плоското ѝ шишенце и трябва да призная, че след три месеца тренировки бърбънът не е чак толкова лош.

— Тя е сладурче — казва мис Руби, крайно доволна, че още веднъж е успяла да събере две изстрадали души.

— Мило момиче — подхвърлям разсеяно аз.

— Започна да работи при мен, когато напусна гимназията. Имаше ужасно семейство, а след това два неуспешни брака. Изобщо не ѝ провървя. Жалко, че не мога да ѝ намирам повече клиенти. Толкова трудно стана в днешно време. Жените така са се разпуснали, че вече дори не вземат пари.

Мис Руби, непокаяна професионална сводница, се оплаква от развратното поведение на съвременните жени. За миг разсъждавам над това, после отпивам глътка и мисълта отлита.

— Колко момичета имаш сега?

— Само три, на непълен работен ден. А някога бяха дванайсет и не ги оставях да си починат.

— Хубави времена са били.

— Да, така е. Най-хубавите в живота ми. Как смяташ, дали няма да успеем да уредим нещо в „Тих пристан“? Знам, че в затвора разрешават интимни свиждания веднъж седмично. Мислил ли си за същото и тук? Мога да водя по две момичета един път в седмицата. Сигурна съм, че работата не би ги затруднила.

— Това вероятно е най-лошата идея, която съм чувал през последните пет години.

В тъмното виждам как зачервените ѝ очи се извърщат към мен и ме поглеждат свирепо.

— Моля? — изсъсква тя.

— Пийни си. В този дом, мис Руби, са затворени петнайсет мъже на средна възраст... да кажем, осемдесет години. Доколкото си спомням, петима са приковани на легло, трима са в кома, трима не могат да станат от инвалидната количка, тъй че остават може би четирима на крак. Готов съм да се обзаложа, че само Лайл е способен на някакво изпълнение. Не можеш да продаваш секс в старчески дом.

— Правила съм го и преди. Не ми е първото родео.

След тия думи следва добре познатото пушаческо кискане, което преминава в кашлица. Най-сетне тя успява да си поеме дъх и бързо заглажда нещата с глътка „Джим Бийм“.

— Секс в старчески дом — хили се тя. — Може би точно това ми е писано.

Прехапвам езика си.

След сеанса се сбогуваме забързано и неловко. Гледам как кадилакът безпроблемно напуска територията на дома и изчезва в мрака. Чак тогава се успокоявам. Всъщност веднъж вече съм уреждал подобна лудория. Не ми е първото родео.

Когато отивам да го нагледам, Лайл спи като бебе. Махнал е ченето си и челюстта му е провиснала, но устните му се разтеглят в доволна усмивка. Няма признаци мистър Хичкок да е помръднал през последните три часа. Така и не ще узнае какво е изпуснал. Проверявам другите стаи, върша работата си и когато всичко утихва, се настанявам на бюрото в приемната с две-три списания.

Декс казва, че от компанията на няколко пъти са намекнали за евентуално споразумение по случая с Хариет Маркъл, преди да се стигне до съд. Той от своя страна недвусмислено заявил, че разполага с доказателства за замазване на инцидента — подправена документация и други улики. Декс е майстор да подмята такива неща, когато разговаря по телефона с адвокати на подобни компании. От „Ейч Ви Кю Ейч“ казали, че искат да избегнат излишния шум при един неприятен съдебен процес. Декс ги уверил, че той ще е по-неприятен, отколкото си представят. С две думи, обичайните адвокатски приказки. Но за мен изводът е, че дните ми са преброени. Ако клетвените ми показания, снимките и копията от документите могат да ускорят сключването на добро споразумение, така да бъде. С радост ще ги извадя на бял свят, а после ще си замина.

С мистър Спърлок често играем на дама в трапезарията към осем вечерта — дълго след вечеря и около час преди официалното начало на дежурството ми. Обикновено сме сами, макар че в понеделник в единия ъгъл се събира групата по плетене, във вторник идва библейският клуб, а няколкото членове на окръжното историческо дружество заседават, когато успеят да съберат три-четири стола на

едно място. Дори в свободните си вечери отскачам до тук да поиграем. Иначе трябва да пия с мис Руби и да се давя от цигарения ѝ дим.

Лайл печели девет от всеки десет партии, но не ми пука особено. След срещата с Манди лявата ръка му създава проблеми. Изтръпва, а говорът му е станал по-бавен. Леко е вдигнал кръвното и се оплаква от главоболие. Тъй като разполагам с ключ от аптечното, осигурявам му „Нафред“ за разреждане на кръвта и „Силерал“ — лекарство за хора, претърпели инсулт. Виждал съм десетки инсулти и диагнозата ми клони нагам. Съвсем лек мозъчен удар, незабележим за околните — не че някой би обърнал внимание. Лайл е костелив орех, не се оплаква и мрази докторите. Само куршум би го принудил да повика дъщеря си и да ѝ хленчи за здравето си.

— Спомена, че нямаш завещание — подхвърлям небрежно аз, без да откъсвам очи от дъската.

На десетина метра от нас четири дами играят карти, но съм твърдо уверен, че не ни чуват. Всъщност те едва чуват собствените си приказки.

— Мислих за това — казва той.

Очите му са уморени. Рожденият ден, Манди и ударът са го състарили.

— Какво притежаваш? — питам аз така, сякаш изобщо не ме интересува.

— Малко земя и почти нищо друго.

— Колко?

— Две хиляди и шестстотин декара в окръг Полк.

Той се усмихва и прави двойно прескачане.

— На каква стойност?

— Не знам. Но теренът е чист и без ипотеки.

Не съм платил за официална оценка, но според двама специалисти в тази сфера земята струва около сто и двавет долара за декара.

— Каза, че ще отделиш малко средства за съхранение на бойните полета от Гражданската война.

Лайл е очаквал да чуе точно това. Лицето му грейва, той се усмихва и заявява:

— Страхотна идея. Искам да го направя.

За момент напълно забравя играта.

— Най-добрата организация е във Вирджиния. Дружество за защита на Конфедерацията. Трябва да внимаваш. Някои от тия неправителствени групи отделят над половината си пари за паметници на северняците. Не вярвам, че имаш предвид нещо такова.

— Не, по дяволите.

За секунда в очите му пламва огън и Лайл отново е готов за битка.

— Не и с моите пари — добавя той.

— С радост бих станал твой попечител — казвам аз и премествам един пул.

— Какво означава това?

— Посочваш Дружеството за защита на Конфедерацията като наследник на имуществото, а след смъртта ти парите влизат в попечителски фонд. Така аз или човекът, когото избереш, ще следи внимателно за какво се изразходват.

Той се усмихва.

— Точно това искам, Гил.

— Няма по-добър начин...

— Ти не възразяваш, нали? Всичко ще бъде в твои ръце, след като умра.

Хващам дясната му ръка, поглеждам го право в очите и казвам:

— За мен ще е чест, Лайл.

Мълчаливо правим по няколко хода и аз пристъпвам към последните неизяснени въпроси.

— Ами близките ти?

— Какво за тях?

— Дъщеря ти и синът ти какво ще получат?

Отговорът му е нещо средно между въздишка, съскане и презрително сумтене, а когато към звука се прибавя извъртане на очи към тавана, веднага разбирам, че скъпите му дечица ще бъдат лишени от наследство. Това е напълно законно в Мисисипи и повечето други щати. От завещанието може да бъде изключен всеки, освен съпругата, ако още е жива. А някои хора се опитват да преодолеят и това ограничение.

— Със сина ми не съм се чувал от пет години. Дъщеря ми е по-богата от мен. Няма да им дам нищо.

— Знаят ли за земята в окръг Полк? — питам аз.

— Мисля, че не.

Повече не ми трябва.

Два дни по-късно из „Тих пристан“ плъзва слух: „Адвокатите идват!“ Благодарение главно на мен се разнася клюката за свиреп съдебен процес, на който роднините на мисис Хариет Маркъл ще разобличат дома и ще получат милиони. Това е донякъде вярно, но мисис Хариет не знае. Тя отново лежи в леглото си — вече много чисто, — хранят я както трябва и я наглеждат. Получава необходимите лекарства и на практика е мъртва за целия свят.

Нейният адвокат, достопочтеният Декстър Ридли от Тюпълоу, Мисисипи, пристига в един късен следобед с малка свита, състояща се от вярната му секретарка и двама сътрудници, облечени като него в черни костюми. Гледат навъсено според най-добрите адвокатски традиции. Екипът е впечатляващ и за пръв път забелязвам подобно възмущение в „Тих пристан“. Никога не съм виждал дома тъй чист и спретнат. Дори пластмасовите цветя върху бюрото в приемната са заменени с истински. Заповед от централата.

Някакъв дребен чиновник от компанията посреща Декс и екипа с широка усмивка. Официалната цел на посещението е да даде възможност на Декс да проучи, фотографира, измери и опипа всичко в „Тих пристан“. Около час той върши това с голямо умение. Такава му е специалността. Трябва „да улови духа на мястото“, преди да го даде под съд. Така или иначе, всичко е чист театър. Декс не се съмнява, че въпросът ще бъде уреден тихо и щедро, без да се стига до дело.

Макар че смяната ми започва едва в девет вечерта, аз се мотая насам–натам както обикновено. Персоналът и старците вече са свикнали да ме виждат по всяко време. Сякаш никога не напускам дома. Но скоро ще го напусна, повярвайте ми.

Розел е заета с вечерята — не готви, напомня ми тя, а просто приготвя. Аз вися в кухнята, досаждам ѝ, разправям клюки и понякога помагам с едно–друго. Тя иска да знае какво са намислили адвокатите и както винаги мога само да предполагам, но излагам редица теории. Точно в шест старците се задават към трапезарията, а аз започвам да нося подноси с буламачите, които им сервираме. Тази вечер желето е жълто.

В шест и половина пристъпвам към действие. Напускам трапезарията и отивам до стая 18, където заварвам мистър Спърлок да

седи на леглото и да чете копие от завещанието си. Мистър Хичкок вечеря, тъй че можем да поговорим.

— Някакви въпроси? — питам аз.

Завещанието е дълго само три страници. На места е написано на съвсем ясен език, а другаде така прелива от юридически термини, че дори един професор по право би се затруднил. Декс е гений в съставянето на такива документи. Добавя ясни изречения точно колкото трябва, за да убеди човек, че може и да не знае какво подписва, но че в общи линии нещата са законни.

— Имам един-два... — казва неуверено Лайл.

— Доста са правните термини — обяснявам услужливо аз. — Но е напълно нормално. Смисълът е, че оставяш всичко на Дружеството за защита на Конфедерацията в попечителски фонд под мой надзор. Нали това искаш?

— Да. Благодаря ти, Гил.

— За мен е чест. Да вървим.

Тръгваме, без да бързаме — след удара Лайл върви много побавно, — и в крайна сметка стигаме до приемната. Пчелата майка Уилма, сестра Нанси и Трудиса са си тръгнали преди час. Настанало е затишие, докато сервират вечерята. Декс и секретарката чакат. Двамата сътрудници и човекът от компанията са изчезнали. Лайл сядва, а аз заставам до него, след което Декс методично излага общото съдържание на документа. Лайл почти незабавно губи интерес и Декс го забелязва.

— Това ли искате, мистър Спърлок? — пита той с най-прочувствения си адвокатски тон.

— Да — кимва Лайл. Правните глупости вече са му омръзнали.

Декс вади писалка, посочва на Лайл къде да подпише и добавя своя подпис като свидетел. После нарежда на секретарката си да направи същото. Те гарантират, че Лайл е със „здрав и съхранен разсъдък“. Декс подписва необходимата клетвена декларация, секретарката удря нотариалния печат и документът става официален. Бил съм няколко пъти в същата ситуация. Повярвайте ми, тази жена би заверила всичко. Пъхнете под носа й ксерокопие на Магна Харта, закълнете се, че е оригинал, и тя ще му сложи печат.

Десет минути след като е подписал завещанието си, Лайл Спърлок седи в трапезарията и вечеря.

Седмица по-късно Декс се обажда с новината, че му предстоят сериозни преговори с големите адвокати на компанията. Решил е да им покаже силно увеличените снимки на мисис Хариет Маркъл, която лежи гола в собствените си нечистотии. Ще опише подправените записки в документацията, но няма да им даде копия. Всичко това ще доведе до споразумение, което ще разкрие моето съучастие. Аз съм къртица, издайник, предател и макар че компанията не може да ме уволни направо — Декс ще ги заплаши, — от опит знам, че е най-разумно да се оттегля.

Най-вероятно ще изхвърлят Уилма, а може би и сестра Ейнджъл. Тъй да бъде. Рядко съм приключвал проект, без някой да бъде уволнен.

На другия ден Декс ми съобщава, че се е договорил — секретно, разбира се — за четиристотин хиляди долара. Сумата навярно изглежда скромна за подобно провинение, но споразумението не е лошо. В подобни случаи щетите се доказват трудно. Не може например да се твърди, че мисис Хариет ходи на работа и излизането ѝ от строя е довело до огромна финансова загуба. Тя няма да види и цент от парите, но се обзалагам, че скъпите ѝ роднини вече се карат кой да грабне лъвския пай. Като посредник аз получавам десет процента комисиона.

След още един ден пристигат двама мъже в черни костюми и страхът обгръща „Тих пристан“. В кабинета на пчелата майка Уилма се водят дълги заседания.

Из целия дом цари напрежение. Обичам тези ситуации и почти цял следобед се крия при Розел, а клюките долитат една след друга. Не спирам да сипя безумни теории и повечето слухове сякаш тръгват от кухнята. Накрая мисис Дрел е уволнена и изведена от сградата. Сестра Ейнджъл споделя съдбата ѝ. Привечер плъзва мълвата, че търсят и мен, затова тихичко се измъквам през страничната врата и изчезвам.

След около седмица ще се върна, за да се сбoguвам с Лайл Спърлок и още няколко приятели. Ще довърша клюките с Розел, ще я прегърна и ще ѝ обещаая да наминавам от време на време. Ще отскоча до мис Руби да платя наема, да взема баража си и да пийна за последно едно питие на верандата. Сбoguването ще е трудно, но не ми е за пръв път.

Така напускам Клантън след четири месеца престой и потеглям към Мемфис. Не мога да скрия самодоволството си. Това е един от най-успешните ми проекти досега. Печалбата ще ми стигне за цяла година. Отделно мистър Спърлок ми е завещал цялото си наследство, макар че не го осъзнава. (Дружеството за защита на Конфедерацията беше закрито преди години.) Вероятно няма да докосне отново документа преди смъртта си, а аз ще го посещавам достатъчно често, за да съм сигурен, че проклетото завещание лежи заровено в чекмеджето. (Все още навестявам някои от най-щедрите си приятели.) След като умре — а ние ще узнаем незабавно, защото секретарката на Декс всекидневно проверява некролозите във вестниците, — дъщеря му ще долети и ще открие какво е станало. Ще побеснее и съвсем скоро ще наеме адвокати, които яростно ще оспорват завещанието. Ще ме обсипват с кал и не мога да ги упрекна.

В Мисисипи завещанията се оспорват пред съдебни заседатели, а аз нямам намерение да застана под строгите погледи на дванайсет обикновени граждани и да отричам, че съм подвел един възрастен мъж през последните му дни в старческия дом. В никакъв случай. Ние никога не отиваме на съд. Двамата с Декс уреждаме споровете, преди изобщо да се стигне дотам. Обикновено близките откупват имотите на една четвърт от стойността. Излиза им по-евтино, отколкото да плащат на адвокати за делото. А и те не искат да се излагат в открит и кръвожаден процес, на който ще ги разпитват колко време не са посещавали скъпия покойник.

Изтощен съм след четирите месеца тежък труд. Ще остана ден-два в Мемфис, моя базов лагер. После ще хвана самолет за Маями, където имам апартамент на Саут Бийч. Няколко дни ще събирам тен и ще си почивам, след което ще се замисля за следващия проект.

СТРАННОТО МОМЧЕ

Както повечето слухове, обикалящи из Клантън, и този беше започнал в бръснарницата, в някое кафене или в деловодството на съда, а щом излезе на улицата, светкавично се разпространи. Горещите клюки профучаваха през площада със скоростта на светлината и често се връщаха при източника в тъй променен и изопачен вид, че озадачаваха своя създател. Такава е същината на слуховете, но понякога — поне в Клантън се случва и да излязат верни.

В бръснарницата в северната част на площада, където мистър Феликс Ъпчърч подстригваше и даваше съвети почти от половин век, слухът бе донесен през едно ранно утро от мъж, който обикновено знаеше какво говори.

— Чух, че най-малкото момче на Айзък Кийн се прибира — каза той.

Мигновено всички забравиха подстригването, четенето на вестници, пушенето и споровете за снощния бейзболен мач. После някой се обади:

— Да не е онова, странното момче?

Тишина. Последва тракане на ножици, шумолене на страници и тук-там сподавена кашлица. Когато в бръснарницата за пръв път се повдигаше деликатна тема, тя биваше посрещната с временна предпазливост. Никой не искаше да се втурва с главата напред, иначе рискуваше да го обявят за клюкар. Никой не смееше да потвърждава или отрича, защото всяка неточна подробност или погрешна догадка можеше бързо да се разчуе и да нанесе сериозна вреда, особено ако ставаше дума за секс. На други места из града не се колебаеха толкова. Нямаше съмнение, че завръщането на малкия Кийн ще бъде подложено на дисекция от десетина посоки, но както винаги господата действаха внимателно.

— Е, чул съм, че не си пада по момичета.

— Правилно си чул. Дъщерята на братовчед ми учеше с него и разправяше, че винаги си е бил обратен, истински женчо. При първа

възможност отпрашил към големия град. Мисля, че беше Сан Франциско, но не ме цитирайте по въпроса.

(„Не ме цитирайте по въпроса“ беше предпазен ход, целящ да опровергае току-що казаното. След това всички бяха свободни да повтарят чутото, но ако то се окажеше лъжа, първоначалният клюкар не носеше отговорност.)

— На колко години е?

Кратка пауза за пресмятане.

— На трийсет и една или трийсет и две.

— Защо се връща?

— Ами... не знам със сигурност, но разправят, че бил много болен, на крачка от смъртта, а в големия град нямало кой да се грижи за него.

— Значи се прибира да умре?

— Така казват.

— Айзък ще се обърне в гроба.

— Разправят, че роднините от години му пращали пари, за да не се връща в Клантън.

— Мислех, че вече съвсем са прахосали парите на Айзък.

Темата се отплесна към наследството на Айзък, неговите имоти и дългове, съпруги, деца и близки и тайнствените обстоятелства около смъртта му. В крайна сметка всички единодушно стигнаха до извода, че е умрял тъкмо навреме, защото останалите след него роднини са чисто и просто банда идиоти.

— От какво е болно момчето?

Раско, един от най-големите бърбъривци в града, известен със склонността си към фантазиране, отговори:

— Чух, че е оная, педалската болест. Дето не се лекува.

Четирийсетгодишният Бикърс, най-младият от присъстващите тази сутрин, попита:

— Да нямаш предвид СПИН?

— Така разправят.

— Не може да бъде.

След минути слухът бе потвърден в кафенето в източната част на площада, където една нахакана сервитьорка на име Дел поднасяше закуската от години. Утринната навалица представляваше обичайната

смес от приключили нощна смяна полицаи и работници плюс двама-трима чиновници. Един от тях каза:

— Хей, Дел, разбра ли, че най-малкият син на Кийн щял да се прибира?

Дел, която от скука често пускаше дребни сплетни, но като цяло се позоваваше на сигурни източници, отговори:

— Вече е тук.

— И е болен от СПИН?

— Има му нещо. Блед е като восък и много изпит. Направо прилича на мъртвец.

— Кога го видя?

— Не съм го видяла. Но икономката на леля му ми каза вчера следобед. — Дел бе минала зад тезгяха, за да вземе новите порции от готвача, и всички в кафенето я слушаха. — Зле е, не ще и дума. Болестта е нелечима, никой не може да му помогне. В Сан Франциско няма кой да се грижи за него и е дошъл да умре у дома. Много тъжно.

— Къде живее?

— Е, със сигурност не в голямата къща. Роднините се събрали и решили, че не може да остане там. Болестта му е силно заразна и смъртоносна, затова го пращат в една от старите къщи на Айзък в Лоутаун.

— При цветнокожите?

— Така казват.

Трябваше им доста време, за да го осмислят, но звучеше логично. Идеята Кийн да живее в негърския квартал отвъд железопътната линия бе трудна за възприемане, но пък изглеждаше съвсем естествено човек, болен от СПИН, да не се допуска в бялата част на града.

Дел продължи:

— Един Господ знае колко бараки е купил и построил старият Кийн в Лоутаун. Мисля, че все още притежава двайсетина.

— А знаеш ли с кого ще живее момчето?

— Пет пари не давам. Само не искам да идва тук.

— Чакай, Дел. Какво ще направиш, ако ей сега влезе и си поръча закуска?

Тя избърса ръцете си и погледна втренчено мъжа, задал въпроса. Стисна зъби и отговори:

— Виж, не съм длъжна да сервирам на когото и да било. Повярвай ми, при тая клиентела непрекъснато мисля за това. Ако влезе, ще го помоля да си върви. Не забравяй, момчето е много заразно и не става дума за обикновена настинка. Ако го обслужа, следващия път някой от вас може да получи неговата чаша или чиния. Помислете и за това.

Всички потънаха в размишления.

Накрая някой каза:

— Чудя се колко ли ще живее.

Същият въпрос се обсъждаше и отсреща — на втория етаж на съда, в деловодството. Там служителите пиеха сутрешното си кафе, дъвчеха закуски и си разменяха последните новини. Майра, която отговаряше за вписването на нотариалните актове, бе завършила гимназия една година преди Ейдриън Кийн и още тогава знаеше за странните му наклонности. Сега тя имаше думата.

Десет години след гимназията, докато беше на почивка в Калифорния със съпруга си, тя позвъни на Ейдриън. Обядваха заедно на Рибарския кей, откъдето се виждаха Алкатраз и Голдън Гейт Бридж, и си поговориха чудесно за старите времена в Клантън. Майра го увери, че в родния им град нищо не се е променило. Ейдриън говореше свободно за начина си на живот. Беше 1984 г. и той се радваше, че не е нужно да се крие, макар в момента да нямаше конкретен партньор. Тревожеше се за СПИН — болест, за която Майра изобщо не бе чувала по онова време. Първата вълна на епидемията върлуваше сред тамошните хомосексуалисти, нанасяйки страховити и трагични поражения. Съветваха ги да променят живота си. Някои умират до шест месеца, обясни Ейдриън на Майра и съпруга ѝ. Други се крепят с години. Той вече беше загубил няколко приятели.

Майра отново описа срещата с пълни подробности пред зяпналата публика от десетина чиновници. Фактът, че е ходила чак до Сан Франциско и е минавала с кола по моста, я правеше по-специална. Неведнъж бяха виждали снимки от пътуването.

— Казват, че вече е тук — обади се друг чиновник.

— Колко му остава?

Майра обаче не знаеше. След онзи обяд преди пет години не бе имала никакъв контакт с Ейдриън, а сега очевидно не желаше да се срещат.

Броени минути по-късно стана ясно, че Ейдриън Кийн е бил видян в града. Някой си мистър Рутледж влезе в бръснарницата за ежеседмичното си подстригване. Всяка сутрин по изгрев-слънце неговият племенник разнасяше вестник „Тюпълоу Дейли“, за който бе абонирана всяка къща в центъра на Клантън. Племенникът бе чул слуховете и си отваряше очите на четири. Само преди два часа той бавно мина с колелото си по Харисън Стрийт, намали, когато наближи къщата на стария Кийн, и се озова лице в лице с непознат, когото нямаше да забрави скоро.

Мистър Рутледж описа срещата.

— Джоуи твърди, че никога не е виждал по-болен човек. Мършав, изпит, блед като труп, с обриви по ръцете, хлътнали скули и оредяла коса. Все едно гледал покойник, готов за дисекция.

Рядко се случваше Рутледж да попадне на факт, който не може да разкраси, и всички знаеха тази негова слабост. Но той беше успял да спечели вниманието им. Никой не дръзна да попита дали глуповатият тринайсетгодишен Джоуи наистина е употребил думата „дисекция“.

— Какво му е казал?

— Поздравил го е с „Добро утро“ и онзи отвърнал. Джоуи му подал вестника, но гледал да стои по-надалеч.

— Умно момче.

— После скочил на колелото и завъртял педалите. Това нещо не се хваща направо от въздуха, нали?

Никой не рискува да изкаже предположение.

Към осем и половина вестта стигна до Дел, а вече се правеха и догадки за здравето на Джоуи. В девет без петнайсет Майра и останалите чиновници говореха оживено за призрачната фигура, която подплашила вестникарчето пред къщата на стария Кийн.

Час по-късно по Харисън Стрийт мина патрулна кола и двамата полицаи в нея напрегнаха очи да зърнат призрака. По пладне всички в Клантън знаеха, че сред тях се е появил човек, умиращ от СПИН.

Споразумението бе сключено почти без преговори. Нямаше смисъл да се карат при дадените обстоятелства. Позициите бяха неравностойни и затова никой не се учуди, че бялата жена получи каквото искаше.

Бялата жена беше Лиона Кийн, за едни леля Лиона, за други Лиона Львицата — застаряваща повелителка на отдавна западнал род.

Чернокожата беше мис Емпория, една от двете стари моми в Лоутаун. Емпория също беше на възраст — твърдеше, че е към седемдесет и пет, макар никога да не бе имала акт за раждане. Семейство Кийн притежаваше къщата, в която Емпория живееше под наем открай време, и точно поради тази привилегия споразумението бе сключено тъй бързо.

Емпория склони да се грижи за племенника, а след смъртта му трябваше да получи нотариалния акт. Розовата къщичка на Рузвелт Стрийт щеше да стане нейна без ипотеки и задължения. Семейство Кийн нямаше да претърпи кой знае каква загуба, защото те от години разпродаваха имотите на Айзък. За Емпория обаче сделката означаваше всичко. Мисълта, че ще притежава любимата си къща, решително надделя над нежеланието ѝ да се грижи за едно умиращо бяло момче.

Тъй като за нищо на света не би позволила да я видят отвъд железопътната линия, леля Лиона заръча на градинаря си да откара момчето до крайната цел. Когато старият буик спря пред къщата на мис Емпория, Ейдриън Кийн погледна розовата къща с бяла веранда, висяща папрат и саксии с теменуги и здравец. Зад дъсчената ограда се виждаше миниатюрна морава. Съседната къщичка, боядисана в жълто, беше също тъй красива и спретната. Той погледна по-нататък по улицата към пъстрата редица тесни домове, украсени с цветя, люлеещи се столове и гостоприемни врати. После пак се обърна към розовата къща и реши, че предпочита да умре в нея, отколкото в занемарената резиденция на километър и половина от тук.

Градинарят, който още носеше работните си ръкавици, за да се пази от заразата, бързо свали двата скъпи кожени куфара с цялото имущество на Ейдриън и побърза да си тръгне, без да каже сбогом и да му подаде ръка. Мис Лиона изрично му бе наредила да дезинфекцира буика отвътре, след като се върне.

Ейдриън огледа улицата в двете посоки и забеляза няколко души, които се криеха от жегата по верандите. Взе багажа си и тръгна по тухлената пътечка през двора. Вратата се отвори и мис Емпория го посрещна с усмивка.

— Добре дошли, мистър Кийн — каза тя.

— Без „мистър“, моля ви — отвърна Ейдриън. — Приятно ми е.

В този момент се полагаше ръкостискане, но Ейдриън разбра проблема и побърза да добави:

— Ръкуването е безопасно, но нека да го прескочим.

Емпория веднага се съгласи. Лиона я беше предупредила, че външността му е стряскаща. Тя бързо огледа хлътнолите бузи и очи и най-бялата кожа, която бе виждала някога. Престори се, че не забелязва костеливата фигура под дрехите, станали твърде широки. Без колебание махна с ръка към масичката на верандата и попита:

— Искате ли малко подсладен чай?

— Би било чудесно, благодаря.

Говореше ясно и отчетливо, южняшкият му акцент бе изчезнал преди години. Емпория се запита какво ли още е изгубил през дългото си отсъствие. Настаниха се около плетената масичка и тя наля чай. Пред тях имаше чиния с джинджифилови сладки. Тя си взе една, той не.

— Как сте с апетита? — попита Емпория.

— Никакъв го няма. Когато си тръгнах от тук преди години, свалих доста килограми. Отказах се от пържените храни, пък и никога не съм си падал много по яденето. А сега съвсем загубих апетит.

— Значи няма да готвя много?

— Така ми се струва. А вие съгласна ли сте с уговорката? Нали разбирате, имам чувството, че моите роднини са ви извили ръцете, съвсем е в стила им. Ако не ви е приятно, ще си потърся друга квартира.

— Уговорката е добра, мистър Кийн.

— Моля ви, наричайте ме Ейдриън. А аз как да ви наричам?

— Емпория. Нека да си говорим на малко име.

— Дадено.

— Къде ще намериш друга квартира? — попита тя.

— Не знам. Вече всичко е толкова временно...

Гласът му звучеше дрезгаво думите се нижеха бавно, сякаш говоренето го натоварваше. Носеше синя памучна риза, джинси и сандали.

Емпория бе работила в болница, където беше виждала мнозина болни от рак в последните дни от живота им. Нейният нов приятел й напомняше за ония клетки хора. Но макар и толкова болен, все още личеше, че някога е бил красив младеж.

— А ти доволен ли си от уговорката? — попита тя.

— Защо да не съм?

— Бял джентълмен от известно семейство да живее в Лоутаун с цветнокожа стара мома.

— Може да е забавно — каза Ейдриън и за пръв път намери сили да се усмихне.

— Сигурна съм, че ще се погаждаме.

Той разбърка чая си. Мигът на веселие отмина и лицето му помръкна. Емпория също разбърка своята чаша и си помисли: „Горкият човек. Няма на какво да се радва.“

— Напуснах Клантън по много причини — заяви той. — Не е добро място за хомосексуалисти като мен. А и на такива като теб не им е лесно. Мразя начина, по който ме възпитаха. Срамувам се от отношението на семейството ми към цветнокожите. Мразех лицемерието в Клантън и нямах търпение да замина. Исках да живея в големия град.

— В Сан Франциско?

— Първо отидох в Ню Йорк, останах там няколко години, после си намерих работа на Западното крайбрежие. По някое време се преместих в Сан Франциско. След това се разболях.

— Защо се върна, щом градът ти е толкова неприятен?

Ейдриън въздъхна, сякаш отговорът би отнел цял час или просто не му се обясняваше. Избърса от челото си струйка пот, която се дължеше не на задухата, а на болестта. Отпи от чашата и накрая каза:

— Не знам. Напоследък видях много смърт и посетих повече погребения, отколкото ми се полага. Не понасях мисълта, че ще лежа в студеното гробище на далечен град. Може би просто се обажда южняшката ми жилка. Рано или късно всички се прибираме у дома.

— Така си е.

— А честно казано, останах и без пари. Лекарствата са много скъпи. Нуждая се от близките ми или поне от техните долари. Има и други причини. Сложно е. Не исках да натоварвам приятелите си с още една мъчителна смърт.

— И смяташе да отседнеш при роднините си, а не в Лоутаун?

— Повярвай ми, Емпория, предпочитам да бъда тук. Те не ме искат в Клантън. От години ми плащат, за да не се прибера. Отрекоха се от мен, изключиха ме от завещанията си, избягват да произнасят

името ми. Затова реших да объркам живота им за последен път. Да ги накарам да страдат поне малко и да се охарчат.

По улицата бавно мина полицейска кола. И двамата се престориха, че не я забелязват. Когато отмина, Ейдриън отпи още една глътка и продължи:

— Трябва да знаеш някои основни неща. Вече около три години боледувам от СПИН и не ми остава много. В общи линии близостта с мен е безопасна. Единственият начин за предаване на заразата е чрез обмяна на телесни течности. Затова дай да се разберем, че няма да правим секс.

Емпория избухна в смях и след малко Ейдриън се присъедини. Смяха се, докато от очите им бликнаха сълзи. Верандата се разтресе и им беше трудно да спрат. Няколко съседни наостриха уши и ги загледаха отдалеч. Когато най-сетне се овладяха, Емпория каза:

— Вече забравих откога не съм правила секс.

— Е, мис Емпория, уверявам те, че аз пък съм правил достатъчно за мен, за теб и за половината Клантън. Но тези дни отминаха.

— И моите.

— Добре. Ако не ми пускаш ръка, и аз ще те оставя на мира. Иначе е разумно да вземем някои предпазни мерки.

— Медицинската сестра дойде вчера и ми обясни.

— Добре. Всичко ли ти каза? Пране, чинии, храна, лекарства, правила за банята и тоалетната?

— Да.

Той нависл левия си ръкав и посочи едно тъмно петно на кожата си.

— Понякога тия неща се разраняват и си слагам превръзка. Когато стане, ще ти кажа.

— Мислех, че няма да се докосваме.

— Да, но те предупреждавам, в случай че не можеш да се удържиш.

Тя пак се засмя, но за кратко.

— Сериозно, Емпория. Около мен е сравнително безопасно.

— Разбирам.

— Сигурно, но не искам да живееш в страх от мен.

Току-що прекарах четири дни с каквото е останало от семейството ми и всички се държах, сякаш съм радиоактивен. По същия начин ще реагират и тукашните. Благодарен съм, че прие да се грижиш за мен, и не желая да се тревожиш. Тепърва ще става трудно. Вече съм заприличал на мъртвец, а положението ще се влошава.

— Виждал си го и преди, нали?

— О, да. Много пъти. През последните пет години изгубих над десет приятели. Ужасно е.

Емпория имаше много въпроси за болестта, за начина му на живот, за приятелите и тъй нататък, но реши да ги отложи за по-късно. Изведнъж младежът ѝ се стори безкрайно уморен.

— Хайде да те разведе — предложи тя.

Полицейската кола мина отново, съвсем бавно. Ейдриън я погледна и попита:

— Колко често патрулират по тази улица?

Почти никога, искаше ѝ се да отговори. В други части на Лоутаун къщите не изглеждаха толкова добре, а съседите не бяха тъй надеждни. Имаше бордеи, билиардна зала, магазин за алкохол, по ъглите висяха банди безработни младежи и там патрулните коли се мяркаха по няколко пъти дневно. Но вместо това тя отвърна:

— Е, идват понякога.

Влязоха във всекидневната.

— Мястото е малко — каза Емпория почти виновно. В края на краищата той беше израснал в красива резиденция на сенчеста улица. Сега стоеше в мъничка къща, построена от неговия баща и притежавана от семейството му.

— Апартаментът ми в Ню Йорк беше два пъти по-малък — обясни той.

— Не ми се вярва.

— Сериозно, Емпория. Чудесно е. Тук ще бъда щастлив.

Излъсканият дъсчен под блестеше. Мебелите бяха идеално подредени покрай стените. Прозорците също светеха от чистота. Всичко беше на мястото си и личеше, че някой полага постоянни грижи. Двете малки спални се намираха зад всекидневната и кухнята. За Ейдриън имаше двойно легло с желязна рамка, заемащо половината стая. Освен това имаше и тесен гардероб, малък шкаф и компактен климатик на прозореца.

— Идеално е, Емпория. Откога живееш тук?

— Хммм, може би от двайсет и пет години.

— Толкова се радвам, че къщата скоро ще бъде твоя.

— Аз също, но да не бързаме. Уморен ли си?

— Да.

— Искаш ли да подремнеш? Сестрата каза, че се нуждаеш от сън.

— Би било чудесно.

Тя затвори вратата и стаята стихна.

Докато той спеше, един съсед от отсрещната къща дойде и седна на верандата при Емпория. Казваше се Хърман Грант и си падаше любопитен.

— Какво търси тук онова бяло момче? — попита той.

Емпория имаше готов отговор, който бе обмисляла от няколко дни. Надяваше се въпросите и конфронтиациите да отминат малко по малко.

— Името му е Ейдриън Кийн, най-малкият син на мистър Айзък Кийн, и е много болен. Приех да се грижа за него.

— Щом не е добре, защо не го пратят в болницата?

— Болестта му е по-различна. Лекарите с нищо не могат да му помогнат. Трябва да си почива и да пие по една шепа хапчета веш ден.

— Значи скоро ще умре?

— Така изглежда, Хърман. Ще се влошава все повече и накрая ще си отиде. Много е тъжно.

— Рак ли е хванал?

— Не, не е рак.

— А какво?

— Друга болест, Хърман. Има я в Калифорния.

— Вижда ми се безсмислено.

— Много неща са безсмислени.

— Не разбирам защо ще живее при теб, в нашата част на града.

— Както споменах, Хърман, аз ще се грижа за него.

— Принуждават те, защото къщата е тяхна?

— Не.

— Плащат ли ти?

— Гледай си работата, Хърман.

Хърман стана и тръгна по улицата. Не след дълго слухът се разнесе.

Шефът на полицията отскочи за палачинки до кафенето и Дел почти веднага го притисна.

— Не разбирам защо не поставите момчето под карантина — изрече високо тя, за да я чуят всички.

— За това се изисква съдебна заповед, Дел — отговори той.

— Значи може да скита на воля из града и да сее микроби навсякъде?

Полицейският началник беше търпелив човек, преодолял много кризи през годините.

— Всички имаме право да скитаме на воля, Дел. Пише го някъде в Конституцията.

— Ами ако зарази някого? Тогава какво?

— Консултирахме се със здравните власти на щата. Миналата година в Мисисипи от СПИН са умрели седемдесет и трима души, тъй че болестта е позната. СПИН не е като грипа. Предава се само чрез телесни течности.

Настъпи тишина. Дел и клиентите напрегнато разсъждаваха какви течности може да произвежда човешкото тяло. Междувременно началникът хапна от палачинките, преглътна и добави:

— Вижте, няма смисъл да се тревожите. Всичко е под контрол. Той не досажда на никого. Просто си седи на верандата при Емпория.

— Чух, че хората там вече са притеснени.

— Така разправят.

В бръснарницата един редовен клиент каза:

— Черните не били много радостни. Плъзнал е слух, че странното момче се укрива в една от къщите на покойния му татко. Хората са ядосани.

— Не ги упреквам. Ами ако вземе да се засели до теб?

— Ще грабна пушката и няма да му дам да припари наблизко.

— Момчето не прави нищо лошо. Защо е целият шум?

— Снощи четох една статия. Предсказват, че СПИН ще стане най-смъртоносната болест в човешката история. Ще убие милиони, предимно в Африка, където всички се чукат, както им падне.

— Мислех, че тия работи стават в Холивуд.

— Там също. В Калифорния има повече болни от СПИН, отколкото в който и да било друг щат.

— Нали там го е прихванал малкият Кийн?

— Така казват.

— Не мога да повярвам, че през 1989 година в Клантън има случай на СПИН.

В деловодството на съда една млада дама на име Бет бе заела централното място около масата с понички и кафе, защото мъжът ѝ работеше в градската полиция и предния ден го бяха изпратили да провери положението в Лоутаун. Минал с колата покрай розовата къщичка на Емпория Нестър и наистина, както говорели хората, на верандата седял блед и мършав бял младеж. Полицаят и жена му никога не бяха виждали Ейдриън Кийн, но тъй като половината град се бореше да докопа старите фотоалбуми от гимназията, ученическите му снимки вече обикаляха от ръка на ръка. И тъй като бе минал обучение за бързо разпознаване на заподозрени, той почти не се съмняваше, че е видял именно Ейдриън Кийн.

— Защо го следи полицията? — попита Майра с леко раздражение.

— Ами мъжът ми беше там, защото така му наредиха — рязко отвърна Бет.

— Не е престъпление да си болен — възрази Майра.

— Не, но полицаите трябва да защитават обществото, нали така?

— Значи, ако дебнат дали Ейдриън Кийн си седи на верандата, за нас ще е по-безопасно. Това ли казваш, Бет?

— Не съм го казала, недей да ми слагаш думи в устата. И сама знам да говоря.

И тъй нататък...

* * *

Той спа до късно и после дълго остана в леглото. Гледаше белия дъсчен таван и се чудеше колко дни му остават. После пак се запита защо е тук, но знаеше отговора. Беше видял толкова много от приятелите си да гаснат. Преди месеци взе решение да не товари с

подобна гледка живите си приятели. По-лесно беше да се сбогува с бърза целувка и силна прегръдка, докато още имаше сили.

Първата му нощ в розовата къща премина с обичайната поредица от тръпки и студена пот, спомени и кошмари, кратък сън и дълго виране в мрака. Събуди се изтощен и знаеше, че умората никога няма да си отиде. Накрая стана от леглото, облече се и се захвана с лекарствата. Очакваха го над десет шишенца, подредени в спретната редица според указанията на лекарите. Първата доза включваше осем медикамента и той ги преглътна с чаша вода. Още няколко пъти през деня щеше да се връща за други комбинации и докато завинтваше капачките, си помисли колко безнадеждно е всичко. Хапчетата не бяха достатъчно съвършени, за да спасят живота му — до откриването на истинско лекарство щеше да мине много време, — а имаха за цел само да го продължат. Струваха хиляда долара месечно, осигурявани неохотно от близките му. Двама негови приятели се бяха самоубили и мисълта за това не го напускаше.

Къщата вече се затопляше и той си спомни дългите влажни дни на своето детство, лепкавата лятна жегла, което не му липсваше в другия живот.

Чу Емпория в кухнята и отиде да я поздрави.

Не ядеше месо и млечни продукти, тъй че накрая се договориха за чиния нарязани домати от нейната градина. Странна закуска, помисли си тя, но леля Лиона ѝ бе казала да го храни с каквото поиска. „Отдавна не знам какво обича“, бе заявила тя. После двамата си направиха по чаша разтворимо кафе от цикория и излязоха на предната веранда.

Емпория искаше да знае всичко за Ню Йорк — град, който познаваше само от вестниците и телевизията. Ейдриън го описа, разказа за годините си там, за колежа, първата си работа, оживените улици, безбройните магазини, етническите квартали, тълпите народ и бурния нощен живот. Една дама, възрастна поне колкото Емпория, спря пред къщата и подвикна:

— Здравей, Емпория.

— Добро утро, Дорис. Ела да седнеш при нас.

Дорис не се поколеба. Запознаха се без ръкостискане. Тя беше съпруга на Хърман Грант от отсрещната къща и много близка приятелка на Емпория. Не личеше да се притеснява заради Ейдриън.

След няколко минути двете жени заговориха за новия проповедник, когото не бяха сигурни дали харесват, а оттам се впуснаха в църковни клюки. За известно време забравиха Ейдриън, който се задоволяваше да ги слуша с развеселена усмивка. Когато приключиха с църковните дела, преминаха към семействата. Разбира се, Емпория нямаше деца, но Дорис имаше достатъчно и за двете. Осем на брой, повечето разпръснати на север, трийсетина внуци и правнуци. Обсъждаха се всевъзможни приключения и конфликти.

След като ги слуша един час, Ейдриън използва временното затишие и подхвърли:

— Слушай, Емпория, трябва да отида до библиотеката. За ходене пеш сигурно е твърде далече.

Емпория и Дорис го изгледаха странно, но премълчаха. От пръв поглед си личеше, че Ейдриън е прекалено крехък, за да се добере до края на улицата. В тая жега клетото момче щеше да рухне на метри от розовата къща.

В Клантън имаше само една библиотека, която се намиреше до площада. За клон в Лоутаун никога не бе ставало дума.

— Ти как се придвижваш? — попита той. Беше ясно, че Емпория няма кола.

— Обаждам се на „Черно и бяло“.

— На кое?

— Таксито „Черно и бяло“ — обясни Дорис. — Ползваме ги редовно.

— Не ги ли знаеш? — попита Емпория.

— Отсъствах четиринайсет години.

— Да, вярно. Дълга история.

Емпория се намести по-удобно и се приготви да разказва.

— Така е — потвърди Дорис.

— Има двама братя на име Хършел. Единият черен, другият бял, горе-долу на една възраст. Според мен са около четирийсет, ти как мислиш, Дорис?

— Да, някъде там.

— Имат общ баща и различни майки. Едната е тукашна, другата е от центъра. Бащата избяга отдавна и двамата Хършел знаеха истината, но не можеха да я приемат. Накрая се срещнаха и признаха

онова, което беше известно на целия град. Доста си приличат, не смяташ ли, Дорис?

— Белият е по-висок, но тъмният е със зелени очи.

— Решиха да основат компания за таксите. Купиха два стари форда на по един милион километра. Боядисаха ги в черно и бяло и това стана име на компанията. Вземат хора от тук и ги карат натам, при чистите къщи и магазините. Понякога качват някого там и го докарват тук.

— За какво? — попита Ейдриън.

Емпория и Дорис се спогледаха за миг. Ейдриън надушваше някаква мръсна провинциална тайна и нямаше намерение да отстъпва.

— Хайде, дами, кажете ми. Защо такситата докарват бели хора отвъд железопътната линия?

— Тук играят покер — призна Емпория. — Така съм чувала.

— И заради жени — тихо добави Дорис.

— И нелегално уиски.

— Ясно — каза Ейдриън.

След като истината излезе наяве, тримата се загледаха в една млада майка, която вървеше по улицата с голяма торба покупки.

— Значи може просто да се обадя на братя Хършел и да си поръчам такси до библиотеката? — попита Ейдриън.

— С удоволствие ще позвъня вместо теб. Познават ме добре.

— Свестни момчета са — добави Дорис.

Емпория прекоси верандата и влезе вътре. Ейдриън се усмихна замислено и се помъчи да повярва на историята за братята Хършел.

— Страшно мила жена — заяви Дорис и размаха длан пред лицето си.

— Вярно е — потвърди той.

— Просто не успя да намери подходящия мъж.

— Откога я познаваш?

— Немного отдавна. Сигурно от около трийсет години.

— Трийсет години малко ли са?

Тихичък смях.

— За теб може и да не са, но с някои хора тук съм отраснала, а това беше преди доста време. На колко години съм според теб?

— На четирийсет и пет.

— Майтапчия. След три месеца правя осемдесет.

- Не може да бъде!
- Господ ми е свидетел.
- А Хърман на колко е?
- Разправя, че бил на осемдесет и две, но не му вярвам.
- Откога сте заедно?
- Оженихме се, когато бях на петнайсет. Много отдавна.
- И имате осем деца?
- Моите са толкова. Хърман има одинайсет.
- Значи той има повече деца от теб?
- Три са извънбрачни.

Ейдриън реши да не разпитва за тях. Може би беше разбирал тия неща някога, докато живееше в Клантън. Може би не. Емпория се върна с чаши и кана ледена вода върху поднос. За да я успокои, Ейдриън деликатно бе настоял да ползва винаги една и съща чаша, чиния, купичка, нож, вилица и лъжица. Тя наля вода с лимон в предвидената за него чаша — стар сувенир от окръжния панаир през 1977 г.

— Свързах се с белия Хършел. Ще дойде след минутка — каза Емпория.

Отпиваха студена вода, правеха си вятър с длани и обсъждаха жегата. Дорис заяви:

— Той си мисли, че съм на четирийсет и пет, Емпория. Какво ще кажеш за това?

— Белите нямат око за такива неща. Ето го и таксито.

Явно във вторник сутрин нямаше много работа, защото колата пристигна по-малко от пет минути след обаждането на Емпория. Наистина се оказа стар черен форд феърлейн с бели врати и бял капак. Беше чист, с лъскави колела и телефонни номера върху броните.

Ейдриън стана и бавно се протегна, сякаш трябваше да следи всяко свое движение.

— Ще се върна след около час. Отивам само до библиотеката да взема няколко книги.

— Ще се справиш ли? — попита Емпория с нескрита тревога.

— Разбира се. Нищо ми няма. Беше ми много приятно, мисис Дорис — каза той почти като истински южняк.

— Пак ще се видим — отвърна Дорис с широка усмивка.

Ейдриън слезе по стъпалата на верандата и вече бе минал половината път към улицата, когато белият Хършел се измъкна от колата и извика:

— О, не! По дяволите, няма начин да влезеш в таксито. — Той застана пред колата и гневно посочи Ейдриън. — Чух за теб!

Смаяният Ейдриън застана на място, неспособен да реагира.

— Няма да ми съсипеш бизнеса! — продължаваше Хършел.

Емпория слезе на стъпалата.

— Няма страшно, Хършел. Имаш думата ми.

— Стига, мис Нестър. Не става дума за теб. Той няма да влезе в колата ми. Трябваше да кажеш, че е за него.

— Недей така, Хършел.

— Всички в града знаят за болестта му. Няма начин. Няма начин, по дяволите.

С гневни стъпки Хършел се върна до отворената врата, седна вътре, затръшна я и даде газ. Ейдриън погледа как колата се отдалечава по улицата, после бавно се изкачи по стъпалата, мина покрай жените и влезе в къщата. Беше уморен и трябваше да поспи.

Книгите пристигнаха късно следобед. Мис Дорис имаше племенница, която преподаваше в училище и се съгласи да взема от библиотеката каквото поиска Ейдриън. Той бе решил най-после да се потопи във въображаемия свят на Уилям Фокнър — автор, когото му бяха натрапили още в гимназията. По онова време Ейдриън, както всички ученици от Мисисипи, смяташе, че съществува щатски закон, задължаващ преподавателите по английски да включват Фокнър в програмата. С много усилия бе изчел „Приказка“, „Реквием за една светица“, „Непобедените“ и други творби, които впоследствие се помъчи да забрави. Накрая, съвсем объркан, вдигна ръце някъде към средата на „Врява и безумство“. Сега, в последните си дни, твърдо бе решил да разбере Фокнър.

След вечерята, докато Емпория миеше чиниите, той седна на верандата и се захвана с „Войнишка заплата“, издадена през 1926 г., когато Фокнър бил едва на двайсет и девет. Прочете няколко страници и спря да си почине. Вслуша се в звуците наоколо: тих смях от близките веранди, крясъци на играещи деца в далечината, телевизор

през три врати от тяхната, пискливия глас на жена, ядосана на съпруга си. Гледаше ленивото движение на пешеходците по Рузвелт Стрийт и съвсем ясно усещаше любопитните погледи на хората, минаващи край розовата къща. Винаги се усмихваше и кимаше, щом го поглеждаха, и неколцина отвърщаха колебливо на поздрава.

По здрач Емпория излезе на верандата и се настани на любимия си люлеещ се стол. Дълго мълчаха. Можеше и да не си говорят, защото вече бяха стари приятели.

Накрая тя каза:

— Много ми е съвестно заради Хършел и таксито.

— Недей да се тревожиш. Разбирам.

— Той просто е невежа.

— Виждал съм много по-лоши неща, Емпория. Ти също.

— Сигурно. Но това не го оправдава.

— Така е.

— Да ти донеса ли чай с лед?

— Не. Бих искал нещо по-силно.

Тя се позамисли и не отговори.

— Виж, Емпория, знам, че не пиеш, но аз го правя. Не съм голям любител, но наистина се нуждая от една чашка.

— В къщата ми никога не е влизал алкохол.

— Тогава ще пийна тук, на верандата.

— Аз съм християнка, Ейдриън.

— Познавам доста пиещи християни. Спомни си Първото послание до Тимотея, глава 5, стих 23, където апостол Павел съветва Тимотей да взема по малко вино за болния си стомах.

— От стомах ли страдаш?

— От всичко страдам. Трябва ми вино, за да се почувствам по-добре.

— Не знам...

— И ти ще се почувстваш по-добре.

— Моят стомах си е наред.

— Чудесно. Тогава ти ще пиеш чай, а аз вино.

— Къде ще го намериш? Магазините за алкохол са затворени.

— Работят до десет. Щатски закон. Обзалагам се, че наблизо има поне един.

— Виж, нямам право да ти се налагам, но ще е голяма грешка, ако отидеш до магазина по това време. Може и да не се върнеш.

Емпория трудно си представяше как един бял човек, особено в неговото състояние, изминава четири пресечки до магазина на Уили Рей, където младите гангстери се мотаят из паркинга, купува алкохол и се прибира обратно в нейната къща.

— Идеята е лоша, повярвай ми — настоя тя.

Минаха няколко минути, без да си кажат дума. По улицата се зададе човек.

— Кой е този? — попита Ейдриън.

— Карвър Снийд.

— Свестен ли е?

— Става.

Изведнъж Ейдриън подвижна:

— Мистър Снийд!

Карвър приближаваше трийсет и в момента живееше с родителите си в края на Рузвелт Стрийт. Всъщност не отиваше никъде, а просто минаваше с единствената цел да зърне „призрака“, който умираше на верандата на Емпория Нестър. Не беше планирал да се озове лице в лице с него. Той отби към дъсчената ограда и каза:

— Добър вечер, мис Емпория.

Ейдриън стоеше на най-горното стъпало.

— Това е Ейдриън — заяви Емпория, не твърде доволна от срещата.

— Приятно ми е, Карвър — поздрави го Ейдриън.

— И на мен.

Няма смисъл да губим време, помисли си Ейдриън.

— Дали ще можеш да отскочиш до магазина за алкохол? — попита той. — Искане ми се да пийна нещо, а мис Емпория не разполага със запаси.

— В моята къща няма алкохол — заяви тя. — Никога не е имало.

— Ще те черпя шест бири за услугата — бързо добави Ейдриън.

Карвър се приближи до стъпалата и погледна Емпория, която седеше със скръстени ръце и стиснати зъби.

— Сериозно ли говори? — попита той.

— Досега не ме е лъгал — отсече тя. — Но не гарантирам, че няма да го направи.

— Какво искаш да купя? — обърна се Карвър към Ейдриън.

— Вино, за предпочитане шардоне.

— Какво?

— Всякакво бяло вино ще свърши работа.

— Уили Рей не продава много вино. Не се търси. Изведнъж Ейдриън се запита какво ли разбират под „вино“ отсам железопътната линия. Дори от другата страна изборът беше доста оскъден. Представи си бутилка плодов сок с малко спирт и завинтена пластмасова капачка.

— Уили Рей продава ли вино с коркови тапи?

Карвър се замисли.

— За какво са тапите?

— Как отваряте бутилките вино при Уили Рей?

— Развинтваме капачките.

— Ясно. А колко струва една?

Карвър сви рамене.

— Не купувам вино. Предпочитам бира.

— Дай предположение. Колко?

— Във фермата на Бун го дават по четири долара шишето.

Ейдриън извади пари от десния джоб на джинсите си.

— Да забравим виното. Искам да купиш най-скъпата бутилка текила, която намериш в магазина. Разбра ли ме?

— Както кажеш.

— За себе си вземи шест бири и ми донеси рестото.

Ейдриън протегна парите, но Карвър замръзна на място. Погледна банкнотите, после Ейдриън и се озърна за помощ към Емпория.

— Няма страшно — успокои го Ейдриън. — Не можеш да се заразиш така.

Карвър все още не помръдваше. Не намираше сили да посегне и да вземе парите.

— Недей да се тревожиш, Карвър — каза Емпория, обзета от спонтанно желание да помогне за сделката. — Повярвай ми.

— Кълна се, че нищо няма да ти се случи — добави Ейдриън.

Карвър поклати глава и бавно отстъпи назад.

— Съжалявам — едва измънка той.

Ейдриън прибра банкнотите в джоба си и загледа как Карвър изчезва в нощта. Краката му бяха омекнали и трябваше да седне, а

може би и да поспи. Бавно клекна и се отпусна на най-горното стъпало. Притисна глава към парапета и дълго мълча. Зад него Емпория се раздвижи и влезе в къщата.

Когато се върна на верандата, тя попита:

— Как се пише, „текила“ или „тикила“?

— Зарежи, Емпория.

Тя рязко мина край него и слезе по стъпалата.

— „Текила“ или „тикила“?

— Недей, Емпория. Моля те. Вече не ми се пие.

— Мисля, че е „текила“, права ли съм?

Обута с чифт стари бели маратонки, тя излезе на улицата и се отдалечи с впечатляваща бързина.

— „Текила“ е — подвикна след нея Ейдриън.

— Знаех си — долетя отговорът.

Често слуховете бяха съвсем неверни — чисти измислици на хора, които или обичаха да гледат как лъжите им се разнасят из града, или се радваха на чуждите проблеми.

Най-новият тръгна от деловодството на втория етаж на съда, където адвокатите влизаха и излизаха по всяко време. Когато се събереше групичка юристи, не липсваха клюки. Тъй като за момента семейство Кийн привличаше повече от обичайната доза внимание, бе съвсем естествено адвокатите да играят активна роля в обсъждането. И още по-естествено беше един от тях да даде начало на неприятностите.

Макар че веднага възникнаха вариации по темата, основният слух гласеше, че Ейдриън има повече пари, отколкото предполагат хората. Дядо му уредил няколко попечителски фонда още преди неговото раждане и на четирийсетия си рожден ден той щял да получи впечатляваща сума, но тъй като нямало да доживее дотогава, можел да завещае наследството на когото си поиска. И най-интересното: Ейдриън наел някакъв безименен адвокат да му състави завещание с указанията тайнствените пари да останат а) за Емпория Нестър, б) за новата група в защита на правата на хомосексуалистите, която скоро щяла да бъде основана в Тюпълоу, в) за негов интимен приятел от Сан Франциско, или г) за учредяване на стипендия за постъпване на чернокожи младежи в колеж. Изберете което си искате.

Поради прекалената сложност слухът трудно набра инерция и едва не потъна под собствената си тежест. Когато хората например си шушукаха кой с чия съпруга се среща, нещата бяха разбираеми. Но повечето граждани нямаха опит с дългосрочни попечителски фондове, наследства и други адвокатски щуротии, тъй че подробностите се замъглиха повече от обикновено. След като Дел от кафенето се зае да разпространява клюката, вече се знаеше, че момчето чака огромно богатство, от което Емпория ще вземе по-голямата част, а близките му заплашват да я дадат под съд.

Само в бръснарницата нечий разумен глас попита за очевидното:

— Щом е толкова заможен, защо умира в оная стара барака в Лоутаун?

След което избухна спор колко пари има Ейдриън в действителност. Мнозинството смяташе, че не притежава нищо, но очаква наследството от фондовете. Един храбрец се подигра на останалите, като заяви, че всичко това са глупости и той знаел със сигурност, че целият род Кийн са бедни като църковни мишки.

— Вижте старата къща — рече той. — Няма парите да я боядисат, а са твърде горди, за да я варосат.

Към края на юни жегата стана непоносима и Ейдриън си стоеше в стаята, близо до шумния климатик, който едва работеше. Треската го налягаше все по-често и той просто не би оцелял в тежкия, задушлив въздух на верандата. Не носеше друго, освен бельо, често подгизнало от пот. Четеше Фокнър и пишеше десетки писма на приятели от предишния си живот. В останалото време спеше. Всеки трети ден идваше медицинска сестра за бърз преглед и нов запас от хапчета, които Ейдриън вече изсипваше в тоалетната.

Емпория полагаше огромни усилия да го храни, но той нямаше апетит. Тъй като никога не бе готвила за семейство, тя разполагаше с ограничен опит в кухнята. Малката градина ѝ осигуряваше достатъчно домати, тиквички, грах, зелен фасул и пъпеша, за да се изхранва цяла година, а Ейдриън любезно се мъчеше да отдаде дължимото на щедрата ѝ трапеза. Емпория го убеди да яде царевичен хляб, макар че съдържаше масло, мляко и яйца. Никога не бе срещала човек, който отказва месо, риба, пиле и млечни продукти и неведнъж питаше:

— В Калифорния всички ли се хранят така?

— Не, но има много вегетарианци.

— Не са те отгледали такъв.

— Нека не говорим за това как са ме отгледали, Емпория. Цялото ми детство беше кошмарно.

Тя слагаше масата три пъти дневно в часове по негов избор и двамата се стараеха да удължат храненето. Ейдриън знаеше, че е важно за нея да се храни добре, затова ядеше колкото можеше. Но след две седмици бе очевидно, че продължава да губи тегло.

Един ден бяха седнали да обядват, когато се обади проповедникът. Както винаги, Емпория вдигна слушалката на телефона, окачен на стената в кухнята. Разбира се, Ейдриън бе получил разрешение да го ползва, но рядко говореше. Нямаше на кого да се обади в Клантън. Не звънеше на близките си и те също не го правеха. Имаше много приятели в Сан Франциско, но те оставаха в миналото и той не искаше да чува гласовете им.

— Добър ден, отче — каза Емпория и се отдалечи, доколкото позволяваше шнурът. Поговориха накратко и тя приключи с любезното: — Ще се видим в три.

Върна се на масата и веднага захапа парче царевичен хляб.

— Е, как е свещеникът? — попита Ейдриън.

— Добре, струва ми се.

— Значи ще дойде в три следобед?

— Не. Аз ще отскоча до църквата. Каза, че искал да обсъдим нещо.

— Имаш ли представа какво?

— Много любопитен си станал напоследък.

— Е, Емпория, вече от две седмици съм в Лоутаун и разбрах, че човек тук няма личен живот. Смята се едва ли не за неприлично, ако не си пъхаш носа навсякъде. А и обратните са по-любопитни от другите. Знаеше ли го?

— Никога не съм чувала такава нещо.

— Вярно е. Доказан факт. Тъй че защо отчето не намине да те посети? Не е ли негово задължение да ходи по къщите, да наглежда паството и да приветства новодошли като мен? Преди три дни го видях на отсрещната веранда да си приказва с Дорис и Хърман. Все се

озърташе насам, сякаш го беше страх да не прихване треска. Ти не го харесваш, нали?

— Предишният ми допаднаше повече.

— И на мен. Няма да дойда с теб в църквата, Емпория. Моля те, недей да ме каниш пак.

— Само два пъти съм те канила.

— Да, а аз любезно ти отказах. Много мило от твоя страна, но нямам желание да ходя нито в тази църква, нито в която и да било. Напоследък не ми се вярва да съм добре дошъл някъде.

Тя премълча.

— Наскоро сънувах сън. Бях в някаква бяла църква тук, в Клантън. Присъствах на една от ония страховити проповеди, на които хората се търкалят и припадат по пътеките, а хорът пее с всичка сила: „Да се съберем ли при реката“. Проповедникът стоеше до олтара, молеше се и призоваваше грешниците да дойдат да се покаят. Разбираш за какво говоря, нали?

— Виждам го всяка неделя.

— А аз влязох облечен в бяло, но изглеждах много по-зле от сега и тръгнах към проповедника. Лицето му се изкриви от ужас, не можа да каже и дума. Хорът млъкна наред куплета. Всички застинаха, докато вървах по пътеката. Мина много време. Накрая някой извика: „Той е! Болният от СПИН!“ Друг изкрещя: „Бягайте!“ И настана същински ад. Всички се блъскаха. Майки грабваха децата си. Аз продължавах да вървя напред. Мъже скачаха през прозорците, а аз не спирах. Дебелите жени от хора със златисти одежди падаха и се опитваха да избягат. Но аз вървах към проповедника и накрая, когато стигнах до него, протегнах ръка. Той не помръдна. Не можеше да проговори. Църквата опустя, не се чуваше нито звук.

Ейдриън отпи глътка чай и избърса челото си.

— Продължавай. Какво стана?

— Не знам. Събудих се и добре се посмях. Понякога сънищата са много реални. Навярно за някои грешници няма път назад.

— Библията не казва така.

— Благодаря ти, Емпория. Благодаря и за обяда. Сега трябва да си полегна.

В три следобед Емпория отиде при отец Байлър в канцеларията му в църквата. Срещите на подобно място предвещаваха единствено

неприятности и скоро след встъпителните любезности проповедникът премина на въпроса, или по-точно на един от тях.

— Чух, че са те видели в магазина за алкохол на Уили Рей.

Думите му изобщо не изненадаха Емпория.

— Аз съм на седемдесет и пет, поне с четирийсет години по-стара от вас, и ако реша да купя лекарство за приятел, просто го правя.

— Лекарство?

— Той така го нарича, а аз обещах на близките му, че ще се грижа за неговото лечение.

— Назови го както си щеш, Емпория, но църковното настоятелство е разтревожено. Една от възрастните ни дами да стъпи в магазин за алкохол. Какъв пример даваш на младежта?

— Това ми е работата и няма да трае дълго.

— Носи се слух, че си го поканила да се моли заедно с нас.

Благодаря ти, Дорис, помисли си Емпория, но не го изрече на глас. Само с нея бе споделила, че е казала на Ейдриън да дойде на църква.

— Аз каня всички да се молят с нас, отче. И вие го искате. Така пише в Библията.

— Е, в случая е малко по-различно.

— Не се тревожете. Няма да дойде.

— Слава Богу. За греха се заплаща със смърт, Емпория, и този младеж носи последствията от поведението си.

— Да, така е.

— А за теб не е ли опасно, Емпория? Болестта е плъзнала из страната и по целия свят. Тя е извънредно заразна и да ти кажа честно, в енорията се тревожим сериозно за теб. Защо поемаш такъв риск? Не е в твой стил.

— Медицинската сестра ме увери, че за мен няма заплаха. Чистя му, храня го, давам му лекарства и слагам гумени ръкавици, когато пера дрехите му. Вирусът се разпространява по полов и кръвен път, а ние избягваме подобен контакт.

Емпория се усмихна. Проповедникът си оставаше все така навъсен.

Той кръстоса ръце и благочестиво ги положи върху бюрото. Лицето му стана сурово, когато изрече:

— Някои от енорияшите се притесняват от теб.

Тя бе очаквала всичко друго, но не и това и щом осъзна какво има предвид, загуби дар слово.

— Ти докосваш каквото докосва той. Дишаш същия въздух, ядеш същата храна, пиеш същия чай и вода и Бог знае още какво. Переш дрехите, бельото и чаршафите му с гумени ръкавици заради вируса. Не се ли досещаш колко е опасно, Емпория? После носиш бацилите тук, в Божия дом.

— Безопасно е, отче. Убедена съм.

— Може би, но всичко зависи от гледната точка. Нашите братя и сестри мислят, че си полудяла, и се страхуват.

— Някой трябваше да се грижи за него.

— Той произхожда от богато бяло семейство, Емпория.

— Няма си никого.

— Да не спорим за това. Основната ми грижа е църквата.

— Но църквата е и моя. Била съм тук много преди да дойдете, а сега искате да ме прогоните?

— Искам просто да си помислиш дали да не се оттеглиш, докато той почине.

Минутите минаваха в пълно мълчание. Просълзена, но с гордо вдигната глава, Емпория гледаше през прозореца към листата на дървото отвън. Байлър седеше неподвижно и се взираше в ръцете си. Когато накрая се изправи, тя заяви:

— Тогава да приемем, че на първо време няма да идвам, отче. Започвам сега, а ще сложа край, когато реша. И докато ме няма, ще влизам в магазина за алкохол, щом пожелае, а вие и дребните ви шпиони можете да клюкарствате, колкото си искате.

Той я изпрати до изхода.

— Не пресилвай нещата, Емпория. Всички те обичаме.

— Виждам колко ме обичате.

— И се молим за теб и за него.

— Със сигурност ще му бъде приятно да го чуе.

Името на адвокатата беше Фред Мейс — единственото от „Жълти страници“, познато на Ейдриън. Поговориха накратко по телефона и Ейдриън му написа дълго писмо. В петък, точно в четири следобед, Мейс и секретарката му паркираха пред розовата къща. Мейс носеше

куфарчето си и каса вино от най-добрия магазин за алкохол отвъд релсите. Емпория отскочи на гости при Дорис, за да могат да обсъдят насаме правните въпроси.

Въпреки многобройните слухове Ейдриън не притежаваше нищо. Нямахме никакъв тайнствен фонд, наследен от покойни роднини. Подготвеното от Мейс завещание зае само една страница и според него изтъняващите финансови средства на Ейдриън оставаха за Емпория. Вторият и по-важен документ уреждаше въпроса за погребението. Когато всичко бе подписано и заверено, Мейс остана да си побъбрят на чаша вино. Разговорът не трая дълго. Мейс и секретарката му явно бързаха да приключат срещата. Сбогуваха се с любезни думи и кимвания, но без ръкостискане, а щом се върнаха в кантората на площада, незабавно започнаха да описват ужасното състояние на младежа.

Следващата неделя Емпория се оплака от главоболие и реши да не ходи на църква. Валеше и лошото време й даде още един повод да си стои у дома. Двамата с Ейдриън ядяха царевични питки на верандата и гледаха бурята.

— Как е главоболието ти? — попита той.

— Минава. Благодаря.

— Веднъж спомена, че от четирийсет години не си пропускала литургия. Защо не отиде днес?

— Не се чувствах добре, Ейдриън. Нищо повече.

— Да не сте се скарали с проповедника?

— Не.

— Сигурна ли си?

— Нали ти казах вече.

— Откакто се срещнахте, не си на себе си. Мисля, че с нещо те е обидил и че е било свързано с мен. Дорис идва все по-рядко. Хърман изобщо не се появява. Изабел не е наминавала от седмица. Телефонът почти не звъни. А сега и не ходиш на църква. Ако ме питаш, целият Лоутаун ти обръща гръб, и то заради мен.

Тя не възрази. Как би могла? Ейдриън казваше истината и всяко възражение от нейна страна би прозвучало фалшиво.

Гръмотевица разтърси прозорците и мощен порив на вятъра тласна дъжда към верандата. Влязоха вътре — Емпория в кухнята, Ейдриън в стаята си зад затворена врата. Съблече се по бельо и се

изпъна на леглото. Вече привършваше „Докато лежах и умирах“, петия роман на Фокнър. По очевидни причини дълго се бе колебал дали да го чете, но откри, че е много по-лек и весел от очакваното. За един час приключи с книгата и заспа.

Късно следобед дъждът отмина; въздухът остана прохладен и свеж. След лека вечеря с грах и царевичен хляб пак излязоха на верандата, където Ейдриън скоро обяви, че стомахът му се бунтува. Нуждаеше се от малко вино, както повеляваше Първото послание до Тимотея, глава 5, стих 23. За виното използваше пукната чаша за кафе със застарели петна. Едва бе отпил няколко малки глътки, когато Емпория каза:

— Знаеш ли, май и моят стомах не е наред. Може да опитам мъничко от това.

Ейдриън се усмихна.

— Чудесно. Отивам да донеса.

— Не. Седи си. Знам къде е бутилката.

Тя се върна с подобна чаша и се отпусна на люлеещия се стол.

— Наздраве — каза Ейдриън, доволен, че си има компания.

Емпория отпи, облиза устни и каза:

— Не е зле.

— Това е шардоне. Хубаво е, ама не е кой знае какво. Но е най-доброто, което имат в магазина.

— Ще свърши работа — каза предпазливо тя.

След втората чаша Емпория започна да се кикоти. Беше тъмно и над улицата цареше тишина.

— Исках да те питам нещо — подхвърли тя.

— Питай.

— Кога разбра, че си... така де, различен? На колко години беше?

Мълчание, дълга глътка вино. Досега бе разказвал историята само на онези, които можеха да го разберат.

— Нещата вървяха горе-долу нормално, преди да навърша дванайсет. Членувах в скаутски отряд, играех бейзбол и футбол, ходех на лагери и риболов. Обичайните момчешки занимания. Но когато навлязох в пубертета, започнах да осъзнавам, че не си падам по момичета. Съучениците ми говореха непрестанно за тях, а аз пет пари не давах. Загубих интерес към спорта и се обърнах към изкуството,

дизайна и модата. Когато пораснах още малко, другите вече излизаха с момичета, но не и аз. Знаех, че нещо не е наред. Имах един приятел, Мат Мейсън. Голям красавец, момичетата бяха луди по него. Постепенно осъзнах, че го харесвам, но разбира се, не казах на никого. Обичах да си фантазирам. Направо се побърквах. После започнах да заглеждам и други момчета. На петнайсет най-сетне си признах, че съм гей. По онова време останалите в класа вече си шушукаха. Нямах търпение да се махна оттук и да заживея както искам.

— Съжالياваш ли?

— Да съжالياвам? Не, не мога да се променя. Мечтая си да бях здрав, но същото важи за всички тежко болни.

Тя остави празната чаша на плетената масичка и се загледа в мрака. Лампата на верандата не светеше. Двамата седяха в сенките и бавно се люлееха.

— Може ли да ти кажа нещо лично? — попита Емпория.

— Разбира се. Ще го отнеса в гроба.

— Е, и аз бях като теб, само че не харесвах момчета. Разбираш ли, никога не съм се смятала за различна. Не съм мислила, че нещо не ми е наред. Но така и не пожелах да бъда с мъж.

— Не си ли имала гадже?

— Може би, веднъж. Едно момче се мотаеше около къщата ни, а аз усещах, че трябва да излизам с някого. Нашите взеха да се тревожат, защото щях да стана на двайсет, а още не бях женена. На няколко пъти си легнахме заедно, но не ми хареса. Всъщност направо ме отвращаваше. Не понасях да ме докосват така. Но обещавай да не казваш на никого.

— Обещавам. А и на кого да кажа?

— Вярвам ти.

— Тайната ти е в сигурни ръце. Споделяла ли си я с друг?

— Господи, не. Не бих посмяла.

— А случайно да си имала нещо с момиче?

— Синко, по онова време просто не се правеха такива работи. Щяха да ме пратят в лудницата.

— А сега?

Тя поклати глава и се замисли.

— Понякога тръгва мълва за момче, което не влиза в рамките, но всичко става тихомълком. Нали разбираш, чуваме слухове, но никой не

смее да заживее открито.

— Разбирам.

— Но по нашия край не съм чувала за жени, които си падат по други жени. Подозирам, че го пазят в тайна и се омъжват, без да кажат на никого. Или пък правят като мен — просто твърдят, че не са срещнали подходящия мъж.

— Тъжно.

— Не е тъжно, Ейдриън. Имах щастлив живот. Искаш ли още мъничко вино?

— Добра идея.

Тя бързо изтича в къщата, за да приключи разговора.

Треската се завърна и вече не си отиде. Тялото му се обливаше в пот, после започна да го мъчи болезнена, раздираща кашлица. Сграбчваше го като гърч и го оставяше безсилен да помръдне. Емпория по цял ден переше и гладеше чаршафи, а нощем слушаше мъчителните звуци от стаята му. Приготвяше му ястия, които той не можеше да яде. Слагаше си гумени ръкавици и го къпеше със студена вода, без да се притеснява от голотата му. Ръцете и краката му бяха станали като клечки; нямаше сили да се добере до верандата. Не искаше да го виждат съседите, затова само лежеше и чакаше. Сестрата вече идваше всеки ден, но само му мереше температурата, подреждаше шишенцата с лекарства и мрачно клатеше глава към Емпория.

През последната вечер Ейдриън успя да облече панталони и бяла памучна риза. Грижливо прибра обувките и дрехите си в двата кожени куфара и когато всичко беше готово, взе черното хапче и го глътна с чаша вино. Отпусна се на леглото, огледа стаята и сложи пощенския плик на гърдите си. Намери сили да се усмихне и затвори очи за последен път.

На другата сутрин Емпория осъзна, че не е чула нито звук от стаята му. Почука на вратата и когато влезе, видя Ейдриън спретнат, усмихнат и потънал във вечен покой.

Писмото гласеше:

Скъпа Емпория,

Моля те, изгори писмото, след като го прочетеш. Съжалявам, че ще ме намериш така, но в края на краищата този момент е неизбежен. Болестта бе стигнала до крайната си фаза и времето изтичаше. Аз просто реших да ускоря нещата.

Адвокатът Фред Мейс пое грижата за всичко. Моля те, най-напред позвъни на него. Той ще се обади на съдебния лекар, който ще дойде, за да констатира смъртта. Тъй като никое погребално бюро в града не би приело трупа ми, ще ме откарат с линейка до крематориума в Тюпълоу. Там с радост ще ме изгорят и ще сложат пепелта в специално изработена урна. Стандартна, нищо претенциозно. После Фред ще донесе праха ми в Клантън и ще го връчи на мистър Франклин Уокър от погребалното бюро в Лоутаун. Макар и неохотно, мистър Уокър се съгласи да ме погребее в сектора за чернокожи, колкото се може по-далеч от парцела на роднините ми.

Всичко ще стане бързо и надявам се, без да разберат моите близки. Не искам да се месят — всъщност едва ли ще пожелаят. Дал съм на Фред писмени инструкции как да се справи с тях, ако се наложи.

Когато погребат праха ми, за мен ще е чест, ако кажеш наум някоя хубава дума. И моля те, наминавай от време на време да сложиш цветя на гроба ми. Пак казвам — простички цветя, нищо претенциозно.

В хладилника останаха четири бутилки вино. Моля те, изпий ги и си спомни за мен.

Много ти благодаря за добрината. Направи последните ми дни поносими, понякога дори приятни. Ти си прекрасен човек и заслужаваш да бъдеш такава, каквато си.

С обич, Ейдриън

Емпория дълго седя на леглото, плака тихо и дори го погали по коляното. После се стегна, отиде в кухнята, хвърли писмото в боклука и посегна към телефона.

Издание:

Джон Гришам. Окръг Форд
Американска Първо издание
ИК „Обсидиан“, София, 2009
Редактор: Силвия Падалска
Коректор: Симона Христова
ISBN: 978-954-769-224-4

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.